

k, u, l, t, u, r, a • • •

republika slovenija
ministrstvo za kulturo
maistrova ulica 10
1000 ljubljana
t: 01 369 5900
f: 01 369 5901
e: gp.mk@gov.si
www.kultura.gov.si

Številka 0070-6/2009/58
Ljubljana, dne 14. 5. 2010
EVA 2009-3511-0004

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE
REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o Radioteleviziji Slovenija – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo 1 in 109/08) je Vlada Republike Slovenije na ... redni seji dne ... pod točko ... sprejela sklep:

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o Radioteleviziji Slovenija in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejem.«

2. Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

Vojko Stopar, generalni direktor Direktorata za medije

Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora RS:

Majda Širca, ministrica za kulturo

Vojko Stopar, generalni direktor Direktorata za medije

Matej Zavrl, višji svetovalec

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu: DA.

4. Obrazložitev predlaganega nujnega oz. skrajšanega postopka obravnave predloga zakona v Državnem zboru RS: /

Predlog in obrazložitev razlogov, zaradi katerih se predlaga skrajšanje poslovnih rokov (tretji odstavek 17. člena Poslovnika Vlade RS): / Predlagamo obravnavo na 73. seji Odbora za državno ureditev in javne zadeve, dne 18.5.2010 in 83. seji vlade, dne 20.5.2010.

5. Kratek povzetek gradiva:

S predlogom novega zakona smo želeli doseči predvsem naslednje:

- povečati avtonomijo javnega servisa v odnosu do centrov politične in kapitalne moči na področju informiranja in ustvarjanja programskih vsebin;
- doseči večjo učinkovitost poslovanja, ki bo usmerjena v večjo kakovost programov, pospešeno uvajanje novih tehnologij in storitev in večjo dostopnost vsebin za posamezne ciljne skupine;
- dopolniti zakonske rešitve, ki niso bile usklajene s pravom EU in prenos zahtev v notranji pravni red, s poudarkom na preglednosti delovanja javne radiotelevizije in preprečevanja podeljevanja nedovoljenih državnih pomoči.

V tej luči bo novi zakon prinesel:

- statusno preobrazbo javnega zavoda v samostojno pravno osebo javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena. Samostojnost in s tem bistveni korak naprej se kaže v tem, da ustanoviteljska upravičenja v imenu države izvaja Svet RTV v celoti, uslužbenci RTV niso več javni uslužbenci, RTV Slovenija pa tudi samostojno upravlja s premoženjem (z omejitvami odsvojitve in dolgoročnih obremenitev premoženja). Gre za posebno (sui generis) ureditev, ki upošteva specifične in potrebe po hitrejši odzivnosti, večji fleksibilnosti, drugačnem notranjem ustroju, delovanju, organiziranosti in medsebojnih pristojnostih različnih organov, ki so bodisi v poslovni, programski, ali združevalni funkciji. S tem se povečuje jasnost pristojnosti, hkrati pa tudi odgovornosti in posledično tudi učinkovitosti. Tovrstna statusna rešitev omogoča prenos premoženja v last RTV, lažje in odzivnejše upravljanje, ki pa je seveda omejeno (odsvojitve in dolgotrajnejše obremenitve le s soglasjem Vlade RS). Tovrstna rešitev tudi omogoča transparentnejši izstop uslužbencev iz sistema javnih uslužbencev.
- Svet RTVS bo sestavljen iz 15 članov. Člane Sveta imenujejo: Predsednik Republike Slovenije dva člana, enega na predlog italijanske in madžarske narodne skupnosti, enega pa na predlog registriranih verskih skupnosti; Državni zbor Republike Slovenije pet članov; Slovenska akademija znanosti in umetnosti enega člana; Nacionalni svet za kulturo Republike Slovenije enega člana; Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) enega člana; Zveza društvenih organizacij Slovenije enega člana; Rektorska konferenca Republike Slovenije enega člana; Tri člane izvolijo izmed sebe zaposleni v RTV Slovenija na neposrednih volitvah tako, da so zastopane informativna dejavnost, kulturno umetniška dejavnost in tehnika.

V delu, kjer člane imenuje Državni zbor, je postopek sledeč: Državni zbor najmanj tri mesece pred iztekom mandata članov, ki jim izteče mandat, objavi javni razpis in pozove nevladne organizacije, združenja in društva, da predlagajo kandidate za imenovanje za člana Sveta. Predloge kandidatov lahko posredujejo nevladne organizacije, združenja in društva, ki morajo izpolnjevati naslednje kriterije:

- da so bile ustanovljene vsaj dve leti pred začetkom postopka javnega razpisa za imenovanje članov Sveta;
 - da imajo v svojem ustanovnem aktu jasno zapisano, da njihove dejavnosti obsegajo področje, določeno v 4. odstavku, na katerem predlagajo kandidata;
 - da imajo reference, s katerimi lahko dokažejo, da s svojimi dejavnostmi aktivno delujejo na področju, določenem v 4. odstavku.
 - Pristojno telo nato oblikuje predlog liste petih članov, Državni zbor organizira javno predstavitev vseh kandidatov z liste in zagotovi reprezentativnim združenjem strokovne javnosti dovolj časa, da lahko obveščeno oblikujejo in posredujejo pisno mnenje o predlaganih kandidatih, nakar se o predlogu liste glasuje v Državnem zboru, potrebna je večina vseh poslancev.
-
- Nadzorni svet bo sestavljen iz sedmih članov - Državni zbor imenuje tri člane, od tega najmanj enega na predlog opozicije, dva člana imenuje Svet, enega imenuje Vlada RS, enega člana pa Svet delavcev RTVS.
 - Upravo RTVS sestavlja pet članov. Na predlog Nadzornega sveta (po opravljenem javnem razpisu) imenuje generalnega direktorja Svet RTVS, ostale člane Uprave imenuje na predlog generalnega direktorja Svet RTVS.
 - Uslužbenci RTVS ne bodo več javni uslužbenci.
 - Parlamentarni program bo v popolni pristojnosti Državnega zbora po prehodnem obdobju dveh let.
 - V skladu s predpisi EU so dosledno razmejene storitve, ki sodijo v javno službo in tržne dejavnosti in na podlagi tega tudi finančno poslovanje.
 - RTV prispevek ostaja, letno pa se spreminja v odnosu do indeksa rasti cen za preteklo leto – tudi to v smeri povečanja neodvisnosti od vsakokratne izvršilne veje oblasti, večje finančne neodvisnosti

6. Presoja učinkov in usklajenost vladnega gradiva

II. Izjavljam, da predlagano gradivo:

a)	<i>Nima u
činka</i>	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 € v tekočem in naslednjih treh letih
b)	<i>Ima u
činek</i>	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije
c)	<i>Nima u
činka</i>	na postopke oziroma poslovanje javne uprave/pravosodnih organov s strankami (državljeni in pravnimi osebami) oziroma na obveznosti strank do javne uprave (administrativna bremena)
d)	<i>Nima u
činka</i>	na gospodarstvo, na obseg državnih pomoči
e)	<i>Nima u
činka</i>	na okolje
f)	<i>Nima u
činka</i>	na socialni položaj posameznikov

	g)	je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja in so bile v razpravo vključene nevladne organizacije oziroma predstavniki zainteresirane javnosti. V razpravo so bile vključene tudi občine in združenja občin oziroma jih gradivo ne zadeva. Datum objave: 12. 11. 2009 (do 14. 12. 2009) Svoje mnenje so podale naslednje organizacije, predstavniki: Sindikat novinarjev Slovenije, Aktiv novinarjev TV Slovenija, Koordinacija novinarskih sindikatov RTV Slovenija, Sindikat delavcev v radiodifuziji Slovenije, Svet delavcev RTV Slovenija, Programski svet RTV Slovenija, Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost, Regionalni RTV center Maribor, Uredništvo TV SLO 3, Gospodarska zbornica Slovenije, Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, Združenje dramskih umetnikov Slovenije, Generalni direktor RTV Slovenija, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije, Svet za radiodifuzijo, Direktorat za turizem pri Ministrstvu za gospodarstvo in posamezniki – predstavniki strokovne javnosti. Vse pripombe so bile upoštevane v maksimalni možni meri, do neupoštevanja je prišlo zgolj v delih, kjer so si pripombe nasprotovale ali pa so posegale v sistemsko ureditev področja.	DA
	h)	so bile v celoti upoštevane vse prejete pripombe, predlogi civilne družbe oziroma te niso bile prejete	NE
	i)	je bilo lektorirano	DA
Majda Širca	j)	Gradivo je medresorsko usklajeno z Ministrstvom za javno upravo, Ministrstvom za finance, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo in Službo Vlade Republike Slovenije za zakonodajo. Gradivo je bilo prvič posredovano v medresorsko usklajevanje 15.3.2010. v mesecu maju smo gradivo dopolnjevali v skladu s prejetimi pripombami. Zadnji osnutek predloga zakona je bil posredovan službi Vlade RS za zakonodajo, dne 12.5.2010, Ministrstvu za finance, dne 13.5.2010, Ministrstvu za javno upravo, dne 6.5.2010. Vsi navedeni resorji bodo pisna soglasja posredovali v začetku naslednjega tedna.	DA
Ministr ica			

Priloge:

- ocena finančnih posledic
- Sklep Vlade
- predlog zakona z obrazložitvijo členov

I. Ocena finančnih posledic				
	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva	/	/	/	/
II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovila s prerazporeditvijo iz naslednjih PP:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
SKUPAJ:				
Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1	
SKUPAJ:				

REPUBLIKA SLOVENIJE
VLADA

PREDLOG

Številka:

Datum:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo 1 in 109/08) je Vlada Republike Slovenije na ... redni seji dne ... pod točko ... sprejela sklep:

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o Radioteleviziji Slovenija in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejem.

Mag. Helena Kamnar
GENERALNA SEKRETARKA

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za kulturo,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

PREDLOG ZAKONA O RADIOTELEVIZIJI SLOVENIJA

I. UVODNA BESEDA

Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Javna radiotelevizija v vsaki državi zagotavlja eno izmed temeljnih funkcij pravne in pluralne skupnosti. Naloga javne radiotelevizije je izpolnjevanje demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb prebivalcev in prebivalk, državljanek in državljanov, Slovencev v zamejstvu in po svetu ter manjšin v Sloveniji. Javna radiotelevizija mora zagotavljati širok nabor vsebin in programov ter raznoliko programsko ponudbo ter omogočati javnosti dostop do teh programov, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti, prek različnih kanalov in storitev. Javna radiotelevizija je dolžna zagotavljati javnosti ugodnosti novih avdiovizualnih in informacijskih storitev in novih tehnologij ter sled ti razvoju in raznovrstnosti dejavnosti v digitalni dobi.

Javna radiotelevizija zato zagotavlja eno izmed temeljnih funkcij pravne in pluralne skupnosti.

Predlog Zakona o Radioteleviziji Slovenija je izoblikovalo Ministrstvo za kulturo na podlagi predlogov članov strokovne komisije za pripravo sprememb in dopolnitev zakona, predlogov zainteresirane javnosti in zahtev prava Republike Slovenije in EU.

Osnovni cilji sprememb so bili:

- zagotavljanje večje avtonomije javne radiotelevizije,
- optimizacija vsebinskega in poslovnega delovanja in
- uskladitev s pravnim redom EU.

Radiotelevizija Slovenija je zaradi izpolnjevanja namena javne radiotelevizije oseba javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Zagotavlja delovanje javne službe, kar je njena temeljna naloga in funkcija zaradi katere obstaja.

Predlog zakona ohranja osnovno organizacijsko strukturo, vendar jo spreminja po vsebini in pristojnostih na način, ki naj zagotovi optimalno delovanje organizacije v vsebinskem in poslovnem delu. Zakon ne spreminja rešitev, ki so bile uvedene v zakon do sedaj in ki so se v praksi izkazale kot uspešne.

Zakon uvaja določene institute, kot so način imenovanja predstavnikov upravičencev v organe, drsne kriterije za določanje višine prispevka in druge, ki naj zagotavljajo v obstoječem sistemu večjo avtonomnost javne radiotelevizije in njeno neodvisnost.

Osnovni namen zakona pa je zagotavljanje boljše in bolj kvalitetne javne radiotelevizije v skladu s cilji, željami in potrebami poslušalcev, gledalcev in uporabnikov drugih storitev javnega RTV servisa.

Status

Spremeni se statusna oblika RTV Slovenija iz javnega zavoda v samostojno pravno osebo javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Gre za posebno, sui generis ureditev, ki delovanje RTV Slovenija v celoti uredi v Zakonu o Radioteleviziji Slovenija, za situacije, ki jih zakon ne ureja pa odkazuje na subsidiarno uporabo kasneje navedenih zakonskih določil.

Predlog spremembe statusne oblike je pogojen z večjim številom izhodišč, ki vplivajo na navedene spremembe.

Sprememba statusne oblike je predlagana zaradi zagotavljanja najbolj ustrezne statusne oblike, v kateri bi javna radiotelevizija lahko optimalno izvajala javno službo in hkrati bila ustrezno urejena, da lahko zagotavlja tudi izvajanje drugih dejavnosti, ki ne sodijo v dejavnost izvajanja javne službe.

Trenutno je RTV Slovenija organizirana kot javni zavod.

Smisel urejanja v obliki javnega zavoda je ureditev, ki naj zagotavlja opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička.

Kot javni zavodi so trenutno organizirane praviloma vse bolnišnice, zdravstveni domovi, lekarne, šole in vrtci, in to tudi v delu in takrat, ko opravljajo klasične dejavnosti na trgu. Najbolj izrazit primer so lekarne.

Razvoj in urejanje javnih služb sta potekala od ureditve opravljanja teh dejavnosti v statusni obliki javnih zavodov do urejanja opravljanja dejavnosti v zakonodaji, ki je urejala gospodarske javne službe, s poudarkom na organiziranosti predvsem v obliki javnih podjetij, v zakonodaji, ki ureja javno-zasebna partnerstva in ki je spodbudila transformacijo javnih podjetij v gospodarske družbe, v primeru družb, ki pa so v določenem deležu v zasebni lasti pa je zakonodaja izrecno zahtevala tako preoblikovanje.

Javna radiotelevizija bo še naprej ostala v lasti države, in na to sam izbor oblike, v kateri deluje javna radiotelevizija ne vpliva. Zato se tudi v našem primeru osnovna dejavnost opravlja znotraj RTV Slovenija, ki ostaja v celoti v lasti Republike Slovenije.

RTV Slovenija pa ima ne glede na status, ki ji ga želimo podeliti, določene značilnosti zaradi dejavnosti, ki jo opravlja, in okolja, v katerem to dejavnost opravlja.

RTV Slovenija tako kot tudi vse predhodno našteje institucije, ki opravljajo naloge javne službe, opravlja dejavnost na trgu in je kljub drugačnemu cilju, zaradi katerega je bila ustanovljena in deluje, vpeta v realno stanje in je torej dolžna upoštevati pravila okolja, v katerem deluje. To pa ni nepridobitno in RTV mora s sredstvi pridobitnega okolja zagotavljati nepridobitno izvajanje javne službe.

RTV Slovenija zagotavlja izvajanje javne službe, ki jo določeni subjekti na trgu izvajajo v večjem ali manjšem delu kot pridobitno dejavnost. RTV Slovenija je izpostavljena kriterijem trga, saj jo ostali subjekti na trgu definirajo kot tekmeča, se z njo primerjajo glede gledanosti, prihodkov iz tržnih dejavnosti, konkurirajo pri nakupu istih produktov na trgu, kot so na primer filmi, športni prenositi itd.

Razlika med javno radiotelevizijo in ostalimi subjekti, ki opravljajo isto dejavnost na trgu, je, da jo subjekti, ki jo opravljajo kot tržno dejavnost, opravljajo zaradi pridobivanja dobička, in so vsi ukrepi v teh gospodarskih družbah usmerjeni k temu da njihova dejavnost maksimizira dobičke. Od tega je tudi odvisna odločitev, ali opravljati določeno dejavnost ali ne, in če, v kolikšnem obsegu. Na drugi strani javna radiotelevizija predstavlja tem subjektom tekmeča na trgu, saj konkurira pri ceni vhodnih elementov za ustvarjanje storitve, vsebine ali programa, vendar pa je cilj, ki ga mora uresničevati javna radiotelevizija, drugačen. Javna radiotelevizija mora namreč izpolniti vizijo, zaradi katere je bila ustanovljena in ki je določena kot vsebina,

storitev, program, ki se zagotavlja v okviru javne službe. V trenutku, ko se javna radiotelevizija odloča o zagotavljanju določene vsebine ali storitve se ne sme ozirati na optimizacijo dobička, temveč na zagotavljanje nalog javne službe. Zato mora izvajati tudi določene aktivnosti, ki bi s stališča tržno naravnane subjekta bile ocenjene kot neustrezne, ker na primer ne pokrivajo niti fiksnih stroškov in tudi prispevek (»contribution«) k skupnim prihodkom ne zagotavlja pozitivnega predznaka. Javna radiotelevizija mora torej zagotavljati v osnovi vse, kar sicer zagotavlja tržno usmerjena radiotelevizija, poleg tega pa še vsebine, storitve in programe, ki tržno niso zanimivi, vendar pa izpolnjujejo naloge javne službe. Obstaja pa tu kljub temu dodaten kriterij, ki omejuje dejavnost. Vse dejavnosti, ki jih zagotavlja javna radiotelevizija, morajo na koncu biti izvedene v okviru finančnih zmožnosti organizacije. Zaradi dejstva, da so dolžne v tržnem okolju opravljati dejavnosti, ki tržno niso optimalne ali celo prinašajo izgubo, in pri tem zagotavljati delovanje v okviru finančnih zmožnosti, je tem organizacijam podeljen tako pravno kot organizacijsko poseben status v pravni ureditvi. Zaradi tega razloga je upravljanje javnih služb v poslovnem svetu ocenjeno kot eno izmed najtežjih upravljanj na sploh in zahteva visoko usposobljene ljudi.

Zaradi vseh teh značilnosti bi bila primerna torej vsaka struktura, ki upošteva to realnost in naloge javne radiotelevizije RTV Slovenija. Zakaj torej predlog za drugačno statusno obliko in predlog, da je najbolj primerna ravno oblika pravne osebe javnega prava posebne vrste (sui generis)? Nekaj razlogov smo že navedli, nekaj jih bomo še v nadaljevanju, naj pa izpostavimo morda enega izmed bolj pomembnih, ki je v dejstvu, da veljajo za opravljanje javne službe radiotelevizije določene specifike, ki jih zakon, ki ureja zavode ne ureja ali jih ureja na način, ki ni v skladu z namenom ustanovitve javne radiotelevizije. Vendar je ta problem še toliko bolj prisoten pri ostali zakonodaji, ki ureja javne zavode, javna podjetja in ostale oblike organizacij, ker zaradi podnormiranosti urejanja statusa teh subjektov pogosto sploh ne ureja navedenih vprašanj. Pri tem se poleg tega pogosto sklicuje na druge predpise, kar ustvarja zmedo, predvsem pa povzroča zamike pri vsakodnevnem odločanju in odzivnosti na trgu, dolgotrajno pridobivanje soglasij in podobno. Zato je po našem mnenju v tem trenutku najbolj primerno, da se položaj javne radiotelevizije uredi na naveden način, pri čemer se zaradi posebnega položaja, ki ga določa opravljanje javne službe RTV Slovenija, v zakon umestijo varovalke, ki naj v čim večjem obsegu preprečijo zlorabe ali uporabo statusa kot izgovora za slabše opravljanje nalog javne radiotelevizije ali celo za neopravljanje teh nalog.

Zaradi specifične narave in namena, zaradi katerega je ustanovljena RTV Slovenija, je predlagana statusna oblika primerna tudi zaradi zagotavljanja učinkovitega varstva uporabnikov oziroma upravičencev, ki jih opredeljuje namen, zaradi katerega javna radiotelevizija deluje. Znotraj javne radiotelevizije se morajo zagotavljati interesi večjega števila uporabnikov, za kar je najprimernejši način in oblika neke vrste skupščina, kot jo poznamo v delniških družbah, v predlagani statusni ureditvi pa na podoben način zastopajo interese uporabnikov in upravičencev predstavniki v Svetu RTV Slovenija, ki predstavlja torej uporabniški svet. Ta ima kljub svojim posebnostim zaradi narave in funkcije v javnopravni osebi, ki ni vedno identična vlogi skupščine v RTV Slovenija, podobna pooblastila in naloge. Vlogo skupščine v primeru RTV Slovenija tako v večjem delu prevzema Svet, v katerem so udeleženi predstavniki deležnikov oziroma uporabnikov, ki so upravljavci RTV Slovenija. Ti imajo modificirana upravljavka in nadzorna upravičenja, s katerimi izvajajo upravičenja v imenu vseh deležnikov (»shareholderjev«) in ne zgolj formalnih predstavnikov lastnikov (»stakeholderjev«). Formalni lastnik je sicer Republika Slovenija, vendar ima to lastništvo v imenu vseh upravičencev, ki jih določa zakon, in ne zgolj državljanov Republike Slovenije. To je tudi razlog, da mora telo, ki predstavlja te upravičence, biti opredeljeno na način, ki zagotavlja širšo zastopanost, kot jo omogočata Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije, saj ne predstavljata vseh, ki jim zakon daje upravičenja. Vse navedene osebe, ki so upravičenci po tem zakonu, namreč niso upravičene do glasovanja ali imenovanja v Državni zbor Republike Slovenije.

Idealna situacija bi seveda bila, če bi imeli moderen zakon, ki bi urejal organizacije, ki opravljajo javne službe na način, ki ureja gospodarske družbe, ali da bi sprejeli zakon, ki bi določal zgolj, kako v primeru izvajanja javnih služb razumeti in upoštevati posamezna določila zakona, ki ureja gospodarske družbe. Na žalost ni tako, in imamo skoraj dvajset let stare zakone, ki urejajo delovanje javnih zavodov in javnih služb. Našteti zakoni so poleg vsega tudi zelo kratki in posledično ne urejajo večjega števila okoliščin, v katerih se vsak dan znajdejo take organizacije. Zato ni smiselno, da status urejamo na podlagi teh zakonov, temveč da upoštevamo najboljše, kar imamo, in ustrezno prilagodimo pravila za konkretne potrebe delovanja javne radiotelevizije in cilja, ki ga uresničuje navedena organizacija.

Tudi Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije¹ iz julija 2009 izrecno podaja priporočilo, naj se zagotavlja strukturna ustreznost organiziranosti javnih radiotelevizij in dejavnosti, ki jih opravljajo. Komisija v Sporočilu zapiše, da je finančno preglednost mogoče izboljšati z ustreznim ločevanjem na dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, na ravni organizacije javne radiotelevizije. S funkcionalnim ali strukturnim ločevanjem se je navadno najlažje mogoče izogniti navzkrižnemu subvencioniranju komercialnih dejavnosti že od samega začetka in zagotoviti transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami. Komisija zato poziva države članice, naj funkcionalno ali strukturno ločevanje od pomembnih in ločljivih komercialnih dejavnosti obravnavajo kot obliko najboljše prakse.²

Predlog za statusno preoblikovanje RTV Slovenija v drugo statusno obliko je bil podan tudi s strani Inštituta za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v poročilu projekta »Nova zakonska ureditev Radiotelevizije Slovenija, 1. faza, Izdelava strokovnih tez za nov Zakon o Radioteleviziji Slovenija«, katerega naročnik je bila RTV Slovenija, leta 2004 (več o tem v obrazložitvi členov).

Sami smo predlagali zgolj urejanje statusnopravne oblike z nekaterimi posebnostmi (javnopravna subjektiviteta) in organizacijske oblike v primeru organov upravljanja in nadzora ter delno tudi organov s skupščinskimi pooblastili. Gospodarske družbe se namreč same odločajo za njihovo optimalno strukturo, ki jo določa dejavnost, ki jo opravljajo, in podobne strukture se lahko zagotovijo ne glede na statusno obliko družbe. Obstajajo sicer posebnosti, ki določajo posamezne rešitve, vendar ne v smislu določanja najbolj primerne notranje strukture, temveč v smislu zagotavljanja najbolj optimalnega opravljanja dejavnosti in zaščite lastnikov, članov uprave in nadzora, zaposlenih in upnikov, v manjšem delu pa tudi deležnikov družbe. Zato menimo, da je treba iz tega razloga v novem zakonu RTV Slovenija organizirati na podlagi modelov korporacijskega upravljanja, torej izven sistema javnih zavodov, kot pravno osebo javnega prava sui generis. Za učinkovito obvladovanje tako kompleksne organizacije ter za izvajanje omenjenih 'tržnih' dejavnosti je treba uporabiti statusne oblike, ki omogočajo povezovanje posameznih relativno samostojnih delov tako, da bo zagotovljeno pregledno in učinkovito upravljanje celotnega sistema. Zavedati se namreč moramo, da je notranja organizacija del življenja družbe, ki se spreminja, in omogočena mora biti njena fleksibilnost v večjem obsegu, kot to zagotavlja urejanje v veljavnem zakonu.

Po mnenju predlagatelja in tudi po mnenju široke ekspertne skupine, ki je pripravljala osnutek zakona, so upravljske in nadzorne naloge javnega medija na tovrsten način urejene ustrezno in pomenijo velik korak naprej v smeri učinkovitega, odgovornega in glede na posebni položaj javnega medija uravnoteženega načina korporativnega upravljanja.

V tej luči bo novi zakon prinesel statusno preobrazbo javnega zavoda v samostojno pravno osebo javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena. Samostojnost in s tem bistveni korak naprej se kaže v tem, da ustanoviteljska upravičenja v imenu države izvaja Svet RTV v celoti (tudi način imenovanja Sveta jasno kaže namen depolitizacije), uslužbenci RTV

¹ 7. 7. 2009, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/broadcasting_communication_sl.pdf.

² Ibidem, točka 69.

niso več javni uslužbenci, RTV Slovenija pa tudi **samostojno upravlja s premoženjem** (z omejitvami odsvojitve in dolgoročnih obremenitev premoženja). Gre za posebno (sui generis) ureditev, ki upošteva specifične in potrebe po hitrejši odzivnosti, večji fleksibilnosti, drugačnem notranjem ustroju, delovanju, organiziranosti in medsebojnih pristojnostih različnih organov, ki so bodisi v poslovni, programski, ali združevalni funkciji. S tem se povečuje jasnost pristojnosti, hkrati pa tudi odgovornosti in posledično tudi učinkovitosti. Tovrstna statusna rešitev omogoča prenos premoženja v last RTV, lažje in odzivnejše upravljanje, ki pa je seveda omejeno (odsvojitve in dolgotrajnejše obremenitve le s soglasjem Vlade RS). Tovrstna rešitev tudi omogoča transparentnejši izstop uslužbencev iz sistema javnih uslužbencev. Gre sicer za posebni model korporativnega upravljanja, kjer so pristojnosti organov upravljanja in organov nadzora na prvi pogled prepletene, vendar je tovrstna ureditev, kot že navedeno, posledica iz črpane strokovne razprave in posebnega položaja ter funkcije javne radiotelevizije, ki mora imeti organ upravljanja, ki je odziven in odgovoren, predvsem pa strokoven, obenem pa močne organe tako programskega kot tudi poslovno-finančnega nadzora.

Predlagane rešitve glede organizacije organov upravljanja in nadzora ter njihovih pristojnosti omogočajo večjo jasnost in s tem tudi odgovornost tako organov samih kot tudi posameznikov, ki jih sestavljajo. Predlog zakona za vsakega od njih predvideva natančno navedene **pogoje** glede dosedanjega delovanja in zahtevanih izkušenj, pri članih uprave in nadzornega sveta npr. tudi potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov družb, veljavno v Republiki Sloveniji. Prav tako je določena osebna **odgovornost članov organov**: Člani Uprave in Nadzornega sveta odgovarjajo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja in nadzora v delniških družbah. Člani Sveta prav tako v primerih, ko izvajajo funkcijo vodenja ali nadzora, odgovarjajo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja in nadzora v delniških družbah.

Glede na naveden jasno izražen namen predlagateljev, da se odgovornost določi jasneje, je prav tako primerno in v skladu s prakso v primerljivih državah članicah EU (kot je razvidno iz obrazložitve zakona), da imajo organi upravljanja in nadzora določeno sestavo in velikost na način, ki onemogoča zamegljevanje odgovornosti in redukcijo posameznih organov na reprezentativno in debatno raven. V skladu s primerljivimi ureditvami je predvideno zmanjšanje vseh organov, kar povečuje njihovo učinkovitost in omogoča jasnejšo opredelitev odgovornosti, prav tako pa ne glede na način imenovanja sveta preprečuje morebitno zastopanje posameznih partikularnih interesov v Svetu, saj se vsako tovrstno ravnanje, tudi glede na določila o javnosti delovanja Sveta, lahko opazi in je predmet obravnave. Vsi člani Sveta morajo namreč zastopati vse upravičence, kakor so določeni z zakonom. Mandat je bil podaljšan zaradi priporočil model law EBU, ki opozarja, da ni primerno, da se mandati posameznih upravljalških in nadzornih organov prekrivajo (razvidno iz obrazložitve predloga zakona), predvsem zaradi zagotavljanja kontinuitete dela.

Poleg finančne in institucionalne neodvisnosti od države pa je cilj sprememb tudi upravljalška neodvisnost, ki naj se doseže prek zastopanosti civilne družbe v glavnem organu, ki je Svet RTV in ki zastopa kar najširši krog upravičencev do storitev javne službe. Tu smo v največji možni meri sledili neposredni zastopanosti reprezentativnih organizacij civilne družbe, določamo zgolj (sicer dokaj natančne) pogoje, ki jih morajo posamezni člani Sveta izpolnjevati. V Svetu smo tako kljub zmanjšanju števila članov zagotovili zastopanost predstavnikov delavcev organizacije, predstavnika narodnostnih skupnosti, predstavnika verskih skupnosti, pa tudi neposredno zastopanost SAZU, NSK, CNVOS, ZDOS in Rektorske konference (s čimer smo zajeli najpomembnejša področja, ki jih pokriva javna služba, ki ji v skladu z zakonom mora izpolnjevati RTV Slovenija). Zgolj tretjina članov Sveta se prek javnega razpisa, kamor kandidate lahko predlagajo kvalificirani predlagatelji, imenuje v Državnem zboru, kar je sicer primerjalnopravno gledano za imenovanje podobnih organov v celoti običajna evropska praksa. Kandidati se morajo pred potrditvijo v DZ predstaviti še na javni predstavitvi, stališča do njihovih predstavitev pa lahko posredujejo Državnemu zboru vsa reprezentativna strokovna združenja. Glede na navedeno menimo, da bo jasnejša določitev pristojnosti organov v

samostojni pravni osebi javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena prispevala k večji učinkovitosti in odzivnosti na strani uprave (prek sproščenega modela upravljanja s premoženjem in uvajanja novih storitev v digitalni dobi), boljši programski strategiji v smislu zadovoljevanja ciljev javne službe (prek manjšega in strokovno podkovanega Sveta) in večji finančni preglednosti in nadzoru prek Nadzornega sveta. Zato smo mnenja, da ob tolikšni količini posebnosti v urejanju statusa ter drugih predmetov urejanja, kot smo ji priča ob tem zakonu oz. nasploh pri urejanju javne radiotelevizije in njenih potreb, statusna oblika ne more biti drugačna.

Preoblikovanje v gospodarsko družbo bi bilo po mnenju predlagatelja sicer lahko optimalna rešitev, tudi v luči zgoraj citiranih predlogov študije Inštituta za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, vendar je javna razprava o osnutku prejšnjega predloga osnutka sprememb Zakona o Radioteleviziji Slovenija pokazala, da v veljavnem pravnem redu taka ureditev lahko pripelje do večje negotovosti v zvezi z normiranostjo tovrstnega prehoda, še posebej na področju dela javne radiotelevizije, kjer so nevarnosti komercializacije vedno prisotne. Namen predlagatelja zakona pa nikakor ni povečanje možnosti komercializacije, kakor izhaja tudi iz pričujočega predloga.

Ker gre za področje izvajanja javne službe, na katerem so dejavnosti v večini sicer gospodarske in ne negospodarske narave, pa tudi zaradi že prikazanih pomanjkljivosti v statusni ureditvi javnih zavodov, tovrstna ureditev prav tako ni primerna, urejanje gospodarskih javnih služb pa je v našem pravnem redu možno v okviru koncesijskega pogodbenega razmerja, ki zaradi enakih razlogov, kot jih navajamo v prejšnjem odstavku ni primerno, ali pa v okviru javnih podjetij, ki jih ureja Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS št. 32/93; ZGJS). Gre za pravno podlago, ki glede sodobnosti predstavlja enake dileme kot Zakon o zavodih (Uradni list RS št. 12/91, 8/96), saj sta obe pravni podlagi oz. oba sistemska zakona stara že skorajda dvajset let, prednosti pričujočega osnutka, ki so predstavljene v predhodnih odstavkih pa v njunem okviru niso uresničljive brez celovitih odstopanj, ki pa bi glede pravne sistematike predstavljala večji poseg kot urejanje v obliki čiste sui generis ureditve. Tudi sicer se glede na navedbe ZGJS gospodarske javne službe določijo z zakoni s področja energetike, prometa in zvez, komunalnega in vodnega gospodarstva in gospodarjenja z drugimi vrstami naravnega bogastva ter z zakoni, ki urejajo druga področja gospodarske infrastrukture. V javnem podjetju se glede na določbe ZGJS gospodarska javna služba zagotavlja, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno. Za vsa vprašanja, ki se nanašajo na položaj javnega podjetja, se uporabljajo predpisi, ki urejajo položaj podjetij oziroma gospodarskih družb, če s tem ali drugim zakonom niso urejena drugače. Glede na stališče, da preoblikovanje v gospodarsko družbo lahko pripelje do nepreglednosti, pa tudi zaradi prej navedenih razlogov, torej tudi tovrstno urejanje ni primerno.

Cilji, načela in pglavitne rešitve predloga zakona

Na podlagi navedenih virov, ki so bili podlaga za pripravo osnutka, predlog ohranja osnovno organizacijsko strukturo, ki pa jo spreminja po vsebini in pristojnostih na način, ki naj v skladu s predlogi, zahtevami pravnega reda EU, obstoječo dobro prakso v Republiki Sloveniji in predvsem državah EU, teorijo na navedenem področju in izkušnjami iz delovanja subjektov, ki zagotavljajo izvajanje javne službe, zagotovi optimalno delovanje organizacije v vsebinskem in poslovnem delu. Zakon ne spreminja rešitev, ki so bile uvedene v zakon do sedaj in ki so se v praksi izkazale kot uspešne.

Cilj predlaganega osnutka je zagotoviti vsebinsko in poslovno izboljšanje izpolnjevanja namena, zaradi katerega je javna radiotelevizija ustanovljena. Cilj temelji na dobrih praksah in predlogih ter obveznostih Republike Slovenije, ki izhajajo iz veljavnega prava.

Cilj osnutka je tudi vnos pravil enotnega pravnega prostora EU, kot jih definira Evropska

komisija v svojih sporočilih in odločbah, ter spoštovanje sprejetih pravil s strani sodišč EU. Cilj predlaganega osnutka zakona je ob navedenem torej tudi dopolnitev zakonskih rešitev, ki niso usklajene s pravom EU, in prenos zahtev v notranji pravni red, s poudarkom na urejanju preglednosti delovanja javne radiotelevizije in preprečevanja podeljevanja nedovoljenih državnih pomoči.

Osnutek uvaja določene institute, kot so način imenovanja predstavnikov upravičencev v organe, drsni kriteriji za določanje višine prispevka, večjo neodvisnost zaposlenih od plačnega sistema javnega sektorja in druge, ki naj zagotavljajo v obstoječem sistemu večjo avtonomnost javne radiotelevizije in njeno neodvisnost.

Zelo pomemben in velik del sprememb se nanaša na zahteve EU, ki so vezane predvsem na novo urejanje avdiovizualnih medijskih storitev v Evropi, vprašanje urejanja in podeljevanja državnih pomoči, preprečevanja zlorabe prevladujočih položajev, varstva konkurence, varstva potrošnikov in zahtev po preglednosti delovanja institucij, ki izvajajo naloge javne službe javne radiotelevizije. Spremembe temeljijo na spremembah v sprejetih pravno zavezujočih dokumentih in obsežni sodni praksi, ki v zadnjih letih posega v vprašanje urejanja izvajanja javnih služb na področju radiotelevizije.

Določbe, ki jih zahteva pravni red EU, bodo predmet preverjanja v smislu, ali so rešitve, kot smo jih predlagali v predlogu osnutka zakona, najbolj ustrezen povzetek zahtev pravnega reda EU. Zagotavlja se upoštevanje zahtev EU, saj bo v nasprotnem primeru Republika Slovenija morala ta vprašanja urediti kasneje ob verjetnosti, da bi bila zaradi navedenega lahko tudi v postopku pred organi EU.

Namen sprejema osnutka zakona pa mora biti predvsem v zagotavljanju boljše in bolj kvalitetne javne radiotelevizije v skladu s cilji, željami in potrebami njenih upravičencev, v skladu z načelom institucionalne avtonomnosti in uredniške ter finančne neodvisnosti, načelom gospodarnosti, načelom tehnološke odličnosti in načelom finančne preglednosti.

Poglavitne rešitve zakona

S spremembo zakona smo želeli doseči predvsem naslednje:

- povečati avtonomijo javnega servisa v odnosu do centrov politične in kapitalske moči na področju informiranja in ustvarjanja programskih vsebin (načelo institucionalne avtonomnosti in uredniške ter finančne neodvisnosti);
- doseči večjo učinkovitost poslovanja, ki bo usmerjena v večjo kakovost programov, pospešeno uvajanje novih tehnologij in storitev in večjo dostopnost vsebin za posamezne ciljne skupine (načelo gospodarnosti, načelo tehnološke odličnosti);
- dopolniti zakonske rešitve, ki niso bile usklajene s pravom EU in prenos zahtev v notranji pravni red, s poudarkom na preglednosti delovanja javne radiotelevizije in preprečevanja podeljevanja nedovoljenih državnih pomoči (načelo finančne preglednosti).

V tej luči bo novi zakon prinesel:

- statusno preobrazbo javnega zavoda v osebo javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena. Gre za posebno ureditev, ki upošteva specifične in potrebe po drugačnem notranjem ustroju, delovanju, organiziranosti in medsebojnih pristojnostih različnih organov, ki so bodisi v poslovni, programski, ali združevalni funkciji. S tem se povečuje jasnost pristojnosti, hkrati pa tudi odgovornosti in posledično tudi učinkovitosti. Tovrstna statusna rešitev omogoča prenos premoženja v last RTV, lažje

upravljanje, ki pa je seveda omejeno (odsvojitve in dolgotrajnejše obremenitve le s soglasjem Vlade RS).

- Svet RTVS bo sestavljen iz 15 članov. Člane Sveta imenujejo: Predsednik Republike Slovenije dva člana, enega na predlog italijanske in madžarske narodne skupnosti, enega pa na predlog registriranih verskih skupnosti; Državni zbor Republike Slovenije pet članov; Slovenska akademija znanosti in umetnosti enega člana; Nacionalni svet za kulturo Republike Slovenije enega člana; Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) enega člana; Zveza društvenih organizacij Slovenije enega člana; Rektorska konferenca Republike Slovenije enega člana; Tri člane izvolijo izmed sebe zaposleni v RTV Slovenija na neposrednih volitvah tako, da so zastopane informativna dejavnost, kulturno umetniška dejavnost in tehnika. Mandat članov je 5 let..
- Nadzorni svet bo sestavljen iz sedmih članov - Državni zbor imenuje tri člane, od tega najmanj enega na predlog opozicije, dva člana imenuje Svet, enega imenuje Vlada RS, enega člana pa Svet delavcev RTVS.
- Upravo RTVS sestavlja pet članov. Na predlog Nadzornega sveta (po opravljenem javnem razpisu) imenuje generalnega direktorja Svet RTVS, ostale člane Uprave imenuje na predlog generalnega direktorja Svet RTVS.
- Uslužbenci RTVS ne bodo več javni uslužbenci.
- Parlamentarni program bo v popolni pristojnosti Državnega zbora po prehodnem obdobju dveh let.
- V skladu s predpisi EU so dosledno razmejene storitve, ki sodijo v javno službo in tržne dejavnosti in na podlagi tega tudi finančno poslovanje.
- RTV prispevek ostaja, letno pa se spreminja v odnosu do indeksa rasti cen za preteklo leto – tudi to v smeri povečanja neodvisnosti od vsakokratne izvršilne veje oblasti, večje finančne neodvisnosti.

Podrobneje so novosti, ki jih prinaša osnutek zakona obrazložene v nadaljevanju in pri obrazložitvah posameznih členov zakona.

Ocena finančnih posledic sprejema predloga Zakona o Radioteleviziji Slovenija za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Zakon nima finančnih posledic.

Prikaz ureditev v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve pravu EU

Predlagana ureditev pomeni ustrežnejšo rešitev glede usklajenosti s pravom EU, saj je predlog zakona v celoti prilagojen evropskemu pravnemu redu.

V skladu z zahtevami pravnega reda EU so številne države, med njimi Nemčija, Avstrija in Irska, sprejele nove zakone ali zakone, ki temeljito spreminjajo področje urejanja javnih radiotelevizij, predvsem na podlagi zahtev po uskladitvi s politiko in pravnim redom EU glede avdiovizualnih medijskih storitev in podeljevanja državnih pomoči. Večina držav je sprejela spremembe v zadnjih nekaj mesecih. Nemčija je sprejela spremembe in dopolnitve 27. 3. 2009:

Staatsvertrag für Rundfunk und Telemedien (Rundfunkstaatsvertrag – RStV –). Sprejete rešitve so tudi posledica novih pravil EU in postopka, ki je bil uveden zoper državo na področju javne radiotelevizije.

Avstrija je prav tako sprejela spremembe in dopolnitve (Bundesgesetz vom 12. Juni 1981 über die Presse und andere Publizistische Medien (Mediengesetz – MedienG) BGBl. Nr. 314/1981 idF BGBl. I Nr. 8/2009) in v zakon vnaša spremembe glede posameznih dolžnosti radiotelevizij na podlagi sprejetih pravil EU o avdiovizualnih medijskih storitvah.

Irska je 1. 7. 2009 sprejela nov Broadcasting Act 2009, za katerega trdijo, da predstavlja največjo spremembo in najboljši poizkus urejanja navedenega področja v zadnjih petdesetih letih. Zakon naj bi spreminjal naravo zakonodaje, kot so jo poznali do sedaj. Izpostavlja nove neodvisne organe nadzora, nove načine predvsem transparentnega imenovanja v organe javne radiotelevizije, nova pravila oglaševanja, boljši položaj neodvisnih producentov, spremembe pravice do odgovora, nov sistem kaznovanja, ki bo bolj prijazen do tistih, ki ne bodo plačali naročnine, uvedli pa so tudi dva nova kanala, in sicer Film Channel in Oireachtas TV.

Podrobnejše obrazložitve in komentarje iz posameznih držav EU in ostalih navajamo ob obrazložitvah in komentarjih posameznih členov, v nadaljevanju pa navajamo primerjalnopravno analizo ureditev po posameznih področjih.

V Evropi je status izvajalcev javne radiotelevizije zelo različen, kar je posledica različnih pravnih tradicij, značilnosti gospodarskega sistema in politike izvajanja javnih služb, pri tem s posebnimi specifičnostmi izvajanja javne radiotelevizije. Čeprav so v Evropi organizacije, ki zagotavljajo javno službo javne radijske in televizijske dejavnosti statusnopravno oblikovane zelo različno, obstaja nekaj skupnih značilnosti, ki jih izpostavljamo.

V Veliki Britaniji sta BBC in Channel Four konstituirana kot posebna oblika javne korporacije anglosaškega prava, ki zagotavljata izvajanje javne službe javne radiotelevizije. V nasprotju z zasebnimi korporacijami imata namreč status avtonomne pravne osebe, ki pa ima zakonska pooblastila in deluje zunaj sistema nadzora izvršilne oblasti. BBC je bil ustanovljen leta 1922 kot [British Broadcasting Company Ltd](#), leta 1927 pa je bil s Kraljevo listino opredeljen kot korporacija, ki ima zagotovljeno javno financiranje za izvajanje javnega servisa javnega radia in televizije. Kraljeva lista, ki se obnavlja vsakih deset let, je še danes podlaga za delovanje BBC-ja. Način opravljanja javnih služb preko korporacij je tipičen za anglosaško pravo. Njihov pravni status je enak drugim korporacijam, razen glede posebnih zakonskih pooblastil, ki jih imajo kot izvajalci javnih služb.

Status jim omogoča tudi urejeno delovanje v primeru izvajanja komercialnih dejavnosti. Tako je BBC edini lastnik BBC Worldwide Limited (družbe z omejeno odgovornostjo), ki je odgovorna za trženje programov BBC-ja in njegove siceršnje lastnine, kot so številne televizijske postaje po svetu, kabelski in satelitski sistemi, posebni programi, kot so »24-hour news channel«, plačljivi programi, v tej družbi so zaposleni številni novinarji in njihove storitve se zagotavljajo tudi drugim uporabnikom, nadalje so zadolženi za prodajo BBC-jevih programov, kot so dokumentarci, komedije, filmi. BBC se ukvarja tudi z založništvom in je tako tretji največji založnik v Veliki Britaniji. Ima tudi številne blagovne znamke, pod katerimi trži storitve in blago. Zelo močan položaj si je priboril tudi je na področju založništva knjig, avdio. in videoposnetkov, bodisi na CD-jih, DVD-jih, in tudi z uporabo vseh novih tehnologij. V sklopu BBC-ja delujejo tudi številni zbori in orkestri. Skupaj z zunanjim ministrstvom izdeluje tudi študije, ki spremljajo stanje na področju radiotelevizij po svetu.

V Nemčiji opravljata nalogo javne radiotelevizije ARD in ZDF. ARD je konzorcij javnopravnih organizacij javnih radiotelevizij Nemčije (Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschland). ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen) in je nastal kot posledica sprememb, ki jih je zahtevalo nemško ustavno sodišče, ko je ukinilo tako imenovano Adenauerjevo televizijo (Deutschland-Fernsehen GmbH) in ko so junija 1961

nemške dežele podpisale državno pogodbo o ustanovitvi javnega zavoda. Tako ARD kot ZDF imata status javnega zavoda. Javni zavod (Anstalt des öffentlichen Rechts – AdöR, AöR) je v nemškem pravnem okviru in državah, ki imajo podobno pravno ureditev, institucija, ki izvaja določene javne naloge, ki so ji podeljene na podlagi zakona. Najbolj pogoste dejavnosti, ki jih opravlja, se navadno definirajo v statutu. Javni zavod predstavlja premoženjsko skupek sredstev (kot so stavbe, prostori, vozila ...) in osebnih sredstev (delovni prostori za uradnike in zaposlene) v neki vnaprej določeni organizacijski obliki, ki ima določene javnopravne naloge. Javni zavodi se ustanovijo, spreminjajo ali ukinjajo na podlagi zakona ali postopkov, izvedenih na podlagi zakona. Javni zavod nima članov, temveč ima uporabnike, kar je bistvena razlika v razmerju do gospodarskih družb, ki imajo kot nosilce upravičenj lastnike. V skladu z novejšo prakso so javni zavodi lahko ustanovljeni, četudi nimajo uporabnikov, če so ustanovljeni za izpolnjevanje javnih nalog. Nosilci javnih pooblastil v javnem zavodu odgovarjajo za finančno ustreznost in morajo ves čas delovanja zavoda zagotavljati funkcionalno delovanje zavoda. Solidarno odgovarjajo tudi za vse obveznosti javnega zavoda, če ta ne more kriti obveznosti iz svojega premoženja. Vendar od leta 2001 to ne velja več za deželne in državne banke, ki so v germanskem svetu pogosto organizirane v obliki javnih zavodov. Primer javnega zavoda so tudi družbe, ki skrbijo za ceste in ki so podobne našim družbam za avtoceste in državne ceste. V Franciji, Italiji in Španiji imajo nacionalne radiotelevizije položaj »public limited companies«. Ne gre za klasične družbe z omejeno odgovornostjo, saj upravičenci javne družbe z omejeno odgovornostjo običajno lahko v teh sistemih razpolagajo z lastniškimi deleži, poleg tega pa je osnovni kapital teh družb praviloma višji.

Rai (Radio Televisione Italiana), ki je bila do leta 1954 znana kot Radio Audizioni Italiane, je bila ustanovljena leta 1924 kot zasebno podjetje, ki mu je bil podeljen monopol za izvajanje radijske dejavnosti. V tem trenutku je v lasti države in leta 2006 so v Italiji preprečili načrt, na podlagi katerega so želeli privatizirati 20 odstotkov družbe.

V Španiji zagotavlja javno službo javna radiotelevizije Corporación de Radio y Televisión Española, S.A. oziroma Corporación Radiotelevisión Española (RTVE). S.A. je javna družba z omejeno odgovornostjo. Société anonyme v francoščini, Sociedad Anónima v španščini, Sociedade Anónima ali Sociedade Anônima v portugalsščini. Ustanovljena je bila leta 1937, leta 1977 pa je dobila avtonomen status. Leta 1980 je bila opredeljena kot samostojna oseba javnega prava z lastno ureditvijo, ki jo v skladu z obrazložitvijo španske pravne teorije in prakse izvajajo neposredno na podlagi ustave, ki zagotavlja pravico delovanja te organizacije kot demokratične organizacije. Ley de la Radio y la Televisión Estatal (Ley 17/2006; Zakon o državnem radiu in televiziji) je leta 2006 zaradi velikih izgub RTVE in družb TVE, S.A. in RNE, S.A vse ukinil in s 1. januarjem 2007 ustanovil družbo RTVE. S to spremembo je postala RTVE odgovorna za zagotavljanje javne službe izvajanja radijske in televizijske dejavnosti. Družba oziroma Corporación RTVE je opisana kot sociedad mercantil estatal (državno trgovsko združenje) s posebno avtonomijo in zagotovljeno neodvisnostjo od vlade in državne uprave.

V Franciji je France Télévisions, ki je v lasti države, lastnica večjega števila televizijskih postaj (France 2, France 3, France 4, France 5, Réseau France Outre-mer (RFO), France Ô) ter solastnica številnih kabelskih in satelitskih programov v Franciji in tudi v tujini. Ustanovljena je bila leta 1992, ko so iz dveh javnih televizij, Antenne 2 in FR3, ustanovili novo družbo. Vse javne televizijske in radijske postaje ureja področna komercialna zakonodaja kot sociétés anonymes, kolikor to ni v nasprotju z glavnim predpisom na tem področju, to je Zakonom o svobodi komuniciranja iz leta 1986. Tako so posebej urejene nekatere strukturne in kapitalske posebnosti teh družb. Država je na primer v vseh primerih edini delničar v teh družbah.

Na Hrvaškem je HRT javna ustanova, katere ustanovitelj je Republika Hrvatska.

Na Nizozemskem je večje število družb, ki zagotavljajo izvajanje javne službe v okviru izvajanja sistema javne radiotelevizije, ki je relativno, primerjalnopravno gledano specifičen sistem. NPO Nederlandse Publieke Omroep je dejanski nosilec dejavnosti za društva oziroma asociacije, ki skupaj zagotavljajo izvajanje javne službe. Delijo si tudi prostore. V juliju 2009

so skupaj začeli oddajanje v HD 1080i.

Zaradi korektne razumevanja asociacij ali združenj, kot jih ureja nizozemska država, je treba te presoati ne glede na njihov uradni status, temveč z vidika učinkov, ki jih ta združenja zaradi organiziranosti v taki statusni obliki dosegajo ali želijo doseči. Zaradi boljšega razumevanja je primerno navesti zelo znan primer statusnega urejanja družbe IKEA, ki je sicer v percepciji ljudi družba s Švedskega. INGKA Holding B.V. je materinska družba za vse družbe v skupini IKEA in je v lasti Stichting INGKA Foundation, ki je neprofitno združenje, registrirano na Nizozemskem. Del IKEE je registriran v Luksemburgu kot S.A., ki pa je v delni lasti IKEA Holdinga, ki je registriran na Nizozemskih Antilih. The Economist je leta 2006 tako obtožil IKEO, da uporablja INKGA za izogibanje davkom in zaščito pred zakonodajo, ki ureja konkurenco.

Švica izvaja javno službo javne radiotelevizije od leta 1931, ko so združili regionalne radijske postaje in ustanovili SRG (Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG SSR idée suisse, francosko Société suisse de radiodiffusion et télévision, italijansko Società svizzera di radio-televisione, retoromansko Societad svizra da radio e televisiun). SRG je neprofitno združenje družb in deluje kot največja družba za elektronske medije v Švici. V združenje se lahko vključi vsak subjekt, ki izpolnjuje določene pogoje. Združenje družb deluje kot nosilec dejavnosti. Telesa, ki upravljajo in nadzorujejo družbo, so v določenem obsegu vez med gospodarsko družbo in javnostjo. Člani združenja delujejo v združenju in imajo upravičenja, ki sicer pripadajo delničarjem delničarske družbe. SRG je sicer zasebno združenje in samostojna družba, ki pa je za svoje delovanje prejela koncesijo države na podlagi zakonske določbe, ki določa obveznost izvajanja javne službe. SRG ima večje število hčerinskih družb.

V Avstriji deluje javna radiotelevizija vse od leta 1924, v različnih oblikah je delovala do leta 1958, ko je bila preoblikovana v Ges.m.b.H (družba z omejeno odgovornostjo). Leta 1974 je bila preoblikovana v javni zavod, leta 2001 pa v fundacijo javnega prava (Stiftung des öffentlichen Rechts), v kateri je upravičenec celotna javnost. Zanimiv pa je četrti odstavek 1. člena zakona, ki ureja ORF in ki določa: »ORF v okviru dejavnosti, ki jih opravlja kot javno službo, ni namenjen ustvarjanju dobička. Vpisan je v register družb na Dunaju in ga je šteti za gospodarsko družbo v smislu zakona, ki ureja gospodarske družbe.«

Norveška javna radiotelevizija (Norsk rikskringkasting AS - The Norwegian Broadcasting Corporation), ki je začela delovati leta 1925, je delniška družba. Zakon iz leta 1996, z zadnjimi spremembami in dopolnitvami iz leta 2004, določa, da je sedež družbe v Oslu in da je namen ustanovitve NRK zagotavljanje javnega servisa vsem prebivalcem Norveške preko radia, televizije in ostalih medijskih platform. Družba je organizirana kot delniška družba z določenim osnovnim kapitalom in določenim deležem 1.000.000 delnic v vrednosti 1000 NRK. Določeno je tudi, da dolgovi in garancije ne smejo preseči 50 odstotkov letnega zneska iz naslova naročnine. Dolgovi in garancije v nobenem primeru ne smejo preseči zneska seštevka vrednosti osnovnega kapitala in sredstev družbe. V primeru stečaja ali likvidacije preidejo vsi presežki iz likvidacije in preostalo premoženje na državo.

Urejanje delovanja medijev, ki opravljajo javno službo v EU – Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije

Naloga Komisije EU je med drugim tudi zagotavljanje temeljnih principov in standardov, ki so temelj nastanka in delovanja EU. Med drugim EU v tem okviru nadzira tudi podeljevanje najrazličnejših državnih pomoči z namenom preprečevanja izkrivljanja konkurence. V tem obsegu je komisija že leta 2001 sprejela Sporočilo komisije o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiodifuzije,³ ki je bilo dopolnjeno in spremenjeno julija 2009 s Sporočilom komisije o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije⁴ (v nadaljevanju:

³ 2001/C 320/04, Uradni list EU 15. 11. 2001, str. 117 in nasl. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:02:52001XC1115%2801%29:SL:PDF>.

⁴ 7. 7. 2009, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/broadcasting_communication_sl.pdf (Sporo

Sporočilo) in ki ureja v večjem delu vprašanje delovanja trga radiotelevizij in delovanja javnih radiotelevizij na tem trgu. Sporočilo pojasnjuje načela, ki jih Komisija uporablja pri izvrševanju člena 87 in člena 86(2) Pogodbe ES v zvezi z javnim financiranjem avdiovizualnih storitev v sektorju radiodifuzije, ob upoštevanju najnovejšega razvoja trgov in prava. To Sporočilo ne vpliva na uporabo pravil notranjega trga in temeljnih svoboščin na področju radiodifuzije.⁵

Najnovejše odločbe o državni pomoči s področja storitev javne radiotelevizije v Nemčiji⁶ (glej IP/07/543 in MEMO/07/150), na Irskem (glej IP/08/317) ter v Belgiji (glej IP/08/316) odražajo ta pristop Komisije, zlasti kar zadeva opredelitev javne službe v novem medijskem okolju, npr. ko radiotelevizije upravljajo spletišča ali oddajajo vsebine prek mobilnih telefonov.

Od leta 2001 do danes je bilo sprejeto tudi več kot 20 odločb o financiranju javnih radiotelevizij. Pomembnejše odločitve komisije, ki urejajo navedeno vprašanje in ki jih je treba izpostaviti so:

- NN 70/98, *Državna pomoč javnima radiotelevizijskima programoma Kinderkanal in Phoenix*, 1999,⁷
- NN 88/98, *Financiranje 24-urnega programa poročil brez oglasov z naročnino s strani BBC*, 2000,⁸
- C 60/99, Odločba Komisije z dne 10. decembra 2003 o *državni pomoči Francije za France 2 in France 3*, 2004,⁹
- C 62/99, Odločba Komisije z dne 15. oktobra 2003 o *ukrepih Italije v korist RAI SpA*, 2004,¹⁰
- C 2/04, *Enkratno financiranje nizozemskih javnih radiotelevizij*, 2008,¹¹
- N 458/2004, *Državna pomoč za Espacio Editorial Andaluza Holding sl.*, 2005,¹²
- E 4/05, *Državna pomoč za financiranje RTE in TNAG (TG4)*, 2008,¹³
- E 8/05, *Španska nacionalna radiotelevizija RTVE*, 2006,¹⁴
- E 9/05, *Plačilo licenc za RAI*, 2005,¹⁵
- E 10/2005, *Plačilo licenc za France 2 in 3*, 2005,¹⁶
- E 3/2005, *Pomoč nemškim javnim radiotelevizijam*, 2007,¹⁷
- E 8/06, *Državna sredstva za flamsko javno radiotelevizijo*, 2008.¹⁸

Zaključeni so tudi že številni primeri, ki so jih obravnavala sodišča EU in ki postavljajo temelje za ureditev navedenih tem. Izpostavimo lahko:

- sodba v zadevi C-260/89, *ERT*,
- sodba v zadevi C-280/00, *Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*,

čilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije).

⁵ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 8.

⁶ [IP/07/543](#).

⁷ UL C 238, 21. 8. 1999.

⁸ UL C 78, 18. 3. 2000.

⁹ UL L 361, 8. 12. 2004.

¹⁰ UL L 119, 23. 4. 2004.

¹¹ UL L 49, 22. 2. 2008.

¹² UL C 131, 29. 5. 2005.

¹³ UL C 121, 17. 5. 2008.

¹⁴ UL C 239, 4. 10. 2006.

¹⁵ UL C 235, 23. 9. 2005.

¹⁶ UL C 240, 30. 9. 2005.

¹⁷ UL C 185, 8. 8. 2007.

¹⁸ UL C 143, 10. 6. 2008.

- sodba v zadevi C-730/79, *Philip Morris Holland proti Komisiji*,
- sodba v zadevi C-44/93, *Namur–Les Assurances du Crédit SA proti Office National du Ducroire in belgijski državi*,
- sodba v zadevi 172/80, *Zuechner*,
- sodba v zadevi C-242/95, *GT-Link*,
- sodba v zadevi C-159/94, *EDF in GDF*,
- sodba v zadevi T-442/03, *SIC proti Komisiji* (2008),
- sodba v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, *TV2/Danska proti Komisiji* (2008),
- sodba v zadevi T-442/03, *SIC proti Komisiji* in
- sodba v zadevi C-195/06, *KommAustria proti ORF* (2007).

V nadaljevanju zaradi vsega zapisanega in navedenega zelo podrobno povzemamo bistvene navedbe in zahteve iz Sporočila, saj so bistvenega pomena za sprejem novih in spremenjenih določb v zakonu, ki ureja RTV Slovenija na področju razumevanja namena in nalog RTV Slovenija, načina financiranja, kontrole porabe sredstev in tudi organiziranosti delovanja RTV Slovenija.

Temelji in pravni okvir za sprejem Sporočila komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije

Trg radiotelevizije je bil zgodovinsko gledano omejen, saj so ga izvajala javna podjetja z monopolnim položajem, predvsem zaradi omejenega dostopa do oddajniških frekvenc in velikih ovir za vstop na trg. V zadnjih desetletjih se položaj spreminja, saj smo priča odpiranja konkurenci tudi na trgu radiotelevizije, na drugi strani pa so države članice menile, da je treba še vedno ohraniti storitve javne radiotelevizije kot način za zagotavljanje pokrivanja številnih področij ter za zadovoljevanje potreb in doseganje ciljev javne politike, ki sicer ne bi bili optimalno izpolnjeni. To je bilo potrjeno v tudi obrazložitvenem protokolu o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah (v nadaljevanju: Protokol amsterdamske pogodbe), priloženemu k Pogodbi ES.^{19, 20}

Od leta 2001 so se dogajale pomembne spremembe tudi na pravnem področju, ki so vplivale na področje radiodifuzije. Sodišče Evropskih skupnosti je v sodbi iz leta 2003 v zadevi *Altmark*²¹ opredelilo pogoje, po katerih nadomestilo za opravljanje javne službe ni državna pomoč. Komisija je leta 2005 sprejela novo odločbo²² in okvir²³ za državne pomoči v obliki

¹⁹ Ibiem, točka 2.

²⁰ Protokol (št. 29) o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah; visoke pogodbenice so se ob upoštevanju neposredne povezanosti sistema javne radiotelevizije v državah članicah z demokratičnimi, socialnimi in kulturnimi potrebami vsake družbe in potrebo po ohranitvi medijske pluralnosti, dogovorile o naslednjih razlagalnih določbah, ki so priložene Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije. Določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ne posegajo v pristojnost držav članic glede financiranja storitev javne radiotelevizije, če je takšno financiranje odobreno radiotelevizijskim zavodom za opravljanje javne službe, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica, in če ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi, pri čemer je treba upoštevati zagotavljanje teh javnih storitev. *Uradni list C 115, 09/05/2008 str. 0001–0388*, Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije (2008/C 115/01), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0001:01:SL:HTML>.

²¹ Sodba v zadevi C-280/00, *Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (v nadaljnjem besedilu: *Altmark*); Recueil 2003, str. I-7747.

²² Odločba Komisije z dne 28. novembra 2005 o uporabi člena 86(2) Pogodbe ES za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena; UL L 312, 29. 11. 2005, str. 67.

²³ Okvir Skupnosti za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve; UL C 297, 29. 11. 2005,

nadomestila za opravljanje javne službe. Komisija je leta 2007 sprejela Sporočilo, ki je priloženo Sporočilu „Enotni trg za Evropo 21. stoletja – Storitve splošnega interesa, vključno s socialnimi storitvami splošnega interesa: nova evropska zaveza“.²⁴ Poleg tega je decembra 2007 začela veljati Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah,²⁵ ki razširja področje uporabe pravne ureditve EU za avdiovizualno področje na medijske storitve v vzponu.²⁶

Sporočilo poudarja vlogo storitev javne radiotelevizije in ji daje poseben pomen v primerjavi z ostalimi storitvami javne službe v katerem koli drugem gospodarskem sektorju. Nobena druga storitev namreč ne doseže istočasno tako širokega sektorja prebivalcev, mu posreduje toliko informacij in vsebin, s tem pa prenaša mnenje posameznikov in javnosti ter nanj vpliva.²⁷ Poleg tega radiodifuzija na splošno velja za zanesljiv vir informacij in je edini vir informacij za nezanemarljiv del prebivalstva. Na ta način bogati javno razpravo in lahko v končni fazi vsem državljanom zagotavlja, da do neke mere sodelujejo v javnem življenju. V zvezi s tem so ključnega pomena zaščitni ukrepi za neodvisnost radiodifuzije, kar je skladno s splošnim načelom svobode izražanja iz 11. člena Listine o temeljnih pravicah Evropske unije²⁸ in 10. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah, tj. splošnim pravnim načelom, katerega spoštovanje zagotavljata evropski sodišči.^{29, 30}

Komisija opozarja, da je vloga javne službe³¹ na splošno priznana v Pogodbi ES, zlasti v členu 16 in 86(2). Razlaga teh določb glede na posebni značaj sektorja radiodifuzije je opisana v Protokolu Amsterdamske pogodbe.³² Izrecno je v protokolu poudarjeno upoštevanje »neposredne povezanosti sistema javne radiotelevizije v državah članicah z demokratičnimi, socialnimi in kulturnimi potrebami vsake družbe in potrebo po ohranitvi medijske pluralnosti«.³³

Sporočilo navaja, da je bil pomen storitev javne radiotelevizije za socialno, demokratično in kulturno življenje v Uniji znova potrjen z Resolucijo Sveta v zvezi s storitvami javne radiotelevizije. Kakor je poudarjeno v Resoluciji, je dostop širše javnosti, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti, do različnih kanalov in storitev nujen predpogoj za izpolnjevanje posebnih obveznosti, ki jih imajo storitve javne radiotelevizije. Poleg tega morajo storitve javne radiotelevizije imeti koristi od tehnološkega razvoja, prinašati javnosti ugodnosti novih avdiovizualnih in informacijskih storitev in novih tehnologij ter slediti razvoju in raznovrstnosti dejavnosti v digitalni dobi. Storitve javne radiotelevizije morajo še naprej omogočati širok nabor programov v skladu s poslanstvi, ki so jih države članice opredelile tako, da so lahko naslovljene na družbo kot celoto; v tem smislu je legitimno, da se s storitvami javne radiotelevizije skuša doseči široko občinstvo.^{34, 35}

Vloga storitev javne radiotelevizije pri spodbujanju kulturne raznolikosti je bila priznana tudi z Unescovo Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005, ki jo je Svet v imenu Skupnosti potrdil in je zato sestavni del prava ES.³⁶ V Konvenciji je dolo

str. 4.

²⁴ COM(2007) 725 konč.

²⁵ Direktiva 2007/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi Direktive Sveta 89/552/EGS o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov; UL L 332, 18. 12. 2007.

²⁶ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije točka 6.

²⁷ Ibidem, točka 9.

²⁸ UL C 364, 2000, str. 1.

²⁹ Sodba v zadevi C-260/89, ERT, Recueil 1991, str. I-2925.

³⁰ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 10.

³¹ V sporočilu in v skladu s členom 16 Pogodbe ES ter z izjavo (št. 13), priloženo k sklepni listini Amsterdamske pogodbe, se izraz „javna služba“ iz Protokola o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah nanaša na izraz „storitve splošnega gospodarskega pomena“, uporabljen v členu 86(2).

³² Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 11.

³³ Glej opombo zgoraj. Protokol.

³⁴ Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se 25. januarja 1999 sestali na zasedanju Sveta (UL C 30, 5.2.1999, str. 1).

³⁵ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 12.

čeno, da lahko vsaka pogodbenica sprejme „ukrepe za varovanje in spodbujanje raznolikosti kulturnih izrazov na svojem ozemlju“. Med te ukrepe se lahko uvrstijo tudi „ukrepi za povečevanje raznolikosti medijev, tudi s storitvami javne radiodifuzije“.^{37, 38}

Te vrednote javne radiotelevizije so enako pomembne v okolju novih medijev, ki se hitro spreminja. To je bilo poudarjeno tudi v priporočilih Sveta Evrope o pluralnosti medijev in raznolikosti medijskih vsebin in o poslanstvu medijev³⁹ kot javne službe v informacijski družbi.⁴⁰ V slednjem priporočilu so članice Sveta Evrope pozvane, naj pregledno in odgovorno jamčijo, da bodo javni mediji delovali ter naj jim omogočijo, da se temeljito in učinkovito odzovejo na izzive informacijske družbe, hkrati pa spoštujejo dvojnost strukture (javno/zasebno) evropske pokrajine elektronskih medijev ter upoštevajo tržna in konkurenčna vprašanja.⁴¹

Evropski parlament je v Resoluciji o koncentraciji in pluralizmu medijev v Evropski uniji priporočil, „da se pravila za državno pomoč oblikujejo in izvajajo na tak način, da bodo lahko javni mediji in mediji skupnosti v dinamičnem okolju izpolnili svojo vlogo, ter da se hkrati zagotovi, da bodo javni mediji pregledno in odgovorno izvajali nalogo, ki so jim jo zaupale države članice, in ne bodo zlorabili javnih sredstev v politične ali gospodarske namene“.^{42, 43}

Sporočilo izrecno poudarja in opozarja, da tudi zasebni mediji zelo pomembno prispevajo k pluralizmu, bogatijo kulturno in politično razpravo ter širijo izbiro programov in so pomembni za objektivno obveščanje javnosti in demokracijo.⁴⁴

Pravni okvir urejanja javnih radiotelevizij v EU

Pri uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije je treba upoštevati številne kriterije ocenjevanja. Ocenjevanje državne pomoči temelji na členih 87⁴⁵ in 88

³⁶ Unescova Konvencija o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, odobrena s Sklepom Sveta 2006/515/ES z dne 18. maja 2006. V skladu s Prilogo 2 k Sklepu Sveta „Konvencija zavezuje Skupnost, ki bo poskrbela za njeno ustrezno izvajanje“.

³⁷ Unescova Konvencija o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, člen 6(1) in (2)(h).

³⁸ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 13.

³⁹ Priporočilo CM/Rec(2007)2 Odbora ministrov državam članicam o pluralnosti medijev in raznolikosti medijskih vsebin, sprejeto 31. januarja 2007 na 985. seji namestnikov ministrov.

⁴⁰ Priporočilo CM/Rec(2007)3 Odbora ministrov državam članicam o poslanstvu medijev kot javne službe v informacijski družbi, sprejeto 31. januarja 2007 na 985. seji namestnikov ministrov.

⁴¹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 14.

⁴² Resolucija Evropskega parlamenta z dne 25. septembra 2008 o koncentraciji in pluralizmu medijev v Evropski uniji, 2007/2253(INI).

⁴³ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 15.

⁴⁴ Ibidem, točka 16.

⁴⁵ DRŽAVNE POMOČI, člen 107 (prejšnji člen 87 PES)

1. Razen če Pogodbi ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

2. Z notranjim trgov je združljivo naslednje:

- a) pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov;
- b) pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
- c) pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije, ki jih je prizadela delitev Nemčije, kolikor je takšna pomoč potrebna za nadomestilo gospodarske škode, ki jo je ta delitev povzročila. Pet let po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe, lahko Svet na predlog Komisije sprejme sklep o razveljavitvi te točke.

3. Kot združljivo z notranjim trgov se lahko šteje naslednje:

- (a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika, in v regijah iz člena 349 glede na njihov strukturni, gospodarski in socialni položaj;
- (b) pomoč za pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
- (c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij,

⁴⁶ o državni pomoči ter členu 86(2)⁴⁷ o uporabi pravil Pogodbe ES in pravil o konkurenci, zlasti v zvezi s storitvami splošnega gospodarskega pomena. Maastrichtski pogodbi sta bila dodana člen 151 o kulturi⁴⁸ in člen 87(3)(d) o pomoči za spodbujanje kulture. Amsterdamska pogodba je uvedla posebno določbo (člen 16)⁴⁹ o storitvah splošnega gospodarskega pomena

kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;
(d) pomoč za pospeševanje kulture in ohranjanja kulturne dediščine, kadar takšna pomoč ne škoduje trgovinskim pogojem in konkurenci v Uniji v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi;
(e) druge vrste pomoči, kakršne lahko Svet določi v odločbi, ki jo sprejme na predlog Komisije.

⁴⁶ Člen 108 (prejšnji člen 88 PES)

1. Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse sisteme pomoči, ki obstajajo v teh državah. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje notranjega trga.

2. Če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva z notranjim trgovim glede na člen 107, ali če se takšna pomoč zlorablja, odloči, da mora zadevna država takšno pomoč odpraviti ali spremeniti v roku, ki ji ga določi.

Če zadevna država ne upošteva te odločitve v predpisanem roku, lahko Komisija ali katera koli zainteresirana država, z odstopanjem od določb členov 258 in 259, zadevo predloži neposredno Sodišču Evropske unije.

Na predlog države članice lahko Svet soglasno sklene, da se državna pomoč, ki jo ta država dodeli ali jo ima namen dodeliti, šteje kot združljiva z notranjim trgovim, z odstopanjem od določb člena 107 ali uredb po členu 109, če takšen sklep upravičujejo izjemne okoliščine. Če je Komisija glede takšne pomoči že sprožila postopek iz prvega pododstavka tega odstavka, je posledica vložitve predloga zadevne države pri Svetu začasna prekinitve postopka do razglasitve stališča Sveta.

Če v treh mesecih po vložitvi omenjenega predloga Svet svojega stališča ne razglasi, odloča o primeru Komisija.

3. Komisija mora biti obveščena o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na člen 107 ni združljiv z notranjim trgovim, nemudoma sproži postopek iz odstavka 2. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončen sklep.

4. Komisija lahko sprejme uredbe o skupinah državnih pomoči, za katere je Svet v skladu s členom 109 odločil, da so lahko izvzete iz postopka iz odstavka 3 tega člena.

⁴⁷ Člen 106 (prejšnji člen 86 PES)

1. Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi ukrepov, ki so v nasprotju s pravili iz Pogodb, zlasti iz člena 18 in členov 101 do 109.

2. Podjetja, pooblašena za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz Pogodb, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Unije.

3. Komisija zagotovi uporabo določb tega člena in po potrebi na države članice naslovi ustrezne direktive ali sklepe.

⁴⁸ KULTURA, člen 167 (prejšnji člen 151 PES)

1. Unija prispeva k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.

2. Dejavnost Unije je namenjena spodbujanju sodelovanja med državami članicami in, če je to potrebno, podpiranju in dopolnjevanju njihove dejavnosti na naslednjih področjih:

- izboljševanje poznavanja in razširjanja kulture in zgodovine evropskih narodov;
- ohranjanje in varstvo kulturne dediščine evropskega pomena;
- nekomercialna kulturna izmenjava;
- umetniško in književno ustvarjanje, tudi na avdio-vizualnem področju.

3. Unija in države članice podpirajo sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na kulturnem področju, zlasti s Svetom Evrope.

4. Unija pri svoji dejavnosti na podlagi drugih določb Pogodb upošteva kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja raznolikosti svojih kultur.

5. Kot prispevek k uresničevanju ciljev iz tega člena:

- Evropski parlament in Svet sprejmeta spodbujevalne ukrepe po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Odborom regij, pri čemer je izključeno kakršno koli usklajevanje zakonov in predpisov držav članic;
- Svet sprejme priporočila na predlog Komisije.

⁴⁹ Člen 14 (prejšnji člen 16 PES)

Brez poseganja v člen 3a Pogodbe o Evropski uniji in člene 93, 106 in 107 te pogodbe ter ob upoštevanju polo

in Protokol Amsterdamske pogodbe o sistemu javne radiotelevizije v državah članicah.⁵⁰ Regulativni okvir o „audiovizualnih medijskih storitvah“ je na evropski ravni določen z Direktivo o audiovizualnih medijskih storitvah.⁵¹ Zahteve po finančni preglednosti v javnih podjetjih so določene z Direktivo o preglednosti.^{52, 53} Ta pravila sta večkrat razložili tudi Sodišče Evropskih skupnosti in Sodišče prve stopnje. Komisija je sprejela tudi več sporočil o uporabi pravil o državni pomoči. Komisija je tako v letu 2005 sprejela okvir za storitve splošnega gospodarskega pomena⁵⁴ in odločbo,⁵⁵ s katerima so bile pojasnjene zahteve iz člena 86(2) Pogodbe ES. Slednja se uporablja tudi za audiovizualno področje, in sicer do te mere, da so izpolnjeni pogoji iz člena 2(1)(a) odločbe.^{56, 57}

Značaj državne pomoči državnega financiranja javnih radiotelevizij

Po členu 87(1) vključuje pojem državne pomoči naslednje pogoje:

- (1) obstajati mora posredovanje države ali posredovanje iz državnih sredstev;
- (2) posredovanje mora vplivati na trgovino med državami članicami;
- (3) prenesti mora prednost prejemnika;
- (4) konkurenco mora izkrivljati oz. bi jo lahko izkrivljala.⁵⁸

Obstoj državne pomoči se ugotavlja na podlagi objektivnih meril, upošteva pa se tudi sodna praksa sodišč Skupnosti.⁵⁹ Pri ocenjevanju vsebine državne pomoči na podlagi člena 87(1) ni odločujoč namen, ampak učinek posredovanja države. Javne radiotelevizije se običajno financirajo iz državnega proračuna ali z naročninami imetnikov radijskih in televizijskih sprejemnikov. V nekaterih posebnih okoliščinah opravi država kapitalske vloške ali odpiše dolgove v korist javnih radiotelevizij. Ti finančni ukrepi se običajno pripisujejo javnim organom in zahtevajo prenos državnih sredstev.^{60, 61}

Komisija zato navaja, da se lahko na splošno šteje, da financiranje javne radiotelevizije vpliva na trgovino med državami članicami. Kakor je ugotovilo Sodišče Evropskih skupnosti, se v

žaja, ki ga imajo službe splošnega gospodarskega pomena v okviru skupnih vrednot Unije, pa tudi njihove vloge pri pospeševanju socialne in teritorialne kohezije, skrbijo Unija in države članice v mejah svojih pristojnosti na področju uporabe Pogodb za to, da takšne službe delujejo na podlagi načel in pogojev, zlasti ekonomskih in finančnih, ki jim omogočajo izpolnjevanje njihovih nalog. Evropski parlament in Svet z uredbami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita ta načela in pogoje brez poseganja v pristojnosti držav članic, da v skladu s Pogodbama zagotavljajo in financirajo take službe ter naročajo njihove storitve.

⁵⁰ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 17.

⁵¹ http://ec.europa.eu/avpolicy/reg/avms/index_en.htm.

⁵² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006L0111:SL:NOT>.

⁵³ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 18.

⁵⁴ Sodba v zadevi C-280/00, *Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (v nadaljnjem besedilu: *Altmark*); Recueil 2003, str. I-7747.

⁵⁵ Odločba Komisije z dne 28. novembra 2005 o uporabi člena 86(2) Pogodbe ES za državne pomoči v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljene nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena; UL L 312, 29.11.2005, str. 67.

⁵⁶ Na podlagi člena 2(1)(a) Odločbe se ta uporablja za državno pomoč, ki je „nadomestilo za javne storitve, dodeljeno podjetjem, katerih povprečni letni promet pred obdavčitvijo, ki vključuje vse dejavnosti, ne presega 100 milijonov EUR v obdobju dveh finančnih let pred letom, v katerem je bila dodeljena storitev splošnega gospodarskega pomena, in letno nadomestilo za zadevno storitev ne presega 30 milijonov EUR“.

⁵⁷ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 19.

⁵⁸ Sodba v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T 329/04 in T-336/04 „TV2“, točka 156.

⁵⁹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 20.

⁶⁰ Glede kvalificiranja financiranja iz naročnine kot državnih sredstev glej sodbo v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T 329/04 in T-336/04, „TV2“, točki 158 in 159.

⁶¹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 21.

primeru, da „pomoč, ki jo dodeli država ali ki se dodeli iz državnih sredstev, okrepi položaj nekega podjetja v primerjavi z drugimi podjetji, ki konkurirajo v trgovini znotraj Skupnosti, šteje, da navedena pomoč vpliva na trgovino“.⁶² Sporočilo izpostavlja nakup in prodajo programskih pravic, prodajo oglaševalskega časa, lastniško strukturo komercialnih radiotelevizij in storitve, ki se ponujajo po medmrežju.⁶³ Za vse te primere je značilno, da imajo čezmejni vpliv in torej vplivajo na trgovino med državami članicami.

Kdaj obstaja prednost, je sodišče EU opredelilo v zadevi *Altmark*.⁶⁴ Skladno s sodbo sodišča nadomestilo za opravljanje javne službe ni državna pomoč, če so izpolnjeni štirje kumulativni pogoji:

1. podjetje, ki je prejemnik nadomestila, mora dejansko opravljati obveznosti javne službe in te morajo biti jasno opredeljene;
2. parametre za izračun nadomestila je treba določiti vnaprej, in sicer objektivno in pregledno;
3. nadomestilo ne sme presegati zneska, potrebnega za pokrivanje vseh ali dela stroškov, ki nastanejo zaradi opravljanja obveznosti javne službe, ob upoštevanju ustreznih prejemkov in zmernega dobička;
4. če podjetje, ki naj bi opravljalo obveznosti javne službe, v določenem primeru ni izbrano na podlagi postopka za oddajo javnih naročil, ki bi omogočil izbiro ponudnika, sposobnega, da skupnosti ponudi storitve po najnižji ceni, je treba stopnjo potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi v tipičnem podjetju z dobrim upravljanjem, ki lahko izpolni pogoje glede izvajanja obveznosti javne službe, nastali med njegovim opravljanjem navedenih obveznosti.

Komisija v Sporočilu zapiše, da če financiranje ne izpolnjuje navedenih pogojev, se šteje, da selektivno daje prednost samo nekaterim radiotelevizijam in tako izkrivlja konkurenco oziroma bi jo lahko izkrivljalo,⁶⁵ kar posledično pomeni lahko vse posledice, ki izhajajo iz podelitve in zagotavljanja nedovoljene državne pomoči.

Značaj pomoči: obstoječe oblike pomoči v primerjavi z novo

Pri obravnavi vprašanja državnih pomoči komisija preverja, ali je pomoč obstoječa pomoč ali pa gre za novo pomoč. Sheme financiranja, ki trenutno obstajajo v državah članicah, so bile vzpostavljene pred mnogimi leti. Komisija mora zato najprej ugotoviti, ali se lahko te sheme obravnavajo kot „obstoječe pomoči“ v smislu člena 88(1). V skladu s to določbo „Komisija v sodelovanju z državami članicami redno preverja vse sisteme pomoči, ki obstajajo v teh državah. Slednjim predlaga ustrezne ukrepe, ki so potrebni za postopen razvoj ali delovanje skupnega trga“.⁶⁶ Na podlagi člena 1(b)(i) Postopkovne uredbe⁶⁷ obstoječa pomoč vključuje „vso pomoč, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti Pogodbe v zadevnih državah članicah, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki se je začela izvajati pred začetkom veljavnosti

⁶² Zadeve C-730/79, *Philip Morris Holland proti Komisiji*, Recueil 1980, str. 2671, točka 11; C-303/88, *Italija proti Komisiji*, Recueil 1991, str. I-1433, točka 27; C-156/98, *Nemčija proti Komisiji*, Recueil 2000, str. I-6857, točka 33.

⁶³ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 22.

⁶⁴ Sodba v zadevi C-280/00, *Altmark Trans GmbH in Regierungspräsidium Magdeburg proti Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (v nadaljnjem besedilu: *Altmark*); Recueil 2003, str. I-7747.

⁶⁵ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 24.

⁶⁶ Ibidem, točka 25.

⁶⁷ Uredba Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 83, 27.3.1999, str. 1).

Pogodbe in se še vedno uporablja“.

Šteje se, da so ukrepi državne pomoči, ki so v Sloveniji veljali pred 10. decembrom 1994 in ki so na seznamu, priloženem Pristopni pogodbi, in so bili odobreni po t. i. začasnem postopku, štejejo za obstoječo pomoč.⁶⁸ Na podlagi člena 1(b)(v) Postopkovne uredbe obstoječa pomoč vključuje tudi „pomoč, za katero se šteje, da je veljavna, ker je mogoče ugotoviti, da takrat, ko se je začela izvajati, ni bila pomoč, pozneje pa je postala pomoč zaradi razvoja skupnega trga in je država članica ni spremenila“.⁶⁹

Na podlagi sodne prakse Sodišča⁷⁰ mora Komisija preveriti, ali se je pravni okvir, po katerem je bila pomoč dodeljena, od njene uvedbe spremenil. Komisija ocenjuje vsak primer posebej⁷¹ z upoštevanjem vseh prvin, povezanih s sistemom radiodifuzije zadevne države članice.⁷²

Na podlagi sodne prakse v primeru *Gibraltar*⁷³ vsako spremembo obstoječe pomoči ni treba obravnavati kot spreminjanje v novo pomoč. Sodišče prve stopnje EU meni, da se prvotna shema spremeni v novo shemo pomoči samo takrat, ko sprememba vsebinsko vpliva na prvotno shemo. Vsebinske spremembe ni, ko se nova prvina lahko jasno loči od prvotne sheme.⁷⁴

Glede na navedeno je Komisija v svoji praksi sprejemanja odločitev na splošno ugotavljala:

- 1) ali so prvotne finančne ureditve za javne radiotelevizije obstoječa pomoč v skladu s pravili iz odstavkov 26 in 27 Sporočila;
- 2) ali naknadne spremembe vsebinsko vplivajo na prvotni ukrep (tj. značaj prednosti ali vir financiranja, namen pomoči, prejemniki ali področje dejavnosti prejemnikov) oziroma ali so te spremembe izključno formalnega ali upravnega značaja in
- 3) ali je v primeru znatnih naknadnih sprememb te spremembe mogoče ločiti od prvotnega ukrepa in jih tako oceniti posamično oziroma ali jih ni mogoče ločiti od prvotnega ukrepa, tako da se celotni prvotni ukrep spremeni v novo pomoč.⁷⁵

Ocenjevanje združljivosti državne pomoči po členu 87(3)

Čeprav se nadomestilo za opravljanje storitev javne radiotelevizije navadno ocenjuje na podlagi člena 86(2) Pogodbe ES, se načeloma lahko odstopanja iz člena 87(3) uporabijo tudi na področju radiodifuzije, če so izpolnjeni ustrezni pogoji.⁷⁶

V skladu s členom 151(4) Pogodbe ES mora Skupnost pri svoji dejavnosti na podlagi drugih določb te pogodbe upoštevati kulturne vidike, zlasti zaradi spoštovanja in spodbujanja

⁶⁸ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 27.

⁶⁹ Ibidem, točka 29.

⁷⁰ Zadeva C-44/93, *Namur-Les Assurances du Crédit SA proti Office National du Ducroire in belgijski državi*, Recueil 1994, str. I-3829.

⁷¹ Glej na primer odločbe Komisije v zadevah: E 8/06, Državna sredstva za flamsko javno radiotelevizijo VRT, UL C 143, 10. 6. 2008, str. 7, E 4/05, Državna pomoč za financiranje RTE in TNAG (TG4), UL C 121, 17. 5. 2008, str. 5, E 9/05, Plačilo licenc za RAI, UL C 235, 23. 9. 2005, str. 3, E 10/2005, Plačilo licenc za France 2 in 3, UL C 240, 30. 9. 2005, str. 20, E 8/05, Španska nacionalna radiotelevizija RTVE, UL C 239, 4. 10. 2006, str. 17, C 2/04, Enkratno financiranje nizozemskih javnih radiotelevizij, UL L 49, 22. 2. 2008, str. 1, C 60/99, Odločba Komisije z dne 10. decembra 2003 o državni pomoči Francije za France 2 in France 3, UL L 361, 8. 12. 2004, str. 21, C 62/99, Odločba Komisije z dne 15. oktobra 2003 o ukrepih Italije v korist RAI SpA, UL L 119, 23. 4. 2004, str. 1, NN 88/98, Financiranje 24-urnega programa poročil brez oglasov z naročnino s strani BBC, UL C 78, 18. 3. 2000, str. 6, in NN 70/98, Državna pomoč javnima radiotelevizijskima programoma Kinderkanal in Phoenix, UL C 238, 21. 8. 1999, str. 3

⁷² Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 29.

⁷³ Združeni zadevi T-195/01 in T-207/01, Recueil 2002, str. II-2309.

⁷⁴ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 30.

⁷⁵ Ibidem, točka 30 in 31.

⁷⁶ Ibidem, točka 32.

raznolikosti svojih kultur. Na podlagi člena 87(3)(d) Pogodbe ES lahko Komisija šteje pomoč, namenjeno spodbujanju kulture, za združljivo s skupnim trgom, kadar taka pomoč ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi.⁷⁷

Sporočilo opozarja na dosledno uporabo izjem, ki omogočajo izjeme glede prepovedi državnih pomoči in so zato odstopanja glede kulture lahko uporabijo, kadar je kulturni proizvod jasno določen ali določljiv.⁷⁸ Poleg tega je stališče Komisije, da je treba pojem kulture uporabljati v zvezi z vsebino in značajem zadevnega proizvoda ter ne v zvezi z medijem ali distribucijo proizvoda kot tako.⁷⁹ Izobraževalne in demokratične potrebe neke države članice pa je treba šteti za ločene od spodbujanja kulture po členu 87(3)(d).^{80, 81} Državna pomoč javnim radiotelevizijam navadno ne ločuje med kulturnimi, demokratičnimi in izobraževalnimi potrebami družbe. Če ukrep financiranja ni posebej namenjen spodbujanju doseganja ciljev na področju kulture, potem se člen 87(3)(d) na splošno ne upošteva. Državna pomoč javnim radiotelevizijam se navadno zagotavlja kot nadomestilo za izpolnjevanje obveznosti javne službe in se ocenjuje po členu 86(2) na podlagi meril iz Sporočila.⁸²

Ocena združljivosti državne pomoči po členu 86(2)

Na podlagi člena 86(2) „podjetja, pooblaščen za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz te pogodbe, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v tak šnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Skupnosti.“⁸³

Sodišče se je dosledno držalo stališča, da člen 86 predvideva možnost odstopanja in ga je zato treba razlagati restriktivno. Sodišče je pojasnilo, da se za ukrep lahko uporabi odstopanje, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:

- i. zadevna storitev mora biti storitev splošnega gospodarskega pomena in jo mora kot tako jasno opredeliti država članica (opredelitev);⁸⁴
- ii. država članica mora zadevno podjetje izrecno pooblastiti za opravljanje navedene storitve (pooblastitev);⁸⁵
- iii. uporaba pravil o konkurenci iz Pogodbe ES (v tem primeru prepoved državnih pomoči) mora ovirati opravljanje posebnih nalog, dodeljenih podjetju, odstopanje od teh pravil pa ne sme vplivati na razvoj trgovine v obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Skupnosti (preskus sorazmernosti).^{86, 87}

V posebnem primeru javne radiotelevizije je treba navedeni pristop sprejeti glede na obrazložitvene določbe Protokola Amsterdamske pogodbe, ki se nanaša na opravljanje javne službe, kakor jo naloži, opredeli in organizira vsaka država članica (opredelitev in pooblastitev), in

⁷⁷ Ibidem, točka 33

⁷⁸ Na primer odločbi Komisije NN 88/98 BBC 24-ur (UL C 78, 18. 3. 2000), NN 70/98, Kinderkanal in Phoenix (UL C 238, 21. 8. 1999).

⁷⁹ Na primer Odločba Komisije N 458/2004, Državna pomoč za Espacio Editorial Andaluza Holding sl. (UL C 131, 29. 5. 2005).

⁸⁰ NN 70/98, Državna pomoč javnim radiotelevizijskima programoma Kinderkanal in Phoenix (UL C 238, 21. 8. 1999, str. 3).

⁸¹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 34.

⁸² Ibidem, točka 35.

⁸³ Ibidem, točka 36.

⁸⁴ Sodba v zadevi 172/80, *Zuechner*, Recueil 1981, str. 2021.

⁸⁵ Sodba v zadevi C-242/95, *GT-Link*, Recueil 1997, str. 4449.

⁸⁶ Sodba v zadevi C-159/94, *EDF in GDF*, Recueil 1997, str. I-5815.

⁸⁷ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 37.

določa odstopanje od pravil Pogodbe ES v primeru financiranja storitev javne radiotelevizije „če je takšno financiranje odobreno radiotelevizijskim zavodom za opravljanje javne službe [...] in [...] če ne vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi, pri čemer je treba upoštevati zagotavljanje teh javnih storitev“ (sorazmernost).⁸⁸

Komisija na podlagi dokazil ocenjuje, ali so izpolnjena zgoraj opisana merila. Glede opredelitve javne službe je naloga Komisije, da ugotavlja očitne napake. Komisija poleg tega preverja, ali obstajata izrecna pooblastitev in učinkovit nadzor izpolnjevanja obveznosti javne storitve.⁸⁹

Komisija pri preskusu sorazmernosti preverja, ali se morebitno izkrivljanje konkurence, ki je nastalo zaradi nadomestila za opravljanje javne službe, lahko utemelji s potrebo po opravljanju javne službe in zagotavljanju njenega financiranja. Komisija zlasti na podlagi dokazov, ki jih morajo države članice zagotoviti, oceni, ali obstajajo zadostne garancije za izogibanje nesorazmernim učinkom financiranja iz javnih sredstev, plačevanju čezmernega nadomestila in navzkrižnemu subvencioniranju in za zagotavljanje, da javne radiotelevizije pri svojih komercialnih dejavnostih spoštujejo tržne pogoje.⁹⁰

Za Republiko Slovenijo je zelo pomembno dejstvo, ki ga izpostavlja Sporočilo, in sicer, da mora analiza izpolnjevanja zahtev o državnih pomočeh temeljiti na posebnih značilnostih posameznega nacionalnega sistema. Komisija se namreč zaveda razlik v nacionalnih sistemih radiodifuzije in drugih značilnostih medijskih trgov v državah članicah, zaradi česar je treba ocenjevanje združljivosti državne pomoči za javne radiotelevizije po členu 86(2) izvajati za vsak primer posebej glede na prakso Komisije⁹¹ v skladu s temeljnimi načeli, določenimi v Sporočilu.⁹² Komisija posebej tudi izpostavlja, da bo upoštevala tudi težave, ki bi jih lahko imele nekatere manjše države članice pri zbiranju potrebnih sredstev, če so stroški opravljanja javne službe na prebivalca pod enakimi pogoji višji, obenem pa bo enako upoštevala morebitne težave drugih medijev v teh državah članicah. Komisija izpostavlja, da podobne težave lahko nastanejo tudi, ko je storitev javne radiotelevizije namenjena jezikovnim manjšinam in lokalnim potrebam.⁹³

Opredelitev javne službe

Za izpolnitev pogojev iz točke 37(i) za uporabo člena 86(2) je treba uradno opredeliti javno službo. Le tako lahko Komisija z zadostno pravno gotovostjo oceni, ali se odstopanje po členu 86(2) lahko uporabi.⁹⁴

Za opredelitev javne službe je pristojna vsaka država članica, ki na podlagi nacionalnega pravnega reda lahko odloča na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, kaj je javna služba. Pri izvajanju te pristojnosti je treba na splošno upoštevati koncept Skupnosti o „storitvah splošnega gospodarskega pomena“.⁹⁵

⁸⁸ Ibidem, točka 38.

⁸⁹ Ibidem, točka 39.

⁹⁰ Ibidem, točka 40.

⁹¹ Glej na primer nedavne odločbe Komisije v zadevah: E 8/06, Državna sredstva za flamsko javno radiotelevizijo VRT, UL C 143, 10. 6. 2008, str. 7, E 4/05, Državna pomoč za financiranje RTE in TNAG (TG4), UL C 121, 17. 5. 2008, E 3/2005, Pomoč nemškim javnim radiotelevizijam, UL C 185, 8. 8. 2007, str. 1, E 9/05, Plačilo licenc za RAI, UL C 235, 23. 9. 2005, str. 3, E 10/2005, Plačilo licenc za France 2 in 3, UL C 240, 30. 9. 2005, str. 20, E 8/05, Španska nacionalna radiotelevizija RTVE, UL C 239, 4. 10. 2006, str. 17, C 2/04, Enkratno financiranje nizozemskih javnih radiotelevizij, UL L 49, 22. 2. 2008, str. 1.

⁹² Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 41.

⁹³ Ibidem, točka 42.

⁹⁴ Ibidem, točka 43.

⁹⁵ Ibidem, točka 44.

Vsaka država članica mora opredeliti naloge javne službe čim natančneje. Opredelitev ne sme dovoljevati dvomov glede tega, ali država članica namerava neko dejavnost, ki jo izvaja pooblašeni operater, vključiti v javno službo ali ne. Brez jasne in natančne opredelitve obveznosti, naloženih javni radioteleviziji, Komisija ne more opravljati svojih nalog na podlagi člena 86(2) in zato posledično ne more dovoliti nobenega odstopanja na podlagi te določbe.⁹⁶

Zaradi posebnega značaja sektorja radiodifuzije in potrebe po zaščiti uredniške neodvisnosti javnih radiotelevizij ob upoštevanju obrazložitvenih določb Protokola Amsterdamske pogodbe na splošno velja, da je kvalitativna opredelitev, ki zadevni radioteleviziji nalaga obveznost zagotavljanja širokega nabora programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe, legitimna po členu 86(2).⁹⁷ Taka opredelitev navadno šteje za skladno s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb določene družbe in zagotavljanja pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Kot je navedlo Sodišče prve stopnje, je legitimnost tako široko opredeljene javne službe odvisna od kvalitativnih zahtev za storitve, ki jih ponujajo javne radiotelevizije.⁹⁸ Opredelitev javne službe lahko zrcali tudi razvoj in raznovrstnost dejavnosti v digitalni dobi ter vključuje avdiovizualne storitve na vseh distribucijskih platformah.⁹⁹

Glede opredelitve javne službe v sektorju radiodifuzije je vloga Komisije omejena na ugotavljanje očitnih napak. Komisija nima niti pristojnosti odločanja, kateri programi naj se zagotavljajo in financirajo kot storitev splošnega gospodarskega pomena, niti ne more oporekati značaju ali kakovosti določenega proizvoda. Očitna napaka v opredelitvi javne službe bi bila, če bi ta vključevala dejavnosti, za katere ni mogoče smiselno ugotoviti, da skladno z ubeseditvijo Protokola Amsterdamske pogodbe izpolnjujejo „demokratične, družbene in kulturne potrebe vsake družbe“. To bi na primer navadno veljalo za oglaševanje, elektronsko poslovanje, televizijsko prodajo, uporabo plačljive telefonske številke pri nagradnih iger,¹⁰⁰ sponzoriranje ali maloprodajno trženje. Poleg tega bi lahko bila očitna napaka, če bi se državna pomoč porabila za financiranje dejavnosti, ki ne prinašajo dodane vrednosti v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe.¹⁰¹

Pri tem je treba ponoviti, da javna služba zajema storitve, ki so javnosti ponujene v splošnem interesu. Vprašanja opredelitve javne službe ne gre zamenjevati z vprašanjem mehanizma financiranja, izbranega za zagotavljanje pripadajočih storitev. Zato te dejavnosti ne morejo veljati za del javne službe, čeprav javne radiotelevizije lahko izvajajo poslovne dejavnosti, kot je prodaja oglasnega časa, da bi ustvarile prihodke.^{102, 103}

Pooblastitev in nadzor

Za uporabo izjeme po členu 86(2) je treba opravljanje javne službe zaupati enemu podjetju ali

⁹⁶ Ibidem, točka 45.

⁹⁷ Sodba v zadevi T-442/03, *SIC proti Komisiji*, ZOdl. 2008, točka 201, sodba v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, *TV2/Danska proti Komisiji*, ZOdl. 2008, točke 122–124.

⁹⁸ Po mnenju Sodišča prve stopnje so ta kvalitativna merila „smisel obstoja službe splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije v nacionalni avdiovizualni podobi“. Ni „razlogov, da bi bila služba splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije sicer široko opredeljena, a se izpolnjevanje teh kakovostnih zahtev žrtvuje v korist gospodarske dejavnosti izdajatelja“, T-442/03, *SIC proti Komisiji*, točka 211.

⁹⁹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 47.

¹⁰⁰ Za kvalificiranje nagradnih iger, ki vključujejo klicanje na plačljivo telefonsko številko kot telefonsko prodajo ali oglaševanje, na podlagi Direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah glej sodbo Sodišča v zadevi C-195/06 *KommAustria proti ORF* z dne 18. oktobra 2007.

¹⁰¹ Točka 48.

¹⁰² Glej sodbo v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, *TV2*, ZOdl. 2008, točki 107 in 108.

¹⁰³ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 49.

več podjetjem s sprejetjem ali sklenitvijo pravnega akta (npr. z zakonodajo, pogodbo ali zavezujočim opisom nalog).¹⁰⁴ V aktih o pooblastitvi mora biti podrobno opisan značaj obveznosti javne službe, določeni morajo biti tudi pogoji, ki urejajo nadomestilo za opravljanje javne službe, v njih pa morajo tudi določila za izogibanje plačilu kakršnega koli čezmernega nadomestila in za njegovo vračilo.¹⁰⁵

Če se področje uporabe javne službe razširi na nove storitve, se to v aktih o opredelitvi in pooblastitvi ustrezno prilagodi glede na člen 86(2). Da bi se javnim radiotelevizijam omogočilo hitro odzivanje na nov tehnološki razvoj, lahko države članice predvidijo, da se pooblastitev za izvajanje nove storitve zagotovi po ocenjevanju, kot ga predvideva Sporočilo, tj. še preden se izvirni akt o pooblastitvi uradno konsolidira.¹⁰⁶

Vendar ni dovolj, da je javna radiotelevizija uradno pooblaščenca za opravljanje podrobno določene javne službe. Potrebno je tudi, da se javna služba dejansko opravlja, kakor je določeno v uradnem sporazumu med državo in pooblaščenim podjetjem. Zato je zaželeno, da ustrezní organ ali pooblaščenca telo pregledno in učinkovito nadzira njegovo uporabo. Potreba po ustreznem organu ali telesu, ki zagotavlja nadzor, je očitna v primeru standardov kakovosti, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščenca operaterji. Na podlagi Sporočila Komisije o načelih in smernicah za politiko Skupnosti glede avdiovizualne politike v digitalni dobi¹⁰⁷ Komisija ni pristojna za presojanje izpolnjevanja standardov kakovosti: zanašati se mora, da države članice ustrezno nadzorujejo izpolnjevanje obveznosti javne službe javne radiotelevizije, med drugim tudi kvalitativnih standardov, ki so del navedenih obveznosti.^{108, 109}

Na podlagi Protokola Amsterdamske pogodbe so države članice tiste, ki so pristojne za izbiro mehanizma, s katerim se zagotavlja učinkovit nadzor izpolnjevanja obveznosti javne službe, kar Komisiji omogoča, da izpolnjuje svoje naloge po členu 86(2). Ta nadzor se zdi učinkovit le, če ga izvaja organ, ki je dejansko neodvisen od uprave javne radiotelevizije ter ima potrebne zmogljivosti in vire za redno izvajanje nadzora ter posledično za nalaganje ustreznih pravnih sredstev, če je treba zagotavljati izpolnjevanje obveznosti javne službe.¹¹⁰

Kadar ni zadostnih in zanesljivih kazalcev, da se javna služba opravlja v skladu z nalogami, Komisija ne more opraviti svojih nalog po členu 86(2) in se zato ne more dodeliti nobenega odstopanja na podlagi navedene določbe.¹¹¹

Izbira financiranja javnih radiotelevizij

Obveznosti javne službe so lahko kvantitativne, kvalitativne ali oboje. Nadomestilo lahko upravičijo ne glede na njihovo obliko, če prihaja do dodatnih stroškov, ki jih radiotelevizija navadno ne bi imela.¹¹²

Sheme financiranja se lahko razdelijo na dve širši kategoriji: „enojno financiranje“ in „dvojno financiranje“.

Kategorijo „enojnega financiranja“ sestavljajo sistemi, v katerih se storitve javne radiotelevizije financirajo izključno z javnimi sredstvi v kateri koli obliki.

Sistem dvojnega financiranja sestavlja širok nabor shem, v katerem se storitve javne radiotelevizije financirajo z različnimi kombinacijami državnih sredstev in prihodkov iz

¹⁰⁴ Ibidem, točka 50.

¹⁰⁵ Ibidem, točka 51.

¹⁰⁶ Ibidem, točka 52.

¹⁰⁷ COM(1999) 657 konč., oddelek 3(6).

¹⁰⁸ Glej sodbo v zadevi T-442/03, *SIC/Komisija*, ZOdl. 2008, točka 212.

¹⁰⁹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 53.

¹¹⁰ Ibidem, točka 54.

¹¹¹ Ibidem, točka 55.

¹¹² Ibidem, točka 56.

poslovnih dejavnosti ali dejavnosti javne službe, kot je prodaja oglasnega časa ali programov in ponudba plačljivih storitev.¹¹³

V Protokolu Amsterdamske pogodbe je navedeno: „Določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ne posegajo v pristojnost držav članic glede financiranja storitev javne radiotelevizije ...“ Komisija zato načeloma ne nasprotuje izbiri sheme dvojnega financiranja namesto sheme enojnega financiranja.¹¹⁴ Države članice lahko prosto izbirajo način financiranja storitev javne radiotelevizije, Komisija pa mora v skladu s členom 86(2) preveriti, da državno financiranje ne vpliva na konkurenco na skupnem trgu nesorazmerno.¹¹⁵

Zahteva po preglednosti ocenjevanja državnih pomoči

Ocenjevanje državne pomoči s strani Komisije zahteva jasno in natančno opredelitev javne službe ter jasno in primerno ločevanje dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, vključno z jasnim ločevanjem računovodskih izkazov.¹¹⁶

Ločevanje računovodskih izkazov dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, je bistveno za zagotovitev preglednosti in odgovornosti glede porabe javnih sredstev. Ločevanje računovodskih izkazov je orodje za preučevanje domnevnih navzkrižnih subvencioniranj ter za utemeljitev plačil upravičenih nadomestil za naloge splošnega gospodarskega pomena. Le na podlagi ustrezne dodelitve stroškov in prihodkov je mogoče ugotoviti, ali je javno financiranje dejansko omejeno na čiste stroške opravljanja javne službe ter tako sprejemljivo po členu 86(2) in Protokolu Amsterdamske pogodbe.¹¹⁷

Na podlagi Direktive 2006/111/EGS morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe za večjo preglednost v zvezi z vsemi podjetji, ki so jim dodeljene posebne ali izključne pravice ali so pooblaščenca za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena in ki v kakršni koli obliki prejemajo nadomestilo za opravljanje javne službe in ki izvajajo druge dejavnosti, tj. dejavnosti, ki niso del javne službe. Te zahteve po preglednosti so:

- a) notranji računovodski izkazi za različne dejavnosti, tj. dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, morajo biti ločene;
- b) vsi stroški in prihodki morajo biti pravilno dodeljeni ali razporejeni na podlagi dosledno uporabljenih in objektivno upravičenih načel stroškovnega računovodstva;
- c) načela stroškovnega računovodstva, po katerih se vodijo ločeni računi, morajo biti jasno določena.^{118, 119}

Te splošne zahteve po preglednosti veljajo tudi za radiotelevizije, če so pooblaščenca za opravljanje storitve splošnega gospodarskega pomena, prejemajo nadomestilo v zvezi s tako storitvijo in izvajajo tudi druge dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.¹²⁰

V sektorju javne radiotelevizije ločenost računovodskih izkazov ni poseben problem na strani prihodkov. Komisija zato meni, da bi morale radiotelevizije dati v zvezi s prihodki podrobno poročilo o virih in zneskih vseh prihodkov, ki izhajajo iz opravljanja dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.¹²¹

¹¹³ Ibidem, točka 57.

¹¹⁴ Ibidem, točka 58.

¹¹⁵ Ibidem, točka 59.

¹¹⁶ Ibidem, točka 60.

¹¹⁷ Ibidem, točka 61.

¹¹⁸ Člen 4 Direktive 2006/111/ES.

¹¹⁹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 62.

¹²⁰ Ibidem, točka 63.

Na stroškovni strani se lahko upoštevajo vsi izdatki, ki so nastali med opravljanjem javne službe. Če podjetje opravlja tudi dejavnosti zunaj področja uporabe javne službe, se lahko upoštevajo le stroški, povezani z opravljanjem javne službe. Komisija se zaveda, da bi lahko bilo ločevanje računovodskih izkazov v sektorju radiodifuzije težje na stroškovni strani. Razlog za to je, da lahko zlasti na področju tradicionalne radiotelevizije države članice štejejo, da spada celoten program radiotelevizije v javno službo, hkrati pa dovoljujejo njegovo komercialno uporabo. Drugače povedano, dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, si lahko v veliki meri delijo prihodke, njihovih stroškov pa ni vedno mogoče sorazmerno ločiti.¹²²

Stroške, ki so lastni dejavnostim, ki ne spadajo v javno službo (npr. marketinški stroški oglaševanja), bi bilo treba vedno jasno določiti in voditi ločeno. Poleg tega bi bilo treba vhodne stroške, ki so sočasno namenjeni razvoju dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, sorazmerno in smiselno (ko je to mogoče) razporediti med dejavnosti javne službe oziroma dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.¹²³

V drugih primerih, torej ko so za opravljanje nalog javne službe ali nalog, ki ne spadajo v javno službo, uporabljeni isti viri, bi morali biti vhodni stroški razdeljeni na podlagi razlike med skupnimi stroški podjetja z dejavnostmi, ki ne spadajo v javno službo, in brez njih.¹²⁴ V takih primerih stroškov, ki jih je mogoče v celoti pripisati dejavnostim javne službe, vendar pa imajo od njih koristi tudi dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, ni treba porazdeliti med obe vrsti dejavnosti, ampak se lahko v celoti dodelijo dejavnostim javne službe. To razliko glede na pristop, ki se na splošno upošteva v drugih sektorjih javnih služb, pojasnjujejo posebne značilnosti sektorja javne radiotelevizije. Na področju javne radiotelevizije je treba upoštevati neto koristi komercialnih dejavnosti, povezanih z dejavnostmi javne službe, da bi se izračunali neto stroški javne službe in tako znižala višina nadomestila za opravljanje javne službe. Tako se zmanjša tveganje navzkrižnega subvencioniranja z evidentiranjem skupnih stroškov na stran dejavnosti javne službe.¹²⁵

Komisija meni, da je finančno preglednost mogoče izboljšati tudi z ustreznim ločevanjem na dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, na ravni organizacije javne radiotelevizije. S funkcionalnim ali strukturnim ločevanjem se je navadno mogoče lažje izogniti navzkrižnemu subvencioniranju komercialnih dejavnosti že od samega začetka ter zagotoviti transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami. Komisija zato poziva države članice, naj funkcionalno ali strukturno ločevanje od pomembnih in ločljivih komercialnih dejavnosti obravnavajo kot obliko najboljše prakse.¹²⁶

Načelo čistih stroškov in čezmerno nadomestilo

Ker čezmerno nadomestilo ni potrebno za opravljanje storitve splošnega gospodarskega

¹²¹ Ibidem, točka 64.

¹²² Ibidem, točka 65.

¹²³ Ibidem, točka 66.

¹²⁴ To se nanaša na hipotetično možnost, da se dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, prekinejo: stroški, ki bi bili s tem prihranjeni, pomenijo znesek skupnih stroškov, ki se razporedijo dejavnostim, ki ne spadajo v javno službo.

¹²⁵ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 67. Glavni primer okoliščin, opisanih v prejšnjem odstavku, bi bili stroški produkcije programov, ki jo radiotelevizija izvaja v okviru opravljanja javne službe. Ti programi so namenjeni izpolnjevanju obveznosti javne službe in ustvarjanju odjemalcev za prodajo oglasnega časa. Vendar je skoraj nemogoče, da bi z zadostno natančnostjo količinsko določili raven gledanosti programov, ki izpolnjuje opravljanje javne službe in ki ustvarja prihodke iz oglaševanja. Zato bi bila porazdelitev programskih stroškov na ti dejavnosti naključna in nesmiselna. Točka 68.

¹²⁶ Ibidem, točka 69.

pomena, je to s tem načelom nezdržljiva državna pomoč, ki jo je treba vrniti državi skladno s pojasnili v zvezi s storitvami javne radiotelevizije.¹²⁷

Komisija izhaja iz stališča, da podjetja navadno potrebujejo državno financiranje za opravljanje nalog javne službe. Da bi javno nadomestilo prestalo preskus sorazmernosti, njegov znesek na celoma ne sme presegati čistih stroškov iz opravljanja javne službe, pri čemer se upoštevajo tudi drugi neposredni ali posredni prihodki, ki izhajajo iz opravljanja javne službe. Zato se pri določanju neto stroškov javne službe upošteva čista korist iz vseh komercialnih dejavnosti, povezanih z dejavnostjo javne službe.¹²⁸

Podjetje, ki prejme nadomestilo za opravljanje javne službe, lahko načeloma zmerni dobiček uporabi. Ta dobiček sestoji iz donosnosti kapitala podjetja, pri čemer se upošteva, da tveganje je ali da ga ni. V sektorju radiodifuzije obveznosti javne službe pogosto opravljajo radiotelevizije, ki so nepridobitno usmerjene ali ki jim ni treba plačevati za uporabljeni kapital in ne opravljajo nobene druge dejavnosti razen javne službe. Komisija zato meni, da v teh primerih ni smiselno vključevati prvine dobička v znesek nadomestila za opravljanje javne službe.¹²⁹ V drugih primerih, npr. ko so za izvajanje posebnih obveznosti javne službe pooblaš čena tržno usmerjena podjetja, ki morajo plačevati za vloženi kapital, se prvina dobička, ki je pošteno plačilo kapitala z upoštevanim tveganjem, lahko šteje za smiselno, če se ta lahko ustrezno utemelji in je potrebna za izpolnjevanje obveznosti javne službe.¹³⁰

Javne radiotelevizije lahko zadržijo letno čezmerno nadomestilo v znesku, ki presega čiste stroške opravljanja javne službe (kot „rezerve za opravljanje javne službe“), in sicer v znesku, ki je potreben za njihovo financiranje in izpolnjevanje njihovih obveznosti javne službe. Komisija na splošno meni, da bi se znesek, ki ne presega 10 odstotkov letnih proračunskih stroškov javne službe, lahko obravnaval kot sredstva, potrebna za premagovanje nihanj stroškov in prihodkov. Čezmerno plačano nadomestilo je praviloma treba vrniti brez nepotrebnih zamud.¹³¹

Izjemoma se javnim radiotelevizijam lahko dovoli, da zadržijo znesek, ki presega 10 odstotkov letnih proračunskih stroškov javne službe, vendar samo v ustrezno utemeljenih primerih. To je sprejemljivo le, če je čezmerno nadomestilo vnaprej in zavezujoče namenjeno enkratnim večjim izdatkom, potrebnim za izpolnjevanje obveznosti javne službe.¹³² Uporaba takih posebej namenjenih čezmernih nadomestil mora biti glede na njihov namen časovno omejena.¹³³

Da bi se Komisiji omogočilo izvrševanje njenih nalog, države članice določijo pogoje, pod katerimi lahko javne radiotelevizije uporabijo navedeno čezmerno nadomestilo.¹³⁴ Navedeno čezmerno nadomestilo se uporablja izključno za financiranje dejavnosti javne službe. Tako navzkrižno subvencioniranje ni utemeljeno in je zato nezdržljiva državna pomoč.¹³⁵

Mehanizmi finančnega nadzora

¹²⁷ Ibidem, točka 70.

¹²⁸ 71. člen.

¹²⁹ Ta določba seveda javnim radiotelevizijam ne onemogoča, da bi ustvarile dobiček s komercialnimi dejavnostmi, ki ne spadajo v obveznost opravljanja javne službe.

¹³⁰ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 72.

¹³¹ Ibidem, točka 73.

¹³² Take posebne rezerve so lahko utemeljene za večje naložbe v tehnologijo (kot je digitalizacija), ki so predvidene za določeno obdobje v prihodnosti in potrebne za opravljanje javne službe, ali za obsežnejše ukrepe prestrukturiranja, ki so potrebni za neprekinjeno delovanje javne televizije v natančno opredeljenem obdobju.

¹³³ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 74.

¹³⁴ Ibidem, točka 75.

¹³⁵ Ibidem, točka 76.

Države članice morajo zagotoviti ustrezne mehanizme, da ne bi prihajalo do plačevanja čezmernih nadomestil, in sicer v skladu z določbami Sporočila. Zagotoviti morajo reden in učinkovit nadzor porabe javnih sredstev, da bi se preprečilo plačevanje čezmernih nadomestil in navzkrižnega subvencioniranja ter da bi se pregledovala stanje in poraba „rezerv za opravljanje javne službe“. Države članice so pristojne za izbiro najbolj primerne in učinkovitega nadzornega mehanizma za svoje sisteme nacionalne radiodifuzije, pri tem pa morajo upoštevati potrebo po zagotavljanju skladnosti z obstoječimi mehanizmi za nadzor izpolnjevanja obveznosti javne službe.¹³⁶

Taki nadzorni mehanizmi se zdijo učinkoviti le, če jih redno, po možnosti letno, izvajajo zunanji organi, ki so neodvisni od javne radiotelevizije. Države članice morajo poskrbeti, da se vzpostavijo učinkoviti ukrepi za izterjavo plačanega čezmernega nadomestila, ki ni v skladu z določbami iz Sporočila, in navzkrižnih subvencij.¹³⁷

Finančno stanje javnih radiotelevizij je treba podrobno pregledati ob koncu vsakega obdobja financiranja, kakor je določeno v nacionalnih sistemih radiodifuzij držav članic; če tako obdobje ni opredeljeno, pa ob koncu obdobja, ki navadno ne bi smelo biti daljše od štirih let. Vse rezerve za izvajanje javne službe se ob koncu obdobja financiranja ali ob koncu enakovrednega obdobja, kot je določeno v tem Sporočilu, upoštevajo pri izračunavanju finančnih potreb javne radiotelevizije za prihodnje obdobje. Če rezerve za izvajanje javne službe stalno presegajo 10 odstotkov letnih stroškov javne službe, morajo države članice preveriti, ali je raven financiranja prilagojena dejanskim finančnim potrebam javnih radiotelevizij.¹³⁸

Raznovrstnost storitev javne radiotelevizije

V zadnjih letih so avdiovizualni trgi doživeli pomembne spremembe, ki so povzročile stalen razvoj in raznovrstnost programske ponudbe. To je odprlo nova vprašanja glede uporabe pravil o državni pomoči za avdiovizualne storitve, ki presegajo tradicionalne radiotelevizijske dejavnosti.¹³⁹ Komisija zato meni, da bi morale javne radiotelevizije imeti možnost, da v prid družbe uporabijo priložnosti, ki jih ponujata digitalizacija in različnost distribucijskih platform na tehnološko nevtralni podlagi. Da bi se zagotovila temeljna vloga javnih radiotelevizij v novem digitalnem okolju, lahko javne radiotelevizije uporabljajo državno pomoč, da bi avdiovizualne storitve ponujale prek novih distribucijskih platform, namenjene širši javnosti in delu družbe s posebnimi interesi, če so namenjene izpolnjevanju istih demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb zadevne družbe in ne vključujejo nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe.¹⁴⁰

S hitrim razvojem radiodifuzijskih trgov se spreminjajo tudi poslovni modeli radiotelevizij. Javne televizije se pri opravljanju javne službe vedno bolj poslužujejo novih virov financiranja, kot so spletno oglaševanje ali ponujanje storitev proti plačilu (t. i. plačljive storitve, kot so dostop do arhivov proti plačilu pristojbine, posebnih televizijskih programov proti plačilu, dostop do mobilnih storitev proti pavšalnemu plačilu, odloženi dostop do televizijskih programov proti plačilu pristojbine, snemanje vsebine s spleta proti plačilu itd.). Plačilna prvina plačljivih storitev je lahko na primer povezana s plačevanjem pristojbin, ki jih radiotelevizije plačujejo za mrežno distribucijo ali avtorske pravice (na primer, če se storitve ponujajo preko mobilnih platform proti plačilu pristojbine za mobilno distribucijo).¹⁴¹

¹³⁶ Ibidem, točka 77.

¹³⁷ Ibidem, točka 78.

¹³⁸ Ibidem, točka 79.

¹³⁹ Ibidem, točka 80.

¹⁴⁰ Ibidem, točka 81.

¹⁴¹ Ibidem, točka 82.

Čeprav so storitve javne radiotelevizije tradicionalno brezplačne, Komisija meni, da prva neposrednega plačevanja za take storitve (vplivajo na dostop gledalcev do njih¹⁴²) ni vedno znak, da te storitve izrecno ne spadajo v okvir opravljanja javne službe, če ta plačljiva prva ne ogroža značilne lastnosti javne službe v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb državljanov, po čemer se javna služba razlikuje od izključno komercialnih dejavnosti.¹⁴³ Plačilna prva je eden od vidikov, ki ga je treba upoštevati pri odločanju o vključitvi takih storitev v opravljanje javne službe, saj lahko vpliva na univerzalnost in celotno zasnovo ponujene storitve ter na njen tržni učinek. Če določena plačljiva storitev zadovolji posebne socialne, demokratične in kulturne potrebe družbe, ne da bi pri tem imela nesorazmerne učinke na konkurenco in čezmejno trgovino, lahko država članica zaupa javni radioteleviziji izvajanje take storitve v okviru opravljanja javne službe.¹⁴⁴

Kot je določeno v Sporočilu, se državna pomoč javnim radiotelevizijam lahko uporabi za razširjanje avdiovizualnih storitev na vseh platformah, če so izpolnjene materialne zahteve Protokola Amsterdamske pogodbe. Države članice morajo zato z uporabo predhodnega ocenjevalnega postopka na podlagi javnega posvetovanja preučiti, ali pomembne nove avdiovizualne storitve, ki jih javne radiotelevizije načrtujejo, izpolnjujejo zahteve Protokola Amsterdamske pogodbe, tj. ali služijo demokratičnim, socialnim in kulturnim potrebam družbe, pri tem pa upoštevajo potencialne učinke na trgovinske pogoje in konkurenco.¹⁴⁵

Države članice morajo opredeliti, kaj je „pomembna nova storitev“, pri tem pa morajo upoštevati značilnosti in razvoj radiodifuzijskega trga ter nabor storitev, ki ga javna radiotelevizija že ponuja. Značaj „novega“ neke dejavnosti je med drugim lahko odvisen od njene vsebine in načina njene uporabe.¹⁴⁶ „Pomembnost“ storitve lahko upošteva na primer finančne vire, ki so potrebni za njen razvoj, in pričakovani učinek na povpraševanje. Pomembne spremembe obstoječih storitev se enako ocenjujejo kot pomembne nove storitve.¹⁴⁷

Države članice so pristojne, da izberejo najprimernejši mehanizem za zagotovitev skladnosti avdiovizualnih storitev z materialnimi zahtevami Protokola Amsterdamske pogodbe, pri tem pa morajo upoštevati posebnosti nacionalnih sistemov radiodifuzije in potrebo po zaščiti uredniške neodvisnosti javnih radiotelevizij.¹⁴⁸

Zaradi preglednosti in pridobivanja vseh zadevnih informacij, ki so potrebne za sprejetje uravnotežene odločitve, imajo zainteresirane strani priložnost, da svoje poglede glede predvidene pomembne nove storitve izrazijo v okviru javnega posvetovanja. Izid posvetovanja,

¹⁴² Svet Evrope je v Priporočilu o poslanstvu medijev kot javne službe v informacijski družbi navedel, da države članice lahko dovolijo dopolnilne rešitve glede financiranja, pri tem pa morajo ustrezno upoštevati vprašanja glede trga in konkurence. Države članice lahko zlasti v primeru novih prilagojenih storitev javnim medijem dovolijo, da pobirajo pristojbine. Vendar nobena od teh rešitev ne sme ogroziti načela univerzalnosti javnih medijev ali povzročiti diskriminacije različnih družbenih skupin. Med razvojem novih sistemov financiranja morajo države članice ustrezno upoštevati značaj vsebin, ki se ponujajo v javnem interesu in v skupnem interesu.

¹⁴³ Komisija na primer meni, da bi se obvezno neposredno plačilo uporabnikov za zagotavljanje ponudbe s posebnimi vsebinami običajno štelo za komercialno dejavnost. Po drugi strani pa meni, da zaračunavanje pristojbin za prenos uravnoteženih in raznolikih programskih vsebin prek novih platform, kot so mobilne naprave, ponudbe ne bi spremenilo v komercialno dejavnost.

¹⁴⁴ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 83.

¹⁴⁵ 84. člen.

¹⁴⁶ Komisija na primer meni, da se nekatere oblike linearnega prenosa, kot je sočasni prenos večernih TV-novic prek drugih platform (npr. interneta, mobilnih naprav), v tem sporočilu lahko štejejo za oblike, ki niso „nove“. Države članice bi morale ugotoviti, ali se druge oblike ponovnega prenosa programskih vsebin javnih radiotelevizij prek drugih platform štejejo za pomembne nove storitve, pri čemer bi morale upoštevati posebnosti in lastnosti zadevne storitve.

¹⁴⁷ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 85.

¹⁴⁸ Ibidem, točka 86.

njegova ocena in podlaga za sprejetje odločitve morajo biti javno objavljeni.¹⁴⁹

Da države članice zagotovijo, da financiranje pomembnih novih avdiovizualnih storitev z javnimi sredstvi ne izkrivlja trgovanja in konkurence v obsegu, ki je v nasprotju s skupnim interesom, morajo na podlagi izida javnega posvetovanja oceniti skupni vpliv nove storitve na trg, tako da primerjajo stanji, ko je načrtovana nova storitev na voljo, in stanje, ko ta ni na voljo. Pri ocenjevanju vpliva na trg je treba na primer obravnavati obstoj podobnih ali nadomestnih ponudb na trgu, konkurenco programskih vsebin, strukturo trga, tržni položaj javne radiotelevizije, raven konkurence in morebitni vpliv na zasebne pobude. Ta vpliv mora biti uravnotežen s pomenom zadevne storitve za družbo. Če bi bili učinki na trg pretežno negativni, bi se financiranje avdiovizualnih storitev s strani države zdelo sorazmerno, samo če bi bilo utemeljeno z dodano vrednostjo v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe¹⁵⁰ ob upoštevanju obstoječe skupne ponudbe javne službe.¹⁵¹

Tako ocenjevanje bi bilo objektivno, če bi ga opravil organ, ki je dejansko neodvisen od uprave javnih radiotelevizij, tudi v smislu imenovanja in razreševanja njegovih članov, in ki ima dovolj zmogljivosti in virov za opravljanje nalog. Države članice morajo oblikovati postopek, ki je sorazmeren velikosti trga in tržnemu položaju javne radiotelevizije.¹⁵²

Pomembno je opozorilo komisije, da to ne sme javnim radiotelevizijam preprečevati preskušanja novih inovativnih storitev (npr. v obliki pilotnih projektov) v omejenem obsegu (npr. v smislu časa in občinstva) in zaradi zbiranja informacij o izvedljivosti predvidene storitve in njeni dodani vrednosti, če faza preskušanja ne zahteva uvedbe celovite in pomembne nove avdiovizualne storitve.¹⁵³

Komisija meni, da navedeno ocenjevanje na nacionalni ravni prispeva k zagotavljanju spoštovanja pravil ES o državnih pomočeh, kar pa ne posega v pristojnosti Komisije, da preveri, ali države članice spoštujejo določbe Pogodbe ES, in da ukrepa, kadar koli je potrebno, tudi na podlagi pritožb ali na lastno pobudo.¹⁵⁴

Sorazmernost in vedenje na trgu

Na podlagi Protokola Amsterdamske pogodbe javne radiotelevizije ne smejo pri izvajanju dejavnosti javne službe sodelovati v dejavnostih, ki bi lahko povzročile nesorazmerno izkrivljanje konkurence in ki niso potrebne za izpolnjevanje obveznosti javne službe. Na primer pridobitev posebnih vsebin na splošno šteje kot legitimni del javne službe javnih radiotelevizij. Vendar bi nesorazmerno izkrivljanje trga nastalo, če bi javne radiotelevizije ohranile neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine, ne da bi zanje pregledno in pravočasno izdale podlicenco. Komisija zato poziva države članice, naj zagotovijo, da javne radiotelevizije spoštujejo načelo sorazmernosti tudi glede nakupa posebnih pravic, in naj določijo pravila za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine s strani javnih radiotelevizij.¹⁵⁵

Pri izvajanju komercialnih dejavnosti morajo javne radiotelevizije spoštovati tržna načela, razmerja med radiotelevizijami in njihovimi komercialnimi podružnicami, če te obstajajo, pa morajo biti v skladu z načelom tržne cene med neodvisnimi strankami. Države članice morajo zagotoviti, da javne radiotelevizije spoštujejo načela tržne cene med neodvisnimi strankami,

¹⁴⁹ Ibidem, točka 87.

¹⁵⁰ Glej tudi opombo o smislu obstoja službe splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije.

¹⁵¹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 88.

¹⁵² Ibidem, točka 89.

¹⁵³ Ibidem, točka 90.

¹⁵⁴ Ibidem, točka 91.

¹⁵⁵ Ibidem, točka 92.

izvajajo komercialne naložbe v skladu z načelom vlagatelja v tržnem gospodarstvu in da zaradi financiranja iz javnih sredstev ne ravnajo protikonkurenčno v zvezi s svojimi konkurenti.¹⁵⁶ Primer protikonkurenčne prakse je lahko nelojalno nižanje cen. Javna radiotelevizija bi lahko znižala cene oglaševanja ali skrčila obseg drugih dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo (kot so komercialne plačljive storitve) po ceni, ki bi jo lahko smiselno šteli za tržno, s čimer bi upadli tudi prihodki njenih konkurentov, če bi se posledično nižji prihodki krili iz nadomestila za opravljanje javne službe. Tako ravnanje ne sme škodovati za lastno opravljanje javne službe, ki je bilo zaupano radioteleviziji, tako ravnanje tudi vpliva „na trgovinske pogoje in konkurenco v Skupnosti do te mere, da bi bilo to v nasprotju s skupnimi interesi“ ter s tem krši Protokol Amsterdamske pogodbe.¹⁵⁷

Zaradi razlik v tržnih okoliščinah je treba ob upoštevanju posebnosti trga in zadevnih storitev za vsak primer posebej ocenjevati, ali javne radiotelevizije spoštujejo tržna načela, zlasti pa, ali javne radiotelevizije nelojalno znižujejo cene v svojih komercialnih ponudbah oz. ali spoštujejo načelo sorazmernosti glede nakupa posebnih pravic.^{158, 159}

Komisija zato meni, da morajo zlasti nacionalni organi zagotoviti, da javne radiotelevizije spoštujejo tržna načela. Zato morajo države članice vzpostaviti ustrezne mehanizme, ki na nacionalni ravni omogočajo učinkovito ocenjevanje morebitnih pritožb.¹⁶⁰

Druge posledice sprejema zakona

Potrditev predloga zakona ne bo imela drugih posledic.

¹⁵⁶ Ibidem, točka 94.

¹⁵⁷ Ibidem, točka 94.

¹⁵⁸ Pomembno vprašanje bi na primer lahko bilo ugotoviti, ali javne radiotelevizije pri ponujanju višjih zneskov za posebne programske pravice presegajo potrebe, ki spadajo med naloge javne službe, in povzročajo nesorazmerno izkrivljanje na trgu.

¹⁵⁹ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije, točka 95.

¹⁶⁰ Ibidem, točka 96.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina, cilji in namen zakona)

- (1) Ta zakon ureja status in delovanje Radiotelevizije Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RTV Slovenija).

2. člen

(splošno o RTV Slovenija)

- (1) RTV Slovenija je samostojna pravna oseba javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena.
- (2) RTV Slovenija z opravljanjem javne službe, določene s tem zakonom, zagotavlja širok nabor vsebin, programov in storitev ter kakovostno in raznoliko ponudbo in dostop širše javnosti do teh vsebin, programov in storitev, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti, prek različnih prenosnih poti, s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb prebivalcev in prebivalk Republike Slovenije, državljanek in državljanov Republike Slovenije, Slovencev in Slovencev v zamejstvu in po svetu, avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske etnične skupnosti, pripadnikov in pripadnic narodnih in etničnih skupnosti nekdanjih republik Jugoslavije in drugih narodnih in etničnih skupnosti v Republiki Sloveniji in zagotavljanja pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo, ter drugih dejavnosti v skladu s tem zakonom in Statutom RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: statut) ter zakonom, ki ureja področje medijev.
- (3) RTV Slovenija je v skladu z razpoložljivimi sredstvi dolžna zagotavljati, da vsebine, programi in storitve RTV Slovenija kolikor je najbolj mogoče izkoriščajo tehnološki razvoj, prinašajo javnosti ugodnosti novih avdiovizualnih in informacijskih storitev in novih tehnologij ter sledijo razvoju.
- (4) Edini ustanovitelj RTV Slovenija je Republika Slovenija. Dolžnost ustanovitelja je zagotoviti institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost RTV Slovenije. Dolžnost ustanovitelja je zagotoviti primerno financiranje in ustrezno ureditev, ki je podlaga za pridobivanje sredstev za izvajanje javne službe, ob spoštovanju finančne neodvisnosti in stabilnosti virov financiranja RTV Slovenija.
- (5) RTV Slovenija je vpisana v sodni register kot samostojna pravna oseba javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena.
- (6) Ime, s katerim RTV Slovenija nastopa v pravnem prometu, je Radiotelevizija Slovenija, njeno skrajšano ime je RTV Slovenija, njena znamka in kratica pa je RTV SLO. statut lahko določi tudi druge znamke, ki jih uporablja RTV Slovenija.
- (7) Sedež RTV Slovenija je v Ljubljani.
- (8) V imenu Republike Slovenije uresničuje v RTV Slovenija ustanoviteljske pravice Svet RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: Svet), če v posameznem primeru ni s tem zakonom določeno drugače. Dolžnost Sveta je zagotavljati institucionalno avtonomijo

in uredniško neodvisnost RTV Slovenija v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja področje medijev.

- (9) RTV Slovenija je ustanovljena in deluje z namenom zagotavljanja javne službe, kot je opredeljena s tem zakonom.
- (10) RTV Slovenija je dolžna presežke iz opravljanja vseh dejavnosti RTV Slovenija in z njo povezanih oseb v deležu, ki pripada RTV Slovenija, če ta zakon ne določa drugače, nameniti za opravljanje dejavnosti, ki jo RTV Slovenija opravlja kot javno službo.
- (11) Za povezane osebe z RTV Slovenija po tem zakonu štejejo vse pravne osebe, povezane z RTV Slovenija na način, določen z zakonom, ki ureja gospodarske družbe v delu, kjer opredeljuje povezane družbe.
- (12) RTV Slovenija se lahko zadolžuje le s predhodnim soglasjem v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance. Dolgovi in garancije RTV Slovenija ne smejo preseči 25 odstotkov letnega zneska iz naslova prispevka za programe in storitve RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RTV prispevek). Dolgovi in garancije RTV Slovenija ne glede na prejšnjo določbo ne smejo preseči vrednosti vsega premoženja RTV Slovenija.
- (13) RTV Slovenija je lastnik premoženja, ki ga uporablja pri svojem delu. RTV Slovenija s svojim premoženjem upravlja in razpolaga samostojno. S premoženjem upravlja gospodarno, na način, ki ne ogroža izvajanja njenih nalog. V primeru odsvojitve premoženja večje vrednosti, oddaje v najem za pet let ali več ali v primeru drugih načinov razpolaganja, ki na premoženju večje vrednosti povzročijo ali bi lahko povzročili nastanek pravic tretjih oseb za pet ali več let, mora pridobiti soglasje Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada). Za premoženje večje vrednosti šteje premoženje in nepremično premoženje v ocenjeni vrednosti, ki presega 0,1 odstotka vseh letnih prihodkov RTV Slovenija iz preteklega leta. Pogodbe, sklenjene v nasprotju z določbo četrtega stavka tega odstavka, so nične.
- (14) RTV Slovenija odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem.
- (15) Za RTV Slovenija se pri njenem delovanju in poslovanju uporabljajo določbe zakonov, ki urejajo javne finance, računovodstvo pravnih oseb javnega prava, javno naročanje ter določbe drugih zakonov, ki urejajo delovanje pravnih oseb javnega prava, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.
- (16) Zaposleni na RTV Slovenija niso javni uslužbenci.

II. DEJAVNOST RTV SLOVENIJA

3. člen

(javna služba na področju avdiovizualnih medijskih storitev)

- (1) Javna služba na področju avdiovizualnih medijskih storitev po tem zakonu obsega ustvarjanje, pripravlanje, arhiviranje in oddajanje informativnih, kulturnih, izobraževalnih, športnih, razvedrilnih in drugih vsebin, ki jih razširja RTV Slovenija prek vseh razpoložljivih prenosnih tehnologij, bodisi linearno ali nelinearno.
- (2) RTV Slovenija je zavezana pripravljati nacionalne radijske in televizijske programe, regionalne radijske in televizijske programe iz regionalnih centrov v Kopru in

Mariboru, radijske in televizijske programe za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost v Republiki Sloveniji, programske vsebine za romsko etnično skupnost v Republiki Sloveniji, programske vsebine za Slovence v zamejstvu in Slovence po svetu, programske vsebine za pripadnike narodnih in etničnih skupnosti nekdanjih republik Jugoslavije in drugih narodnih in etničnih skupnosti v Republiki Sloveniji ter programe za tujo javnost v Republiki Sloveniji.

(3) RTV Slovenija v okviru javne službe zagotavlja:

- dva nacionalna televizijska programa,
- tri nacionalne radijske programe,
- radijske in televizijske programe regionalnih centrov v Kopru in Mariboru,
- po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost v Republiki Sloveniji,
- radijski program za tujo javnost,
- teletekst in elektronski programski vodič,
- internetni informativni portal in druge multimedijske storitve,
- pomembne nove storitve v skladu z določbami 4. člena tega zakona.

4. člen

(javna služba na področju pomembnih novih storitev)

- (1) Uprava RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: Uprava) sme Nadzornemu svetu RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: Nadzorni svet) predložiti predlog za uvedbo pomembne nove storitve, ki naj se izvaja kot javna služba. Če Nadzorni svet soglaša s predlogom Uprave, ga predloži v sprejem Svetu.
- (2) Pomembna nova storitev je vsaka storitev, ki z inovativno uporabo tehničnih mehanizmov omogoči razširjanje vsebin, ki se zagotavljajo v okviru javne službe v skladu s prvim odstavkom 3. člena tega zakona.
- (3) RTV Slovenija zagotavlja pomembne nove storitve, odobrene na podlagi odločitve Sveta iz prvega odstavka tega člena, kot javno službo.
- (4) Svet pred sprejemom odločitve iz prvega odstavka tega člena v skladu z veljavnim pravnim redom in sprejetimi standardi v Republiki Sloveniji in Evropski uniji presodi, ali je predlagana storitev, ki jo želi RTV Slovenija izvajati kot javno službo, pomembna nova storitev.
- (5) Kadar Svet oceni, da je predlagana storitev pomembna nova storitev, Svet z javnim pozivom pozove zainteresirane osebe, da dajo svoje mnenje in predloge glede uvedbe predvidene pomembne nove storitve in izvede javno posvetovanje o predlagani pomembni novi storitvi.

- (6) Zainteresirane osebe morajo imeti za predložitev mnenj in predlogov na voljo vsaj 30 dni od dneva objave javnega poziva. Po preteku tega roka Svet izvede javno posvetovanje o predlagani pomembni novi storitvi.
- (7) Svet mora na podlagi izida javnega posvetovanja oceniti skupni vpliv nove storitve na trg tako, da primerja stanje, ko je načrtovana nova storitev na voljo in stanje, ko ta ni na voljo. Pri ocenjevanju vpliva na trg mora obravnavati podobne ali nadomestne ponudbe na trgu, konkurenco programskih vsebin, strukturo trga, tržni položaj javne radiotelevizije, raven konkurence in morebitni vpliv na zasebne pobude.
- (8) Svet sprejme odločitev za opravljanje pomembne nove storitve, če nova storitev:
- zadovoljuje demokratične, socialne in kulturne potrebe subjektov iz drugega odstavka 2. člena tega zakona,
 - smiselno ustreza vsebinam, programom in storitvam, ki se v skladu s tem zakonom lahko razširjajo ali izvajajo kot javna služba,
 - nima nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe.
- (9) Šteje se, da uvedba pomembne nove storitve nima nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe, kadar:
- je vpliv pomembne nove storitve uravnotežen s pomenom predlagane pomembne nove storitve,
 - se pomembna nova storitev v celoti ali v večjem delu financira iz javnih sredstev,
 - je uvedba pomembne nove storitve utemeljena z dodano vrednostjo v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe ob upoštevanju obstoječe skupne ponudbe javne službe.
- (10) Svet mora pred sprejemom odločitve o uvedbi pomembne nove storitve zaprositi za predhodno mnenje o izpolnjevanju pogojev iz osmega odstavka tega člena organ, pristojen za nadzor nad delovanjem pošte in elektronskih komunikacij. Navedeni organ mora izdati mnenje v 30 dneh po prejemu zahteve. Šteje se, da je mnenje organa iz tega odstavka pozitivno, če ta tega ne poda v predpisanem roku. Po prejemu mnenja Svet sprejme odločitev o uvedbi pomembne nove storitve.
- (11) Svet javno objavi izid posvetovanja, njegovo oceno, prejeta mnenja pristojnih organov na podlagi tega člena in svojo obrazloženo odločitev o uvedbi pomembne nove storitve.
- (12) Zagotavljanje obstoječih vsebin, storitev in programov v skladu s tretjim odstavkom 3. člena tega zakona na novih platformah in prek novih prenosnih poti se ne šteje za pomembno novo storitev in jih RTV Slovenija lahko uvaja samostojno ter brez odločitve Sveta po tem členu.
- (13) Za storitev v preskusu ni potrebna odločitev Sveta v skladu s tem členom. Šteje se, da gre za storitev v preskusu, če RTV Slovenija preskuša nove inovativne storitve in je njihovo zagotavljanje časovno, vsebinsko ali količinsko omejeno, izvaja pa se zaradi zbiranja informacij o izvedljivosti predvidene storitve in njeni dodani vrednosti. Šteje se, da je storitev količinsko omejena, če je omejen obseg zagotovljene storitve ali število oseb, ki jim je storitev na voljo. Storitve v preskusu se sme izvajati največ 90 dni. Svet sme podaljšati rok preskusa pomembne nove storitve za največ 90 dni. Po tem roku mora RTV Slovenija prenehati s preskusom pomembne nove storitve. Pred pretekom rokov ali po preteku rokov iz tega odstavka lahko Uprava predlaga sprejem odločitve za uvedbo in izvajanje pomembne nove storitve v skladu s tem členom.

5. člen

(obveznosti javne službe glede vsebin, programov in storitev)

(1) V vsebinah, programih in storitvah, ki jih zagotavlja RTV Slovenija v obsegu izvajanja javne službe, je dolžna zlasti:

- spodbujati kulturo javnega dialoga in omogočati širok prostor za javne razprave,
- zagotavljati kakovostne informativne vsebine, s katerimi obvešča o dogajanju v Republiki Sloveniji, v zamejstvu, Evropi in svetu,
- zagotavljati kakovostne izobraževalne vsebine,
- zagotavljati kakovostne kulturne vsebine,
- zagotavljati produkcijo igranega programa,
- zagotavljati kakovostno lastno produkcijo vsebin, namenjenih otrokom, mladostnikom in starostnikom,
- zagotavljati kakovostne razvedrilne vsebine za vse starostne skupine,
- podpirati javno vlogo in pomen slovenskega jezika ter njegov razvoj,
- zagotavljati uresničevanje ustavnih pravic avtohtone madžarske in italijanske narodne skupnosti in pravic romske etnične skupnosti na področju javnega obveščanja in posredovanja vsebin, ki jih zagotavlja RTV Slovenija,
- spodbujati povezovanje avtohtonih narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji z matičnim narodom ter vključevati kulturne in druge dosežke italijanskega oziroma madžarskega naroda in romske etnične skupnosti v narodnostne in nacionalne programe in vsebine,
- vključevati vsebine, namenjene predstavljanju družbenega položaja ter kulturnih in drugih dosežkov pripadnikov narodnih in etničnih skupnosti nekdanjih republik Jugoslavije v Sloveniji v nacionalne in narodnostne programske vsebine,
- skladno z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z radiotelevizijami drugih držav dejavno podpirati nastanek in razvoj čezmejnih radijskih, televizijskih in drugih projektov,
- zagotavljati vsebine, namenjene senzornim invalidom v njim prilagojenih tehnikah,
- posvečati posebno programsko in informativno pozornost invalidom,
- posvečati posebno pozornost otrokom in družinam,
- predstavljati in promovirati slovensko kulturo, kulturno ustvarjalnost ter svobodo umetniškega ustvarjanja,

- predstavljati in promovirati znanost,
- predstavljati in promovirati šport,
- posvečati pozornost družbenemu položaju in delovanju registriranih verskih skupnosti,
- namenjati posebno pozornost slovenski zgodovini in identiteti, njeni umeščenosti v mednarodnem prostoru ter spodbujati univerzalno sodelovanje, razumevanje in védenje o zgodovini, kulturah in identitetah,
- spodbujati družbeno prisotnost in razvoj športa, rekreacije in zdravega življenja,
- namenjati posebno pozornost vsebinam o zdravju, varstvu okolja, turizmu in varstvu potrošnikov,
- namenjati posebno pozornost vsebinam o pomembnejših vprašanjih varnosti ljudi, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter obrambe države, vključno z vprašanji delovanja institucij mednarodne skupnosti, v katere je včlanjena Republika Slovenija, ter posredovati nujna obvestila v zvezi z ogroženostjo ljudi, premoženja, kulturne dediščine in okolja,
- upoštevati morebitne posebne in legitimne interese drugih skupin gledalk in gledalcev, poslušalk in poslušalcev ter drugih uporabnikov vsebin, ki jih zagotavlja RTV Slovenija v kateri koli obliki ali prek katere koli prenosne poti ali distribucijske platforme v Republiki Sloveniji,
- obveščati tujo javnost o dogajanjih in dosežkih v Republiki Sloveniji ter skrbeti za uveljavljanje slovenske radijske, televizijske in druge ustvarjalnosti v tujini,
- spodbujati in v skladu z obveznostmi, ki zavezujejo javne radiotelevizije, zagotavljati produkcijo in predvajanje slovenskih avdiovizualnih del, evropskih avdiovizualnih del in avdiovizualnih del neodvisnih producentov;
- spodbujati slovensko filmsko produkcijo, na način, določen v zakonu, ki ureja področje filma in v zakonu, ki ureja področje medijev.

(2) V strukturi vsebin, programov in storitev, ki jih RTV izvaja v okviru javne službe, mora RTV Slovenija zagotoviti v tedenskem oddajnem času vsakega programa ali drugih storitev, ki jih zagotavlja, večinski delež kulturnih, umetniških, informativnih, dokumentarnih ali izobraževalnih vsebin.

(3) Uprava enkrat letno, do konca meseca marca za preteklo leto, pripravi poročilo o zagotavljanju večinskega deleža kulturnih, umetniških, informativnih, dokumentarnih ali izobraževalnih vsebin RTV Slovenija, ki ga predloži v potrditev Svetu. Če Svet poročila zaradi nezagotovljenega večinskega deleža ne potrdi, začne postopek za razrešitev članov Uprave.

6. člen

(uporaba vsebin in gradiva ter arhivsko gradivo)

- (1) RTV Slovenija zagotavlja lastno arhiviranje vsebin in programske produkcije, ki jo ustvarja v okviru javne službe.
- (2) RTV Slovenija zagotavlja dolgoročno hrambo dokumentarnega in arhivskega gradiva, ki nastaja v okviru različnih vsebin in programske produkcije v okviru javne službe, skladno z določbami zakona, ki ureja ravnanje z arhivskim gradivom.
- (3) RTV Slovenija je dolžna trajno ohranjati svoje arhivsko gradivo tako, da vse vsebine na kakršnem koli nosilcu, ki bi zaradi procesov staranja lahko razpadli oziroma drugače bistveno poslabšali kvaliteto zapisa in možnost reprodukcije ali izdelave kopije, ustrezno zaščiti oziroma prenese na tehnološko trajnejše nosilce vsebin. RTV Slovenija lahko tovrsten prenos izvede brez predhodnega soglasja avtorjev in izvajalcev.
- (4) Vsebine in posnetki iz arhivov in zbirk vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja javne službe, so ob plačilu sorazmernih stroškov za dostop, njihovo razmnoževanje oziroma posredovanje dostopni za uporabo v nekomercialne namene. Isto velja za subjekte, ki so na podlagi predpisov, ki urejajo avtorske in sorodne pravice, upravičeni do brezplačne uporabe avtorskih in sorodnih pravic.
- (5) Vsebine in posnetki iz arhivov in zbirk vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja javne službe, ali vsebine in posnetki, na katerih ima RTV Slovenija izključno in neomejeno pravico razpolaganja z njimi, se smejo uporabljati v komercialne namene ob upoštevanju pogojev za uporabo posamezne vsebine ali posnetka in plačilu vnaprej določene cene po tarifi.
- (6) Vsebine in posnetki iz arhivov in zbirk vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja dejavnosti, ki ni javna služba, ter vsebine in posnetki, ki so v arhivih, zbirkah ali v posesti RTV Slovenija in za katere ima RTV Slovenija pravico razpolaganja z njimi, so na voljo v nekomercialne ali komercialne namene ob upoštevanju pogojev za uporabo posamezne vsebine ali posnetka in plačilu vnaprej določene cene po tarifi.
- (7) RTV Slovenija javno objavi katalog vsebin in posnetkov v arhivu in zbirkah vsebin in posnetkov. RTV Slovenija določi pogoje uporabe ter tarife za dostop, razmnoževanje oziroma posredovanje in uporabo v nekomercialne ali komercialne namene vsebin in posnetkov po tem členu..
- (8) RTV Slovenija javno objavi katalog kupljenih posebnih pravic v zvezi z vsebinami in posnetki po tem členu ter določi pogoje in tarifo za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine.

7. člen

(obveznost območne pokritosti)

- (1) Nacionalni televizijski in radijski programi morajo preko prizemljškega omrežja pokrivati ozemlje, kjer živi najmanj 90 odstotkov prebivalstva Republike Slovenije, radijski

in televizijski programi za avtohtone narodne skupnosti v Republiki Sloveniji pa 90 odstotkov ozemlja, kjer živijo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti.

(2) V okviru pokritosti iz prejšnjega odstavka morajo nacionalni radijski programi pokrivati vse avtoceste in ostale pomembnejše prometnice na dovolj visoki tehnološki ravni za kakovosten mobilni sprejem signala.

(3) Programi za obveščanje tuje javnosti morajo pokrivati večje kraje v Republiki Sloveniji, turistična središča in prometna vozlišča.

8. člen

(neodvisna produkcija)

(1) RTV Slovenija vsako leto, v skladu z letnim programsko poslovnim načrtom iz 25. člena tega zakona, objavi javni razpis za odkup slovenskih avdiovizualnih del neodvisnih producentov, ki jih na svojih programih predvaja v skladu z zakonom, ki ureja področje medijev.

(2) Javni razpis iz prejšnjega odstavka se izvede na podlagi splošnega akta, ki ga sprejme Svet. V njem Svet določi postopek, pogoje in merila javnega razpisa. Pri tem Svet smiselno upošteva določbe zakona, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo v delu, v katerem ureja postopek javnega razpisa, in zakona, ki ureja področje medijev.

9. člen

(politična propaganda)

(1) V vsebinah in programih RTV Slovenija ni dovoljena politična propaganda.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka je politična propaganda dovoljena v času volilne kampanje v skladu z določbami zakona, ki ureja volilno kampanjo.

(3) Politična propaganda po tem zakonu so politične oglaševalske vsebine in druge oblike politične propagande, katerih namen je vplivati na opredelitev volivcev pri glasovanju na volitvah.

(4) RTV Slovenija sme objavljati politične oglaševalske vsebine in druge oblike politične propagande samo z navedbo naročnika.

10. člen

(verska propaganda)

(1) V vsebinah in programih RTV Slovenija ni dovoljena verska propaganda.

(2) Verska propaganda po tem zakonu so oglasi verskih skupnosti v skladu z določbami zakona, ki ureja medije.

11. člen

(volilna kampanja v vsebinah, programih in storitvah RTV Slovenija)

(1) RTV Slovenija mora med volilno kampanjo dati brezplačno na razpolago del programskega časa ali prostora v storitvah, ki jih zagotavlja za predstavitev kandidatov in kandidatov političnih strank (v nadaljnjem besedilu: kandidati političnih strank) in njihovih programov. RTV Slovenija je pri tem dolžna upoštevati načela nepristranskosti, celovitosti informacij ter novinarske neodvisnosti in avtonomnosti.

- (2) Med volilno kampanjo za volitve v Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) je čas, namenjen predstavitvi kandidatov političnih strank, ki so zastopane v državnem zboru in njihovih programov, enak za vse, prav tako pa so enaki pogoji za njihovo predstavitev v okviru predvolilnih vsebin ali oddaj.
- (3) Med volilno kampanjo za Evropski parlament je čas, namenjen predstavitvi kandidatov političnih strank, ki so zastopane v Evropskem parlamentu in njihovih programov, enak za vse, prav tako pa so enaki pogoji za njihovo predstavitev v okviru predvolilnih vsebin ali oddaj.
- (4) Politične stranke, ki pred volitvami v državni zbor niso zastopane v državnem zboru oziroma pred volitvami v Evropski parlament v Evropskem parlamentu in neodvisni kandidati, morajo imeti skupaj na razpolago dve tretjini skupnega časa ali prostora, ki ga RTV Slovenija določi za vse politične stranke in kandidate, ki sodelujejo na volitvah. RTV Slovenija tem strankam in kandidatom omogoči predstavitev v okviru njim namenjenih posebnih predvolilnih predstavitev v ločenih terminih in prostoru, tako, da je vsaki od teh strank in vsakemu od neodvisnih kandidatov omogočena medsebojno enakopravna predstavitev.
- (5) Kandidatkam oziroma kandidatom za predsednika republike mora RTV Slovenija zagotoviti enak čas, prostor in pogoje za predstavitev.
- (6) RTV Slovenija mora najpozneje 15 dni po razpisu volitev v državni zbor, volitev za predsednika republike oziroma volitev v Evropski parlament ali lokalnih volitev v svojih programih ali na drug način, dostopen javnosti objaviti način, oblike, obseg in pogoje za predstavitev kandidatov, političnih strank in njihovih programov.

12. člen

(druge dejavnosti javne službe)

RTV Slovenija izvaja kot javno službo tudi naslednje dejavnosti:

- oddajanje in zagotavljanje lastnih televizijskih, radijskih in multimedijskih vsebin, programov in storitev preko oddajnikov in zvez ter drugih infrastrukturnih objektov in naprav;
- oddajanje in zagotavljanje radijskih in televizijskih vsebin, programov in storitev v okviru izvajanja javne službe na podlagi statusa, podeljenega v skladu z zakonom, ki ureja medije (v nadaljnjem besedilu: vsebin, programov in storitev posebnega pomena za Republiko Slovenijo), z njihovimi napravami na oddajnih točkah RTV Slovenija;
- zagotavljanje vidnosti in slišnosti vsebin, programov in storitev RTV Slovenija in vsebin, programov in storitev posebnega pomena za Republiko Slovenijo, zlasti na območjih v zamejstvu, kjer živi slovenska narodna skupnost, skladno z meddržavnimi pogodbami ter tehničnimi in finančnimi zmožnostmi;
- vzdrževanje in skrb za razvoj televizijske in radijske infrastrukture ter za njeno tehnološko usklajenost s predpisi Evropske unije;

13. člen

(prednost pri dodelitvi frekvenc)

RTV Slovenija ima za izvajanje javne službe po tem zakonu pri podelitvi prostih frekvenc, ki jih za izvajanje javne službe nujno potrebuje, prednost in jih pridobiva brez javnega razpisa z odločbo organa, pristojnega za nadzor nad pošto in elektronskimi komunikacijami. Organ izda odločbo ob uporabi določb zakona, ki ureja elektronske komunikacije. RTV Slovenija ne sme z

morebitnimi tako pridobljenimi prostimi zmogljivostmi razpolagati na način, ki bi izkrivljaj konkurenco na trgu.

14. člen

(načelo finančne preglednosti)

- (1) RTV zagotavlja jasno, pregledno in primerno ločevanje dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, vključno z jasnim ločevanjem računovodskih izkazov.
- (2) Notranji računovodski izkazi za različne dejavnosti, to je dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, morajo biti ločeni.
- (3) Uprava pripravi v skladu z zakonom, ki ureja preglednost finančnih odnosov in ločeno evidentiranje različnih dejavnosti ter predpisi, ki jih za delovanje in izvajanje javnih služb in izvajanje javnih služb na področju radiotelevizije določata pravni red Republike Slovenije in Evropske unije, splošna načela računovodstva RTV Slovenija in načela stroškovnega računovodstva, po katerih se vodijo ločeni računi. Načela iz prejšnjega stavka Uprava posreduje v sprejem Nadzornemu svetu.
- (4) Uprava mora, kadar je to potrebno zaradi sprememb predpisov, standardov ali zaradi priporočil ali mnenj pristojnih organov, opraviti revizijo sprejetih načel iz prejšnjega odstavka, pripraviti predlog spremenjenih načel in jih posredovati v sprejem Nadzornemu svetu.
- (5) Uprava mora vsaka štiri leta opraviti revizijo načel iz tretjega odstavka tega člena, ter če ugotovi, da je to potrebno, pripraviti predlog spremenjenih načel, in jih posredovati v sprejem Nadzornemu svetu.
- (6) Vsi stroški in prihodki RTV Slovenija morajo biti pravilno dodeljeni ali razporejeni na podlagi uporabljenih načel stroškovnega računovodstva.
- (7) Računovodski izkazi morajo vsebovati podrobno poročilo o virih in zneskih vseh prihodkov, ki izhajajo iz opravljanja dejavnosti javne službe, in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.
- (8) RTV prispevek, sredstva iz državnega proračuna ter druga javna sredstva in prihodki iz naslova opravljanja javne službe se lahko porabijo samo za opravljanje javne službe.
- (9) RTV Slovenija ne sme iz sredstev, pridobljenih za opravljanje javne službe, financirati komercialnih dejavnosti.
- (10) RTV Slovenija zagotavlja poštene transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami v primerih opravljanja dejavnosti, ki se ne opravljajo kot javna služba, ko uporablja sredstva, s katerimi razpolaga ali jih uporablja pri opravljanju javne službe, ali ko je dejavnost v celoti ali v deloma financirana iz naslova opravljanja javne službe.

15. člen

(finančna pravila)

- (1) Znesek nadomestila, ki ga letno prejme RTV Slovenija za opravljanje javne službe, sme

presepati skupne stroške iz naslova opravljanja javne službe na letni ravni (v nadaljnjem besedilu: čezmerno nadomestilo) v višini največ desetih odstotkov teh stroškov.

- (2) Če letni znesek nadomestila, zbranega v preteklem letu, za več kot deset odstotkov presega skupne stroške iz naslova opravljanja javne službe v preteklem letu, se presežek nad desetimi odstotki skupnih stroškov iz naslova opravljanja javne službe v preteklem letu, odšteje pri višini zneska RTV prispevka za naslednje obveznosti plačnikov RTV prispevka, in sicer v enakem odstotku od mesečnega zneska prispevka na vsakega plačnika RTV prispevka, do vračila celotnega zneska presežka.
- (3) Uprava lahko v soglasju s Svetom predlaga Nadzornemu svetu povišanje odstotka iz prvega odstavka tega člena. Nadzorni svet sprejme odločitev in določi višino, čas zbiranja, pogoje upravljanja in uporabe zneskov čezmernega nadomestila, kadar je čezmerno nadomestilo namenjeno enkratnim večjim izdatkom, ki bodo potrebni za izvajanje javne službe, in so taki izdatki opredeljeni v letnem programsko poslovnem načrtu iz 25. člena tega zakona.
- (4) Čezmerno nadomestilo se sme uporabljati izključno za financiranje dejavnosti javne službe.

16. člen

(dejavnosti RTV Slovenija, ki ne spadajo v javno službo)

- (1) Dejavnosti, ki jih opravlja RTV Slovenija in ne spadajo v javno službo, so:
 - trženje oglaševalskega časa in trženje programov;
 - tehnične in storitve elektronskih komunikacij, ki niso sestavni del javne službe;
 - tržno oddajanje radijskih in televizijskih programov;
 - tržne studijske in postprodukcijske dejavnosti;
 - oddajanje oddajne infrastrukture in drugih nepremičnin v najem;
 - založniška in koncertna dejavnost v delu, ki je namenjena izključni komercialni uporabi na trgu;
 - tržne programske storitve, vključno s tržnimi interaktivnimi vsebinami, storitvami in programi;
 - komercialno razpolaganje z arhivskim gradivom;
 - lastna produkcija za trg, kadar ta zakon ne določa drugače;
 - oddajanje produkcijskih zmogljivosti;
 - strokovna usposabljanja, razen za potrebe RTV Slovenija;
 - druge dejavnosti, katerih opravljanje dovoljuje statut RTV Slovenija.
- (2) Dejavnost, ki ni dejavnost opravljanja javne službe, lahko opravlja RTV Slovenija ali pravna oseba, ki jo je ustanovila RTV Slovenija. Odločitev o ustanovitvi pravne osebe sprejme Uprava po predhodnem soglasju Nadzornega sveta in Sveta. V tej pravni osebi mora imeti RTV Slovenija večinski kapitalski ali upravljavski delež.

III. VODENJE, UPRAVLJANJE IN NADZOR

17. člen

(Svet)

- (1) Svet predstavlja splošne interese javnosti glede vsebin, programov in storitev RTV Slovenija.
- (2) Svet sestavlja 15 članov, ki v čim večjem obsegu predstavljajo raznolikost skupin, ki sestavljajo civilno družbo in odražajo regionalno zastopanost različnih delov Slovenije.
- (3) V Svet so lahko imenovane osebe, ki so se v javnem življenju izkazale z zavzemanjem za spoštovanje načel demokracije in vladavine prava, za razvoj civilne družbe, za uresničevanje in razvoj temeljnih človekovih pravic in svoboščin in drugih temeljnih ustavnih načel in vrednot, prav posebej pa svobode izražanja, in ki s svojim znanjem, ugledom, delom in dosežki na področju varstva ali razvoja narodnih in etničnih skupin, verskih skupnosti, varstva okolja, potrošnikov, na medijskem, novinarskem, kulturnem, izobraževalnem ali drugem področju družbenega življenja lahko pripomorejo k dobremu delovanju kakor tudi h krepitvi ugleda javne radiotelevizije v Republiki Sloveniji in tujini.
- (4) Člane Sveta imenujejo oziroma izvolijo:
 - Predsednik republike dva člana, enega na predlog italijanske in madžarske avtohtone narodne skupnosti, enega pa na predlog registriranih verskih skupnosti;
 - Državni zbor pet članov;
 - Slovenska akademija znanosti in umetnosti enega člana;
 - Nacionalni svet za kulturo enega člana;
 - Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij enega člana;
 - Zveza društvenih organizacij Slovenije enega člana;
 - rektorska konferenca enega člana;
 - tri člane izvolijo izmed sebe zaposleni v RTV Slovenija na neposrednih in tajnih volitvah tako, da so zastopane informativna dejavnost, kulturno umetniška dejavnost in tehnika.
- (5) Člani Sveta so pri izvajanju svoje funkcije samostojni in neodvisni ter niso vezani na nikakršna navodila. Člani Sveta svojega položaja ne smejo izkoriščati za uresničevanje zasebnih interesov ali uresničevanje kakih drugih interesov, razen interesov RTV Slovenija. O tem člani Sveta na konstitutivni seji Sveta podpišejo izjavo.
- (6) Imenovanju oziroma kandidaturi za posameznega člana Sveta mora biti priloženo pisno soglasje osebe, ki je predlagana za člana oziroma imenovana za člana Sveta. Kandidat za člana Sveta mora priložiti izjavo, da so v kandidaturi navedeni podatki resnični in popolni.
- (7) Nepopolne candidature in candidature neupravičenih predlagateljev se ne obravnavajo.

18. člen

(postopek imenovanja članov Sveta s strani državnega zbora)

- (1) Državni zbor najmanj tri mesece pred iztekom mandata članov Sveta objavi javni razpis in pozove nevladne organizacije, da predlagajo kandidate za člane Sveta.
- (2) Predloge kandidatov lahko posredujejo nevladne organizacije, ki delujejo:
 - na področju uresničevanja in razvoja temeljnih človekovih pravic in svoboščin;
 - na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja;
 - na področju varstva ali razvoja narodnih in etničnih skupin;
 - na področju zamejske skupnosti;
 - na področju varstva potrošnikov;
 - na področju novinarstva;
 - na področju medijskih znanosti;
 - na področju športa;
 - na področju vzgoje, izobraževanja in znanosti;
 - na področju kulture in umetnosti.
- (3) Nevladne organizacije, ki lahko nastopajo kot predlagatelji, morajo izpolnjevati naslednje kriterije:
 - da so bile ustanovljene vsaj dve leti pred začetkom postopka javnega razpisa za imenovanje članov Sveta;
 - da imajo v svojem ustanovnem aktu jasno zapisano, da njihove dejavnosti obsegajo področje, ki je določeno v prejšnjem odstavku;
 - da imajo reference, s katerimi lahko dokažejo, da s svojimi dejavnostmi aktivno delujejo na področju, določenem v prejšnjem odstavku.
- (4) Rok za posredovanje predlogov ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od 30 dni od dneva objave javnega razpisa.
- (5) Pristojno delovno telo državnega zbora izmed vseh pravočasno prispelih predlogov izloči tiste, ki so nepopolni in tiste, ki so jih podali neupravičeni predlagatelji. Pristojno delovno telo državnega zbora izmed preostalih kandidatur najkasneje v 15 dneh po preteku roka za posredovanje predlogov oblikuje predlog liste petih kandidatov.

- (6) Pristojno delovno telo državnega zbora predloži predlog liste kandidatov za člane Sveta državnemu zboru. Državni zbor mora prejeti listo najmanj 30 dni pred iztekom mandata članov Sveta.
- (7) Državni zbor organizira javno predstavitev vseh kandidatov z liste in zagotovi reprezentativnim združenjem strokovne javnosti dovolj časa, da lahko oblikujejo in posredujejo pisno mnenje o predlaganih kandidatih.
- (8) Državni zbor v roku, ki ne sme presegati 30 dni od poteka roka, v katerem se posredujejo mnenja iz prejšnjega odstavka, in ki se izteče najpozneje pet dni pred potekom mandata članov Sveta, izvede glasovanje o predlagani listi kandidatov. Lista je izglasovana, če zanjo glasuje večina vseh poslancev. Če predlagana lista ni izglasovana, mora pristojno delovno telo državnega zbora v 30 dneh državnemu zboru predložiti novo listo kandidatov. Na novi listi mora biti vsaj polovica kandidatov, o katerih se ni odločalo pri prvem glasovanju v državnem zboru. Državni zbor v 15 dneh po prejemu nove liste kandidatov izvede glasovanje o predlagani listi. Lista je izglasovana, če zanjo glasuje večina vseh poslancev. Če lista ni izglasovana, mora pristojno delovno telo državnega zbora v desetih dneh državnemu zboru predložiti novo listo kandidatov. Na novi listi lahko predlaga kateregakoli kandidata, ki je bil predlagan na javnem razpisu. Lista je izglasovana, če zanjo glasuje večina vseh poslancev. Če lista ni izglasovana tudi v tem primeru, se v skladu z določbami tega člena izvede nov postopek javnega razpisa.

19. člen

(nezdružljivost funkcije člana Sveta)

- (1) V Svet ne morejo biti izvoljene oziroma imenovane osebe, ki so ob imenovanju oziroma izvolitvi ali so bile v obdobju petih let pred imenovanjem:
- člani organov političnih strank;
 - predsednik republike, predsednik Vlade, poslanci v državnem zboru ali Evropskem parlamentu, člani državnega sveta, župani, ustavni sodniki, ministri, državni sekretarji in drugi funkcionarji v državnih organih ali v organih Evropske unije;
 - generalni direktorji direktorats ministrstev, generalni sekretarji ministrstev in Vlade, predstojniki organov v sestavi ministrstev in predstojniki vladnih služb, načelniki upravnih enot ter direktorji občinske uprave.
- (2) V Svet prav tako ne morejo biti izvoljene oziroma imenovane osebe, ki:
- so člani organov vodenja, upravljanja ali nadzora na RTV Slovenija in osebe, zaposlene na RTV Slovenija, razen predstavnikov zaposlenih na RTV Slovenija, ki jih ti izvolijo v skladu s tem zakonom;
 - so člani organov vodenja, upravljanja ali nadzora ali so zaposlene pri konkurenčnih medijih, in osebe, ki imajo v teh medijih lastniške deleže;

- so člani ali zaposleni v organih, ki so pristojni za nadzor nad izvajanjem predpisov, ki urejajo medije;
 - so člani ali zaposleni v organih, ki so pristojni za nadzor nad izvajanjem predpisov, ki urejajo pošto in elektronske komunikacije ali so člani oziroma zaposleni v drugih telesih, ki v upravnem postopku odločajo o pravicah ali obveznostih medijev, javne radiotelevizije ali izvajalcev javne službe na področju medijev oziroma zaposlenih v medijih, javni radioteleviziji ali pri izvajalcih javne službe na področju medijev in osebe, ki sodelujejo v postopkih sprejemanja teh odločitev;
 - so člani organov vodenja, upravljanja ali nadzora pravnih oseb, ki poslovno sodelujejo z RTV Slovenija;
 - so ožji družinski člani oseb, ki sestavljajo organe vodenja, upravljanja ali nadzora na RTV Slovenija, ter tistih zaposlenih v RTV Slovenija, ki jih kot vodstvene delavce opredeljuje statut.
- (3) Ožji družinski člani iz šeste alineje prejšnjega odstavka so zakonec ali oseba, s katero živi oseba iz šeste alineje prejšnjega odstavka v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, njeni otroci ali posvojenci ter vnuki in starši ali posvojitelji ter druge osebe, ki živijo z njo v skupnem gospodinjstvu.

20. člen

(mandat članov Sveta)

- (1) Člani Sveta, ki jih imenuje državni zbor, so imenovani dnem, ko je v državnem zboru izglasovana lista kandidatov. Ostali člani so imenovani z dnem, ko jih imenuje predsednik republike ali organizacija iz četrtega odstavka 16. člena tega zakona. Predstavniki zaposlenih v Svetu so izvoljeni z dnem, ko so ugotovljeni izidi glasovanja volitev iz osme alineje četrtega odstavka 16. člena tega zakona. O imenovanju oziroma izvolitvi članov Sveta se nemudoma obvesti generalnega direktorja Radiotelevizije Slovenija, ki skliče prvo sejo Sveta najkasneje v 15 dneh po tem, ko je obveščen o imenovanju najmanj dveh tretjin članov Sveta.
- (2) Mandat članov Sveta je pet let od konstituiranja Sveta. Ista oseba je lahko imenovana za člana Sveta največ dvakrat.
- (3) Član Sveta sme biti odpoklican pred potekom mandata, če iz katerega koli razloga ne more opravljati svojih dolžnosti, ali če ni bil navzoč na sejah Sveta v obdobju šestih mesecev ali če je v kandidaturi navedel neresnične podatke ali če je pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. V tem primeru lahko Svet predlaga subjektu iz četrtega odstavka 16. člena tega zakona, da takega člana odpokliče in imenuje oziroma izvoli novega člana Sveta. Do imenovanja oziroma izvolitve novega člana član Sveta, katerega odpoklic je Svet predlagal, nima glasovalne pravice.
- (4) Članu Sveta, ki ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje oziroma izvolitev, določenih v

tem zakonu, ali ki odstopi, preneha mandat. Prenehanje mandata Svet ugotovi s sklepom.

- (5) Nov član Sveta se imenuje oziroma izvoli po postopku, ki je predviden za imenovanje oziroma izvolitev člana Sveta, ki je bil odpoklican ali mu je prenehal mandat. Nov član se imenuje oziroma izvoli za čas, za katerega je bil imenovan oziroma izvoljen član, ki je bil odpoklican ali mu je prenehal mandat. V primeru, da bi se novemu članu mandat, končal prej kakor v šestih mesecih, se novega člana ne imenuje oziroma izvoli.
- (6) Svet je konstituiran, ko sta v skladu s tem zakonom imenovani vsaj dve tretjini članov sveta, vendar ne pred potekom mandata dotedanjih članov Sveta.

21. člen

(delovanje Sveta)

- (1) Delo Sveta vodi predsednik oziroma predsednica Sveta (v nadaljnjem besedilu: predsednik) ali njegov namestnik oziroma namestnica (v nadaljnjem besedilu: namestnik) v skladu s poslovníkom Sveta.
- (2) Predsednika in namestnika izvoli Svet izmed svojih članov z večino glasov vseh svojih članov.
- (3) Če predsednik ali namestnik nista izvoljena v skladu s prejšnjim odstavkom funkcijo vršilca dolžnosti predsednika ali namestnika za dobo največ šestih mesecev opravlja tisti član, ki je dobil največ glasov. Če dva ali več članov Sveta dobita oziroma dobijo enako število glasov, določi vršilca dolžnosti predsednika oziroma namestnika žreb.
- (4) Svet odloča z večino opredeljenih glasov navzočih članov, razen kadar ta zakon ne določa drugače.
- (5) Delovanje in glasovanje članov Sveta je v vseh zadevah javno, razen v primerih, ko bi se s tem razkrili podatki, ki predstavljajo izjemo od prostega dostopa do informacij javnega značaja v skladu z zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja.
- (6) Svet se mora sestati vsaj enkrat na četrletje. Svet se mora sestati v najkrajšem možnem času vedno, kadar to zahtevajo najmanj trije člani Sveta, Nadzorni svet ali Uprava.
- (7) Člani Uprave in predsednik Nadzornega sveta ter Sveta delavcev so upravičeni sodelovati na sejah Sveta in so nanje stalno vabljeni. Zaposleni na RTV Slovenija in ter tretje osebe so lahko povabljeni na seje Sveta, kadar tako odloči predsednik oziroma namestnik predsednika Sveta RTV Slovenija, ki sklicuje sejo.
- (8) Člani Sveta prejemajo za svoje delo sejnine v višini, ki jo priporoči Vlada za člane nadzornih svetov gospodarskih družb v državni lasti. Člani Sveta so upravičeni do povračila upravičenih potnih stroškov in drugih upravičenih stroškov, ki so potrebni za njihovo delovanje v zvezi z opravljanjem funkcije v skladu s statutom.
- (9) Celoten znesek vseh prejemkov iz prejšnjega odstavka, ki jih prejme član Sveta, ne sme v letu presegati dveh povprečnih mesečnih plač generalnega direktorja RTV Slovenija za preteklo leto, ki jih prejme iz naslova opravljanja javne službe. Celoten znesek vseh prejemkov iz prejšnjega odstavka, ki jih prejmeta predsednik oziroma namestnik predsednika Sveta, ne sme v letu presegati šestih povprečnih mesečnih plač

generalnega direktorja RTV Slovenija za preteklo leto, ki jih prejme iz naslova opravljanja javne službe.

- (10) Svet lahko imenuje posamezna delovna telesa. RTV Slovenija na zahtevo Sveta njemu in njegovim delovnim telesom zagotavlja ustrezno strokovno in administrativno pomoč. RTV Slovenija je dolžna zagotavljati za delovanje Sveta, delovnih teles ter strokovno in administrativno pomoč Svetu potrebna sredstva, ki pa ne smejo preseči zneska v višini 0,3 odstotka letnih prihodkov iz naslova opravljanja javne službe.

22. člen

(pristojnosti Sveta)

(1) Svet RTV Slovenija:

- sprejema letni programsko-poslovni načrt in programske sheme;
- sprejme letno poročilo o izvajanju letnega programsko-poslovnega načrta in programskih shem;
- redno obravnava uresničevanje sprejetega letnega programsko-poslovnega načrta ter daje Upravi priporočila v zvezi z njegovim uresničevanjem;
- daje priporočila Upravi glede določanja programske politike;
- daje priporočila o drugih zadevah programske narave, kadar je tako določeno s statutom;
- v primeru, ki ga določa ta zakon, imenuje odgovornega urednika;
- na zahtevo varuha pravic gledalcev, poslušalcev in uporabnikov storitev RTV Slovenija sprejme stališča do njegovih predlogov in stališč;
- potrjuje letno poročilo o zagotavljanju večinskega deleža kulturnih, umetniških, informativnih, dokumentarnih ali izobraževalnih vsebin RTV Slovenija;
- odloča o drugih zadevah, kadar tako določa ta zakon ali statut.

(2) Svet RTV Slovenija:

- na predlog Uprave in Nadzornega sveta sprejema statut;
- na predlog Uprave sprejme etične in strokovne standarde delovanja RTV Slovenija;
- na predlog Uprave sprejme etične in strokovne standarde oglaševanja v vsebinah, ki jih razširja RTV Slovenija;
- na predlog Uprave sprejme strategijo razvoja RTV Slovenija za obdobje petih let;
- sprejema svoj poslovnik in v skladu z njim imenuje svoja delovna telesa;
- imenuje in razrešuje generalnega direktorja in člane Uprave;
- imenuje in razrešuje člane Nadzornega sveta iz svoje pristojnosti.

Svet odloča o zadevah iz tega odstavka z večino glasov vseh članov Sveta.

- (3) Če Svet ne sprejme statuta ali njegovih sprememb v 90 dneh po prejemu predlogu statuta ali predlogu sprememb statuta, lahko sprejme statut ali spremembe statuta Nadzorni svet.
- (4) Svet nima pravice posegati v posamezne dele vsebin in programa RTV Slovenija pred njihovo objavo in pred objavo ne sme sprejemati odločitev in stališč, ki so povezana z njihovo objavo.

23. člen

(Uprava)

- (1) RTV Slovenija vodi in upravlja Uprava. Upravo sestavlja pet članov. Upravo vodi generalni direktor oziroma generalna direktorica (v nadaljnjem besedilu: generalni direktor). Mandat članov Uprave je štiri leta.
- (2) Generalnega direktorja predlaga v imenovanje Svetu na podlagi javnega razpisa Nadzorni svet. Ostale člane Uprave imenuje na predlog generalnega direktorja Svet.
- (3) Če v treh mesecih po predložitvi prvega predloga za imenovanje generalnega direktorja Svet ne imenuje nobene osebe, ki jo je predlagal Nadzorni svet, lahko imenuje generalnega direktorja izmed prijavljenih kandidatov na javni razpis v 30 dneh po preteku tega roka Svet brez predloga Nadzornega sveta z večino glasov vseh svojih članov, ali pa predlaga Nadzornemu svetu ponovitev javnega razpisa iz prejšnjega odstavka.
- (4) Če Svet na predlog generalnega direktorja ne imenuje vseh predlaganih kandidatov za člana Uprave, mora generalni direktor v 30 dneh po zavrnitvi njegovega predloga predlagati novega člana Uprave. Predlagati ne sme osebe, ki je bila zavrnjena. Če Svet ne imenuje tudi na novo predlaganega kandidata za člana Uprave, imenuje manjkajoče člane na predlog generalnega direktorja Nadzorni svet.
- (5) Generalni direktor sme predlagati razrešitev članov Uprave.
- (6) Člani Uprave morajo imeti najmanj visokošolsko izobrazbo pridobljeno po študijskih programih druge stopnje oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in vsaj deset let delovnih izkušenj. Generalni direktor mora imeti vsaj pet let vodstvenih delovnih izkušenj in vsaj pet let delovnih izkušenj v medijih ali z mediji, v novinarstvu, kulturi, z delom v izobraževanju ali znanosti. Člani Uprave morajo imeti ob nastopu funkcije potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov družb, veljavno v Republiki Sloveniji.
- (7) Uprava odloča z večino glasov vseh svojih članov, razen če ta zakon ali statut ne določa drugače.
- (8) Svet RTV Slovenija lahko razreši člane Uprave pred potekom časa, za katerega so imenovani:
- če generalni direktor ali član Uprave sam zahteva razrešitev;
 - če nastane kateri od razlogov, zaradi katerih v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja preneha delovno razmerje generalnemu direktorju ali članu Uprave po samem zakonu;
 - če generalni direktor ali član Uprave pri svojem delu ne ravna v skladu s predpisi in splošnimi akti RTV Slovenija ali ne izvršuje sklepov organov RTV

Slovenija ali ravna v nasprotju z njimi;

- če generalni direktor ali član Uprave s svojim delovanjem povzroči RTV Slovenija večjo škodo ali če zanemarja ali malomarno opravlja svoje dolžnosti, tako da nastanejo ali bi lahko nastale hujše motnje pri delu RTV Slovenija;
- v primeru iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona;
- če za člana Uprave predlaga razrešitev generalni direktor.

24. člen

(imenovanje odgovornih urednikov, zaposlovanje v uredništvih in imenovanje vodstvenih delavcev)

- (1) Odgovorne urednike imenuje in razrešuje Uprava. Odgovorne urednike se imenuje na podlagi izvedenega javnega razpisa. Uprava se mora pred imenovanjem odgovornega urednika posvetovati o kandidatih za odgovornega urednika s programskimi delavci v uredništvu, za katero bo imenovan odgovorni urednik. Če Uprava ne pridobi pozitivnega mnenja večine programskih delavcev v uredništvu, za katero je kandidat predlagan, predlaga imenovanje takega kandidata Svetu. V tem primeru ima uredništvo pravico predlagati Svetu svojega kandidata za odgovornega urednika.
- (2) Mandat odgovornih urednikov je štiri leta z možnostjo imenovanja za največ dva mandata zapored.
- (3) Odgovorni urednik mora imeti najmanj visokošolsko izobrazbo pridobljeno po študijskih programih druge stopnje oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in vsaj deset let delovnih izkušenj, od tega vsaj pet let delovnih izkušenj na področju, na katerem kandidira, v primeru informativnega programa pa vsaj pet let kot novinar ali urednik.
- (4) Druge urednike imenuje in razrešuje odgovorni urednik področja. Druge urednike se imenuje na podlagi izvedenega javnega razpisa. Njihov mandat je štiri leta.
- (5) Zaposlovanje v uredništvu se v okviru aktov RTV Slovenija, ki določajo kvote zaposlitev, izvaja na predlog odgovornega urednika.
- (6) Vodstvene delavce v skladu s statutom RTV imenuje in razrešuje Uprava. Njihov mandat je določen s statutom.

25. člen

(pristojnosti Uprave)

- (1) Uprava vodi posle RTV Slovenija samostojno in na lastno odgovornost.
- (2) Uprava:
 - organizira in vodi delo ter poslovanje RTV Slovenija;
 - vodi programsko delo RTV Slovenija;
 - pripravi statut, ki ga skupaj z Nadzornim svetom posreduje v sprejem Svetu;
 - pripravi programske standarde in programske zasnove v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja področje medijev, ter v skladu z mednarodnimi akti;
 - pripravi in po pridobljenem soglasju Nadzornega sveta predloži Svetu v sprejem letni programsko-poslovni načrt in programske sheme in zagotavlja njihovo

- izvajanje;
- pripravi in po pridobljenem soglasju Nadzornega sveta predloži Svetu v sprejem letno poročilo o izvajanju letnega programsko-poslovnega načrta in programskih shem;
 - poroča Svetu najmanj enkrat na šest mesecev o izpolnjevanju letnega programsko-poslovnega načrta in programskih shem;
 - pripravi letno poročilo o zagotavljanju večinskega deleža kulturnih, umetniških, informativnih, dokumentarnih ali izobraževalnih vsebin, ki ga predloži v potrditev Svetu;
 - v sodelovanju z odgovornimi uredniki ter zastopstvi uredništev pripravi etične in strokovne standarde delovanja RTV Slovenija ter jih predlaga v sprejem Svetu. V sodelovanju z odgovornimi uredniki in zastopstvi uredništev jih najmanj enkrat na dve leti preuči in po potrebi dopolni ali spremeni ter predlaga v sprejem Svetu;
 - v sodelovanju z odgovornimi uredniki pripravi etične in strokovne standarde oglaševanja v vsebinah, ki jih razširja RTV Slovenija ter jih predlaga v sprejem Svetu. V sodelovanju z odgovornimi uredniki jih najmanj enkrat na dve leti preuči in po potrebi dopolni ali spremeni ter predlaga v sprejem Svetu;
 - pripravi in v sprejem Svetu predloži strategijo razvoja RTV Slovenija, ki zajema obdobje petih let;
 - na zahtevo Sveta pripravlja ukrepe iz pristojnosti Sveta;
 - uresničuje sklepe, ki jih sprejme Svet o vprašanih programske produkcije in programske sheme;
 - poroča najmanj enkrat na četrtoletje Nadzornemu svetu o svojem delu na področjih iz njegove pristojnosti;
 - predlaga Nadzornemu svetu v sprejem uporabo presežka prihodkov nad odhodki;
 - pripravi in predlaga Nadzornemu svetu v sprejem splošna načela računovodstva RTV Slovenija in načela stroškovnega računovodstva, po katerih se vodijo ločeni računi;
 - pripravi in predlaga Nadzornemu svetu odločitev iz tretjega odstavka 15. člena tega zakona;
 - pripravi in predlaga Nadzornemu svetu v sprejem pogoje uporabe vsebin in posnetkov v arhivu in zbirkah vsebin in posnetkov RTV ter tarife za dostop, razmnoževanje oziroma posredovanje in uporabo v nekomercialne ali komercialne namene;
 - pripravi in predlaga Nadzornemu svetu v sprejem pogoje in tarifo za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine;
 - s soglasjem Nadzornega sveta določi način prijavljanja in začasnega ali trajnega objavljanja sprejemnikov;
 - s soglasjem Nadzornega sveta določi podrobnejši način plačevanja RTV prispevka ter kriterije za odpis, delni odpis, odlog in obročno plačilo RTV prispevka skladno s tem zakonom;
 - s soglasjem Nadzornega sveta določi tarife in pogoje za oddajanje programov ali prenos vsebin drugih izdajateljev prek ali na infrastrukturi v lasti RTV

Slovenija;

- sodeluje na sejah Sveta delavcev;
 - predstavlja in zastopa RTV Slovenija na način, določen v statutu;
 - vodi socialni dialog s predstavniki reprezentativnih sindikatov RTV Slovenija ter sklepa posebno kolektivno pogodbo RTV Slovenija in je v imenu RTV Slovenija eden od podpisnikov Kolektivne pogodbe za poklicne novinarje na strani delodajalcev;
 - odloča o drugih vprašanjih, določenih s tem zakonom ali statutom.
- (3) Ko Uprava odloča o vprašanjih s področja storitev elektronskih komunikacij in ko odloča o tarifah in drugih pogojih za oddajanje programov drugih izdajateljev prek infrastrukture v lasti RTV Slovenija, mora pred odločitvijo pridobiti mnenje organa, pristojnega za nadzor nad delovanjem pošte in elektronskih komunikacij. Kadar pristojni organ za nadzor nad delovanjem pošte in elektronskih komunikacij ne izda mnenja v 15 dneh po prejemu zaprosila Uprave, se šteje, da je bilo dano pozitivno mnenje.

26. člen

(programski odbori za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost ter romsko etnično skupnost)

- (1) V RTV Slovenija delujejo Programski odbor za italijanski narodnostni program, Programski odbor za madžarski narodnostni program in Programski odbor za programske vsebine in storitve za romsko etnično skupnost, ki štejejo po pet članov.
- (2) Programski odbori dajejo soglasje k imenovanju odgovornih urednikov za programe, vsebine oziroma storitve iz tega člena in k obsegu, programski zasnovi, programskim standardom in programski shemi teh programov, vsebin ali storitev, ki morajo biti usklajeni s finančnimi in materialnimi zmožnostmi RTV Slovenija ter z akti, ki urejajo njeno delo.
- (3) Programski odbori, vsak na svojem področju:
- obravnavajo uresničevanje programske zasnove in programsko-poslovnega načrta ter letno poročilo javnega zavoda RTV Slovenija v delu, ki se nanaša na narodnostne programe oziroma programske vsebine in storitve za romsko etnično skupnost;
 - obravnavajo pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev narodnostnega programa ali programskih vsebin in storitev za romsko etnično skupnost in se do njih opredelijo;
 - dajejo soglasje k statutu RTV Slovenija v delu, v katerem se nanaša na narodnostne programe;
 - dajejo pobude Svetu za obravnavanje vprašanj s področja narodnostnih programov in programskih vsebin in storitev za romsko etnično skupnost;
 - opravljajo druge naloge s področja narodnostnih programov in programskih vsebin in storitev za romsko etnično skupnost, kadar tako določa statut;
 - sprejemajo svoj poslovnik.
- (4) V programski odbora za italijanski in madžarski narodnostni program imenuje tri člane italijanska oziroma madžarska samoupravna narodna skupnost v Sloveniji, enega člana

izvolijo izmed sebe zaposleni v uredništvih radijskega in televizijskega programa za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost, enega člana pa imenuje Svet.

- (5) V Programski odbor za programske vsebine in storitve za romsko etnično skupnost imenuje tri člane Svet romske skupnosti Republike Slovenije, enega člana izvolijo izmed sebe zaposleni in sodelavci, ki v RTV Slovenija ustvarjajo programske vsebine in pripravljajo storitve za romsko etnično skupnost, enega člana pa imenuje Svet.
- (6) Mandatna doba članov Programskega odbora je pet let. Oseba je lahko imenovana za člana programskega odbora največ dvakrat.
- (7) Član programskega odbora za narodnostni program ali programske vsebine in storitve za etnično skupnost ne more biti član Uprave ali Nadzornega sveta.

27. člen

(programski odbor za programske vsebine in storitve za invalide)

- (1) V RTV Slovenija deluje Programski odbor za vprašanja programskih vsebin in storitev za invalide, ki šteje pet članov
- (2) Programski odbor za vprašanja programskih vsebin in storitev za invalide:
 - obravnava uresničevanje programske zasnove, programsko-poslovnega načrta in letno poročilo RTV Slovenija v delu, ki se nanaša na vsebine in storitve za invalide;
 - obravnava pripombe in predloge uporabnikov programov ter storitev vsebin v zvezi s programskimi vsebinami in storitvami, namenjenimi invalidom, ter se do njih opredeli;
 - obravnava uresničevanje razširjanja programskih vsebin in storitev, namenjenih senzornim in komunikacijskim invalidom v njim prilagojenih tehnikah;
 - daje pobude in predloge Svetu za obravnavanje vprašanj s področja, ki se nanaša na vsebine in storitve za invalide;
 - daje pobude in predloge organom RTV Slovenija glede programskih vsebin in storitev, namenjenih invalidom;
 - opravlja druge naloge s področja programskih vsebin in storitev za invalide, kadar tako določa statut.
- (3) Pobude in predloge Programskega odbora za programske vsebine in storitve za invalide, navedene v prejšnjem odstavku, so organi RTV Slovenija dolžni obravnavati in se do njih opredeliti.
- (4) Člane Programskega odbora za programske vsebine in storitve za invalide imenuje Svet na predlog reprezentativnih združenj invalidov, Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije in drugih invalidske organizacije, ki delujejo na državni ravni. Svet lahko v Programski odbor imenuje po dva kandidata istega reprezentativnega združenja invalidov ali druge invalidske organizacije samo v primeru, da je kandidate predlagalo manjše število teh združenj ali organizacij od skupnega števila članov, ki so imenovani. Mandatna doba članov Programskega odbora je pet let. Oseba je lahko imenovana za

člana Programskega odbora največ dvakrat.

- (5) Član Programskega odbora za vprašanja programskih vsebin in storitev za invalide ne more biti član Uprave ali Nadzornega sveta.

28. člen

(varuh pravic gledalcev, poslušalcev in uporabnikov storitev RTV Slovenija)

- (1) Svet na podlagi javnega razpisa imenuje varuha pravic gledalcev, poslušalcev in uporabnikov storitev RTV Slovenija (v nadaljnjem besedilu: varuh). Za varuha je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje, določene za imenovanje članov Sveta.
- (2) Varuh obravnava pritožbe in predloge gledalcev, poslušalcev in uporabnikov storitev RTV Slovenija in dvakrat na leto pripravi poročilo varuha, ki ga predloži v razpravo Svetu. Svet mora obravnavati prejeto poročilo na prvi seji po prejemu poročila.
- (3) Svet mora na zahtevo varuha sprejeti stališča do predlogov in stališč varuha.
- (4) Mandat varuha je pet let. Oseba je lahko imenovana za varuha največ dvakrat. Po preteku mandata se oseba, ki je bila varuh, najmanj tri leta ne sme zaposliti v RTV Slovenija ali z njo povezanih osebah.
- (5) Varuh ne more biti član Uprave, Nadzornega sveta ali Sveta.
- (6) Postopek imenovanja in delovanje varuha se podrobneje uredi v statutu.

29. člen

(sodelovanje delavcev pri upravljanju in uredniška neodvisnost)

- (1) V RTV Slovenija deluje Svet delavcev RTV Slovenija, za katerega se uporabljajo določbe zakona, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju, razen kadar so s tem zakonom, statutom ali kolektivno pogodbo za RTV Slovenija posamezna vprašanja urejena drugače.
- (2) Predstavniki Sveta delavcev javnega zavoda RTV Slovenija je stalno vabljen na seje Sveta in Nadzornega sveta, prejema vsa gradiva za seje teh organov ter ima na sejah pravico do predstavitve mnenja Sveta delavcev o obravnavanih gradivih.
- (3) Člani Sveta delavcev prejmejo za svoje delo sejnino v višini, kot je določena za Svet.
- (4) Programski delavci v uredništvih izvolijo svoje predstavnike, ki zastopajo posamezno uredništvo v odnosu z organi upravljanja in nadzora v RTV Slovenija. Pri glasovanju programskih delavcev v uredništvu imajo pravico glasovati vsi zaposleni na podlagi pogodb o zaposlitvi za nedoločen čas. Vsi preostali programski sodelavci uredništva imajo pravico glasovati, če z uredništvom redno pogodbeno sodelujejo najmanj tri leta.
- (5) Pravila zagotavljanja in izvajanja uredniške neodvisnosti se določijo z dogovorom o uredniški neodvisnosti med upravo in zastopstvi uredništev RTV Slovenija po predhodnem soglasju Sveta.
- (6) Z dogovorom o uredniški neodvisnosti se določijo pravila samoorganizacije uredništva, postopki razreševanja konfliktov med upravo, svetom in uredništvom ter postopki razre

30. člen (Nadzorni svet)

- (1) RTV Slovenija ima Nadzorni svet, ki šteje sedem članov. Državni zbor imenuje tri člane, od tega najmanj enega na predlog opozicijskih poslanskih skupin, dva člana imenuje Svet, enega člana imenuje Vlada, enega člana pa Svet delavcev.
- (2) Za člana Nadzornega sveta ne morejo biti imenovane oziroma izvoljene osebe, ki ne morejo biti član Sveta ter člani Sveta. Član, ki ga predlaga Svet delavcev, sme biti zaposlen v RTV Slovenija ali povezanih družbah RTV Slovenija, ne sme pa opravljati vodstvenih del in nalog v RTV Slovenija ali povezanih družbah RTV Slovenija.
- (3) Člani Nadzornega sveta morajo imeti najmanj visokošolsko izobrazbo pridobljeno po študijskih programih druge stopnje oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in vsaj deset let delovnih ali pet let upravljaljskih izkušenj na področjih, ki zagotavljajo ustrezna znanja in izkušnje za opravljanje funkcije nadzora javne radiotelevizije.
- (4) Člani Nadzornega sveta morajo imeti ob nastopu funkcije potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov gospodarskih družb, veljavno v Republiki Sloveniji.
- (5) Člani Nadzornega sveta izmed sebe izvolijo predsednika in namestnika predsednika Nadzornega sveta.
- (6) Mandat članov Nadzornega sveta je pet let možnostjo enkratnega ponovnega imenovanja.
- (7) Za konstituiranje Nadzornega sveta se smiselno uporabijo določbe tega zakona o konstituiranju Sveta.
- (8) Za odpoklic, prenehanje mandata in nadomestitev člana Nadzornega sveta, se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o odpoklicu, prenehanju mandata in nadomestitvi člana Sveta.
- (9) Za sejnine in povračilo upravičenih stroškov članov Nadzornega sveta se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za člane Sveta.

31. člen (pristojnosti Nadzornega sveta)

- (1) Nadzorni svet:
- predlaga Svetu v imenovanje generalnega direktorja;
 - predlaga Svetu razrešitev generalnega direktorja in članov Uprave;
 - skupaj z Upravo v sprejem Svetu predlaga statut;
 - nadzira poslovanje RTV Slovenija;
 - lahko pregleduje in preverja poslovne knjige in dokumentacijo RTV Slovenije, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga;
 - lahko od Uprave zahteva kakršne koli informacije, potrebne za izvajanje nadzora;
 - od Uprave zahteva poročilo o vprašanjih, ki so povezana s poslovanjem RTV Slovenije

in pomembneje vplivajo na položaj RTV Slovenije ali je razumno pričakovati, da bodo pomembneje vplivale nanj;

- na predlog Uprave odloča o uporabi presežka prihodkov nad odhodki;
- obravnava in zavzame stališče do revizorjevega poročila, ki je del letnega poročila o izvajanju letnega programskega poslovnega načrta in programskih shem RTV Slovenije;
- obravnava in daje soglasje k predlogu letnega programskega poslovnega načrta in programskih shem RTV Slovenije, ki ga pripravi Uprava;
- obravnava in daje soglasje k predlogu letnega poročila o izvajanju letnega programskega poslovnega načrta in programskih shem RTV Slovenije, ki ga pripravi Uprava;
- predsednik Nadzornega sveta zastopa RTV Slovenija proti članom Uprave;
- sprejema svoj poslovnik in v skladu z njim imenuje svoja delovna telesa;
- na predlog Uprave sprejema splošna načela računovodstva in načela stroškovnega računovodstva RTV Slovenija, po katerih se vodijo ločeni računi;
- na predlog Uprave sprejme odločitve iz tretjega odstavka 15. člena tega zakona;
- na predlog Uprave sprejme pogoje uporabe vsebin in posnetkov v arhivu in zbirkah vsebin in posnetkov RTV ter tarife za dostop, razmnoževanje oziroma posredovanje in uporabo v nekomercialne ali komercialne namene;
- na predlog Uprave sprejme pogoje in tarifo za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine;
- daje soglasje k aktu Uprave o načinu prijavljanja in začasnega ali trajnega objavljanja sprejemnikov;
- daje soglasje k aktu Uprave o podrobnejšem določanju načina plačevanja RTV prispevka ter kriterijev za odpis, delni odpis, odlog in obročno plačilo RTV prispevka;
- sprejema sklep iz drugega odstavka 36. člena tega zakona;
- daje soglasje k predlaganim tarifam in pogojem za oddajanje programov in storitev drugih izdajateljev prek ali na infrastrukturi v lasti RTV Slovenija;
- obravnava letno poročilo Sveta delavcev;
- odloča o drugih vprašanjih, določenih s tem zakonom ali statutom.

(2) Nadzorni svet odloča z večino glasov vseh članov. O statutu ter o svojem poslovniku odloča z dvotretjinsko večino glasov vseh svojih članov. Statut lahko določi za sprejetje posamezne odločitve zahtevnejšo večino..

(3) Nadzorni svet se mora sestati vsaj enkrat na četrletje. Nadzorni svet se mora sestati v najkrajšem možnem času, kadar to zahtevata najmanj dva člana.

(4) Nadzorni svet o svojih ugotovitvah pisno obvešča Svet in programske odbore RTV Slovenija vsaj enkrat na četrletje in enkrat na leto državni zbor ter ministra, pristojnega za področje medijev.

(5) Če ugotovi nepravilnosti pri delovanju RTV Slovenija, naloži Upravi, da jih odpravi. Nadzorni svet ima pravico in dolžnost, da ob ugotovljenih nepravilnostih predlaga pristojnim organom ukrepe iz njihove pristojnosti.

32. člen

(nezdružljivost funkcij in poslovnega delovanja članov Sveta, Nadzornega sveta, Uprave in varuha)

- (1) Člani Sveta, Nadzornega sveta, Uprave in varuh med trajanjem njihovega mandata ne smejo poslovno sodelovati z RTV Slovenija in z njo povezanimi osebami izven obsega, potrebnega za opravljanje funkcije, ki jo opravljajo.
- (2) Člani Nadzornega sveta, Sveta in varuh ne smejo biti člani organov upravljanja in nadzora v povezanih družbah z RTV Slovenija.
- (3) Med trajanjem mandata članov Sveta, Nadzornega sveta, Uprave in varuha smejo RTV Slovenija ali z njo povezane osebe zaposlovati oziroma sklopiti pogodbe o sodelovanju z njihovimi ožjimi družinskimi člani, vendar morata biti s takšno pogodbo ali zaposlitvijo ter z razlogi za takšno odločitev predhodno seznanjena Svet in Nadzorni svet in morata z njo soglašati.
- (4) Ožji družinski člani iz prejšnjega odstavka so zakonec ali oziroma oseba, s katero živi oseba iz prvega odstavka tega člena v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, njeni otroci ali posvojenci ter vnuki in starši ali posvojitelji ter druge osebe, ki z njo živijo v skupnem gospodinjstvu.

33. člen

(Odgovornost članov organov vodenja in nadzora)

- (1) Člani Sveta, Uprave, Nadzornega sveta so dolžni delovati v skladu s standardi skrbnosti in odgovornosti, ki veljajo za člane organov vodenja ali nadzora v delniških družbah. Člani Uprave in Nadzornega sveta za svoje delo odgovarjajo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja oziroma nadzora v delniških družbah.
- (2) Člani Sveta v primerih, ko izvajajo funkcijo vodenja ali nadzora, odgovarjajo za svoje delo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja oziroma nadzora v delniških družbah.
- (3) RTV Slovenija in z njo povezane osebe članom organov RTV Slovenija ne smejo plačati stroškov zavarovanja za kritje odgovornosti iz naslova opravljanja nalog v organu, katerega član so.

34. člen

(javnost poslovanja)

- (1) Poslovanje RTV Slovenija je javno.
- (2) Letno poročilo o izvajanju letnega programske-poslovnega načrta in programskih shem se objavi na način, določen s statutom. Letno poročilo mora vsebovati tudi razčlemba stroškov produkcije vsebin, storitev ali programov po posameznih sklopih oziroma vsebinah.
- (3) Javno se objavijo tudi sklepi in stališča Sveta, Nadzornega sveta ter stališča Programskih odborov za narodnostni program in programske vsebine in storitve romske etnične skupnosti ter programske vsebine in storitve za invalide, ki se nanašajo na problematiko narodnostnega programa ali programskih vsebin in storitev za romsko

- etnično skupnost ali programskih vsebin in storitev za invalide, ter poročila varuha.
- (4) RTV Slovenija enkrat na leto organizira javno razpravo o vsebini letnega poročila iz drugega odstavka tega člena in na podlagi javne razprave pripravi poročilo o javni razpravi, ki ga predloži Svetu.
- (5) RTV Slovenija letno poročilo iz drugega odstavka tega člena, poročilo iz javne razprave in mnenje Sveta o poročilu iz javne razprave iz prejšnjega odstavka pošlje Državnemu zboru, ki se z njim seznani in o njem razpravlja.
- (6) Za RTV Slovenijo veljajo določbe zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja.

35. člen

(statut)

- (1) S statutom se določijo zlasti:
- organizacija RTV Slovenija in njena členitev na organizacijske enote;
 - organi RTV Slovenija in njihove pristojnosti;
 - druga statusna vprašanja, ki niso urejena s tem zakonom;
 - pogoji za imenovanje in razrešitev generalnega direktorja in članov Uprave v skladu z zakonom;
 - pogoji za imenovanje in razrešitev vodstvenih zaposlenih ter njihovo delovno področje in pristojnosti v skladu z zakonom;
 - pogoji za imenovanje in razrešitev odgovornih urednikov in drugih urednikov ter njihovo delovno področje v skladu z zakonom;
 - akti, ki jih mora sprejeti Svet, Uprava ali Nadzorni svet;
 - druga vprašanja, pomembna za opravljanje dejavnosti in poslovanje zavoda.
- (2) Statut se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. RTV Slovenija mora omogočati enostaven, neposreden in stalen dostop do statuta.

IV. FINANCIRANJE IN NADZOR NAD POSLOVANJEM

36. člen

(sredstva za delovanje RTV Slovenija)

- (1) RTV Slovenija pridobiva sredstva za izvajanje svojih dejavnosti:
- iz plačil RTV prispevka;
 - iz opravljanja dejavnosti, ki se v skladu s tem zakonom ali statutom opravljajo v okviru RTV Slovenija in ne spadajo v del izvajanja javne službe;
 - iz dobičkov in sredstev, ki jih zagotavlja udeležba RTV Slovenija v lastništvu ali premoženju tretjih oseb;
 - iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije;
 - iz sponzoriranja in donatorstva ter
 - iz drugih virov skladno z zakonom in statutom.
- (2) Iz državnega proračuna se financirajo:

- del narodnostnih programov, v deležu, ki se ne financira iz RTV prispevka;
- del programov RTV Slovenija za Slovence v zamejstvu in po svetu, ter za tujo javnost, v deležu, ki se ne financira iz RTV prispevka;
- posamezni projekti kulturnega, znanstvenega in splošno izobraževalnega pomena ter posamezni projekti digitalizacije tehnološke opreme in arhivov, ki jih predlagajo pristojna ministrstva, v delih, ki se ne financirajo iz RTV prispevka.

(3) Iz RTV prispevka se financira dejavnost RTV Slovenija, ki jo kot javno službo določa ta zakon, razen v delih, ko se ta dejavnost glede na določbe prejšnjega odstavka tega člena financira iz državnega proračuna.

37. člen (RTV prispevek)

- (1) Zavezanec za plačilo mesečnega RTV prispevka (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) je vsakdo, ki mu je zagotovljen dostop po kateri koli prenosni poti do programov RTV Slovenija, ki se izvajajo kot javna služba, in ki je imetnik ali uporabnik katere koli naprave, s katero lahko sprejema, si ogleduje, posluša ali kakor koli drugače uporablja tako posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija.
- (2) Zavezanec za plačilo mesečnega prispevka ni, kdor uporablja prenosno pot, pri kateri so naprave za sprejem, ogled, poslušanje ali katero koli drugo uporabo namenjene izključno zasebni komunikaciji.
- (3) Na eno gospodinjstvo se sme za imetništvo ali uporabo katerih koli stacionarnih naprav ter imetništvo ali uporabo prenosnih naprav, s katerimi se lahko v enaki kvaliteti kot s stacionarnimi napravami sprejemajo, gledajo, poslušajo ali kakor koli drugače uporabljajo na način iz prvega odstavka tega člena posredovani ali zagotovljeni programi RTV Slovenija, zaračunati zgolj en mesečni RTV prispevek.
- (4) Na območju, kjer se zaradi racionalnosti uporabe frekvenčnega prostora in finančnih sredstev ali iz drugih utemeljenih razlogov opusti pokrivanje območja s prizemeljskimi omrežji in je zagotovljeno sprejemanje le prek satelita oziroma prek kabelske mreže ali z uporabo drugih tehnoloških rešitev pod pogojem, da te tehnološke rešitve zagotavljajo sprejem programov v najmanj enaki kvaliteti kakor prizemeljsko omrežje, so zavezanci zavezani za plačilo prispevka pod pogojem, da jim RTV Slovenija z oprostitvijo ali z zmanjšanjem prispevka ali na drug ustrezen način prispeva najmanj polovico dodatnih stroškov za nabavo opreme za sprejemanje programov po satelitu, kabelskem omrežju ali z uporabo drugih tehnoloških rešitev.
- (5) Šteje se, da je zavezanec vsaka pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznica (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik posameznik), podjetnik oziroma podjetnica, ki samostojno opravlja dejavnost (v nadaljnjem besedilu: podjetnik, ki samostojno opravlja dejavnost) ali fizična oseba, ki je registrirana kot odjemalka ali odjemalec (v nadaljnjem besedilu: odjemalec) oziroma plačnica ali plačnik (v nadaljnjem besedilu: plačnik) električne energije v javnem električnem omrežju, razen če predloži pisno izjavo, da ni imetnik ali uporabnik nobene naprave, s katero lahko sprejema, gleda, posluša ali kakor koli drugače uporablja na način iz prvega

odstavka tega člena posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija in da je bila seznanjena z zakonskimi posledicami neresnične izjave.

- (6) Kdor postane imetnik ali uporabnik katere koli naprave, s katero lahko sprejema, gleda, posluša ali kakor koli drugače uporablja na način iz prvega odstavka tega člena posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija in še ni plačeval mesečnega prispevka za RTV Slovenija, mora v 30 dneh sporočiti RTV Slovenija ustrezne podatke, da mu ta lahko začne izstavlјati račune za plačilo obveznosti zavezanca. Zavezanec mora najpozneje v 15 dneh sporočiti RTV Slovenija vsako spremembo naslova oziroma sedeža ali spremembo drugih podatkov, ki vplivajo na obseg, višino in pogoje obveznosti za zavezanca.
- (7) Preden RTV Slovenija od odjemalca oziroma plačnika električne energije, ki doslej ni bil zavezanec za plačilo prispevka, zahteva plačilo prispevka na podlagi tega zakona, mu mora omogočiti, da poda izjavo v smislu petega odstavka tega člena. RTV Slovenija lahko k izjavi pozove tudi samostojne podjetnike posameznike, podjetnike, ki samostojno opravljajo dejavnost, in pravne osebe, ki niso odjemalci oziroma plačniki električne energije v javnem električnem omrežju.
- (8) Če oseba iz petega ali sedmega odstavka tega člena ne poda izjave v roku 15 dni od dneva, ko jo je RTV Slovenija pisno pozvala k prijavi sprejemnikov ali se na drug način ustrezno ne odzove, se šteje, da je postala zavezanec za plačilo prispevka, in sicer s prvim dnem v prvem naslednjem koledarskem mesecu po poteku navedenega roka. Pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik in podjetnik, ki samostojno opravlja dejavnost postane zavezanec za plačilo enega RTV prispevka za sprejemnike v javni rabi.
- (9) Za potrebe zaračunavanja RTV prispevka se število službenih vozil pravne osebe ugotavlja na podlagi dostopnih uradnih evidenc o registriranih službenih vozilih. Če pravna oseba v roku 15 dni od poziva k prijavi sprejemnikov, teh ne prijavi, niti ne poda izjave, da sprejemnikov v službenih vozilih nima, se šteje, da je s prvim dnem v prvem naslednjem koledarskem mesecu postal zavezanec za plačilo RTV prispevka v skladu s 1. c) točko prvega odstavka 38. člena tega zakona za število radijskih sprejemnikov, ki ustreza številu službenih vozil, ugotovljenem na podlagi uradnih evidenc o registriranih službenih vozilih.

38. člen

(višina prispevka za vsebine, programe in storitve RTV Slovenija iz naslova opravljanja javne službe RTV Slovenija)

(1) Mesečni RTV prispevek se plačuje RTV Slovenija v naslednji višini:

1. za zasebno rabo:

- a) zavezanci – fizične osebe plačujejo za vse naprave, ki omogočajo sprejem radijskih oziroma televizijskih programov, storitev in vsebin RTV Slovenija in ki jih uporabljajo osebno ali skupaj s člani njegovega gospodinjstva, 12 eurov;
- b) če ima zavezanec za zasebno rabo le enega ali več radijskih sprejemnikov, nima pa drugih naprav, ki bi mu omogočale sprejem televizijskih programov, vsebin ali storitev, plačuje 3,55 eurov;

- c) RTV prispevek v višini iz prejšnjih dveh točk velja tudi za pravne osebe, državne organe, organe samoupravnih lokalnih skupnosti, samostojne podjetnike posameznike in podjetnike, ki samostojno opravljajo dejavnost, vendar za vsak sprejemnik, če je sprejemnik namenjen izključno osebnim rabi zaposlenih, samostojnega podjetnika posameznika ali podjetnika, ki samostojno opravlja dejavnost;
2. za javno rabo:
 - a) pravne osebe, samostojni podjetniki posamezniki in podjetniki, ki samostojno opravljajo dejavnost, ki imajo sprejemnike v svojih poslovnih enotah, kot so: gostinski lokali, hoteli, turistična naselja, trgovine, restavracije in podobno, in so namenjeni javni uporabi, plačujejo za eno poslovno enoto, v kateri je tak sprejemnik, mesečni RTV prispevek v višini 34 eurov, za večje število takih poslovnih enot pa za vsako enoto RTV prispevek, določen v tej točki, zmanjšan za 30 odstotkov;
 - b) če ima poslovna enota iz prejšnje točke samo radijske sprejemnike, nima pa drugih naprav, ki bi omogočale sprejem televizijskih programov, znaša pavšalni mesečni RTV prispevek 12,74 eurov;
 - c) hoteli in druga turistična podjetja plačujejo za prvih deset televizijskih sprejemnikov oziroma naprav, ki omogočajo sprejem televizijskega programa v hotelskih sobah, pavšalni mesečni RTV prispevek v znesku 51 eurov, za vsak nadaljnji tovrstni sprejemnik pa 2,53 eurov.
 - (2) Višina RTV prispevka se usklajuje glede na indeks cen življenjskih potrebščin za vsako leto glede na uradne podatke iz predhodnega leta. Višino usklajenih zneskov RTV prispevka ugotovi Nadzorni svet s sklepom. Usklajeni zneski se začnejo obračunavati od začetka aprila tekočega leta naprej do konca marca naslednjega koledarskega leta.
 - (3) Vlada lahko na predlog Nadzornega sveta, s katerim soglaša Svet, spremeni višino RTV prispevka za največ 10 odstotkov, če ugotovi, da za to obstajajo utemeljeni ekonomski razlogi, vendar najpozneje do 1. septembra tekočega leta za naslednje leto.
 - (4) Plačilo vsebin, storitev in programov, ki se ne zagotavljajo v okviru izvajanja javne službe RTV Slovenija, se zaračuna po ceni, ki jo določi Uprava v skladu s tem zakonom.
 - (5) Plačila prispevka so oproščene naslednje skupine zavezancev:
 - socialno ogroženi;
 - invalidi s 100-odstotno telesno okvaro;
 - invalidi z manj kakor 100-odstotno telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do dodatka za prehrano in tujo pomoč;
 - osebe, ki so trajno izgubile sluh;
 - osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju;
 - organizacije za varstvo otrok, šole, bolnišnice, zavodi za institucionalno varstvo, invalidske organizacije – za sprejemnike, ki so namenjeni vzgojnemu procesu ali razvedrilu varovancev, učencev ali bolnikov, kadar se dejavnost opravlja kot nepridobitna dejavnost;
 - diplomatska in konzularna predstavništva na podlagi vzajemnosti.
 - (6) Za socialno ogrožene iz prve alineje prejšnjega odstavka štejejo:

- prejemnice oziroma prejemniki (v nadaljnjem besedilu: prejemniki) denarne pomoči kot edinega vira preživljanja po predpisih socialnega varstva,
 - prejemniki denarnega dodatka po predpisih socialnega varstva,
 - prejemniki varstvenega dodatka po zakonodaji, ki ureja invalidsko in pokojninsko zavarovanje.
- (7) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko dokazujejo upravičenost do oprostitve plačevanja prispevka le s pravnomočno odločbo organa, s katero jim je priznana pravica do denarne pomoči, denarnega dodatka ali varstvenega dodatka.
- (8) Zavezanci iz druge do pete alineje petega odstavka tega člena lahko uveljavljajo oprostitev prispevka le na podlagi odločbe pristojnega organa, s katero je ugotovljena stopnja invalidnosti ali prizadetosti zavezanca.

39. člen (osebni podatki)

- (1) Za zbiranje, obdelovanje, shranjevanje, posredovanje in uporabo osebnih podatkov, vsebovanih v evidencah, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, če s tem zakonom za posamezne primere ni določeno drugače.
- (2) Upravljalci zbirk osebnih podatkov so dolžni RTV Slovenija posredovati osebne podatke brezplačno.

40. člen (uporaba evidenc)

- (1) Upravljavec evidenc, določenih s tem zakonom, je RTV Slovenija.
- (2) RTV Slovenija lahko uporablja osebne podatke, kadar obračunava in izterjuje RTV prispevek.

41. člen (zbiranje osebnih podatkov)

- (1) Za namene izvrševanja nalog obračuna prispevka lahko RTV Slovenija zbira osebne podatke, določene v prvi, drugi, tretji, četrti, peti in deveti alineji prvega odstavka 43. člena ter v prvi, drugi, tretji, četrti in osmi alineji drugega odstavka 43. člena tega zakona, neposredno od zavezancev, ki so jim te podatke in njihove spremembe dolžni pisno posredovati v roku 15 dni od prejema poziva.
- (2) Podatke o osebnem imenu fizične osebe oziroma nazivu pravne osebe oziroma

samostojnega podjetnika posameznika oziroma podjetnika, ki samostojno opravlja dejavnost ter o njihovem naslovu oziroma sedežu RTV Slovenija zbira od distributerjev električne energije.

(3) Vse podatke, navedene v prvem odstavku tega člena, razen označbe sprejemnika, lahko RTV Slovenija zbira tudi iz evidenc Davčne uprave Republike Slovenije, na podlagi pisne ali s pisno obliko izenačene zahteve, kjer je navedena ustrezna pravna podlaga ter ustrezna številka ali druga oznaka zahteve.

42. člen

(evidence RTV Slovenija)

Za izvrševanje nalog obračuna RTV prispevka RTV Slovenija vodi in vzdržuje:

- evidenco zavezancev s televizijskimi sprejemniki oziroma drugimi napravami, ki omogočajo sprejem programov v najmanj enaki kvaliteti kot prizemeljsko omrežje;
- evidenco zavezancev z radijskimi sprejemniki oziroma drugimi napravami, ki omogočajo sprejem programov v najmanj enaki kvaliteti kot prizemeljsko omrežje;
- evidenco neplačnikov.

43. člen

(vsebina evidenc)

(1) Evidence iz prejšnjega člena v delu, ki se nanaša na fizične osebe, vsebujejo naslednje podatke:

- osebno ime;
- naslov stalnega ali začasnega prebivališča (ulica, kraj, hišna številka itd.);
- davčno številko;
- številko transakcijskega računa;
- zaposlitev;
- znesek neporavnane prispevka;
- znesek poravnane prispevka;
- datum vnosa podatkov;
- označbo sprejemnika.

(2) Evidenca iz prejšnjega člena v delu, ki se nanaša na pravne osebe, samostojne podjetnike posameznike oziroma posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, vsebuje naslednje podatke:

- naziv firme oziroma samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost;
- naslov oziroma sedež;
- številko transakcijskega računa;
- davčno številko;
- znesek neporavnane prispevka;
- znesek poravnane prispevka;
- datum vnosa podatkov;
- označbo sprejemnika.

(3) Podatki iz prvega in drugega odstavka tega člena se hranijo deset let po prenehanju statusa zavezanca ali neplačnika.

(4) S podatkom iz tretje alineje prvega odstavka tega člena se ravna v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.

44. člen

(obračunavanje in plačevanje prispevka)

Glede obračunavanja in plačevanja prispevka, obresti in drugih vprašanj postopka se uporabljajo določbe zakona, ki ureja davčni postopek.

45. člen

(nadzor nad poslovanjem RTV Slovenija)

- (1) Nadzor nad poslovanjem RTV Slovenija izvajajo z zakonom in statutom pooblašteni organi.
- (2) Za nadzor nad pravilnostjo in smotnostjo poslovanja, revidiranje aktov o poslovanju in aktov o načrtovanem poslovanju RTV Slovenija je pristojno Računsko sodišče Republike Slovenije.
- (3) Vlada je, poleg oseb, pooblaščenih na podlagi zakona, pooblaščenca uveljavljati v 33. členu tega zakona določeno odgovornost članov organov upravljanja in nadzora.
- (4) Nadzorni svet vsako leto do 1. junija pridobi revizijsko poročilo pooblaščenega revizorja za letno poročilo o izvajanju letnega programskega poslovnega načrta in programskih shem RTV Slovenije in za računovodske izkaze v skladu z določbami zakona, ki ureja revidiranje.
- (5) Pooblaščen revizor oziroma revizijska družba poleg razlogov, določenih z zakonom, ki ureja revidiranje, ne sme opravljati nalog revidiranja v RTV Slovenija, če je v zadnjih dveh letih pred izvedbo revizije kakor koli poslovno sodeloval oziroma sodelovala z RTV Slovenija ali z njo povezanimi osebami. RTV Slovenija in z njo povezane osebe z izbranim pooblaščenim revizorjem oziroma revizijsko družbo dve leti po prejemu revizijskega poročila ne smejo poslovno sodelovati.

V. PLAČE IN NAGRADE

46. člen

(plače in nagrade)

- (1) Plačni sistem zaposlenih na RTV Slovenija se določi s kolektivno pogodbo RTV Slovenija, ki jo sklenejo Uprava, po predhodnem soglasju z Nadzornega sveta, in reprezentativni sindikati v RTV Slovenija.
- (2) Najvišji letni znesek plačila za delo v RTV Slovenija, izplačan iz sredstev, prejetih za opravljanje dejavnosti javne službe, ki ga prejme zaposleni v RTV Slovenija, ne sme presegati seštevka osnovnih plač predsednika Vlade na letni ravni v preteklem letu.
- (3) Zaposlenim v RTV Slovenija so po pokritju vseh stroškov delovanja za preteklo leto lahko izplača letna nagrada za uspešnost, ki jo sme odobriti Nadzorni svet. Letna

nagrada ne sme presegati 10 odstotkov letnega presežka prihodkov nad odhodki, pridobljenega iz opravljanja dejavnosti, ki niso javna služba. Znesek v višini 40 odstotkov celotnega zneska, odobrenega za izplačilo letne nagrade za delo, se razdeli med vse zaposlene v RTV Slovenija v sorazmerju s plačilom, ki so ga prejeli v preteklem letu. Preostali znesek Uprava v naslednjih šestih mesecih razdeli po lastni presoji. Člani Uprave niso upravičeni do nagrade po tem odstavku.

- (4) Članom Uprave se lahko izplača letna nagrada za uspešnost, ki jo odobri Nadzorni svet v skupni višini do 5 odstotkov letnega presežka prihodkov nad odhodki, pridobljenega iz naslova opravljanja dejavnosti, ki niso javna služba. Ta nagrada se članom Uprave lahko izplača po pokritju vseh stroškov delovanja RTV Slovenija za preteklo leto, če je bila predhodno odobrena letna nagrada za uspešnost zaposlenih. Skupni znesek nagrade za letno uspešnost vsem članom Uprave ne sme presegati 50 odstotkov zneska, ki je namenjen za izplačilo letne nagrade zaposlenih. Znesek nagrade, ki pripada posameznemu članu Uprave, določi Nadzorni svet.
- (5) Članom Nadzornega sveta se lahko izplača letna nagrada za uspešnost, ki odobri Svet, v skupni višini do 2,5 odstotka letnega presežka prihodkov nad odhodki, pridobljenega iz naslova opravljanja dejavnosti, ki niso javna služba. Ta nagrada se članom Nadzornega sveta lahko izplača po pokritju vseh stroškov delovanja RTV Slovenija za preteklo leto, če je bila predhodno odobrena letna nagrada za uspešnost Uprave. Skupni znesek nagrade za letno uspešnost vsem članom Nadzornega sveta ne sme presegati 50 odstotkov skupnega zneska, ki je namenjen za izplačilo letne nagrade vsem članom Uprave. Znesek nagrade, ki pripada posameznemu članu Nadzornega sveta, določi Svet.
- (6) Člani Uprava, člani Nadzornega sveta, odgovorni uredniki, uredniki in vodstveni delavci niso upravičeni do nagrade za mesece, v katerih niso izpolnili mesečne obveznosti zagotavljanja kvot vsebin, ki jih določa za RTV Slovenija ta zakon v drugem odstavku 5. člena in zakon, ki ureja medije in medijske storitve. Navedene osebe niso upravičene do letne nagrade, če RTV Slovenija ni izpolnila letne obveznosti, določene v drugem odstavku 5. člena tega zakona ali če v enem letu trikrat ali večkrat ni izpolnila mesečnih obveznosti navedenih kvot vsebin.
- (7) Zaposlenim na RTV Slovenija pripada dodatek za dvojezičnost, če delajo na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, kjer je italijanski ali madžarski jezik tudi uradni jezik, če je znanje slovenskega jezika in jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela oziroma funkcije. Dodatek se odmeri v višini treh do 15 odstotkov osnovne plače zaposlenega.

VI. KAZENSKE DOLOČBE

47. člen

- (1) Z globo od 4.000 do 25.000 eurov se kaznuje za prekršek RTV Slovenija, če:
- objavi politične oglaševalske vsebine ali druge oblike politične propagande brez navedbe naročnika (četrti odstavek 9. člena tega zakona),
 - objavi versko propagando (10. člena tega zakona),
 - najpozneje 15 dni po razpisu volitev ne objavi načina, oblik, obsega in pogojev predstavitev

kandidatov, političnih strank in njihovih programov (šesti odstavek 11. člena).

(2) Z globo od 500 do 2.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba RTV Slovenija, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

48. člen

(1) Z globo od 150 do 500 eurov se kaznuje za prekršek posameznica oziroma posameznik (v nadaljnjem besedilu: posameznik), ki ima sprejemnik in je podal neresnično izjavo iz petega odstavka 37. člena tega zakona.

(2) Če stori prekršek iz prejšnjega odstavka pravna oseba, se kaznuje z globo od 500 do 25.000 eurov, njena odgovorna oseba pa z globo od 500 do 2.000 eurov.

(3) Če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena samostojni podjetnik posameznik ali podjetnik, ki samostojno opravlja dejavnost, se kaznuje z globo od 500 do 2.000 eurov, njegova odgovorna oseba pa z globo od 150 do 500 eurov.

49. člen

(1) Z globo od 100 do 250 eurov se kaznuje za prekršek posameznik, ki ravna v nasprotju s šestim odstavkom 37. člena tega zakona.

(2) Če stori prekršek iz prejšnjega odstavka pravna oseba, se kaznuje z globo od 500 do 4.000 eurov, njena odgovorna oseba pa z globo od 150 do 500 eurov.

(3) Če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena samostojni podjetnik posameznik ali podjetnik, ki samostojno opravlja dejavnost, se kaznuje z globo od 500 do 1.000 eurov, njegova odgovorna oseba pa z globo od 150 do 500 eurov.

50. člen

(inšpekcijski nadzor)

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb tega zakona izvajata inšpektorat, pristojen za medije, in tržni inšpektorat.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

51. člen

(statusno preoblikovanje)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona se Javni zavod Radiotelevizija Slovenija preoblikuje v samostojno pravno osebo javnega prava po tem zakonu. Vpis preoblikovanja v sodni register se izvede po uradni dolžnosti.

(2) RTV Slovenija je pravni naslednik Javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija.

52. člen

(konstituiranje organov po statusnem preoblikovanju)

- (1) Svet je imenovan najpozneje v 90 dneh po uveljavitvi zakona. Nadzorni svet je imenovan najpozneje 60 dni po prvi seji Sveta. Uprava mora biti imenovana najpozneje 60 dni po imenovanju članov Nadzornega sveta.
- (2) Prvo sejo Sveta in Nadzornega sveta skliče generalni direktor oziroma oseba, ki ga nadomešča, najpozneje v 15 dneh po tem, ko je obveščen, da sta bili imenovani oziroma izvoljeni dve tretjini od skupnega števila vseh članov Sveta oziroma Nadzornega sveta. Prvo sejo programskih odborov skliče generalni direktor oziroma oseba, ki ga nadomešča, najpozneje v 15 dneh po imenovanju programskih odborov.
- (3) Do konstituiranja Sveta oziroma Nadzornega sveta nadaljujejo z delom obstoječi člani organov in organi RTV Slovenija z naslednjimi pristojnostmi: Programski svet RTV Slovenija s pristojnostmi Sveta, generalni direktor s pristojnostmi Uprave, Nadzorni svet RTV Slovenija pa s pristojnostmi Nadzornega sveta.
- (4) Do konstituiranja Sveta nadaljujejo z delom tudi direktor radia in direktor televizije oziroma osebi, ki ju nadomeščata kot vršilca dolžnosti vodstvenih delavcev po tem zakonu s pristojnostmi, ki jih imata v skladu z določbami statuta RTV Slovenija ter odgovorni uredniki. Po konstituiranju pa Svet imenuje vršilce dolžnosti generalnega direktorja, direktorja radia in televizije ter odgovornih urednikov, ki opravljajo tekoče posle s pristojnostmi, kot so določene v tem in prejšnjem odstavku, do imenovanja vseh organov po tem zakonu.

53. člen

(subsidiarna uporaba predpisov, ki veljajo za javne zavode)

Če ta ali drug zakon ne določa drugače, se za RTV Slovenija kot samostojno pravno osebo javnega prava glede vprašanj, ki jih ta zakon ne ureja, uporabljajo predpisi, ki urejajo zavode.

54. člen

(sprejem statuta in drugih aktov)

- (1) RTV Slovenija sprejme nov statut v skladu z določbami tega zakona najkasneje v osmih mesecih po uveljavitvi tega zakona.
- (2) Druge akte, katerih sprejetje določa ta zakon, morajo biti sprejeti najpozneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

55. člen

(prenos premoženja)

- (1) Na RTV Slovenija se neodplačno prenese premoženje Republike Slovenije, s katerim je RTV Slovenija upravljala na dan uveljavitve tega zakona.

- (2) Prenos premoženja iz prejšnjega odstavka tega člena se izvede s pogodbo med Vlado in RTV Slovenija v treh letih od uveljavitve tega zakona.
- (3) Vknjižba lastninske pravice na nepremičnem premoženju se v zemljiški knjigi izvede na podlagi pogodbe iz prejšnjega odstavka po uradni dolžnosti.

56. člen

(davčni status RTV Slovenija)

Do ureditve obdavčitve RTV Slovenija v zakonu, ki ureja obdavčitev dohodkov pravnih oseb, se RTV Slovenija za namene zakona, ki ureja obdavčitev dohodkov pravnih oseb, šteje za zavezanca, ki se uvršča v 9. člen Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS št. 117/06, 56/08, 76/08, 05/09 in 96/09).

57. člen

(parlamentarni televizijski program)

- (1) Državni zbor lahko zagotavlja informiranje javnosti o svojem delu prek posebnega televizijskega programa, ki deluje znotraj Državnega zbora in je namenjen neposrednim prenosom sej Državnega zbora Republike Slovenije in njegovih delovnih teles ter predvajanju posnetkov teh sej, kadar neposredni prenos ni mogoč, in celovitemu informiranju javnosti tudi o vsem drugem parlamentarnem dogajanju, vključno s sejami Državnega sveta Republike Slovenije, mednarodnimi dejavnostmi parlamenta, posveti v organizaciji Državnega zbora Republike Slovenije oziroma njegovih delovnih teles ali Državnega sveta Republike Slovenije in drugimi dejavnostmi, povezanimi z uresničevanjem ustavnih pristojnosti slovenskega parlamenta. Državni zbor zagotavlja dostop do vsebin najmanj devetdeset odstotkom prebivalstva v Republiki Sloveniji. RTV Slovenija zagotavlja tehnične zmožnosti za prenos navedenega programa.
- (2) V obdobju dveh let po uveljavitvi tega zakona se parlamentarni program zagotavlja v skladu z določbami Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS št. 96/05 – ZRTVS-1, 109/05 – ZdavP-1B, 105/06 Odl. US U-I-307/05-18 in 26/09 – ZIPRS0809-B (31/09 popr.)).

58. člen

(položaj zaposlenih ob preoblikovanju)

- (1) Do sklenitve aneksov h Kolektivni pogodbi RTV Slovenija in h Kolektivni pogodbi za poklicne novinarje, se na RTV Slovenija uporabljajo določbe veljavne Kolektivne pogodbe RTV Slovenija, določila veljavne Kolektivne pogodbe za poklicne novinarje, veljavnega zakona, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, določila veljavne kolektivne pogodbe za javni sektor in veljavne uredbe Vlade ter interni akti RTV Slovenija, ki so sprejeti na podlagi prej navedenih predpisov in aktov.
- (2) RTV Slovenija zagotavlja nepretrgano nadaljevanje vplačevanja nezmanjšanih premij

dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja vseh zaposlenih v RTV Slovenija v zaprti pokojninski sklad javnih uslužbencev.

- (3) Ob uveljavitvi tega zakona zaposleni na RTV Slovenija ostanejo na delovnih mestih, na katerih so bili na dan uveljavitve tega zakona, njihove pogodbe o zaposlitvi pa ostanejo v veljavi. O spremembah teh pogodb Uprava z reprezentativnimi sindikati RTV Slovenija vodi socialni dialog.

59. člen

(prenehanje veljavnosti predhodnih predpisov)

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS št. 96/05, 109/05 – ZdavP-1B, 105/06 odl. US in 26/09 – ZIPRS0809-B (31/09 popr.)).
- (2) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 43. člen Zakona o izvrševanju proračunov za leti 2010 in 2011 (Uradni list RS št. 99/2009, 29/2010).
- (3) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Statut javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija (Uradni list RS št. 106/06), [Pravilnik o kriterijih za odpis, delni odpis, odlog in obročno plačilo prispevka za programe RTV Slovenija](#) (Uradni list RS št. 94/06) in [Pravilnik o načinu prijavljanja in odjavljanja televizijskih in radijskih sprejemnikov ter o načinu plačevanja prispevka za programe Radiotelevizije Slovenija](#) (Uradni list RS št. 75/04). Njihove določbe se do sprejema aktov, ki jih bodo v skladu s tem zakonom nadomestili, uporabljajo, kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

60. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati 1. januarja 2011.

III. OBRAZLOŽITVE ČLENOV

1. člen

V prvem členu opredeljujemo vsebino zakona, zakon ureja status in delovanje Radiotelevizije Slovenija.

2. člen

Status

Statusna oblika RTV Slovenija se spremeni iz javnega zavoda v samostojno pravno osebo javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Gre za posebno, sui generis ureditev, ki delovanje RTV Slovenija v celoti uredi v Zakonu o Radioteleviziji Slovenija, za situacije, ki jih zakon ne ureja pa odkazuje na subsidiarno uporabo kasneje navedenih zakonskih določil.

Predlog spremembe statusne oblike je pogojen z večjim številom izhodišč, ki vplivajo na navedene spremembe.

Sprememba statusne oblike je predlagana zaradi zagotavljanja najbolj ustrezne statusne oblike, v kateri bi javna radiotelevizija lahko optimalno izvajala javno službo in hkrati bila ustrezno urejena, da lahko zagotavlja tudi izvajanje drugih dejavnosti, ki ne sodijo v dejavnost izvajanja javne službe.

Trenutno je RTV Slovenija organizirana kot javni zavod.

Smisel urejanja v obliki javnega zavoda je ureditev, ki naj zagotavlja opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička.

Kot javni zavodi so trenutno organizirane praviloma vse bolnišnice, zdravstveni domovi, lekarne, šole in vrtci, in to tudi v delu in takrat, ko opravljajo klasične dejavnosti na trgu. Najbolj izrazit primer so lekarne.

Razvoj in urejanje javnih služb sta potekala od ureditve opravljanja teh dejavnosti v statusni obliki javnih zavodov do urejanja opravljanja dejavnosti v zakonodaji, ki je urejala gospodarske javne službe, s poudarkom na organiziranosti predvsem v obliki javnih podjetij, v zakonodaji, ki ureja javno-zasebna partnerstva in ki je spodbudila transformacijo javnih podjetij v gospodarske družbe, v primeru družb, ki pa so v določenem deležu v zasebni lasti pa je zakonodaja izrecno zahtevala tako preoblikovanje.

Javna radiotelevizija bo še naprej ostala v lasti države, in na to sam izbor oblike, v kateri deluje javna radiotelevizija ne vpliva. Zato se tudi v našem primeru osnovna dejavnost opravlja znotraj RTV Slovenija, ki ostaja v celoti v lasti Republike Slovenije.

RTV Slovenija pa ima ne glede na status, ki ji ga želimo podeliti, določene značilnosti zaradi dejavnosti, ki jo opravlja, in okolja, v katerem to dejavnost opravlja.

RTV Slovenija tako kot tudi vse predhodno našteje institucije, ki opravljajo naloge javne službe, opravlja dejavnost na trgu in je kljub drugačnemu cilju, zaradi katerega je bila ustanovljena in deluje, vpeta v realno stanje in je torej dolžna upoštevati pravila okolja, v katerem deluje. To pa ni nepridobitno in RTV mora s sredstvi pridobitnega okolja zagotavljati nepridobitno izvajanje javne službe.

RTV Slovenija zagotavlja izvajanje javne službe, ki jo določeni subjekti na trgu izvajajo v večjem ali manjšem delu kot pridobitno dejavnost. RTV Slovenija je izpostavljena kriterijem trga, saj jo ostali subjekti na trgu definirajo kot tekmeca, se z njo primerjajo glede gledanosti,

prihodkov iz tržnih dejavnosti, konkurirajo pri nakupu istih produktov na trgu, kot so na primer filmi, športni prenosi itd.

Razlika med javno radiotelevizijo in ostalimi subjekti, ki opravljajo isto dejavnost na trgu, je, da jo subjekti, ki jo opravljajo kot tržno dejavnost, opravljajo zaradi pridobivanja dobička, in so vsi ukrepi v teh gospodarskih družbah usmerjeni k temu da njihova dejavnost maksimizira dobičke. Od tega je tudi odvisna odločitev, ali opravljati določeno dejavnost ali ne, in če, v kolikšnem obsegu. Na drugi strani javna radiotelevizija predstavlja tem subjektom tekmeča na trgu, saj konkurira pri ceni vhodnih elementov za ustvarjanje storitve, vsebine ali programa, vendar pa je cilj, ki ga mora uresničevati javna radiotelevizija, drugačen. Javna radiotelevizija mora namreč izpolniti vizijo, zaradi katere je bila ustanovljena in ki je določana kot vsebina, storitev, program, ki se zagotavlja v okviru javne službe. V trenutku, ko se javna radiotelevizija odloča o zagotavljanju določene vsebine ali storitve se ne sme ozirati na optimizacijo dobička, temveč na zagotavljanje nalog javne službe. Zato mora izvajati tudi določene aktivnosti, ki bi s stališča tržno naravnane subjekta bile ocenjene kot neustrezne, ker na primer ne pokrivajo niti fiksnih stroškov in tudi prispevek (»contribution«) k skupnim prihodkom ne zagotavlja pozitivnega predznaka. Javna radiotelevizija mora torej zagotavljati v osnovi vse, kar sicer zagotavlja tržno usmerjena radiotelevizija, poleg tega pa še vsebine, storitve in programe, ki tržno niso zanimivi, vendar pa izpolnjujejo naloge javne službe. Obstaja pa tu kljub temu dodaten kriterij, ki omejuje dejavnost. Vse dejavnosti, ki jih zagotavlja javna radiotelevizija, morajo na koncu biti izvedene v okviru finančnih zmožnosti organizacije. Zaradi dejstva, da so dolžne v tržnem okolju opravljati dejavnosti, ki tržno niso optimalne ali celo prinašajo izgubo, in pri tem zagotavljati delovanje v okviru finančnih zmožnosti, je tem organizacijam podeljen tako pravno kot organizacijsko poseben status v pravni ureditvi. Zaradi tega razloga je upravljanje javnih služb v poslovnem svetu ocenjeno kot eno izmed najtežjih upravljanj na sploh in zahteva visoko usposobljene ljudi.

Zaradi vseh teh značilnosti bi bila primerna torej vsaka struktura, ki upošteva to realnost in naloge javne radiotelevizije RTV Slovenija. Zakaj torej predlog za drugačno statusno obliko in predlog, da je najbolj primerna ravno oblika pravne osebe javnega prava posebne vrste (sui generis)? Nekaj razlogov smo že navedli, nekaj jih bomo še v nadaljevanju, naj pa izpostavimo morda enega izmed bolj pomembnih, ki je v dejstvu, da veljajo za opravljanje javne službe radiotelevizije določene specifičnosti, ki jih zakon, ki ureja zavode ne ureja ali jih ureja na način, ki ni v skladu z namenom ustanovitve javne radiotelevizije. Vendar je ta problem še toliko bolj prisoten pri ostali zakonodaji, ki ureja javne zavode, javna podjetja in ostale oblike organizacij, ker zaradi podnormiranosti urejanja statusa teh subjektov pogosto sploh ne ureja navedenih vprašanj. Pri tem se poleg tega pogosto sklicuje na druge predpise, kar ustvarja zmedo, predvsem pa povzroča zamike pri vsakodnevnom odločanju in odzivnosti na trgu, dolgotrajno pridobivanje soglasij in podobno. Zato je po našem mnenju v tem trenutku najbolj primerno, da se položaj javne radiotelevizije uredi na naveden način, pri čemer se zaradi posebnega položaja, ki ga določa opravljanje javne službe RTV Slovenija, v zakon umestijo varovalke, ki naj v čim večjem obsegu preprečijo zlorabe ali uporabo statusa kot izgovora za slabše opravljanje nalog javne radiotelevizije ali celo za neopravljanje teh nalog.

Zaradi specifične narave in namena, zaradi katerega je ustanovljena RTV Slovenija, je predlagana statusna oblika primerna tudi zaradi zagotavljanja učinkovitega varstva uporabnikov oziroma upravičencev, ki jih opredeljuje namen, zaradi katerega javna radiotelevizija deluje. Znotraj javne radiotelevizije se morajo zagotavljati interesi večjega števila uporabnikov, za kar je najprimernejši način in oblika neke vrste skupščina, kot jo poznamo v delniških družbah, v predlagani statusni ureditvi pa na podoben način zastopajo interese uporabnikov in upravičencev predstavniki v Svetu RTV Slovenija, ki predstavlja torej uporabniški svet. Ta ima kljub svojim posebnostim zaradi narave in funkcije v javnopravni osebi, ki ni vedno identična vlogi skupščine v RTV Slovenija, podobna pooblastila in naloge. Vlogo skupščine v primeru RTV Slovenija tako v večjem delu prevzema Svet, v katerem so

udeleženi predstavniki deležnikov oziroma uporabnikov, ki so upravljavci RTV Slovenija. Ti imajo modificirana upravljavka in nadzorna upravičenja, s katerimi izvajajo upravičenja v imenu vseh deležnikov (»shareholderjev«) in ne zgolj formalnih predstavnikov lastnikov (»stakeholderjev«). Formalni lastnik je sicer Republika Slovenija, vendar ima to lastništvo v imenu vseh upravičencev, ki jih določa zakon, in ne zgolj državljanov Republike Slovenije. To je tudi razlog, da mora telo, ki predstavlja te upravičence, biti opredeljeno na način, ki zagotavlja širšo zastopanost, kot jo omogočata Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije, saj ne predstavljata vseh, ki jim zakon daje upravičenja. Vse navedene osebe, ki so upravičenci po tem zakonu, namreč niso upravičene do glasovanja ali imenovanja v Državni zbor Republike Slovenije.

Idealna situacija bi seveda bila, če bi imeli moderen zakon, ki bi urejal organizacije, ki opravljajo javne službe na način, ki ureja gospodarske družbe, ali da bi sprejeli zakon, ki bi določal zgolj, kako v primeru izvajanja javnih služb razumeti in upoštevati posamezna določila zakona, ki ureja gospodarske družbe. Na žalost ni tako, in imamo skoraj dvajset let stare zakone, ki urejajo delovanje javnih zavodov in javnih služb. Našteti zakoni so poleg vsega tudi zelo kratki in posledično ne urejajo večjega števila okoliščin, v katerih se vsak dan znajdejo take organizacije. Zato ni smiselno, da status urejamo na podlagi teh zakonov, temveč da upoštevamo najboljše, kar imamo, in ustrezno prilagodimo pravila za konkretne potrebe delovanja javne radiotelevizije in cilja, ki ga uresničuje navedena organizacija.

Tudi Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije¹⁶¹ iz julija 2009 izrecno podaja priporočilo, naj se zagotavlja strukturna ustreznost organiziranosti javnih radiotelevizij in dejavnosti, ki jih opravljajo. Komisija v Sporočilu zapiše, da je finančno preglednost mogoče izboljšati z ustreznim ločevanjem na dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, na ravni organizacije javne radiotelevizije. S funkcionalnim ali strukturnim ločevanjem se je navadno najlažje mogoče izogniti navzkrižnemu subvencioniranju komercialnih dejavnosti že od samega začetka in zagotoviti transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami. Komisija zato poziva države članice, naj funkcionalno ali strukturno ločevanje od pomembnih in ločljivih komercialnih dejavnosti obravnavajo kot obliko najboljše prakse.¹⁶²

Predlog za statusno preoblikovanje RTV Slovenija v drugo statusno obliko je bil podan tudi s strani Inštituta za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani v poročilu projekta »Nova zakonska ureditev Radiotelevizije Slovenija, 1. faza, Izdelava strokovnih tez za nov Zakon o Radioteleviziji Slovenija«, katerega naročnik je bila RTV Slovenija, leta 2004.

Poročilo tako zapiše:

»Obstoječa ureditev pravnega položaja RTV in njenih organov ter njene dejavnosti se je v praksi pokazala kot pretoga in v marsičem neustrezna. Gre zlasti za ne dovolj pregledno razmejitev med javno službo in tržnimi dejavnostmi RTV ter za pretogo in glede na naravo dejavnosti RTV neustrezno pravno ureditev RTV. Menimo torej, da bi bilo treba v novem zakonu o RTV urediti zlasti naslednje: [...] 2. RTV je treba organizacijsko in statusnopravno preoblikovati tako, da bo zagotovljeno njeno bolj učinkovito upravljanje in poslovanje – pri tem je treba izhajati iz ločitve med njeno vsebinsko (programsko) funkcijo, ki se nanaša na oblikovanje temeljnih programskih usmeritev RTV (določanje programskih standardov in programske zasnove ter letne programske sheme), in eksekutivno oziroma poslovno funkcijo (skrb za učinkovito in kvalitetno opravljanje javne službe in tržnih dejavnosti). Omenjena ločitev je bistvena zato, da se zagotovita čim bolj neodvisno delovanje in poslovanje RTV.«¹⁶³

»Glede statusnopravne oblike menimo, da statusna oblika 'javnega zavoda' ni primerna za opravljanje dejavnosti RTV. Za to vidimo dva razloga. Prvi se nanaša na naravo dejavnosti, ki

¹⁶¹ 7. 7. 2009, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/broadcasting_communication_sl.pdf.

¹⁶² Ibidem, točka 69.

¹⁶³ Nova zakonska ureditev Radiotelevizije Slovenija, 1. faza, Izdelava strokovnih tez za nov Zakon o Radioteleviziji Slovenija (2004), str. 2.

jih opravlja RTV. Javni zavod je namreč statusna oblika, ki je namenjena opravljanju t. i. negospodarskih javnih služb, kot so posamezne dejavnosti na področju šolstva, kulture, zdravstva ipd. Dejavnosti, ki jih RTV opravlja, pa so po svoji naravi 'gospodarske', kar še zlasti velja za celoten sklop tržnih dejavnosti. Za opravljanje gospodarskih dejavnosti je korporacijsko pravo oblikovalo vrsto statusnih oblik (gospodarskih družb). Drugi razlog pa izvira iz dejstva, da RTV opravlja obsežen sklop dejavnosti, tako v okviru javne službe kot v okviru tržnih dejavnosti. Organizacijska in ekonomska racionalnost (pa tudi zahteva po večji preglednosti) terja njihovo organiziranje v zaključenih organizacijah s samostojno pravno subjektiviteto, ki pa bi bile hkrati povezane v zaključeno celoto. Takšnega organizacijskega povezovanja pa statusna oblika 'javnega zavoda' ne omogoča. Zato se je treba ozreti v drugo smer, h gospodarskim družbam. Korporacijsko pravo je v svojem razvoju izdelalo statusnopravne oblike, ki omogočajo omenjeno povezovanje, zato menimo, da je treba v novem zakonu RTV statusnopravno organizirati na podlagi modelov korporacijskega prava, torej kot 'gospodarsko družbo'. Glede na dejstvo, da je ureditev pravnega statusa RTV Slovenija zakonska materija (tako kot še v nekaterih drugih primerih, tipičen je primer Družbe za avtoceste Republike Slovenije), pa lahko zakonodajalec pri oblikovanju pravnega statusa RTV Slovenija posamezne statusne značilnosti gospodarskih družb prilagodi posebnostim javne službe na področju radijske in televizijske dejavnosti.«¹⁶⁴

V predlogu nove zakonske ureditve je Inštitut za javno upravo predlagal tri možne organizacijske modele, in sicer:

1. Po prvem modelu bi se RTV Slovenija preoblikovala v obvladujočo družbo, ki opravlja dejavnost upravljanja in druge dejavnosti obvladujoče družbe, obstoječe dejavnosti RTV pa bi se organizirale v odvisnih družbah. Pri tem bi se v treh odvisnih družbah (TV, Radio Slovenija, Oddajniki in zveze) opravljal dejavnost javne službe, v štirih odvisnih družbah (Oglaševanje, glasbena produkcija, radijska produkcija, TV-produkcija) pa tržna dejavnost ...
2. Izhodišče drugega modela je, naj se v posebnih (odvisnih) družbah organizirajo le tržne dejavnosti, javna služba pa naj se izvaja v okviru obvladujoče družbe. Pri tem bi seveda morali omenjene tri dejavnosti javne službe organizirati kot notranje organizacijske enote obvladujoče družbe ...
3. Po tretjem modelu bi RTV Slovenija zamenjala samo statusnopravno obliko (iz javnega zavoda v gospodarsko družbo), nekoliko bolj pregledno pa bi se organizirale njene notranje organizacijske enote. Bistvena je njihova ločitev na tiste, ki izvajajo javno službo, in tiste, ki izvajajo tržno dejavnost.

Z vidika izhodišč predlagane nove zakonske ureditve, torej pregledne ločitve javnih služb in tržnih dejavnosti, oblikovanja takšne organizacijske strukture, ki bo omogočala bolj učinkovito in bolj racionalno upravljanje s celotnim sistemom RTV, je predlog kot najbolj primerno obliko predlagal drugi model.

Glede konkretne statusnopravne oblike je Inštitut za javno upravo zapisal:

»... statusna oblika 'javnega zavoda' ni primerna za opravljanje dejavnosti RTV. Za to vidimo dva razloga.

Prvi se nanaša na naravo dejavnosti, ki jih opravlja RTV. Javni zavod je namreč statusna oblika, ki je namenjena opravljanju t. i. negospodarskih javnih služb, kot so posamezne dejavnosti na področju šolstva, kulture, zdravstva ipd. Dejavnosti, ki jih opravlja RTV, pa so po svoji naravi 'gospodarske', kar še zlasti velja za celoten sklop tržnih dejavnosti. Za opravljanje gospodarskih dejavnosti je korporacijsko pravo oblikovalo vrsto statusnih oblik (gospodarskih družb).

¹⁶⁴ Ibidem, str. 3 in 4.

Drugi razlog pa izvira iz dejstva, da RTV opravlja obsežen sklop dejavnosti, tako v okviru javne službe kot v okviru tržnih dejavnosti. Organizacijska in ekonomska racionalnost (pa tudi zahteva po večji preglednosti) terjata njihovo organiziranje v zaključenih organizacijah s samostojno pravno subjektiviteto, ki pa bi bile hkrati povezane v zaključeno celoto. Takšnega organizacijskega povezovanja statusna oblika 'javnega zavoda' ne omogoča. Zato se je treba ozreti v drugo smer, h gospodarskim družbam. Korporacijsko pravo je v svojem razvoju izdelalo statusnopravne oblike, ki omogočajo omenjeno povezovanje, zato menimo, da je treba v novem zakonu RTV statusnopravno organizirati na podlagi modelov korporacijskega prava, torej kot 'gospodarsko družbo'. Glede na dejstvo, da je ureditev pravnega statusa RTV Slovenija zakonska materija (tako kot še v nekaterih drugih primerih, tipičen je primer Družbe za avtoceste Republike Slovenije), pa lahko zakonodajalec pri oblikovanju pravnega statusa RTV Slovenija posamezne statusne značilnosti gospodarskih družb prilagodi posebnostim javne službe na področju radijske in televizijske dejavnosti.

Menimo torej, da je treba zato v novem zakonu RTV Slovenija organizirati na podlagi modelov korporacijskega prava, torej kot gospodarsko družbo *sui generis*. Za učinkovito obvladovanje tako kompleksne organizacije ter za izvajanje omenjenih 'tržnih' dejavnosti je treba uporabiti statusne oblike, ki omogočajo povezovanje posameznih relativno samostojnih delov (zdaj Programske enote, Organizacijske enote in oba regionalna TV-centra) v celoto tako, da bo zagotovljeno pregledno in učinkovito upravljanje celotnega sistema. Kot najbolj primerno izhodišče vidimo statusno obliko družbe z omejeno odgovornostjo, ki bi služila kot podlaga za statusno ureditev obstoječih sestavnih delov celotnega sistema.

Kot izhodišče za upravljanje z omenjenimi sestavnimi deli pa bi bilo treba v novi zakonski ureditvi izhajati iz statusne oblike holdinga. To je družba, ki ima v lasti večino deležev pravno samostojnih družb. Po tem modelu bi torej holding ustanovila (na podlagi zakona) država in nanj prenesla omenjene funkcije. Holding pa bi upravljal z v družbe z omejeno odgovornostjo (z morebitnimi posebnostmi, ki bi jih seveda moral urediti zakon) organiziranimi sklopi dejavnosti RTV.

Pri tem je možna popolna centralizacija pristojnosti na holdinški družbi, ko bi ta izvajala vse ključne funkcije celotne organizacije, odvisne družbe pa bi bile zadolžene le za izvajanje svojih dejavnosti, ali pa relativna decentralizacija pristojnosti, po kateri bi bil del ključnih funkcij celotne organizacije izvajala holdinška družba, del pa bi bil prenesen na posamezne odvisne družbe. Skladno z razporeditvijo pristojnosti (dejavnosti) med holdinško in odvisnimi družbami bi bilo treba razporediti tudi premoženje obstoječega javnega zavoda med holdinško in odvisnimi družbami (s tem, da bi v vsakem primeru holdinška družba imela v lasti odvisne družbe). Pri tem je seveda možno, da bi se del premoženja obstoječega javnega zavoda prenesel v last Republike Slovenije.¹⁶⁵

Sami smo predlagali zgolj urejanje statusnopravne oblike z nekaterimi posebnostmi (javnopravna subjektiviteta) in organizacijske oblike v primeru organov upravljanja in nadzora ter delno tudi organov s skupščinskimi pooblastili. Gospodarske družbe se namreč same odločajo za njihovo optimalno strukturo, ki jo določa dejavnost, ki jo opravljajo, in podobne strukture se lahko zagotovijo ne glede na statusno obliko družbe. Obstajajo sicer posebnosti, ki določajo posamezne rešitve, vendar ne v smislu določanja najbolj primerne notranje strukture, temveč v smislu zagotavljanja najbolj optimalnega opravljanja dejavnosti in zaščite lastnikov, članov uprave in nadzora, zaposlenih in upnikov, v manjšem delu pa tudi deležnikov družbe. Zato menimo, da je treba iz tega razloga v novem zakonu RTV Slovenija organizirati na podlagi modelov korporacijskega upravljanja, torej izven sistema javnih zavodov, kot pravno osebo javnega prava *sui generis*. Za učinkovito obvladovanje tako kompleksne organizacije ter za izvajanje omenjenih 'tržnih' dejavnosti je treba uporabiti statusne oblike, ki omogočajo povezovanje posameznih relativno samostojnih delov tako, da bo zagotovljeno pregledno in učinkovito upravljanje celotnega sistema. Zavedati se namreč moramo, da je notranja organizacija del življenja družbe, ki se spreminja, in omogočena mora biti njena fleksibilnost v

¹⁶⁵ Ibidem, str. 24 in 25.

večjem obsegu, kot to zagotavlja urejanje v veljavnem zakonu.

Po mnenju predlagatelja in tudi po mnenju široke ekspertne skupine, ki je pripravljala osnutek zakona, so upravljalске in nadzorne naloge javnega medija na tovrsten način urejene ustrezno in pomenijo velik korak naprej v smeri učinkovitega, odgovornega in glede na posebni položaj javnega medija uravnoteženega načina korporativnega upravljanja.

V tej luči bo novi zakon prinesel statusno preobrazbo javnega zavoda v samostojno pravno osebo javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena. Samostojnost in s tem bistveni korak naprej se kaže v tem, da **ustanoviteljska upravičenja v imenu države izvaja Svet RTV v celoti** (tudi način imenovanja Sveta jasno kaže namen depolitizacije), uslužbenci RTV niso več javni uslužbenci, RTV Slovenija pa tudi **samostojno upravlja s premoženjem** (z omejitvami odsvojitve in dolgoročnih obremenitev premoženja). Gre za posebno (sui generis) ureditev, ki upošteva specifične in potrebe po hitrejši odzivnosti, večji fleksibilnosti, drugačnem notranjem ustroju, delovanju, organiziranosti in medsebojnih pristojnostih različnih organov, ki so bodisi v poslovni, programski, ali združevalni funkciji. S tem se povečuje jasnost pristojnosti, hkrati pa tudi odgovornosti in posledično tudi učinkovitosti. Tovrstna statusna rešitev omogoča prenos premoženja v last RTV, lažje in odzivnejše upravljanje, ki pa je seveda omejeno (odsvojitve in dolgotrajnejše obremenitve le s soglasjem Vlade RS). Tovrstna rešitev tudi omogoča transparentnejši **izstop uslužbencev iz sistema javnih uslužbencev**. Gre sicer za posebni model korporativnega upravljanja, kjer so pristojnosti organov upravljanja in organov nadzora na prvi pogled prepletene, vendar je tovrstna ureditev, kot že navedeno, posledica izčrpne strokovne razprave in posebnega položaja ter funkcije javne radiotelevizije, ki mora imeti organ upravljanja, ki je odziven in odgovoren, predvsem pa strokoven, obenem pa močne organe tako programskega kot tudi poslovno-finančnega nadzora.

Predlagane rešitve glede organizacije organov upravljanja in nadzora ter njihovih pristojnosti omogočajo večjo jasnost in s tem tudi odgovornost tako organov samih kot tudi posameznikov, ki jih sestavljajo. Predlog zakona za vsakega od njih predvideva natančno navedene **pogoje** glede dosedanjega delovanja in zahtevanih izkušenj, pri članih uprave in nadzornega sveta npr. tudi potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov družb, veljavno v Republiki Sloveniji. Prav tako je določena osebna **odgovornost članov organov**: Člani Uprave in Nadzornega sveta odgovarjajo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja in nadzora v delniških družbah. Člani Sveta prav tako v primerih, ko izvajajo funkcijo vodenja ali nadzora, odgovarjajo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja in nadzora v delniških družbah.

Glede na naveden jasno izražen namen predlagateljev, da se odgovornost določi jasneje, je prav tako primerno in v skladu s prakso v primerljivih državah članicah EU (kot je razvidno iz obrazložitve zakona), da imajo organi upravljanja in nadzora določeno sestavo in velikost na način, ki onemogoča zamegljevanje odgovornosti in redukcijo posameznih organov na reprezentativno in debatno raven. V skladu s primerljivimi ureditvami je predvideno zmanjšanje vseh organov, kar povečuje njihovo učinkovitost in omogoča jasnejšo opredelitev odgovornosti, prav tako pa ne glede na način imenovanja sveta preprečuje morebitno zastopanje posameznih partikularnih interesov v Svetu, saj se vsako tovrstno ravnanje, tudi glede na določila o javnosti delovanja Sveta, lahko opazi in je predmet obravnave. Vsi člani Sveta morajo namreč zastopati vse upravičence, kakor so določeni z zakonom. Mandat je bil podaljšán zaradi priporočil model law EBU, ki opozarja, da ni primerno, da se mandati posameznih upravljalških in nadzornih organov prekrivajo (razvidno iz obrazložitve predloga zakona), predvsem zaradi zagotavljanja kontinuitete dela.

Poleg finančne in institucionalne neodvisnosti od države pa je cilj sprememb tudi upravljalška neodvisnost, ki naj se doseže prek zastopanosti civilne družbe v glavnem organu, ki je Svet RTV in ki zastopa kar najširši krog upravičencev do storitev javne službe. Tu smo v največji možni meri sledili neposredni zastopanosti reprezentativnih organizacij civilne družbe, določamo zgolj (sicer dokaj natančne) pogoje, ki jih morajo posamezni člani Sveta izpolnjevati. V

Svetu smo tako kljub zmanjšanju števila članov zagotovili zastopanost predstavnikov delavcev organizacije, predstavnika narodnostnih skupnosti, predstavnika verskih skupnosti, pa tudi neposredno zastopanost SAZU, NSK, CNVOS, ZDOS in Rektorske konference (s čimer smo zajeli najpomembnejša področja, ki jih pokriva javna služba, ki ji v skladu z zakonom mora izpolnjevati RTV Slovenija). Zgolj tretjina članov Sveta se prek javnega razpisa, kamor kandidate lahko predlagajo kvalificirani predlagatelji, imenuje v Državnem zboru, kar je sicer primerjalnopravno gledano za imenovanje podobnih organov v celoti običajna evropska praksa. Kandidati se morajo pred potrditvijo v DZ predstaviti še na javni predstavitvi, stališča do njihovih predstavitev pa lahko posredujejo Državnemu zboru vsa reprezentativna strokovna združenja. Glede na navedeno menimo, da bo jasnejša določitev pristojnosti organov v samostojni pravni osebi javnega prava posebnega nacionalnega in kulturnega pomena prispevala k večji učinkovitosti in odzivnosti na strani uprave (prek sproščenega modela upravljanja s premoženjem in uvajanja novih storitev v digitalni dobi), boljši programski strategiji v smislu zadovoljevanja ciljev javne službe (prek manjšega in strokovno podkovanega Sveta) in večji finančni preglednosti in nadzoru prek Nadzornega sveta. Zato smo mnenja, da ob tolikšni količini posebnosti v urejanju statusa ter drugih predmetov urejanja, kot smo ji priča ob tem zakonu oz. nasploh pri urejanju javne radiotelevizije in njenih potreb, statusna oblika ne more biti drugačna.

Preoblikovanje v gospodarsko družbo bi bilo po mnenju predlagatelja sicer lahko optimalna rešitev, tudi v luči zgoraj citiranih predlogov študije Inštituta za javno upravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, vendar je javna razprava o osnutku prejšnjega predloga osnutka sprememb Zakona o Radioteleviziji Slovenija pokazala, da v veljavnem pravnem redu taka ureditev lahko pripelje do večje negotovosti v zvezi z normiranostjo tovrstnega prehoda, še posebej na področju dela javne radiotelevizije, kjer so nevarnosti komercializacije vedno prisotne. Namen predlagatelja zakona pa nikakor ni povečanje možnosti komercializacije, kakor izhaja tudi iz pričujočega predloga.

Ker gre za področje izvajanja javne službe, na katerem so dejavnosti v večini sicer gospodarske in ne negospodarske narave, pa tudi zaradi že prikazanih pomanjkljivosti v statusni ureditvi javnih zavodov, tovrstna ureditev prav tako ni primerna, urejanje gospodarskih javnih služb pa je v našem pravnem redu možno v okviru koncesijskega pogodbenega razmerja, ki zaradi enakih razlogov, kot jih navajamo v prejšnjem odstavku ni primerno, ali pa v okviru javnih podjetij, ki jih ureja Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS št. 32/93; ZGJS). Gre za pravno podlago, ki glede sodobnosti predstavlja enake dileme kot Zakon o zavodih (Uradni list RS št. 12/91, 8/96), saj sta obe pravni podlagi oz. oba sistemska zakona stara že skorajda dvajset let, prednosti pričujočega osnutka, ki so predstavljene v predhodnih odstavkih pa v njunem okviru niso uresničljive brez celovitih odstopanj, ki pa bi glede pravne sistematike predstavljala večji poseg kot urejanje v obliki čiste sui generis ureditve. Tudi sicer se glede na navedbe ZGJS gospodarske javne službe določijo z zakoni s področja energetike, prometa in zvez, komunalnega in vodnega gospodarstva in gospodarjenja z drugimi vrstami naravnega bogastva ter z zakoni, ki urejajo druga področja gospodarske infrastrukture. V javnem podjetju se glede na določbe ZGJS gospodarska javna služba zagotavlja, kadar gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba, gre pa za dejavnost, ki jo je mogoče opravljati kot profitno. Za vsa vprašanja, ki se nanašajo na položaj javnega podjetja, se uporabljajo predpisi, ki urejajo položaj podjetij oziroma gospodarskih družb, če s tem ali drugim zakonom niso urejena drugače. Glede na stališče, da preoblikovanje v gospodarsko družbo lahko pripelje do nepreglednosti, pa tudi zaradi prej navedenih razlogov, torej tudi tovrstno urejanje ni primerno.

V Evropi je sicer status izvajalcev javne radiotelevizije zelo različen, kar je posledica različnih pravnih tradicij, značilnosti gospodarskega sistema in politike izvajanja javnih služb, pri tem s posebnimi specifičnostmi izvajanja javne radiotelevizije. Čeprav so v Evropi organizacije, ki

zagotavljajo javno službo javne radijske in televizijske dejavnosti statusnopravno oblikovane zelo različno, obstaja nekaj skupnih značilnosti, ki jih izpostavljamo.

V Veliki Britaniji sta BBC in Channel Four konstituirana kot posebna oblika javne korporacije anglosaškega prava, ki zagotavljata izvajanje javne službe javne radiotelevizije. V nasprotju z zasebnimi korporacijami imata namreč status avtonomne pravne osebe, ki pa ima zakonska pooblastila in deluje zunaj sistema nadzora izvršilne oblasti. BBC je bil ustanovljen leta 1922 kot [British Broadcasting Company Ltd](#), leta 1927 pa je bil s Kraljevo listino opredeljen kot korporacija, ki ima zagotovljeno javno financiranje za izvajanje javnega servisa javnega radia in televizije. Kraljeva lista, ki se obnavlja vsakih deset let, je še danes podlaga za delovanje BBC-ja. Način opravljanja javnih služb preko korporacij je tipičen za anglosaško pravo. Njihov pravni status je enak drugim korporacijam, razen glede posebnih zakonskih pooblastil, ki jih imajo kot izvajalci javnih služb.

Status jim omogoča tudi urejeno delovanje v primeru izvajanja komercialnih dejavnosti. Tako je BBC edini lastnik BBC Worldwide Limited (družbe z omejeno odgovornostjo), ki je odgovorna za trženje programov BBC-ja in njegove siceršnje lastnine, kot so številne televizijske postaje po svetu, kabelski in satelitski sistemi, posebni programi, kot so »24-hour news channel«, plačljivi programi, v tej družbi so zaposleni številni novinarji in njihove storitve se zagotavljajo tudi drugim uporabnikom, nadalje so zadolženi za prodajo BBC-jevih programov, kot so dokumentarci, komedije, filmi. BBC se ukvarja tudi z založništvom in je tako tretji največji založnik v Veliki Britaniji. Ima tudi številne blagovne znamke, pod katerimi trži storitve in blago. Zelo močan položaj si je priboril tudi je na področju založništva knjig, avdio- in videoposnetkov, bodisi na CD-jih, DVD-jih in tudi z uporabo vseh novih tehnologij. V sklopu BBC-ja delujejo tudi številni zbori in orkestri. Skupaj z zunanjim ministrstvom izdeluje tudi študije, ki spremljajo stanje na področju radiotelevizij po svetu.

V Nemčiji opravljata nalogo javne radiotelevizije ARD in ZDF. ARD je konzorcij javnopravnih organizacij javnih radiotelevizij Nemčije (Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschland). ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen) in je nastal kot posledica sprememb, ki jih je zahtevalo nemško ustavno sodišče, ko je ukinilo tako imenovano Adenauerjevo televizijo (Deutschland-Fernsehen GmbH) in ko so junija 1961 nemške dežele podpisale državno pogodbo o ustanovitvi javnega zavoda. Tako ARD kot ZDF imata status javnega zavoda. Javni zavod (Anstalt des öffentlichen Rechts - AdöR, AöR) je v nemškem pravnem okviru in državah, ki imajo podobno pravno ureditev, institucija, ki izvaja določene javne naloge, ki so ji podeljene na podlagi zakona. Najbolj pogoste dejavnosti, ki jih opravlja, se navadno definirajo v statutu. Javni zavod predstavlja premoženjsko skupek sredstev (kot so stavbe, prostori, vozila ...) in osebnih sredstev (delovni prostori za uradnike in zaposlene) v neki vnaprej določeni organizacijski obliki, ki ima določene javnopravne naloge.

Javni zavodi se ustanovijo, spreminjajo ali ukinjajo na podlagi zakona ali postopkov, izvedenih na podlagi zakona. Javni zavod nima članov, temveč ima uporabnike, kar je bistvena razlika v razmerju do gospodarske družbe, ki ima kot nosilce upravičenj lastnike. V skladu z novejšo prakso so javni zavodi lahko ustanovljeni, četudi nimajo uporabnikov, če so ustanovljeni za izpolnjevanje javnih nalog. Nosilci javnih pooblastil v javnem zavodu odgovarjajo za finančno ustreznost in morajo ves čas delovanja zavoda zagotavljati funkcionalno delovanje zavoda. Solidarno odgovarjajo tudi za vse obveznosti javnega zavoda, če ta ne more kriti obveznosti iz svojega premoženja. Vendar od leta 2001 to ne velja več za deželne in državne banke, ki so v germanskem svetu pogosto organizirane v obliki javnih zavodov. Primer javnega zavoda so tudi družbe, ki skrbijo za ceste in ki so podobne našim družbam za avtoceste in državne ceste.

V Franciji, Italiji in Španiji imajo nacionalne radiotelevizije položaj »public limited companies«. Ne gre za klasične družbe z omejeno odgovornostjo, saj upravičenci javne družbe z omejeno odgovornostjo običajno lahko v teh sistemih razpolagajo z lastniškimi deleži, poleg tega pa je osnovni kapital teh družb praviloma višji.

Rai (Radio Televisione Italiana), ki je bila do leta 1954 znana kot Radio Audizioni Italiane, je bila ustanovljena leta 1924 kot zasebno podjetje, ki mu je bil podeljen monopol za izvajanje

radijske dejavnosti. V tem trenutku je v lasti države in leta 2006 so v Italiji preprečili načrt, na podlagi katerega so želeli privatizirati 20 odstotkov družbe.

V Španiji zagotavlja javno službo javna radiotelevizije Corporación de Radio y Televisión Española, S.A. oziroma Corporación Radiotelevisión Española (RTVE). S.A. je javna družba z omejeno odgovornostjo. Société anonyme v francoščini, Sociedad Anónima v španščini, Sociedade Anónima ali Sociedade Anônima v portugalsščini. Ustanovljena je bila leta 1937, leta 1977 pa je dobila avtonomen status. Leta 1980 je bila opredeljena kot samostojna oseba javnega prava z lastno ureditvijo, ki jo v skladu z obrazložitvijo španske pravne teorije in prakse izvajajo neposredno na podlagi ustave, ki zagotavlja pravico delovanja te organizacije kot demokratične organizacije. Ley de la Radio y la Televisión Estatal (Ley 17/2006; Zakon o državnem radiu in televiziji) je leta 2006 zaradi velikih izgub RTVE in družb TVE, S.A. in RNE, S.A vse ukinil in s 1. januarjem 2007 ustanovil družbo RTVE. S to spremembo je postala RTVE odgovorna za zagotavljanje javne službe izvajanja radijske in televizijske dejavnosti. Družba oziroma Corporación RTVE je opisana kot sociedad mercantil estatal (državno trgovsko združenje) s posebno avtonomijo in zagotovljeno neodvisnostjo od vlade in državne uprave.

V Franciji je France Télévisions, ki je v lasti države, lastnica večjega števila televizijskih postaj (France 2, France 3, France 4, France 5, Réseau France Outre-mer (RFO), France Ô) ter solastnica številnih kabelskih in satelitskih programov v Franciji in tudi v tujini. Ustanovljena je bila leta 1992, ko so iz dveh javnih televizij, Antenne 2 in FR3, ustanovili novo družbo. Vse javne televizijske in radijske postaje ureja področna komercialna zakonodaja kot sociétés anonymes, kolikor to ni v nasprotju z glavnim predpisom na tem področju, to je Zakonom o svobodi komuniciranja iz leta 1986. Tako so posebej urejene nekatere strukturne in kapitalske posebnosti teh družb. Država je na primer v vseh primerih edini delničar v teh družbah.

Na Hrvaškem je HRT javna ustanova, katere ustanovitelj je Republika Hrvatska.

Na Nizozemskem je večje število družb, ki zagotavljajo izvajanje javne službe v okviru izvajanja sistema javne radiotelevizije, ki je relativno, primerjalnopravno gledano specifičen sistem. NPO Nederlandse Publieke Omroep je dejanski nosilec dejavnosti za društva oziroma asociacije, ki skupaj zagotavljajo izvajanje javne službe. Delijo si tudi prostore. V juliju 2009 so skupaj začeli oddajanje v HD 1080i.

Zaradi korektnega razumevanja asociacij ali združenj, kot jih ureja nizozemska država je treba te presojati ne glede na njihov uradni status, temveč z vidika učinkov, ki jih ta združenja zaradi organiziranosti v taki statusni obliki dosegajo ali želijo doseči. Zaradi boljšega razumevanja je primerno navesti zelo znan primer statusnega urejanja družbe IKEA, ki je sicer v percepciji ljudi družba s Švedskega. INGKA Holding B.V. je materinska družba za vse družbe v skupini IKEA in je v lasti Stichting INGKA Foundation, ki je nepofitno združenje in registrirano na Nizozemskem. Del IKEE je registriran v Luksemburgu kot S.A., ki pa je v delni lasti IKEA Holdinga, ki je registriran na Nizozemskih Antilih. The Economist je leta 2006 tako obtožil IKEO, da uporablja INKGA za izogibanje davkom in zaščito pred zakonodajo, ki ureja konkurenco.

Švica izvaja javno službo javne radiotelevizije od leta 1931, ko so združili regionalne radijske postaje in ustanovili SRG (Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG SSR idée suisse – francosko Société suisse de radiodiffusion et télévision, italijansko Società svizzera di radio-televisione, retoromansko Societad svizra da radio e televisiun). SRG je združenje društev in deluje kot največja družba za elektronske medije v Švici. V združenje se lahko vključi vsak subjekt, ki izpolnjuje določene pogoje. Združenje društev deluje kot nosilec dejavnosti. Telesa, ki upravljajo in nadzorujejo družbo so v določenem obsegu vez med gospodarsko družbo in javnostjo. Člani združenja delujejo v združenju in imajo upravičenja, ki sicer pripadajo delničarjem delničarske družbe. SRG je sicer zasebno društvo in samostojna družba, ki pa je prejela za svoje delovanje koncesijo države, na podlagi zakonske določbe, ki določa obveznost izvajanja javne službe. SRG ima večje število hčerinskih družb.

V Avstriji deluje javna radiotelevizija vse od leta 1924, v različnih oblikah je delovala do leta

1958, ko je bila preoblikovana v Ges.m.b.H (družba z omejeno odgovornostjo). Leta 1974 je bila preoblikovana v javni zavod, leta 2001 pa v fundacijo javnega prava (Stiftung des öffentlichen Rechts), v kateri je upravičenec celotna javnost. Zanimiv pa je četrti odstavek 1. člena zakona, ki ureja ORF in ki določa: »ORF v okviru dejavnosti, ki jih opravlja kot javno službo, ni namenjen ustvarjanju dobička. Vpisan je v register družb na Dunaju in ga je šteti za gospodarsko družbo v smislu zakona, ki ureja gospodarske družbe.«

Norveška javna radiotelevizija (Norsk rikskringkasting AS - The Norwegian Broadcasting Corporation), ki je začela delovati leta 1925, je delniška družba. Zakon iz leta 1996, z zadnjimi spremembami in dopolnitvami iz leta 2004, določa, da je sedež družbe v Oslu in da je namen ustanovitve NRK zagotavljanje javnega servisa vsem prebivalcem Norveške preko radia, televizije in ostalih medijskih platform. Družba je organizirana kot delniška družba z določenim osnovnim kapitalom in določenim deležem 1.000.000 delnic v vrednosti 1000 NRK. Določeno je tudi, da dolgovi in garancije ne smejo preseči 50 odstotkov letnega zneska iz naslova naročnine. Dolgovi in garancije v nobenem primeru ne smejo preseči zneska seštevka vrednosti osnovnega kapitala in sredstev družbe. V primeru stečaja ali likvidacije preidejo vsi presežki iz likvidacije in preostalo premoženje na državo.

Na podlagi vseh zgoraj navedenih primerov je očitno, da četudi uporabljamo enaka poimenovanja za posamezne statusne oblike organizacij, te v praksi v različnih okoljih ob enakem poimenovanju lahko pomenijo nekaj povsem drugega, kot pomeni razumevanje te statusne oblike v Republiki Sloveniji. Zato moramo statusne oblike društev, zavodov, trgovskih združenj in najrazličnejših družb obravnavati z vidika dejavnosti, ki jo opravljajo, in pravil, ki veljajo za opravljanje te dejavnosti. Večina zgoraj navedenih organizacij opravlja javno službo javne radiotelevizije v specifičnih oblikah glede na posamezne sisteme, ker je to vezano na tradicijo v posamezni državi, kakor tudi na razloge, ki ležijo v optimizaciji delovanja organizacij, tudi davčni, vse z namenom ustreznega zagotavljanja javne službe javne radiotelevizije. Četudi so javne radiotelevizije organizirane v različnih oblikah, pa težijo, vsaj praviloma, kot smo ugotovili ob posameznih primerih, k urejanju v obliki in na način delovanja gospodarskih družb in celo praviloma uporabljajo za svoje delovanje zakonodajo, ki ureja gospodarske družbe, ali pa urejajo pravila, ki so identična ali smiselno podobna določilom zakonodaje, ki ureja gospodarske družbe, še posebej glede upravljanja.

Opredelitev namena in oblik delovanja javne radiotelevizije

RTV Slovenija ne opravlja zgolj javne službe na področju zagotavljanja radijske in televizijske dejavnosti, kot to določa zakon sedaj, temveč, kakor je poudarjeno v Resoluciji Sveta in predstavnikov vlad držav članic o storitvi javne radiotelevizije, je dostop širše javnosti, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti do različnih kanalov oz. programov in storitev nujen predpogoj za izpolnjevanje posebnih obveznosti, ki jih imajo javne radiotelevizije. Poleg tega morajo storitve javne radiotelevizije izkoriščati prednosti tehnološkega razvoja, javnosti morajo prinašati ugodnosti novih avdiovizualnih in informacijskih storitev in novih tehnologij ter slediti razvoju in raznovrstnosti dejavnosti v digitalni dobi. Storitve javne radiotelevizije morajo še naprej omogočati širok nabor programov v skladu s poslanstvi, ki so jih države članice opredelile tako, da so lahko naslovljene na družbo kot celoto; v tem smislu je legitimno, da se s storitvami javne radiotelevizije skuša doseči široko občinstvo.¹⁶⁶

Vloga storitev javne radiotelevizije pri spodbujanju kulturne raznolikosti je bila priznana tudi z Unescovo Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov iz leta 2005, ki jo je Svet v imenu Skupnosti potrdil in je zato sestavni del prava ES.¹⁶⁷ V Konvenciji je dolo

¹⁶⁶ Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se 25. januarja 1999 sestali na zasedanju Sveta (UL C 30, 5. 2. 1999, str. 1), točka 12.

¹⁶⁷ Unescova Konvencija o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, odobrena s Sklepom Sveta 2006/515/ES z dne 18. maja 2006. V skladu s Prilogo 2 k Sklepu Sveta „Konvencija zavezuje Skupnost, ki bo poskrbela za njeno ustrezno izvajanje“.

čeno, da lahko vsaka pogodbenica sprejme „ukrepe za varovanje in spodbujanje raznolikosti kulturnih izrazov na svojem ozemlju“. Med te ukrepe se lahko uvrstijo tudi „ukrepi za povečevanje raznolikosti medijev, tudi s storitvami javne radiodifuzije“.¹⁶⁸

Te vrednote javne radiotelevizije so enako pomembne v okolju novih medijev, ki se hitro spreminja. To je bilo poudarjeno tudi v priporočilih Sveta Evrope o pluralnosti medijev in raznolikosti medijskih vsebin in o poslanstvu medijev kot javne službe v informacijski družbi.¹⁶⁹ V slednjem priporočilu so članice Sveta Evrope pozvane, naj pregledno in odgovorno jamčijo za zagotavljanje storitev javnih medijev ter naj jim omogočijo, da se temeljito in učinkovito odzovejo na izzive informacijske družbe, hkrati pa spoštujejo dvojnost strukture (javno/zasebno) evropske pokrajine elektronskih medijev ter upoštevajo tržna in konkurenčna vprašanja.¹⁷⁰

Evropski parlament je v Resoluciji o koncentraciji in pluralizmu medijev v Evropski uniji priporočil, „da se pravila za državno pomoč oblikujejo in izvajajo na tak način, da bodo lahko javni mediji in mediji skupnosti v dinamičnem okolju izpolnili svojo vlogo, ter da se hkrati zagotovi, da bodo javni mediji pregledno in odgovorno izvajali nalogo, ki so jim jo zaupale države članice, in ne bodo zlorabili javnih sredstev v politične ali gospodarske namene“.^{171, 172}

Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije iz julija 2009 izrecno navaja prej naštetе dokumente ter izrecno poudarja in opozarja, da tudi zasebni mediji pomembno prispevajo k pluralizmu, bogatijo kulturno in politično razpravo ter širijo izbiro programov in so pomembni za objektivno obveščanje javnosti in demokracijo.¹⁷³

Zaradi posebnega značaja sektorja radiodifuzije in potrebe po zaščiti uredniške neodvisnosti javnih radiotelevizij ob upoštevanju obrazložitvenih določb Protokola Amsterdamske pogodbe na splošno velja, da je kvalitativna opredelitev, ki radioteleviziji nalaga obveznost zagotavljanja širokega nabora programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe, legitimna v skladu s členom 86(2) Evropske pogodbe.¹⁷⁴ Tako opredeljena vloga in naloga javne radiotelevizije navadno štejeta za skladno s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb določene družbe in zagotavljanja pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Kot je navedlo Sodišče prve stopnje EU, je legitimnost tako široko opredeljene javne službe odvisna od kvalitativnih zahtev za storitve, ki jih ponujajo javne radiotelevizije.¹⁷⁵ Opredelitev javne službe lahko zrcali tudi razvoj in raznovrstnost dejavnosti v digitalni dobi ter vključuje avdiovizualne storitve na vseh distribucijskih platformah.¹⁷⁶

Na podlagi vseh naštetih dokumentov spreminjamo obstoječi člen, in sicer v delu, kjer širimo dejavnost z radijske in televizijske dejavnosti, na dejavnost zagotavljanja širokega nabora vsebin, programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe in dostopa širše javnosti do vsebin in programov, brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti, preko različnih kanalov oz. programov in storitev. S tem smo se postavili na stališče, skladno z izrecnimi opredelitvami javne radiotelevizije v prej navedenih pravno veljavnih dokumentih, da je RTV

¹⁶⁸ Unescova Konvencija o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, člen 6(1) in (2)(h).

¹⁶⁹ Priporočilo CM/Rec(2007)3 Odbora ministrov državam članicam o poslanstvu medijev kot javne službe v informacijski družbi, sprejeto 31. januarja 2007 na 985. seji namestnikov ministrov.

¹⁷⁰ Povzeto v Sporočilu komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije (2009), točka 14.

¹⁷¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 25. septembra 2008 o koncentraciji in pluralizmu medijev v Evropski uniji, 2007/2253(INI).

¹⁷² Točka 15.

¹⁷³ Točka 16.

¹⁷⁴ Sodba v zadevi T-442/03, *SIC proti Komisiji*, ZOdl. 2008, točka 201, sodba v združenih zadevah T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, *TV2/Danska proti Komisiji*, ZOdl. 2008, točke 122–124.

¹⁷⁵ Po mnenju Sodišča prve stopnje so ta kvalitativna merila „smisel obstoja službe splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije v nacionalni avdiovizualni podobi“. Ni „razlogov, da bi bila služba splošnega gospodarskega pomena radiotelevizije sicer široko opredeljena, a se izpolnjevanje teh kakovostnih zahtev žrtvuje v korist gospodarske dejavnosti izdajatelja“, T-442/03, *SIC proti Komisiji*, točka 211.

¹⁷⁶ Sporočilo komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije (2009), točka 47.

Slovenija dolžna zagotavljati vsem uporabnikom vse vsebine, ki izpolnjujejo namen, zaradi katerega je bila ustanovljena, in sicer na temelju tehnološke nevtralnosti.

Javne radiotelevizije zagotavljajo naloge zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb, na podlagi določb Ustave Republike Slovenije, vsem prebivalcem Republike Slovenije in ne zgolj državljanom Republike Slovenije. Osnovne človekove pravice in svoboščine, ki se v določenem delu zagotavljajo tudi preko delovanja javne radiotelevizije, niso vezane na državljanstvo osebe. Poleg navedenega se morajo zagotavljati te pravice in svoboščine v obsegu, ko predstavljajo prosti pretok blaga, kapitala, storitev in zaposlenih za vse prebivalce EU, ki so do tega upravičeni v skladu z veljavnim pravnim redom v EU. Zato v zakon dodajamo po besedilu »z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb« besedilo »prebivalcev in prebivalk (v nadaljnjem besedilu: prebivalcev) Republike Slovenije«. Nadalje je ta vsebina podrobneje izpeljana v 3. členu predloga.

Zakon izrecno dodaja v skladu s prej navedenimi dokumenti in sodno prakso EU tudi element zagotavljanja pluralizma, ki je eden izmed temeljev demokratičnega sistema javnih radiotelevizij in vključuje med drugim tudi kulturno in jezikovno raznolikost kot tista kriterija, ki bogatita evropski kulturni prostor.

Posebej besedilo dodaja, da je ne zgolj pravica, temveč dolžnost RTV Slovenija, da se vsebine zagotavljajo na vseh relevantnih distribucijskih platformah in da RTV Slovenija sledi tako tehnološkemu razvoju, kakor tudi razvoju načina, vsebine in obsega posredovanih vsebin storitev, ki jih zagotavlja.

Namen RTV Slovenije je namreč zagotavljati posredovanje relevantnih vsebin svojim uporabnikom. To pa lahko dosega samo na način, da sledi svojim uporabnikom v njihovih navadah in načinih dostopanja do informacij. Javna Radiotelevizija ne sme biti relikv nekega časa, ki ga ni več, in namenjena tehnološkim manjšinam, temveč mora slediti vsem svojim uporabnikom tako vsebinsko, časovno kakor tudi tehnološko. Da lahko sledi tem uporabnikom, mora zagotavljati, da je v razvoju ves čas pred njimi, sicer bo v trenutku, ko bodo uporabniki začeli uporabljati storitve na način, ki ga ponuja javna radiotelevizija, že za njimi in zaradi tega ne bo mogla kvalitetno izpolniti nalog, ki jih uporabniki od nje pričakujemo in zahtevamo.

Dejavnost javne službe

RTV Slovenija je ustanovljena in deluje z namenom zagotavljanja javne službe, kot je opredeljena s tem zakonom.

Osnovni namen delovanja RTV Slovenija je namreč zagotavljanje javne službe, zaradi česar je bila tudi ustanovljena. V skladu s Sporočilom komisije EU o uporabi pravil o državni pomoči za storitve javne radiotelevizije,¹⁷⁷ to zahteva jasno opredelitev namena opravljanja javne službe, ki pa se določi bodisi v zakonu, lahko pa tudi v vnaprej predpisanem, transparentnem postopku, ki ga vodi neodvisen organ. Zaradi uvajanja novih vsebin, storitev in tehnologij ima v tem delu RTV Slovenija v skladu z dolžnostjo, da uvaja te nove vsebine, storitve in tehnologije, tudi svoje delovanje delno opredeljeno prek tako opredeljenega postopka.

Ustanovitelj in lastnik RTV Slovenija je Republika Slovenija

Edini ustanovitelj in lastnik RTV Slovenija je Republika Slovenija. Namen te določbe je, da se zagotovi popolna statusna neodvisnost delovanja in vzpostavi ustrezno razmerje z Republiko

¹⁷⁷ 7. 7. 2009, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/broadcasting_communication_sl.pdf.

Slovenijo kot najvišjim predstavnikom interesov, ki naj jih zagotavlja javna radiotelevizija v vsaki državi. Republika Slovenija zagotavlja interese vseh uporabnikov oziroma upravičencev, kot jih opredeli zakon, torej tako prebivalcev, državljanov, Slovenk in Slovencev po svetu, pripadnic in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, italijanske in madžarske narodne skupnosti in ostalih, ki jim zakon daje status upravičenca.

Institucionalna avtonomija, uredniška neodvisnost in finančna neodvisnost in stabilnost

Dolžnost ustanovitelja, torej Republike Slovenije, je zagotoviti institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost ter v okviru finančne neodvisnosti in stabilnosti virov financiranja primerno financiranje in ustrezno ureditev za pridobivanje sredstev za izvajanje javne službe. Odstavek predstavlja obstoječi člen iz trenutno veljavnega zakona, kateremu je dodana obveznost zagotavljanja finančne neodvisnosti in stabilnosti, in zagotavlja bistvo delovanja vsake javne radiotelevizije v demokratično urejenih družbah, ki morajo imeti zagotovljeno tako vsebinsko kakor tudi finančno avtonomijo svojega delovanja.

Vpis v sodni register in sedež

RTV Slovenija je vpisana v sodni register kot samostojna pravna oseba javnega prava posebnega kulturnega in nacionalnega pomena. Sedež RTV Slovenija je v Ljubljani. Zakon o gospodarskih družbah določa v 29. členu, da je sedež družbe kraj, ki je kot sedež družbe vpisan v register. V skladu z 30. členom zakona je za sedež je mogoče določiti kraj, kjer družba opravlja dejavnost, ali kraj, kjer se v glavnem vodijo njeni posli, ali kraj, kjer deluje poslovodstvo družbe.

Uresničevanje ustanoviteljskih pravic

V imenu Republike Slovenije uresničuje ustanoviteljske pravice, ki jih določa ta zakon, Svet RTV Slovenija, če v posameznem primeru ni s tem ali drugim zakonom določeno drugače.

Dolžnost Sveta RTV Slovenija je izvajati institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost RTV Slovenija v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja področje medijev.

Določba je dodana z namenom specificiranja pooblastila Svetu v zvezi z zastopanjem Republike Slovenije v ustanoviteljskih zadevah, gre za institucionalni okvir, ki preprečuje možnost vplivanja države na javno radiotelevizijo.

Uporaba dobička

Kakršno koli delovanje javne radiotelevizije, četudi znotraj dejavnosti, ki jo lahko opredelimo kot praviloma tržno, je ob izpolnjevanju pogojev iz prejšnjih odstavkov zaželeno, saj je družba dolžna dobičke iz opravljanja vseh dejavnosti RTV Slovenija in povezanih oseb v deležu, ki pripada RTV Slovenija, v kolikor ta zakon ne določa drugače, nameniti za opravljanje dejavnosti, ki jo RTV Slovenija opravlja kot javno službo. S tem dejansko upravičenci lahko pričakujejo sredstva za zagotavljanje namena javne radiotelevizije tudi iz drugih virov in so s tem delno razbremenjeni višjih prispevkov, hkrati pa bi se morala iz tega naslova zagotavljati višja kvaliteta delovanja javne radiotelevizije.

Dolgovi in garancije

Zaradi varstva pred potencialnimi obveznostmi, ki jih RTV Slovenija ne bi zmogla, pa je dodan kriterij, ki naj zagotavlja finančno stabilnost organizacije in izvajanje namena, zaradi katerega je ustanovljena in deluje. RTV Slovenija se lahko zadolžuje le s predhodnim soglasjem v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance. Dolgovi in garancije RTV Slovenija ne smejo preseči 25

odstotkov letnega zneska iz naslova prispevka, ki ga plačajo upravičenci. Dolgovi in garancije RTV Slovenija ne glede na prejšnje določilo ne smejo preseči zneska seštevka vrednosti vsega premoženja RTV Slovenija. Taka rešitev je povzeta po norveški ureditvi.

Upravljanje s premoženjem

RTV Slovenija je lastnik vsega premoženja, ki ga uporablja pri svojem delu. RTV Slovenija s svojim premoženjem upravlja in razpolaga samostojno. S premoženjem upravlja gospodarno, na način, ki ne ogroža izvajanja njenih nalog. V primeru odsvojitve premoženja večje vrednosti, oddaje v najem za pet let ali več ali v primeru drugih načinov razpolaganja, ki na premoženju večje vrednosti povzročijo ali bi lahko povzročili nastanek pravic tretjih oseb za pet let ali več, mora pridobiti soglasje Vlade Republike Slovenije. Za premoženje večje vrednosti šteje premi čno in nepremično premoženje v ocenjeni vrednosti, ki presega 0,1 % vseh letnih prihodkov RTV Slovenija v preteklem letu.

Navedena ureditev je novost, ki je namenjena zagotovitvi možnosti bolj učinkovitega in hitrejšega odzivanja na razmere na trgu in na razmere v zvezi z upravljanjem s premoženjem. Zaradi omejitev dosedanje ureditve, katerih rezultat je bil pogosto zgolj daljši odzivni čas, in zaradi specifičnega položaja javne radiotelevizije, je predlagana ureditev, kakršno je zakon o visokem šolstvu uvedel za univerze. Dodane so omejitve, ki učinkovito preprečujejo zlorabe. RTV Slovenija z vsem svojim premoženjem odgovarja za svoje obveznosti.

Status uslužbencev javne radiotelevizije

Primerjalnopravno ter sistemsko gledano, novinarji, pa tudi drugi sodelavci RTV Slovenije, ki imajo vpliv na nastajanje programa, ne morejo biti podvrženi sistemu, v katerem okvire in temeljna izhodišča postavlja Vlada Republike Slovenije. Na prvi pogled in v trenutni situaciji položaj lahko deluje ugodno, v primeru morebitnega poslabšanja pogojev, ali pa morebitne možnosti izboljšanja, pa bi bilo mogoče reči, da v tovrstnem sistemu obstajajo vzvodi, prek katerih Vlada lahko vpliva na dohodkovni položaj programskih sodelavcev RTV, posledično pa torej tudi na program ali vodstvo javne radiotelevizije. V preteklih strokovnih diskusijah se je izoblikoval konsenz strokovne javnosti, da tovrstna ureditev preprosto ni dobra, ne glede na morebiten kratkoročen interes trenutno zadovoljnih zaposlenih.

3. člen

Ena izmed dolžnosti, ki jo Sporočilo navaja, je, da so obveznosti javne službe in način njenega zagotavljanja vnaprej čim bolj natančno opredeljeni, in člen, ki določa javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti zagotavlja izpolnjevanje te zahteve za določene segmente storitev, ki jih je zakonodajalec izrecno predvidel vnaprej. Akt pooblastitve v tem primeru je zakon in v aktu je podrobno opisan značaj obveznosti javne službe, določeni so pogoji, ki urejajo nadomestilo za opravljanje javne službe, določila za izogibanje plačilu kakršnega koli čezmernega nadomestila in za njegovo vračilo.

Zakon določa tudi ustrezen nadzor standardov kakovosti, ki jih mora izpolnjevati pooblaščen izvajalec javne službe, in sicer preko Sveta. Nadzor je namreč po mnenju Komisije učinkovit le, če ga izvaja organ, ki je dejansko neodvisen od uprave javne radiotelevizije ter ima potrebne zmogljivosti in vire za redno izvajanje nadzora ter posledično za uporabo ustreznih pravnih sredstev, če je treba zagotavljati izpolnjevanje obveznosti javne službe. Več kasneje ob pristojnostih Sveta.

Predlagana je sprememba statusa posebnega nacionalnega televizijskega programa, namenjenega neposrednim prenosom sej Državnega zbora Republike Slovenije in njegovih delovnih teles ter predvajanju posnetkov teh sej, kadar neposredni prenos ni mogoč, in celovitemu informiranju javnosti tudi o vsem drugem parlamentarnem dogajanju, vključno s

sejami Državnega sveta Republike Slovenije, mednarodnimi aktivnostmi parlamenta, posvetovanj v organizaciji Državnega zbora Republike Slovenije oziroma njegovih delovnih teles ali Državnega sveta Republike Slovenije in drugimi aktivnostmi, povezanimi z uresničevanjem ustavnih pristojnosti slovenskega parlamenta.

Predlog ohranja navedeni posebni nacionalni televizijski program, ki pa se zaradi narave javne radiotelevizije, ki ni državna radiotelevizija in tudi ne radiotelevizija državnega zbora, do ureditve statusa navedenega programa s posebnim zakonom, ki ureja status in delovanje tega programa, ali do ureditve v krovnem zakonu na področju medijskih storitev, financira v celoti iz sredstev proračuna in se zanj do sprejetja novega zakona uporabljajo v preostalem delu določbe zakona o javni radioteleviziji. Poseben program torej zaradi svoje narave in vsebine ni več v okviru javne radiotelevizije, še vedno pa ostaja in se uredi podobno kot v ostalih državah, javna radiotelevizija pa v okviru namena, zaradi katerega je ustanovljena, in ob spoštovanju standardov delovanja javne radiotelevizije zagotavlja vsebine iz državnega zbora. V prehodnih določbah sta urejena prehodni status in ureditev.

V predlogih za spremembe zakona o RTV Slovenija je bilo večkrat posebej izpostavljeno tudi vprašanje umestitve parlamentarnega programa znotraj javne radiotelevizije.

Tako predlagatelji sprememb navajajo, da so parlamentarni kanali, kot jih pozna Evropa, organizirani različno.

Na Danskem se seje parlamenta snemajo in prenašajo v živo na zasebnem TV-kanalu DK4, stroške snemanja in prenosa pa krije parlament. V Franciji imajo posebno kabelsko družbo, ki je v lasti parlamenta in oddaja na dveh digitalnih kanalih, ta družba lahko uporablja opremo, ki jo je financirala poslanska zbornica, ostali francoski mediji signal dobijo od te družbe brezplačno. Na spletni strani parlamenta je stalen dostop do neposrednih prenosov sej poslanske zbornice. V Latviji plenarne seje v živo prenaša radio Latvija, televizijski prenos pa poteka prek intraneta, parlament daje na razpolago sodobno opremo za snemanje. Nemčija ima posebno parlamentarno televizijo, Bundestag ima svoj lastni TV-studio, televizijski prenosi v živo brez komentarjev za celoten čas trajanja so dosegljivi na njihovi spletni strani. Na Švedskem lahko državljani seje spremljajo preko spletnih strani in na neodvisnem kabelskem kanalu. Parlament ima svojo TV-opremo. V Veliki Britaniji so parlament in večje TV-hiše ustanovili posebno družbo za organiziranje TV-prenosov, ki posredujejo posnetke tudi ostalim medijem. Prek interneta so na voljo tudi vse seje odborov, vendar le v zvočni obliki. Obstaja tudi poseben digitalni kanal BBC parliament, ki izvaja prenose v živo iz spodnjega doma in s časovnim zamikom iz zgornjega. V Estoniji je seje parlamenta možno spremljati prek interneta, estonska javna TV snema poslanska vprašanja in jih zvečer predvaja, pri tem uporablja opremo, ki je v lasti parlamenta, za direktne prenose pa občasno tudi svojo.

Predlagatelji ne nasprotujejo posebnemu kanalu za prenos sej državnega zbora, a ne v okviru sredstev in programa javnega servisa. Posebej je treba opozoriti na način financiranja takih programov v primerljivih državah. Parlamentarni kanali so praviloma financirani s strani parlamentov ali neposredno iz državnega proračuna. Prenos parlamentarnih sej je največkrat urejen preko interneta, intraneta, posebnih satelitskih ali digitalnih kanalov, kabelskega omrežja, v nekaj primerih pa tudi preko radijskih valov. Ponekod prenosi potekajo preko enega od naštetih medijev, druge pa uporabljajo kombinacijo teh.

Javne radiotelevizije so v večini evropskih držav dolžne spremljati delo zakonodajnih teles ter o njem tudi poročati, v živo pa prenašajo predvsem ustanovne seje, seje, na katerih se imenuje

zbor ministrov, sprejemanje pomembnih zakonov, poslanska vprašanja in odgovore. V nekaterih državah, npr. na Irskem, je določeno, da morajo takšni prenosi potekati brez komentarjev in reklamnih vložkov, v večini držav pa javna radiotelevizija sama izbira, katere seje bo neposredno prenašala, skladno s svojimi programskimi usmeritvami (Hrvaška, Latvija, Slovaška, Švedska, Velika Britanija, Avstrija, Bosna in Hercegovina ...). Nobena od teh držav ne pozna posebnega programa javnega RTV servisa, ki bi bil namenjen le prenosu sej parlamentov in spremljanju dela parlamentarnih odborov in evropskega parlamenta, ampak so neposredni prenosi ali naknadno poročanje o delu teh teles del njihovih splošnoinformativnih programov. Oprema za snemanje sej, radijski in televizijski studii, osebje, signal in ostalo infrastrukturo pa večinoma zagotavljajo parlamenti sami in vse našteto sami tudi financirajo ali pa sredstva pridobijo iz državnega proračuna.

Ob spremljanju dela državnega zbora je posebej treba opozoriti na deklaracijo o svobodi politične razprave v medijih, ki jo je sprejel Odbor ministrov Sveta Evrope 12. februarja 2004. S sprejetim dokumentom je odbor nastopil proti omejitvam izražanja mnenj in razširjanja informacij, ki se nanašajo na politične predstavnike in javne uslužbence.

Besedilo deklaracije, katere podlaga so 10. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah in razsodbe sodišča v Strasbourgu utrjuje oziroma ponovno potrjuje pravico medijev, da objavljajo negativne informacije in kritična stališča do delovanja političnih funkcionarjev in institucij izvršilne, zakonodajne in sodne veje oblasti kakor tudi do delovanja javnih uslužbencev.

Pomembna sprememba je tudi natančnejša vključitev obveze priprave programskih vsebin za pripadnike narodnih in etničnih skupnosti nekdanjih republik Jugoslavije in drugih narodnih in etničnih skupnosti v Republiki Sloveniji. Po našem mnenju je potrebno izrabiti priložnost reforme zakonodaje na tem področju za ustvarjanje sodobne ureditve, dostojne družbe in države, ki se zaveda potrebe po vključevanju širokega nabora manjšinskih skupnosti v medijski sistem, in ki prekinja politike in prakse izključevanja dela manjšinskih skupnosti iz javne radiotelevizije in medijskega sistema.

V zagovor takšnega pristopa je možno navesti mednarodne standarde in dokumente, ki se jih je Slovenija zavezala uresničevati, kot so na primer Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin, Evropska listina o regionalnih ali manjšinskih jezikih, ali pa dokumenti, sprejeti na Evropski ministrski konferenci o medijski in komunikacijski politiki, ki jo je pod naslovom »Integracija in raznolikost: nove meje evropske medijske in komunikacijske politike« leta 2005 v Kijevu organiziral Svet Evrope in jih je skupaj z drugimi ministri, ki so se udeležili ministrske konference, potrdil tudi takratni slovenski minister za kulturo.¹⁷⁸

Na potrebo po vključevanju narodnih skupnosti iz nekdanje Jugoslavije v Sloveniji v sistem manjšinskega varstva, ki vključuje tudi varstvo kulturnih, jezikovnih in komunikacijskih pravic, pa že vrsto let v svojih poročilih Vlado Republike Slovenije opozarjajo različni odbori Sveta Evrope. Svetovalni odbor Sveta Evrope za nadzor nad uresničevanjem Okvirne konvencije o varstvu narodnih manjšin v Sloveniji tako v mnenju, ki ga je posredoval slovenski vladi v okviru drugega kroga ocenjevanja uresničevanja konvencije v Sloveniji, dne 26. maja 2005 (ACFC/INF/OP/II (2005)005) v 109. točki navaja, da je »opazil še posebej njihovo

¹⁷⁸ V resoluciji o kulturni raznolikosti v medijih, ki so jo na evropski ministrski konferenci o medijski politiki sprejeli ministri za kulturo evropski držav, so med drugim zapisali, da so »odločni, da ohranjajo in promovirajo kulturno in jezikovno raznolikost v medijih, tudi v interesu medkulturnega dialoga, pri čem posebno pozornost namenjajo interesom pripadnic in pripadnikov manjšinskih skupnosti in medijev manjšinskih skupnosti«.

[Neslovencev iz nekdanje Jugoslavije je izraz, ki ga uporablja ta dokument Sveta Evrope] omejeno prisotnost na javni radioteleviziji«, v 112. točki pa priporoča slovenski vladi »da naredi dodatne napore, da podpre njihove kulturne dejavnosti ter dostop in prisotnost v medijih«.

Izhodišče za iskanje pravnih rešitev za urejanje vključenosti manjšinskih skupnosti narodov iz nekdanje Jugoslavije v Sloveniji v javno radiotelevizijo, kar je instrument za ohranjanje in uveljavljanje njihove kulturne in jezikovne identitete, lahko najdemo v dokumentu iz časa osamosvajanja Slovenije. V Izjavi o dobrih namenih (Uradni list RS, št. 44/1990) iz leta 1990 je tako navedeno, da »slovenska država zagotavlja italijanski in madžarski narodnosti tudi v samostojni Republiki Sloveniji vse pravice, kakor so določene z ustavo in zakoni ter mednarodnimi akti, ki jih je sklenila in jih priznava SFR. Prav tako zagotavlja vsem pripadnikom drugih narodov in narodnosti pravico do vsestranskega kulturnega in jezikovnega razvoja, vsem s stalnim bivališčem v Sloveniji pa, da lahko pridobijo državljanstvo Sloveniji, če to želijo«.

4. člen

Javna služba na področju novih storitev

Uprava RTV Slovenija zaradi zagotavljanja namena javne službe, kot jo določa zakon, pri svojem poslovanju lahko ugotovi, da bi bilo morda treba spremeniti ali dodati nove storitve, ki naj približajo vsebine upravičencem, ki jih določa zakon. Lahko gre za zagotavljanje drugih vsebin, vsebin v drugačni obliki, strukturi, namenu ali morda posredovanje preko drugih prenosnih poti ali sicer z uporabo novih tehnologij, ki pomenijo bistveno spremembo v razumevanju storitve, kot se izvaja do tedaj. Zato sme Nadzornemu svetu predložiti predlog za uvedbo pomembne nove storitve, ki naj se izvaja kot javna služba. Nadzorni svet glasuje o predlogu in v primeru podanega soglasja k predlogu Uprave, predlog predloži v sprejem Svetu. Namen glasovanja Nadzornega sveta je, da zagotovi finančno vzdržnost delovanja javne radiotelevizije.

V skladu z zgoraj opisanimi pravili, ki jih določa pravni red EU, je treba za izvajanje javne službe na področju radiotelevizije imeti dovoljenje, ki je izdano s strani ustreznega organa v vnaprej predpisanem postopku.

Javna radiotelevizija lahko v okviru svojih aktivnosti izvaja različne dejavnosti ali zagotavlja različne vsebine in različne storitve. Nekatere so opredeljene v samem zakonu, kot so na primer določene storitve javne službe na področju radijske in televizijske dejavnosti, kakor jo določa 3. člen zakona v delu, kjer govori o konkretnih storitvah.. V tem primeru gre za storitve javne službe javne radiotelevizije, ki se opravljajo na podlagi zakonskega pooblastila.

V skladu z namenom javne radiotelevizije, kot je opredeljen z zakonom, pa bistvo javne radiotelevizije ni distribucijska platforma, v okviru katere se prenašajo določene vsebine, kakor tudi ne struktura ali okvir, v katerem se te zagotavljajo, temveč zagotavljanje vsebin, storitev in programov, ne glede na obliko in strukturo in ne glede na prenosno platformo, ki se za prenos ali prikazovanje uporabi, vse z namenom zagotavljanja osnovne funkcije javne radiotelevizije.

Zaradi tega razloga se v poslovanju javne radiotelevizije pojavljajo potrebe po uvajanju

pomembnih novih storitev, ki naj jih zagotavlja v skladu z namenom, zaradi katerega je ustanovljena, in v okviru kriterijev, ki jih mora spoštovati, ter ob upoštevanju in v interesu njenih upravičencev.

Zato mora zakon urediti način zadovoljevanja navedenih potreb. Pomembna nova storitev je vsaka storitev, ki z inovativno uporabo tehničnih mehanizmov omogoči razširjanje javnih vsebin, ki naj se zagotavljajo v okviru javne službe v skladu s prvim odstavkom 3. člena tega zakona.

Sporočilo ne zgolj dovoljuje, temveč spodbuja uvajanje novih storitev, vendar pri tem, kot je razvidno iz Sporočila, zahteva spoštovanje določenih kriterijev, ki naj preprečijo podeljevanje sredstev, ki imajo naravo državnih pomoči v nasprotju s pravili EU, ki varujejo temeljne principe prostega trga v EU. Pri tem se skuša predvsem preprečiti nedovoljene posege v svoboden trg in posledično gre torej za varstvo konkurence.

Zaradi navedenega je pomembne nove storitve, ki naj se izvajajo kot javna služba, mogoče v javni radioteleviziji, ki ima sicer zakonsko pooblastilo, uvesti zgolj na podlagi dovoljenja ustreznega neodvisnega organa. V osnutku zakona je predlagano, da to nalogo upravlja Svet. Organ, ki sme namreč v skladu s Sporočilom podeliti navedeno dovoljenje, mora biti dejansko neodvisen od Uprave javne radiotelevizije. Glede na predlagani način izbire, ko je Svet imenovan popolnoma neodvisno od Uprave javne radiotelevizije in ko mu je podeljena v določenem obsegu tudi vloga opredeljevanja javne službe ter v celoti tudi nadzora nad izvajanjem javne službe, te pogoje izpolnjuje. Sporočilo zahteva, da mora imeti organ, ki izvaja te naloge, potrebne zmogljivosti in vire za redno izvajanje nadzora ter posledično za uporabo pravnih sredstev, če je to potrebno za izpolnjevanje obveznosti javne službe. Dejstvo je, da ima Svet glede na besedilo osnutka tako skupščinska pooblastila kakor tudi pooblastila nadzornega organa in da lahko zaradi pooblastil, ki jih ima glede samega izvajanja javne službe, vpliva na izpolnjevanje obveznosti iz naslova javne službe. Razlog, da je Svet ustanovljen, je prav v dejstvu, da naj opravlja nalogo varuha javnega interesa, ki je v učinkovitem in funkcionalno ustreznem izvajanju javne službe, za katero je javna radiotelevizija pooblaščen. Menimo, da pravna sredstva, ki vplivajo na samo sestavo organov upravljanja in nadzora javne radiotelevizije, ob tem ko Svet mora tudi neposredno dajati smernice izvajanja javne službe, tako da poda soglasje k letnemu programsko poslovnemu načrtu in programskim shemam, obravnava letno poročilo o izvajanju letnega programsko-poslovnega načrta in programskih shem, redno obravnava uresničevanje sprejete programske zasnove in programsko-poslovnega načrta ter daje upravi priporočila v zvezi z odpravljanjem pomanjkljivosti na teh področjih, obravnava pripombe in predloge gledalcev in poslušalcev programov RTV Slovenija ter na podlagi teh poda priporočila upravi ter daje priporočila upravi glede določanja programske politike, izvaja natanko tiste naloge, ki jih mora zagotavljati navedeno telo. Svetu so za njegovo delovanje zagotovljeni tudi ustrezna strokovna pomoč in ustrezna sredstva.

Svet pred izdajo soglasja v skladu z veljavnim pravnim redom in sprejetimi standardi v Republiki Sloveniji in EU opravi presojo o tem, ali je predlagana storitev pomembna nova storitev. Taka formulacija je podana, ker je v tem trenutku, tudi ob obrazložitvi Sporočila in sprejetih sodnih odločb, določanje pomembne nove storitve predmet razvoja razumevanja koncepta, ki ga preko sodnih odločb oblikuje predvsem sodišče EU, Komisija pa posledično sledi tako določenim opredelitvam. To je v skladu z razumevanjem vloge EU prava, ki se v praksi uveljavlja tudi preko tako imenovanega »case lawa«. Ob tem naj opozorimo, da komisija EU uporablja pojem storitev v skladu s konceptom izvajanja medijskih storitev, kot jih

opredeljuje Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah,¹⁷⁹ zaradi česar tudi uporabljamo navedeno terminologijo.

V primeru predlagane nove storitve Svet lahko ugotovi bodisi, da gre resnično za pomembno novo storitev ali pa da storitev v skladu z veljavnim pravnim redom in sprejetimi standardi v Republiki Sloveniji in EU ni pomembna nova storitev. Če Svet oceni, da predlagana storitev ni ovrednotena kot pomembna nova storitev, sme Uprava začeti opravljati predlagano storitev zgolj kot del obstoječe javne službe, saj ni nikakršnega razloga, da bi se jo pri tem kakor koli omejevalo, če je storitev seveda mogoče uvrstiti v javno službo, opredeljeno po tem zakonu.

Če pa Svet oceni, da predlagana storitev je pomembna nova storitev, mora v skladu s Sporočilom izvesti predpisan postopek, ki naj prepreči podelitev nedovoljene državne pomoči. Svet v tem okviru izvede javno posvetovanje in ocenjevanje predlagane pomembne nove storitve. To naj zagotovi ustrezno seznanjanje javnosti in Sveta z okoliščinami, ki vplivajo na uvedbo pomembne nove storitve. Zato v skladu s priporočilom Sporočila z javnim pozivom pozove zainteresirane osebe, da podajo svoje poglede in predloge glede uvedbe predvidene pomembne nove storitve, ter izvede javno posvetovanje o predlagani pomembni novi storitvi na način, ki ga določi Svet. Zainteresirane osebe morajo imeti za vlaganje pogledov in predlogov in za izvedbo javnega posvetovanja na voljo najmanj trideset (30) dni od dneva objave javnega poziva. S tem se jim poizkuša zagotoviti potreben čas za pripravo predlogov in komentarjev in za pridobivanje vseh relevantnih podatkov, ki so pomembni za presojo narave in vsebine, ter posledično vpliva predlagane pomembne nove storitve, ki jo javna radiotelevizija želi opravljati v okviru javne službe.

Svet na podlagi prejetih pogledov in predlogov ter izvedenega javnega posvetovanja izvede ocenjevalni postopek pomembne nove storitve, v katerem preuči:

- ali pomembna nova storitev izpolnjuje zahteve, ki jih mora izpolnjevati storitev, ki se sme opravljati kot javna služba, in
- kako nova storitev vpliva na trgovinske pogoje in konkurenco.

Svet mora na podlagi izida javnega posvetovanja oceniti skupni vpliv nove storitve na trg, tako da primerja stanje, ko je načrtovana nova storitev na voljo oziroma ko ta ni na voljo. Pri ocenjevanju vpliva na trg mora obravnavati obstoj podobnih ali nadomestnih ponudb na trgu, konkurenco programskih vsebin, strukturo trga, tržni položaj javne radiotelevizije, raven konkurence in morebitni vpliv na zasebne pobude.

Vse navedene zahteve neposredno izhajajo iz zahtev EU o obravnavi državnih pomoči na področju javne radiotelevizije.

Ob dejstvu, da Svet nima v celoti vseh znanj, ki bi mu omogočala ustrezno odločanje, obstaja možnost, da odloča drugi organ, ki ta znanja ima, ali pa da se Svet ustrezno seznani z odgovori na vprašanja, ki jih ne zna razrešiti sam. Organi, ki bi sicer lahko odločali o teh vprašanjih, imajo drugačno vlogo in namen delovanja, zaradi česar v nasprotju Svetom, za katerega se zahteva natančno določene pogoje za članstvo, ne znajo in ne zmorejo na ustrezen način upoštevati posebne narave opravljanja javne službe javne radiotelevizije.

Sporočilo EU dopušča državam članicam upoštevanje posebnosti glede na sistem izvajanja javne službe v državi članici in spoštovanje uredniške neodvisnosti, zato smo izrecno določili, da mora Svet pri ocenjevanju in odločitvi o izdaji soglasja navedene posebnosti upoštevati.

Na podlagi postopka sme Svet sprejeti odločitev za opravljanje pomembne nove storitve v naslednjih primerih, ki jih določa Sporočilo. In sicer, če pomembna nova storitev:

- zadovoljuje demokratične, socialne in kulturne potrebe subjektov iz drugega odstavka

¹⁷⁹ Direktiva 2007/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi Direktive Sveta 89/552/EGS o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov; UL L 332, 18. 12. 2007.

2. člena tega zakona,

- smiselno ustreza vsebinam, programom in storitvam, ki se v skladu s tem zakonom lahko razširjajo ali izvajajo kot javna služba,
- nima nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe.

Namen te določbe je, da se zagotovi, da izvajanje javne službe ostane v okviru upravičencev in vizije delovanja javne radiotelevizije, ki ima zelo specifične naloge in razloge za svoje delovanje. Vsaka nova storitev, ki se torej želi izvajati v okviru pomembnih novih storitev, mora soditi v neki obstoječ vsebinski sistem javne radiotelevizije.

Zaradi vprašanja, kako razumeti posamezne pojme, ki jih uvaja Sporočilo in posledično zakon in ki se morda razlikujejo od siceršnjega razumevanja teh pojmov v običajni uporabi v pravu, smo določene izmed njih bolj natančno opredelili. Tako se šteje, da uvedba pomembne nove storitve nima nesorazmernih učinkov na trg, ki niso potrebni za opravljanje javne službe, kadar:

- je vpliv pomembne nove storitve uravnotežen s pomenom predlagane pomembne nove storitve,
- se pomembna nova storitev v celoti ali v večjem delu financira iz javnih sredstev,
- je uvedba pomembne nove storitve utemeljena z dodano vrednostjo v smislu izpolnjevanja socialnih, demokratičnih in kulturnih potreb družbe ob upoštevanju obstoječe skupne ponudbe javne službe.

Posebno vprašanje je tudi, ali opravljanje istovrstne dejavnosti na drugi platformi ali z uporabo druge prenosne poti pomeni novo storitev. Sporočilo sicer tega ne določa na tak način, toda zaradi same logike sistema in odprave preštevilnih postopkov, ki bi morda lahko nastali kot posledica uvajanja novih tehnologij, smo dodali, da sme Svet izdati splošno soglasje, in sicer za uvedbo pomembne nove storitve za razširjanje na vseh platformah in preko vseh prenosnih poti. Namen določbe je enostavnost postopka. Glede na dejstvo, da Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah,¹⁸⁰ govori o storitvah in ne več o platformah in prenosnih poteh, menimo, da je ta rešitev v skladu z logiko urejanja zagotavljanja vsebine, ne pa medija kot materialnega nosilca ali kot poti prenosa. Iz istega razloga zagotavljanja obstoječih vsebin ali radijskih in televizijskih programov na novih platformah in preko novih prenosnih poti tega ne štejemo za pomembno novo storitev in jih Uprava lahko uvaja samostojno in brez izdanega soglasja Sveta. Svet javno objavi izid posvetovanja, njegovo oceno in podlago za sprejetje odločitve. S tem se zagotavljata transparentnost in možnost sodelovanja javnosti pri odločanju in morebitnih nadaljnjih postopkih, ki jim jih daje na voljo pravni red.

Posebna ureditev se uvaja za storitve, ki jih javna radiotelevizija še ne uvaja, želi pa jih preizkusiti, da se bo kasneje odločila, ali jih bo morda kdaj kasneje tudi uvedla. Šteje se, da gre za storitev v preizkusu, za katero ni treba pridobiti za njeno uvedbo in izvajanje soglasja Sveta, če RTV Slovenija preskuša nove inovativne storitve, katerih zagotavljanje je časovno, vsebinsko ali količinsko zagotovljeno v omejenem obsegu in se izvaja zaradi zbiranja informacij o izvedljivosti predvidene storitve in njeni dodani vrednosti, in če faza preskušanja ne zahteva uvedbe celovite in pomembne nove storitve, ki se izvaja kot javna služba. Preizkus je res namenjen zgolj dejanskemu uvajanju novih storitev, zato so postavljene omejitve tako glede na čina preizkusa kakor tudi obsega preizkusa. Tako se šteje, da je storitev zagotovljena količinsko v omejenem obsegu, če je omejen obseg zagotovljene storitve ali število oseb, ki jim je storitev na voljo. Storitve v preizkusu se sme izvajati največ devetdeset dni. Svet sme podaljšati rok preizkusa pomembne nove storitve za največ devetdeset dni. Po preteku tega obdobja

¹⁸⁰ Direktiva 2007/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi Direktive Sveta 89/552/EGS o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov; UL L 332, 18. 12. 2007.

mora RTV Slovenija prenehati preizkus pomembne nove storitve ali predlagati izdajo soglasja za uvedbo in izvajanje pomembne nove storitve.

Pomembno za razumevanje celotnega člena pa je, da kljub izrecnemu zapisu v naslovu člena in tudi v uvodnih odstavkih člena, ne velja za ostale storitve. V tem primeru Uprava uvaja nove storitve na način, kot to sicer delajo uprave v gospodarskih družbah, in je torej relativno samostojna pri sprejemanju teh odločitev.

Opozoriti je treba tudi na dejstvo, da je organ, ki je neodvisen in ki izvaja postopek podeljevanja pooblastila, lahko tudi organ zunaj RTV Slovenija, ki bi lahko zagotavljal izpolnjevanje teh kriterijev. Podlaga za navedeno rešitev v osnutku zakona je dejstvo, da navedeni organ ni državni organ in da izpolnjuje vse zahteve Sporočila. Drugi razlog pa je še v dejstvu, da bo moral neki organ določati podobne postopke tudi za morebitno podeljevanje pooblastil za izvajanje javne službe preostalih subjektov v skladu z enakim postopkom, saj bodo sicer vsa sredstva ali ugodnosti, ki jih bodo prejeli ti ponudniki medijskih storitev, obravnavani kot nedovoljena državna pomoč. Za te ponudnike bo to izvajal organ, ki ga bo določil zakon, ki ureja medijske storitve. Vprašanje je, zakaj ne bi te naloge opravljal tudi za javno radiotelevizijo. Poglavitni razlog je v dejstvu, da je RTV Slovenija osrednja institucija javne službe na področju javne radiotelevizije, ki ima svoje specifike, in je zato primerno, da to vlogo prevzame Svet, ki delno že izvaja te naloge v sklopu svojih pristojnosti. Drugi pa je v dejstvu, da obstaja potencialno tudi konflikt interesov pri podeljevanju statusa javni radioteleviziji v lasti Republike Slovenije in na drugi strani pri ponudnikih v delni ali celotni zasebni lasti, ki praviloma opravljajo javno službo kot del svoje dejavnosti ali kot dopolnilno dejavnost. Medtem ko je motiv javne radiotelevizije zakonsko pooblastilo ali pooblastilo Sveta, na podlagi tega pa se lahko ostale dejavnosti izvajajo zgolj, kadar je zagotovljeno izvajanje javne službe, se zasebni ponudniki odločijo za izvajanje javne službe, kadar se jim to v primerjavi z ostalimi viri prihodkov na trgu zdi smiselno. Smiselno pa je lahko bodisi zaradi višine stroškov ob navedenem, višine pričakovanega dobička ali pa, kar ni zanemarljivo, zaradi stabilnosti sredstev, ki dotekajo. V vsakem primeru pa je v njihovem primeru odločitev vezana na optimizacijo procesov in doseganje stabilnih prihodkov z namenom zagotavljanja funkcije najbolj optimalne izrabe investiranih sredstev in donosa na kapital. Za preprečevanje teh potencialno konfliktnih situacij smo predlagali podeljevanje pooblastil v dveh različnih organih, ob tem pa seveda oba uporabljata istovrstna pravila, ki so prilagojena zgolj okviru delovanja subjektov, ki se jim podeljuje pooblastilo. V bistvenem morajo biti pravila identična.

Na rešitev tega vprašanja le delno vpliva vprašanje obstoja ali neobstoja Sveta, ki smo ga ohranili. Čeprav v tujini določene države poznajo zgolj en nadzorni organ, pa tudi te pogosto poznajo še posvetovalno telo, ki je sicer zunaj sistema javne radiotelevizije, ima pa podobne funkcije. Več o organiziranosti in vplivu upravičencev na delovanje javne radiotelevizije kasneje.

5. člen

Sporočilo določa, da je kvalitativna opredelitev, ki zadevni radioteleviziji nalaga obveznost zagotavljanja širokega nabora programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe, legitimna po členu 86(2). Taka opredelitev navadno šteje za skladno s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb določene družbe in zagotavljanja pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Kot je navedlo Sodišče prve stopnje EU, je legitimnost tako široko opredeljene javne službe odvisna od kvalitativnih zahtev za storitve, ki jih ponujajo javne radiotelevizije.

5. člen zakona ureja v tem obsegu dolžnosti, ki jih mora izpolnjevati RTV Slovenija. Ta dolžnost je veljala do sedaj zgolj za programe. V osnutku zakona smo razširili navedeno dolžnost poleg programov tudi na vse storitve in vsebine, ki jih zagotavlja RTV Slovenija. Razlogov za to je več. Prvi je v dejstvu, da javna radiotelevizija zagotavlja v obsegu javne službe prvenstveno, ne glede na to ali gre za storitev ali program, vsebine. Dolžnosti posledično veljajo v prvi vrsti za vsebine, šele nato za storitve in programe, ki te vsebine zagotavljajo

upravičencem. Res pa je, da morata tako storitev kot program v svoji strukturi in vsebini uresničevati iste namene. Kot tudi na primer internetne strani, wap-portali in morebitne nove storitve, ki jih bo v okviru zagotavljanja javne službe opravljala RTV Slovenija in ki jih ni mogoče opredeliti kot programe. Drugi razlog je, da Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah¹⁸¹ in novi zakon, ki bo povzel direktivo, spreminjata obseg veljave na zagotavljanje storitev, in je torej taka rešitev tudi v skladu z novim konceptom avdiovizualnih medijskih storitev.

Dodano je tudi, da ta dolžnost velja za tiste storitve, programe in vsebine, ki jih RTV Slovenija zagotavlja v okviru javne službe, saj za ostale dejavnosti, ki jih opravlja ali bi jih opravljal RTV Slovenija, ni pravne podlage, ki bi opravičevala tako omejevanje.

Zaradi zgoraj navedenega razloga smo vsebino celotnega člena ustrezno prilagodili.

Zelo pomembna novost so spremembe v drugem odstavku 5. člena. Ta določa obveznost zagotavljanja večinskega deleža kulturnih, umetniških, informativnih, dokumentarnih in izobraževalnih vsebin v strukturi programov, ki jih RTV zagotavlja v okviru radijske in televizijske dejavnosti, to obveznost pa smo razširili na vse vsebine in programe, ki jih zagotavlja RTV Slovenija v okviru opravljanja javne službe v skladu s spremembami predhodnih členov. Vprašanje je sicer, ali je to smiselno, saj bodo določene storitve dejansko v veliki večini temeljile na drugih vsebinah, na primer tiste, kjer bodo uporabniki sami izbirali vsebine, do katerih bodo dostopali. Kljub temu pa vsaj v okviru izpolnjevanja dejavnosti javne službe moramo zagotoviti, da je v takih primerih vsaj katalog zagotovljenih storitev tak, da izpolnjuje zgornje zahteve, kot je to sicer obveznost za radio in televizijo.

6. člen

Razlog za predlagani člen postavljajo izrecne zahteve Sporočila, ki določajo obveznosti javnih radiotelevizij glede izdajanja podlicenc, nadalje uskladitev člena z obstoječo zakonodajo, ki ureja vprašanja varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivov, Zakona o avtorskih in sorodnih pravic, spremembe pa so tudi na podlagi predlogov, ki so jih podali člani ekspertne skupine.

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) ureja posamezna vprašanja tudi s področja urejanja arhivov javne radiotelevizije.

Tako na primer določa:

43. člen

(filmsko arhivsko gradivo)

(1) Filmsko arhivsko gradivo je zmontirani originalni slikovni in tonski negativ filma, posnet na filmskem traku, in ena projekcijska kopija istega filma ter filmi, posneti na digitalnih ali analognih nosilcih, ki jih izdelajo slovenski ali tuji producenti ali producentke (v nadaljnjem besedilu: producenti), oziroma so izdelani v koprodukciji slovenskih in tujih producentov v Republiki Sloveniji in veljajo za slovenski film.

(2) Producent, ki je posnel film s pomočjo javnih sredstev, mora takoj po izdelavi filma izročiti filmsko arhivsko gradivo državnemu arhivu.

(3) Slovenski koproducent, ki je posnel film s tujim koproducentom z javnimi sredstvi, je dolžan izročiti projekcijsko kopijo državnemu arhivu. Ko slovenski koproducent nastopa kot večinski koproducent, izroči takoj po izdelavi filma filmsko arhivsko gradivo državnemu arhivu.

¹⁸¹ Direktiva 2007/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007 o spremembi Direktive Sveta 89/552/EGS o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov; UL L 332, 18. 12. 2007.

(4) Po izročitvi filmskega arhivskega gradiva državnemu arhivu ministrstvo, pristojno za kulturo, preko Filmskega sklada Republike Slovenije zagotovi producentom namenska finančna sredstva za izdelavo intermediata, če je to potrebno za izdelavo kopij za prikazovanje.

(5) Arhivsko gradivo so tudi druga avdiovizualna dela, ki na podlagi veljavnih predpisov veljajo za slovenska.

(6) Vlada Republike Slovenije predpiše način predaje filmskega arhivskega gradiva in avdiovizualnih del.

Obveznosti določa tudi Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva, ki v 93. členu določa obliko izročitve na naslednji način:

(1) Oblika izročitve filmskega arhivskega gradiva na 35-milimetrskem filmskem traku je originalni negativ slike in tona ter ena filmska projekcijska kopija.

(2) Pri povečavi negative slike in tona filma z 8-milimetrskega, super 16-milimetrskega in 16-milimetrskega na 35-milimetrski filmski trak je oblika izročitve negativ, intermediat in filmska projekcijska kopija.

Za analogne nosilce zapisa 94. člen določa:

(1) Za filmsko arhivsko gradivo na analognem nosilcu je oblika izročitve končni montirani izdelek in ogledna kopija v obliki in na nosilcu zapisa, ki jih določajo enotne tehnološke zahteve.

(2) Za druga avdiovizualna dela na analognem nosilcu, ki so nastala pri dejavnostih javnopравnih oseb in drugih pravnih ali fizičnih oseb ter so bila financirana z javnimi sredstvi, je oblika izročitve enaka kot v prejšnjem odstavku tega člena.

Za digitalne nosilce zapisa pa 95. člen določa:

(1) Za filmsko arhivsko gradivo na digitalnem nosilcu je oblika izročitve digitalni master ali novi filmski negativ na 35-milimetrskem filmskem traku in filmska projekcijska kopija. Če se ne izdelata kopija na filmskem traku, je oblika izročitve digitalni master in digitalni projekcijski format.

(2) Za druga avdiovizualna dela na digitalnem nosilcu, ki so nastala pri dejavnostih javnopравnih oseb in drugih pravnih ali fizičnih oseb ter so bila financirana z javnimi sredstvi, je oblika izročitve enaka kot v prejšnjem odstavku tega člena.

Posebna obveznost je v 96. členu določena glede izročanja filmskega traku:

(1) Filmsko arhivsko gradivo, posneto na 35-milimetrski filmski trak, se v primeru, ko je treba izdelati intermediat, izroči arhivu po izdelavi intermediata in projekcijske kopije. Če ni treba izdelati intermediata, se državnemu arhivu izroči filmsko arhivsko gradivo po izdelavi največ petih projekcijskih kopij.

(2) Filmsko arhivsko gradivo na digitalnih ali analognih nosilcih se izroči arhivu takoj po izdelavi končnega zmontiranega izdelka. Ob morebitnem prenosu na 16- ali 35-milimetrski filmski trak se gradivo arhivu izroči po končani izdelavi projekcijske filmske kopije.

Uredba tudi določa definicijo slovenskega filma v 97. členu:

Za slovenski film iz prvega odstavka 43. člena zakona oziroma za slovensko avdiovizualno delo iz petega odstavka 43. člena zakona se šteje slovenski film oziroma avdiovizualno delo, ki ga je produciral slovenski producent in v katerem nastopa več kot 50 odstotkov slovenskih

soavtorjev ali drugih oseb, ki sodelujejo pri produkciji filma. Film oziroma avdiovizualno delo, nastalo v koprodukciji, se lahko šteje za slovensko, če je vsaj 10 odstotkov produkcijskih stroškov sofinanciranih s slovenskim kapitalom ali če pri produkciji filma oziroma avdiovizualnega dela sodeluje primeren odstotek slovenskih soavtorjev ali drugih oseb.

Posebne obveznosti so določene za zasebno arhivsko gradivo. Iz navedenega je razvidno, da zakonodaja ne določa eksplicitnih obveznosti za javno radiotelevizijo. Iz tega razloga je zakon že do sedaj urejal določene obveznosti javne radiotelevizije glede arhivskega gradiva, ki pa smo jih sedaj z namenom zagotavljanja tega gradiva javnosti na čim lažji način, uredili bolj podrobno.

Tako je RTV Slovenija dolžna zagotavljati arhiviranje vsebin in programske produkcije, ki jo ustvarja v okviru javne službe. Poleg produkcije smo torej dodali še arhiviranje vseh preostalih vsebin.

RTV Slovenija je dolžna trajno ohranяти svoje arhivsko gradivo tako, da poleg avdiovizualnih zapisov na filmskih in drugih nosilcih omogoči tudi ohranjanje vseh ostalih vsebin na kakršnem koli nosilcu, prav tako pa tudi avdiozapisov, ki jih do sedaj zakon ni urejal, pa so del vsebin, ki jih ustvarja javna radiotelevizija. Ni namreč razloga, da ne bi ohranjali vsega, kar javna radiotelevizija ustvarja v okviru javne službe. Ker smo razširili obveznost na vse vsebine, smo dodali poleg procesov staranja, morebitnega razpada ali poslabšanja kvalitete zapisa še možnost reprodukcije ali izdelave kopije ter njihov prenos na ustreznejše nosilce vsebine. Ni namreč nepomembno, v kakšni obliki je vsebina (beseda, zvok, slika ali kaj drugega). Pomembno je zgolj, da gre za vsebino, ki je bila ustvarjena ali prikazana v okviru javne radiotelevizije.

Sporočilo v okviru sorazmernosti in vedenja na trgu poskuša urejati tudi vprašanje podlicenciranja. Ker pravila niso jasno določena in ker v teoriji kljub dejstvu, da je pravilo šele sprejeto, obstajajo zelo nedorečena stališča, kako te zahteve izpolnjevati, smo se odločili, da zagotovimo popolno odprtost vsebin v tistem delu, ki je lahko prosto dosegljiv, ker na njem ni izključnih pravic, ki bi tako razpolaganje omejevale.

Sporočilo določa, da se pridobitev posebnih vsebin na splošno šteje kot legitimni del javne službe javnih radiotelevizij. Vendar bi nesorazmerno izkrivljanje trga nastalo, če bi javne radiotelevizije ohranile neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine, ne da bi zanje pregledno in pravočasno izdale podlicenco. Komisija zato poziva države članice, naj zagotovijo, da javne radiotelevizije spoštujejo načelo sorazmernosti tudi glede nakupa posebnih pravic in naj določijo pravila za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine s strani javnih radiotelevizij.¹⁸²

Na podlagi teh določb in sistematike, ki jo pri ponovni uporabi informacij javnega značaja določa zakonodaja, ki ureja dostop do informacij javnega značaja in njihovo ponovno uporabo, smo sprejeli naslednja pravila uporabe navedenih vsebin.

Vsebine in posnetki iz arhivov in baz vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja javne službe, so ob plačilu sorazmernih stroškov za dostop do njih, njihovo razmnoževanje oziroma posredovanje prosto dostopni za uporabo v zasebne in nekomercialne namene. S tem smo predvideli, da ima RTV Slovenija na teh vsebinah tudi ustrezne pravice in da lahko torej prosto razpolaga z njimi. Ob upoštevanju dejstva, da je RTV Slovenija v prenesenem pomenu besede v lasti upravičencev, ki so torej že plačali za vsebine z naročnino, jim je ta dolžna zagotoviti možnost dostopa do njih. Seveda pa je to povezano z določenimi stroški, ki se lahko zaračunajo. Omejitev je podana zgolj v obsegu, ki naj zagotavlja, da se vsebine uporabljajo zgolj v zasebne in nepridobitne namene. Javni namen je praviloma pridobiten in zato ni razloga, da bi ga zagotavljali brezplačno, razen kadar zakonodaja to

¹⁸²Sporočilo, točka 92.

izrecno določa kot možnost. Vprašanje je, kaj z upravičenci, ki jim sicer zakonodaja s področja avtorskih in sorodnih pravic omogoča brezplačno uporabo, kot so to na primer bolnišnice, šole in podobne organizacije. Določili smo, da za njih velja enako pravilo. Zakon namreč predlaga, da velja za subjekte, ki so na podlagi zakonodaje, ki ureja avtorske in sorodne pravice, upravičeni do brezplačne uporabe avtorskih in sorodnih pravic, isto določilo kot za zasebno in nekomercialno uporabo.

Bolj podrobno smo uredili vprašanje komercialne izrabe arhiva RTV Slovenija. Tako se vsebine in posnetki iz arhivov in baz vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja javne službe RTV, ali vsebine in posnetki, na katerih ima RTV Slovenija izključno in neomejeno pravico razpolaganja z njimi, smejo uporabljati v komercialne namene ob spoštovanju pogojev za uporabo posamezne vsebine ali posnetka in plačilu vnaprej predpisane cene po tarifi. Ta obveznost se predpisuje zgolj na vsebinah, kjer RTV Slovenija dejansko pravno gledano ima pravico razpolaganja. Pomembna novost je torej obveznost RTV Slovenija, da vnaprej predpiše pogoje in tarifo za tako uporabo.

Vsebine in posnetki iz arhivov in baz vsebin RTV Slovenija, ki jih je ustvarila RTV Slovenija v okviru opravljanja dejavnosti, ki ni javna služba, in vsebine in posnetki, ki so v arhivih, bazah ali v posesti RTV Slovenija in za katere ima RTV Slovenija pravico razpolaganja z njimi, so na voljo v nekomercialne ali v komercialne namene ob spoštovanju pogojev za uporabo posamezne vsebine ali posnetka in plačilu cene po tarifi.

Bistvena razlika med uporabo vsebin iz naslova javne službe in vsebin, ki ne izhajajo iz tega naslova je, da so tam tarife objavljene vnaprej, tu pa te dolžnosti ni, saj se lahko RTV Slovenija glede teh vede tržno in se pogaja, določa drugačne pogoje glede na trenutne razmere itd. Poleg tega tu obstaja možnost, da so pri vsaki vsebini lahko že s strani prvotnega imetnika določeni specifični pogoji in je nemogoče zahtevati objavo vseh teh pogojev vnaprej.

Zaradi zagotavljanja transparentnosti in dejanske možnosti, da javnost – upravičenci – lahko razpolaga z arhivom, je zakon določil dolžnost, da RTV Slovenija javno objavi katalog vsebin in posnetkov v arhivu in bazah vsebin in posnetkov RTV. RTV Slovenija je dolžna v Uradnem listu in na druge načine javno objaviti tudi pogoje uporabe vsebin in posnetkov in tarife za dostop do njih, razmnoževanje oziroma posredovanje in uporabo v nekomercialne ali komercialne namene.

Na podlagi zgoraj omenjene posebne zahteve iz Sporočila smo dodali tudi izrecno dolžnost RTV Slovenija, da javno objavi katalog kupljenih posebnih pravic ter pogoje in tarifo za izdajanje podlicenc za neuporabljene izključne pravice za posebne vsebine.

7. člen

Vse navedene obveznosti so v določenem obsegu posredno že opredeljene v ostalih členih zakona, smiselno pa je člen enak doslej veljavnemu členu.

8. člen

Člen ostaja smiselno enak kot v veljavnem zakonu.

9. člen

V prvem odstavku se programom RTV dodajo tudi vsebine v skladu s konceptom zagotavljanja javne službe, kot jo določa zakon.

10. člen

V prvem odstavku se programom RTV dodajo tudi vsebine v skladu s konceptom zagotavljanja javne službe, kot jo določa zakon.

11. člen

V skladu s konceptom zagotavljanja javne službe se je člen ustrezno spremenil, tako da sedaj zagotavlja v prvem odstavku poleg programskega časa tudi del prostora v mediju. Pri določanju časa in oblikovanju vsebin dodaja tudi določanje prostora (na primer na spletnih portalih javne službe). Oddajam smo dodali tudi vsebine.

V petem odstavku smo dodali obveznosti RTV Slovenija poleg področja programov, dnevnega tiska še preostale medije, ki jih zagotavlja RTV Slovenija. V skladu z novimi definicijami bi sicer lahko določili medijske storitve, vendar člen nadaljuje, da navedeno pravilo velja tudi za vse druge načine, ki omogočajo dostop javnosti.

12. člen

Poleg dejavnosti opravljanja javne službe, ki jo sicer opredeljuje zakon, določa tudi izrecno opredeljevanje na področju zagotavljanja specifičnih dejavnosti in tako imenovanih podpornih dejavnosti. V tem delu člena ni bilo treba dopolnjevati, saj smo dodali v skladu s Sporočilom člen, ki zagotavlja možnost uvedbe pomembnih novih storitev, ki se izvajajo v sklopu izvajanja javne službe javne radiotelevizije.

13. člen

Gre za drugi odstavek prejšnjega člena iz dosedaj veljavnega zakona, ki smo ga preoblikovali v poseben člen, saj gre pri odreditvi prednostne pravice pri podeljevanju frekvenc za pomembno vsebino. Pridobitev mnenja, ki ga je dosedaj podeljeval Svet za radiodifuzijo, glede na predlog sprememb zakona, ki sedaj določa pristojnost nadzora nad izvajanjem javne službe in odločanja za izvajanje pomembnih novih storitev kot javne službe Svetu, ni več potrebna.

Odstavek smo tudi spremenili v skladu s pravili nomotehnike. Praviloma se ne navaja zakonodaja, ki ureja določeno vprašanje neposredno, temveč vedno posredno, ker se zakonodaja lahko spremeni in bi v primeru neposrednega sklicevanja na zakon bil člen neuporaben v tem delu. Podobno velja tudi za določitev pristojnega organa, katerega naziv se lahko v času spremeni.

14. člen

Načelo finančne preglednosti zagotavlja preglednost delovanja javne radiotelevizije. Razlog je v omogočanju nadzora pristojnih organov znotraj RTV Slovenija in zunanjih organov nadzora ter zaradi transparentnosti delovanja v odnosu do upravičencev.

Člen povzema zahteve Sporočila, ki zelo natančno določa pravila finančne preglednosti.

Temeljno načelo je, da RTV zagotavlja jasno in primerno ločevanje dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, vključno z jasnim ločevanjem računovodskih izkazov.

Notranji računovodski izkazi za različne dejavnosti, to je dejavnosti javne službe in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo, morajo biti ločeni. S tem se zagotovi, da se lahko preverja namenskost porabe teh sredstev in preprečujejo prelivanja.

Uprava pripravi v skladu z računovodskimi standardi in pravili, ki jih za delovanje in izvajanje

javnih služb in izvajanje javnih služb na področju radiotelevizije določata pravni red Republike Slovenije in EU, jasno določena splošna načela računovodstva RTV in načela stroškovnega računovodstva, po katerih se vodijo ločeni računi. Načela posreduje v sprejem nadzornemu svetu. Namen te določbe je, da se tudi znotraj hiše določijo pravila, ki bodo vnaprej znana in ki naj omogočijo za primere, ki jih zakon ne ureja, vsaj v skladu s standardi bolj podrobna pravila računovodstva.

Uprava mora, kadar je to potrebno zaradi sprememb zakonodaje, standardov ali zaradi priporočil ali mnenj pristojnih organov, opraviti revizijo sprejetih načel in pripraviti predlog spremenjenih načel, ki jih posreduje v potrditev nadzornemu svetu. S tem se zagotavlja, da standardi sledijo razvoju in novih zahtevam okolja. Primer je na primer sprejetje Sporočila, ki ga je treba upoštevati in ki zelo spreminja obstoječa pravila.

Zato, da se zagotovi stabilnost in da se dejansko tudi upoštevajo spremembe okolja, mora Uprava na vsaka štiri leta od zadnje potrditve novih ali spremenjenih načel s strani Nadzornega sveta opraviti revizijo sprejetih načel in pripraviti predlog spremenjenih načel, ki jih posreduje v potrditev nadzornemu svetu, kadar oceni, da je to potrebno.

Nadaljevanje podaja nekaj bolj natančnih zahtev računovodstva v javnih radiotelevizijah. Tako morajo biti vsi stroški in prihodki pravilno dodeljeni ali razporejeni na podlagi dosledno uporabljenih in objektivno upravičenih načel stroškovnega računovodstva.

Računovodski izkazi morajo vsebovati podrobno poročilo o virih in zneskih vseh prihodkov, ki izhajajo iz opravljanja dejavnosti javne službe, in dejavnosti, ki ne spadajo v javno službo.¹⁸³

Prispevek za programe RTV Slovenija, sredstva iz državnega proračuna ter druga javna sredstva in prihodki iz naslova opravljanja javne službe se lahko porabijo samo za opravljanje javne službe.

RTV ne sme iz sredstev, pridobljenih za opravljanje javne službe, financirati komercialnih dejavnosti.

RTV Slovenija zagotavlja poštene transferne cene in spoštovanje načela tržne cene med neodvisnimi strankami v primerih opravljanja dejavnosti, ki se ne opravljajo kot javna služba, ko uporablja sredstva, s katerimi razpolaga, ali jih uporablja pri opravljanju javne službe ali ko je dejavnost v celoti ali deloma financirana iz naslova opravljanja javne službe.

To pomeni, da sme proste kapacitete, če jih ima, tržiti pod nediskriminatornimi pogoji vsem subjektom na trgu, tako glede pogojev kakor tudi glede cene.

15. člen

Zaradi preprečevanja nedovoljenih državnih pomoči je Sporočilo oblikovalo pravila, kaj je dovoljeno v zvezi z zbranimi čezmernimi nadomestili. V tem primeru namreč pride do situacije, ko ni bila pravilno izračunana potreba javne radiotelevizije za javno službo in ko vseh zbranih sredstev ne potrebuje, zato se mora dejansko stanje prilagoditi realnim potrebam javne radiotelevizije.

Tako sme znesek nadomestila, ki ga prejme RTV Slovenija za opravljanje javne službe, presegati čiste stroške iz opravljanja javne službe v znesku, ki je potreben za financiranje in izpolnjevanje obveznosti javne službe z namenom odprave učinkov nihanja stroškov in prihodkov RTV Slovenija. RTV Slovenija sme letno zadržati na podlagi navedenega pooblastila znesek nadomestila skupaj s presežkom, ki presega stroške javne službe do višine 10 odstotkov. V primeru, ko torej s strani RTV Slovenija zbrana sredstva za opravljanje javne službe presegajo čiste stroške za več kot deset odstotkov, mora znesek presežka nad desetimi odstotki vrniti plačnikom RTV prispevka. Sporočilo sicer govori o javni službi, ni pa natančno določeno, da bi moral biti znesek vezan zgolj na proračun iz opravljanja javne službe. Znesek,

¹⁸³ Sporočilo, 64 točka.

ki se ga pridobi iz opravljanja dejavnosti, ki ni javna služba, se vrača za dejavnost opravljanja javne službe, zato je tak način določanja osnove primeren.

Letni znesek nadomestila se v znesku, v katerem za več kot 10 odstotkov čistih stroškov presega strošek opravljanja javne službe, odšteje pri plačilu za naslednje obveznosti plačnikov RTV prispevka, in sicer v enakem odstotku od mesečnega zneska prispevka na vsakega plačnika prispevka za programe RTV Slovenija vračila celotnega zneska, ki kot znesek vračila pripada plačnikom prispevka.

Sporočilo namreč zahteva, da se ne zaračunavajo previsoka nadomestila in da se v primeru presežkov v prvi vrsti povrnejo ta sredstva osebam, ki so sredstva vplačala kot dajatev.

Obstajajo pa primeri, ko bo treba zaradi investicij, plačevanja dodatnih obveznosti, nakupov ali pa bodo sicer potrebni enkratni večji izdatki za opravljanje javne službe imeti višja sredstva. V teh primerih sme Uprava predlagati v potrditev Nadzornemu svetu zvišanje odstotka zadržanega čezmernega nadomestila, kadar je čezmerno nadomestilo vnaprej in zavezujoče namenjeno enkratnim večjim izdatkom, ki so potrebni za izpolnjevanje javne službe. Nadzorni svet v primeru potrditve zvišanja odstotka določi znesek dovoljenega čezmernega nadomestila, čas zbiranja čezmernega nadomestila, pogoje upravljanja zneskov iz naslova čezmernega nadomestila in pogoje uporabe čezmernega nadomestila.

Pomembno je, da se sme čezmerno nadomestilo uporabljati izključno za financiranje dejavnosti javne službe, saj s tem postavljamo dodatno varovalko, da ne bi ta znesek bil v delu, v katerem ga upravičenci plačajo kot naročnino, prelit v izvajanje dejavnosti, ki niso javna služba.

16. člen

Razlog za spremembo v tem členu je v dejstvu, da RTV Slovenija opravlja dejavnosti, ki so javna služba, in vse ostale dejavnosti, ki niso javna služba. Ali so te dejavnosti zgolj tržne, za sam zakon ni pomembno.

Drugi razlog je odločba ustavnega sodišča številka: U-I-307/05-18, z dne 20. 9. 2006, ki je razveljavila drugi odstavek 15. člena veljavnega zakona.

Ustavno sodišče je v odločbi med drugim zapisalo:

»14. Kot je bilo že povedano, je TV-prodaja ena od vrst oglaševalskih vsebin, ki se od drugih oglaševalskih vsebin razlikuje le po tem, da oglas navaja ceno oglaševanega izdelka ali storitve in naslov oziroma telefonsko številko ponudnika. Sicer pa tudi za to vrsto oglaševalskih vsebin veljajo v bistvenem enaka pravila in omejitve, kot veljajo za druge oglaševalske vsebine (glej točko 10 obrazložitve). Zakaj naj bi bila ta vrsta oglaševalskih vsebin v primerjavi z drugimi oglaševalskimi vsebinami zavajajoča in moralno sporna ter kot takšna v nasprotju z javnim interesom, nista pojasnila niti zakonodajalec niti Vlada. Zgolj navedba, da gre za splošno znano dejstvo, za utemeljitev razumnega razloga ne zadošča, zlasti še, ker je zavajajoče in moralno nedopustno oglaševanje prepovedano in sankcionirano že z drugimi predpisi. Potrošniki oziroma uporabniki storitev so zavarovani pred zlorabami, ki bi jih lahko povzročilo oglaševanje, na podlagi določb III. poglavja Zakona o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 20/98 in nasl. – v nadaljevanju ZVPot), kjer so določena pravila oglaševanja blaga in storitev. Varstvo potrošnikov je zagotovljeno tudi z določbami ZVPot, ki urejajo pravice potrošnikov pri sklepanju pogodb, sklenjenih na daljavo (členi 43–45.a ZVPot), v okvir katerih spadajo v skladu s 43. členom ZVPot tudi pogodbe, ki so sklenjene na podlagi TV-prodaje. Varstvene določbe vsebuje tudi ZMed (členi 47–51), nelojalna konkurenca pa je prepovedana skladno s 13. členom Zakona o varstvu konkurence (Uradni list RS, št. 13/93 in nasl. – ZVK). Poleg tega je navedeni razlog zakonodajalca in Vlade nekonsistenten. Ni namreč logično, da je zakonodajalec oglaševanje v obliki TV-prodaje, za katero trdi, da je v nasprotju z javnim

interesom, dopustil na posebnem nacionalnem programu (čeprav v omejenem obsegu), ki je namenjen kvalitetnemu, stalnemu in sprotnemu informiranju javnosti o delovanju slovenskega parlamenta kot osrednje institucije večstrankarske parlamentarne demokracije. Glede na navedeno za izpodbijano ureditev ne obstaja razumen, iz narave stvari izhajajoč razlog. Zato je Ustavno sodišče drugi odstavek 15. člena ZRTVS zaradi neskladja z drugim odstavkom 14. člena Ustave razveljavilo (1. točka izreka).«

Dejavnosti, ki niso dejavnost javne službe

Najprej je treba opredeliti, zakaj ne opredeljujemo vseh ostalih dejavnosti kot komercialnih oz. tržnih dejavnosti. Vsaka dejavnost, ki jo lahko opravlja določen subjekt, ni nujno tržna dejavnost, če ni javna služba. Tudi nasprotno, določene dejavnosti, ki se opravljajo kot javna služba, se smejo opravljati kot tržna dejavnost, ki pa ima specifične omejitve in zahteve, kot je na primer omejitev zadržanega dobička, predvidena za javne radiotelevizije. Zato se uporablja navedena definicija, ki zagotavlja pokritje vseh ostalih dejavnosti, ki se opravljajo zunaj okvira osnovne dejavnosti javne radiotelevizije.

Opravljanje takih dejavnosti je sicer mogoče, v prej navedenem Sporočilu komisije EU se znotraj zagotavljanja strukturne in finančne preglednosti delovanja javnih radiotelevizij celo spodbuja. Nadzorni instituciji, torej Svet in Nadzorni svet morata zagotavljati, da javna radiotelevizija opravi vse obveznosti, ki so ji določene kot izvajalcu javne službe, šele nato lahko RTV Slovenija izvaja dopolnilne dejavnosti, ki niso dejavnosti javne službe, bodisi na podlagi dovoljenja v zakonu ali statutu.

Dejavnost, ki ni dejavnost opravljanja javne službe, lahko opravlja RTV Slovenija ali pravna oseba, ki jo je ustanovila RTV Slovenija s soglasjem Nadzornega sveta in Sveta, kadar ima v tej pravni osebi večinski kapitalski ali upravljavski delež.

V skladu z namenom zagotavljanja strukturne in finančne preglednosti in zagotavljanja optimizacije procesov se omogoča opravljanje takih dejavnosti tako zunaj kakor znotraj RTV Slovenija, vendar zgolj v subjektih, kjer RTV Slovenija lahko izvaja dejanski nadzor in ima dejansko moč pri upravljanju tega subjekta. V nasprotnih primerih bi lahko prihajalo do zlorab.

17. člen

Prvi odstavek je novost v predlogu sprememb zakona. Povzema opredelitev vloge, ki jo Svetu pripisuje Model law (v nadaljevanju EBU model law), katerega avtor je Werner Rumphorst, ki je bil direktor pravnega in splošnega sektorja pri EBU.¹⁸⁴ Člen je dopolnjen zaradi narave, ki jo mora izpolnjevati RTV, in se ne nanaša zgolj na programe, temveč na vse vsebine in storitve, preko katerih javna radiotelevizija izpolnjuje svoje naloge.

Drugi odstavek določa število članov Sveta. Število članov je zmanjšano, saj se je v praksi izkazalo, da tako velika telesa niso najbolj učinkovita. Tuja teorija in praksa določata število članov Svetov ali podobnih organov zelo različno. Model law EBU določa, da ima Svet 12 članov, Article 19 pa predpisuje podoben organ, ki pa nima povsem identičnih funkcij in ki ima 9 oseb. Finska ima v Programskem svetu 21 oseb, Avstrija 35 oseb, Hrvaška 11 oseb, Irska 15

¹⁸⁴ European Broadcasting Union, http://www.ebu.ch/en/legal/departement/retirement_wernerrumphorst.php.

oseb. Glede na število prebivalcev in učinkovitost dela smo zmanjšali število članov sveta na 15 članov.

Zakon posebej izpostavlja, da morajo člani sveta, ker so predstavniki uporabnikov, v čim večji meri predstavljati raznolikost najrazličnejših skupin, ki sestavljajo civilno družbo, saj je to edini način, da se zagotovi kvalitetno opravljanje nalog, ki jih ima svet v imenu oseb, za katere javna radiotelevizija deluje in pripravlja vsebine in storitve.

Tretji odstavek določa, kdo so osebe, ki so lahko imenovane v Svet, in je dopolnjen prvi odstavek obstoječega 17. člena. Po zgledu dikcije hrvaškega zakona smo dodali opredelitev, ki naj zagotovi visoke moralne in strokovne standarde za osebe, ki bodo delovale znotraj Sveta. Vanj so tako lahko izvoljene oziroma imenovane osebe, ki so se v javnem življenju izkazale z zavzemanjem za spoštovanje načel demokracije in vladavine prava, za delovanje in razvoj najvišjih vrednot ustavnega reda Republike Slovenije, razvoj civilne družbe, zaščito človekovih pravic in svoboščin in posebej pri zaščiti svobode izražanja. Poleg tega člen določa, da morajo osebe imeti znanje, ugled in izkušnje iz medijskega in novinarskega dela. Njihova dejanja imajo zelo daljnosežne posledice na zagotavljanje storitev, ki bistveno vplivajo na delovanje družbe na daljši rok, in je zato prav, da to niso osebe brez izkušenj in znanj na področju, na katerem želijo delovati.

Peti odstavek določa neodvisnost in nepristranskost delovanja članov Sveta. V tem delu povzema obstoječo določbo drugega odstavka 17. člena z nekaterimi dodatnimi specifikacijami glede nevezanosti na navodila, izpolnjevanja interesov RTV Slovenija ter da o tem člani Sveta na ustanovni seji podpišejo izjavo..

V obstoječem drugem odstavku 17. člena je bila opredeljena obveznost, da so člani pri opravljanju svoje funkcije dolžni upoštevati Ustavo Republike Slovenije in določila tega zakona in statuta.

Ker je s stališča pravne teorije člen neprimeren in nepotreben zaradi dejstva, da je spoštovanje ustave, zakonov in zavezujočih pravnih aktov obvezno samo po sebi, je takšna določba sama sebi namen, zato ni potrebna.

Poleg omenjenih so dodane tudi nekatera varovala, ki zagotavljajo večjo stopnjo avtonomije.

Prvo varovalo, ki je dodano, je, da vsi člani predstavljajo civilno družbo v čim večjem obsegu, obenem pa je treba paziti na regionalno zastopanost (drugi odstavek)

Drugo varovalo je, da so v Svet lahko imenovane zgolj osebe, ki so se v javnem življenju izkazale z zavzemanjem za spoštovanje načel demokracije in vladavine prava, za razvoj civilne družbe, za uresničevanje in razvoj temeljnih človekovih pravic in svoboščin in drugih temeljnih ustavnih načel in vrednot, prav posebej pa svobode izražanja, in ki s svojim znanjem, ugledom, delom oziroma dosežki na področju varstva ali razvoja narodnih in etničnih skupin, verskih skupnosti, varstva okolja, potrošnikov, na medijskem, novinarskem, kulturnem, izobraževalnem ali drugem področju družbenega življenja lahko pripomorejo k dobremu delovanju kakor tudi h krepitvi ugleda javne radiotelevizije v Republiki Sloveniji in tujini oziroma imajo preverljive in ustrezne izkušnje ali znanja s področja delovanja medijev. S tem je področje delovanja oseb, ki bodo predlagane, omejeno na relevantna področja civilne družbe, predlagane osebe pa morajo imeti tudi ustrezne izkušnje ali znanja s področja, na katerem RTV izvaja javno službo (tretji odstavek).

Člane sveta imenujejo: iz nabora predlogov, ki ga na javni razpis podajo organizacije civilne

družbe 5 članov Državni zbor, 2 člana predsednik države (enega na predlog madžarske in italijanske avtohtone narodne skupnosti in enega na predlog registriranih verskih skupnosti), Slovenska akademija znanosti in umetnosti enega člana, Nacionalni svet za kulturo Republike Slovenije enega člana, Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS) enega člana, Zveza društvenih organizacij Slovenije enega člana, Rektorska konferenca Republike Slovenije enega člana, tri člane pa izvolijo izmed sebe zaposleni v RTV Slovenija na neposrednih volitvah tako, da so zastopane informativna dejavnost, kulturno umetniška dejavnost in tehnika.

Imenovanju oziroma predlogu za posameznega člana Sveta mora biti predloženo pisno soglasje osebe, ki je predlagana za člana h kandidaturi. Kandidat za člana Sveta mora predložiti izjavo, da so v kandidaturi navedeni podatki resnični in popolni. Nepopolne kandidature se ne obravnavajo, ne obravnavajo se tudi kandidature neupravičenih predlagateljev.

18. člen

Postopek imenovanja članov Sveta s strani Državnega zbora Republike Slovenije je naslednji:

Državni zbor najmanj tri mesece pred iztekom mandata članov, ki jim izteče mandat, objavi javni razpis in pozove nevladne organizacije, da predlagajo kandidate za imenovanje za člana Sveta. Predloge kandidatov lahko posredujejo nevladne organizacije, ki delujejo:

- na področju uresničevanja in razvoja temeljnih človekovih pravic in svoboščin;
 - na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja;
- na področju varstva ali razvoja narodnih in etničnih skupin;
 - na področju zamejske skupnosti;
 - na področju varstva potrošnikov;
 - na področju novinarstva;
 - na področju medijskih znanosti;
 - na področju športa;
 - na področju vzgoje, izobraževanja in znanosti;
 - na področju kulture in umetnosti.

Nevladne organizacije, združenja in društva, ki lahko nastopajo kot predlagatelji, morajo izpolnjevati naslednje kriterije:

- da so bile ustanovljene vsaj dve leti pred začetkom postopka javnega razpisa za

imenovanje članov Sveta;

- da imajo v svojem ustanovnem aktu jasno zapisano, da njihove dejavnosti obsegajo področje, določeno v prvem odstavku tega člena, na katerem predlagajo kandidata;
- da imajo reference, s katerimi lahko dokažejo, da s svojimi dejavnostmi aktivno delujejo na področju, določenem v prvem odstavku tega člena.

Rok za posredovanje predlogov ne sme biti krajši od petnajst dni in ne daljši od trideset dni od dneva objave javnega razpisa. Državni zbor vse pravočasno prispеле predloge predloži pristojnemu telesu, ki izmed vseh pravočasno prispelih predlogov izloči tiste, ki so nepopolni in tiste, ki jih predlagajo neupravičeni predlagatelji. Pristojno telo državnega zbora izmed preostalih vlog najkasneje v petnajstih dneh po preteku roka za posredovanje predlogov oblikuje predlog liste petih kandidatov, ki jo vloži v državni zbor. Državni zbor mora prejeti listo najmanj trideset dni pred iztekom mandata članov, ki jim poteče mandat.

Državni zbor organizira javno predstavitev vseh kandidatov z liste in zagotovi reprezentativnim združenjem strokovne javnosti dovolj časa, da lahko obveščeno oblikujejo in posredujejo pisno mnenje o predlaganih kandidatih.

Državni zbor v roku, ki ne sme presegati trideset dni in ki se izteče najpozneje pet dni pred potekom mandata tistih članov, ki jih bo zaradi poteka mandata treba nadomestiti, izvede glasovanje o predlagani listi kandidatov. Lista je potrjena, če zanjo glasuje večina vseh poslancev. Če predlagana lista ni potrjena, mora pristojno telo državnega zbora v tridesetih dneh državnemu zboru predložiti novo listo kandidatov. Na novi listi mora biti vsaj polovica novih kandidatov, o katerih se ni odločalo pri prvem glasovanju v državnem zboru. Oblikovana lista kandidatov za člane Sveta se predloži v glasovanje državnemu zboru. Državni zbor v petnajstih dneh po prejemu liste kandidatov iz prejšnje alineje izvede glasovanje o predlagani listi kandidatov za člane Sveta. Lista je potrjena, če zanjo glasuje večina vseh poslancev. Če lista ni potrjena, mora pristojno telo državnega zbora v desetih dneh državnemu zboru predložiti novo listo kandidatov. Na novi listi, ki jo predlaga, lahko predlaga kateregakoli kandidata. Oblikovana enotna lista kandidatov za člane Sveta se predloži v glasovanje državnemu zboru. Če lista ni izglasovana tudi v tem primeru, se v skladu z določbami tega člena izvede nov postopek javnega razpisa.

Kot smo prikazali, gre za model, ki v okviru možnosti na popolnoma transparenten način z imenovanjem področnih strokovnjakov na podlagi predlogov kvalificirane strokovne javnosti in na podlagi javnega razpisa, tudi po javni predstavitvi in izjasnitvi relevantne civilne družbe, omogoča imenovanje s strani nosilcev oblasti, ki so izvoljeni na neposrednih volitvah, brez vpletanja vlade oz. izvršilne oblasti. Znanost in kultura sta (v primeru SAZU in NSK) med najpomembnejšimi področji, ki jih pokriva javna služba RTV, zato je njuna strokovna zastopanost še posebej pomembna. CNVOS, ZDOS, Rektorska konferenca in zaposleni pa so predstavniki najširših nevladnih in društvenih interesov ter interesov zaposlenih v RTV Slovenija.

19. člen

Gre za smiselno enako besedilo, kot je določeno v dosedaj veljavnem tretjem odstavku 17. člena, ker pa gre za nezdružljivostne določbe, smo jih izločili v poseben člen, saj gre za vsebinsko zaokroženo celoto tega področja urejanja.

20. člen

V 20. členu urejamo postopkovna pravila osnov delovanja Sveta.

V drugem odstavku smo spremenili mandat članov, ki smo ga podaljšali z dobe štirih let na pet let. V predlogih teorije in prakse se navaja, da naj se mandatna doba različnih organov upravljanja in nadzora ne pokriva, saj se s tem onemogočata prekrivanje in prosti tek pri delovanju organov. Z dobo petih let poskušamo upoštevati tudi spremembe v civilni družbi in zagotoviti način imenovanja, ki naj omogoči ustrezno predstavljanje v Svetu glede na mandat organov, ki imenujejo ali potrjujejo člane.

Posebnost, ki smo jo dodali, je omejitev števila mandatov članov Sveta. Svet mora zagotavljati namreč tudi ustrezno reprezentativnost.

Posebnost, ki jo uvaja zakon je, da se član sveta ne more odpoklicati. S tem naj se zagotovi, da oseba ali organizacija, ki opravi imenovanje, ko se njena sestava spremeni, ne zamenja oseb, ki so bile imenovane s strani predhodnika. V trenutku, ko je imenovan član v organ nadzora, je dolžan zastopati vse interese vseh upravičencev, tako kot član nadzornega sveta v gospodarski družbi zastopa vse lastnike in ne zgolj tistih, ki so ga predlagali v imenovanje ali so ga imenovali. Izjema je možnost odpoklica, ki smo jo dodali glede na določila iz veljavnega zakona, in sicer kadar član zaradi katerega koli razloga ne more opravljati svojih dolžnosti ali če ni bil prisoten na sejah Sveta v obdobju šestih mesecev ali če je v kandidaturi navedel neresnične ali nepopolne podatke ali če je pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. V tem primeru Svet lahko predlaga odpoklic organu, ki je imenoval člana Sveta in imenovanje novega člana. Do nadomestitve član Sveta, v zvezi s katerim je bila izglasovana zahteva za odpoklic, nima glasovalne pravice.

Predlog zakona je obdržal tudi izjemo, ko članu, ki ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje oziroma izvolitev, določenih v tem zakonu, ali ki odstopi, preneha mandat.

Postopku za ponovno imenovanje smo dodali, da novo imenovani član zaključi mandat člana, ki ga nadomešča. Ne nadomešča se član, katerega mandat se zaključi prej kot v šestih mesecih. S tem želimo zagotoviti preglednost mandatnih dob članov.

Trenutek konstituiranja sveta je urejen na podoben način, kot ga pozna trenutno veljaven zakon, ki pa je časovno natančneje in objektivneje definiran.

21. člen

21. člen je obstoječi 19. člen dosedaj veljavnega zakona. Dodana je določba, ki določa potrebno večino pri glasovanju v Svetu. Delovanje in glasovanja so javna, razen v primerih, ko bi razkritje podatkov iz glasovanja razkrilo podatke, ki so sicer izjema od prostega dostopa do informacij javnega značaja v skladu z zakonodajo, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. Tu bosta v praksi najpogostejši izjemi dostop do poslovnih skrivnosti in osebnih podatkov.

Dodana je tudi določba, da se Svet mora sestati najmanj enkrat na četrtoletje. Mora pa se sestati nemudoma, kadar to zahtevajo najmanj trije člani sveta, Nadzorni svet ali Uprava RTV

Slovenija.

Dodali smo tudi, da so člani Uprave in predsednik Nadzornega sveta ter Sveta delavcev upravičeni sodelovati na sejah Sveta in so tja stalno vabljeni. Vodilni zaposleni RTV in ostali zaposleni ter tretje osebe so lahko povabljeni na seje Sveta, kadar se tako odloči predsedujoči Svetu RTV Slovenija.

Za plačilo članov sveta obstajajo po svetu različni pristopi. Predloga zakonov, ki sta jih podala EBU in Article 19, zagovarjata stališče, da člani sveta za svoje delo enako kot tudi člani skupščin v gospodarskih družbah, ki izvajajo lastniška upravičenja, ne smejo biti plačani.

Drugi vidik je, da člani opravljajo deloma nadzorne funkcije, ki so v gospodarskih družbah plačane, in da bi zato morali biti tudi člani sveta za svoje delo plačani.

V vsakem primeru pa je zaradi vloge in nalog, ki jih ima Svet, nujno, da, četudi bi se opravljanje nalog plačevalo, plačilo nikdar ne sme biti odvisno od finančne uspešnosti projektov. V tem primeru bi lahko nastala prevelika skušnjava, da bi se kvaliteta, ki jo mora zagotavljati Svet v imenu vseh uporabnikov storitev RTV Slovenija, podredila finančnemu uspehu, v primeru, da bi bil sistem nagrajevanja članov Sveta vezan na presežek prihodkov nad odhodki.

Zato smo predlagali sistem, v katerem je sicer zagotovljeno plačilo članov Sveta, vendar je vezano na višino sejin, ki jih Vlada predlaga za člane nadzornih svetov podjetij v državni lasti. Poleg tega so člani upravičeni še do materialnih in potnih stroškov. Vsa izplačila iz tega naslova pa so omejena na največ dve povprečni plači generalnega direktorja iz naslova opravljanja javne službe, saj se sicer lahko zgodi, da začnejo člani opravljati naloge, ki bi jim lahko prinesle dodatne prihodke, ki pa niso nujne za delovanje in izvajanje nalog Sveta.

Višji znesek je določen za predsednika in namestnika iz naslova potnih stroškov in materialnih stroškov, saj bosta kot predstavnika v mednarodnem sodelovanju zelo verjetno imela tudi višje potrebe.

V predlogu sprememb zakona smo uvedli tudi pomembno novost, in sicer administrativno pomoč, ki se zagotavlja za delo Sveta in nad katero ima pristojnost pa tudi sredstva za njeno delovanje Svet sam. Za delo Sveta RTV Slovenija se namreč zagotovijo v skladu z dogovorom s Svetom do trije zaposleni, ki so v njegovi pristojnosti. RTV Slovenija je dolžna zagotavljati sredstva za njihovo delo, vendar znesek ne sme preseči 0,3 odstotka letnih prihodkov iz naslova opravljanja javne službe.

22. člen

Pristojnosti Sveta so določene glede na naloge, ki naj bi jih opravljal v javni radioteleviziji. Usklajene so deloma tudi z običajnimi pristojnostmi, kot jih ima sicer skupščina v gospodarskih družbah. Tu smo določili nekaj posebnosti zaradi specifičnih nalog, ki jih opravlja Svet (uporabniški svet).

Za posamezne odločitve Sveta smo zaradi njihove pomembnosti določili kvalificirano večino.

Posebna dolžnost Sveta, ki je do sedaj ni bilo, je sprejemanje etičnih in strokovnih standardov

delovanja RTV Slovenija v sodelovanju z odgovornimi uredniki. Dodali smo tudi dolžnost sprejemanja etičnih in strokovnih standardov oglaševanja v vsebinah, ki jih razširja RTV Slovenija, ki se uskladijo z upravo in odgovornimi uredniki.

V izjemnih primerih in s kvalificirano večino Svet zaradi svojega statusa lahko tudi razreši člane Uprave in odgovorne urednike.

V skladu z zagotovljeno avtonomijo in neodvisnostjo RTV Slovenija in mednarodnimi standardi smo dodali odstavek, ki zapoveduje, da Svet nima pravice posegati v posamezne dele vsebin ali programa pred njihovo objavo in da pred objavo ne sme sprejemati odločitev in stališč, ki so povezani z njihovo objavo.

23. člen

Uprava RTV Slovenija je tista, ki vodi in upravlja RTV Slovenija.

Glede na velikost in raznolikost nalog, ki jih opravlja RTV Slovenija, menimo, da je primerno, da jo vodi veččlanska Uprava. Že v trenutni ureditvi je RTV Slovenija dejansko upravljala ekipa treh oseb, ki so opravljale naloge članov Uprave v družbi. Razlog je tudi v zelo velikem številu zaposlenih, ki zahteva tako sestavo.

Upravo naj sestavlja pet članov, ki so imenovani s strani uporabnikov oz. njihovih predstavnikov.

Mandat Uprave je štiri leta. S tem se zagotovi dolžina običajnega mandata uprav, ki pa je hkrati različna od dolžine mandata ostalih organov javne radiotelevizije, s čimer naj se zagotovi verižno prekrivanje mandatov in za ves čas in v vseh primerih prisotnost oseb, ki imajo daljši staž v organih javne radiotelevizije, s čimer se zagotovijo bolj skladni prehodi in vsaj minimalna kontinuiteta v delovanju RTV Slovenija.

V nasprotju s trenutno veljavno zakonsko ureditvijo, pri kateri se imenujejo generalni direktor ter direktor radia in direktor televizije, se predlaga ureditev, kjer se imenuje uprava, ki je sestavljena iz petih članov. Posamezne osebe v upravi nimajo v zakonu vnaprej razdeljenih področij delovanja, temveč je notranja organizacija stvar optimizacije delovanja RTV Slovenija v skladu z namenom, zaradi katerega ima javna radiotelevizija pooblastila za opravljanje javne službe, ob upoštevanju časa in potreb, ob katerih deluje javna radiotelevizija. Tudi struktura javnih radiotelevizij po svetu ni večna in se spreminja glede na naloge in vsebinske spremembe delovanja, ki običajno sledijo dobrim praksam, tudi komercialnih televizij. Notranja struktura delovanja nima veliko opraviti s samim dejstvom, ali je neka organizacija v osnovi pridobitna ali ne, temveč bolj z dilemo, katera struktura je najučinkovitejša za zagotavljanje nalog, ki so določeni organizaciji postavljene. Običajna delitev v javnih radiotelevizijah je na del, ki se ukvarja s televizijsko, in del, ki se ukvarja z radijsko dejavnostjo, medtem ko se praksa v uspešnih medijih, katerih naloga je vedno predvsem zagotavljanje vsebin, vse bolj odloča za strukturo, v kateri je določen del zadolžen za vsebine, saj so te iste, ne glede na prenosno pot do končnega prejemnika, drug del strukture pa se ukvarja z načinom optimizacije prenosa teh vsebin glede na posamezne konkretne prenosne poti. Notranja struktura je stvar uspešnega delovanja javne družbe, ki zagotavlja namen, zaradi katerega je bila ustanovljena, in mora biti odprta v obsegu, ki dopušča avtonomno določanje oblike in načina delovanja javne radiotelevizije. Nikakršnega razloga ni, da bi strukturo določal zakon. Namen, ki ga želi zakon doseči je zgolj, da se izpolnijo naloge, ki jih ima javna radiotelevizija, med drugim, da predvaja določeno število televizijskih in določeno število radijskih programov in da poleg tega zagotavlja vsebine tudi na drugih prenosnih poteh. Vsebine, ki jih zagotavlja, morajo dosegati določeno kvaliteto in standarde, ki so določeni v zakonu. V kakšni strukturi in na kakšen način bodo to zagotavljali, pa se bodo odločili sami, saj so osebe, ki bodo imenovane strokovnjaki za navedena vprašanja in imajo pravico same odločiti, kaj je najbolj primerna oblika, v kateri želijo

delovati. Notranja organizacija se tako določi v statutu, odločitev o funkcijah znotraj Uprave pa se lahko pusti tudi upravi, ki ima na voljo odprto organizacijsko strukturo in si med seboj posledično lahko razdeli naloge glede na trenutne razmere in sposobnosti posameznih članov Uprave. Strukture in odgovornosti Uprave ne smemo zamenjevati z organizacijsko strukturo družbe ter odgovornostmi glede področij in nalog posameznih vodstvenih delavcev v RTV Slovenija.

Generalni direktor je odgovoren tako za vsebinsko kakor tudi poslovno delovanje RTV Slovenija. Vse vodstvene funkcije, vključno z odgovornimi uredniki, v večjem ali manjšem delu delujejo na obeh nivojih. Delujejo v organizaciji, katere namen je zagotavljati izvajanje javne službe, ki je vsebinske narave, vse ostale funkcije, ki jih izvajajo, kot so na primer poslovne funkcije, pa so podporne funkcije pri izvedbi nalog javne službe. Še več, izvedba vsebinske funkcije brez ne samo ustreznih znanj, temveč tudi brez resnega upoštevanja značilnosti, pogojev in omejitev, ki jih poslovna funkcija postavlja, namreč ni in ne more biti mogoča. Temu primerno smo uredili tudi sestavo in odgovornost organov in posameznih članov organov.

Zaradi narave in funkcije RTV Slovenija in narave funkcije, ki jo izvaja generalni direktor, je prav, da ga imenuje v skladu s tudi siceršnjo prakso Nadzorni svet. Nadzorni svet je namreč tisti, ki bo v večini tudi nadzoroval njegovo delovanje oziroma delovanje Uprave in je zato tudi odgovoren, da izbere osebo, ki bo na najboljši možen način zagotavljala izvajanje funkcij javne radiotelevizije. Posebnost RTV Slovenija pa je, da naloge nadzora opravlja Nadzorni svet, in sicer predvsem klasične naloge nadzora v smislu finančnega in poslovnega delovanja družbe, vsebinski nadzor nad zagotavljanjem izvajanja javne službe, zaradi česar javna radiotelevizija deluje, pa opravlja v večjem delu Svet. Torej imata dejansko vlogo nadzornega organa, ne glede na poimenovanje tako Nadzorni svet kakor tudi Svet. Zato bi bilo primerno, da tudi Svet sodeluje pri imenovanju generalnega direktorja.

Ker pa v RTV Slovenija Svet izpolnjuje nalogo deležnika (»stakeholderja«), ki mora biti politično neodvisen in pluralen, smo na račun tega iz njega izločili direktne predstavnike države kot tiste subjekte, ki so sicer v skladu z zakonodajo praviloma pristojni za razpolaganje z državnim premoženjem. Javna radiotelevizija sicer razpolaga s premoženjem, ker pa to ni njeno bistvo, temveč zgolj sredstvo za doseganje ciljev opravljanja javne službe, ki se opravlja za širši segment kot zgolj za državljane, so tu določene posebnosti. Zaradi vsega navedenega je treba državi v Nadzornem svetu zagotoviti možnost določene kontrole, vsaj v delu, v katerem opravlja nadzor nad poslovanjem, saj imajo finančne posledice delovanja RTV Slovenija lahko tako finančne kakor tudi siceršnje premoženjske posledice za Republiko Slovenijo, ki jo zastopa izvršilna oblast. Zaradi navedenega so v Nadzorni svet imenovani štirje predstavniki države, od tega eden na predlog opozicije. Nedvomno bi to lahko bili zgolj predstavniki vlade, kar pa bi povzročilo politično neuravnoteženost organa, poleg tega pa tudi nerealen odraz stanja v družbi. Zato se sedeži, ki pripadajo državi, razdelijo med tri člane, ki jih imenuje državni zbor, kjer bo najmanj enega imenovala opozicija, enega člana pa imenuje vlada, kot neposredni zastopnik države. Na volitvah državljani izvolijo za vodenje države določene stranke, ki neodvisno od volje volivcev sklepajo koalicije. Torej so dejansko vsi, ki so izvoljeni v državni zbor, izvoljeni za vodenje države preko organov izvršilne oblasti, in tak predlog omogoča, da pozicija imenuje tri člane, enega, ki ga je postavila preko vlade, dva pa preko državnega zbora, opozicija pa imenuje najmanj enega člana, s čimer naj se zagotovi pluralnost. Vendar pa so člani Nadzornega sveta lahko zgolj osebe, ki izpolnjujejo določene kriterije in ki niso zasedale ali ne zasedajo določenih pozicij, ki bi lahko vplivale na njihovo strokovno neodvisnost. Naloga Nadzornega sveta javne radiotelevizije je namreč v večini izvajanje klasičnih nalog, ki jih opravlja Nadzorni svet v gospodarskih družbah, in to morajo opravljati v skladu s standardi, ki veljajo za profesionalno vodenje družb.

Enega člana Nadzornega sveta imenuje Svet delavcev v skladu z zakonodajo, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju.

Vsak izmed članov je imenovan v Nadzorni svet s strani različnih subjektov z različnimi

interesi. Ne glede na to mora biti delovanje vseh članov usmerjeno v poslovno uspešno delovanje javne radiotelevizije. Medtem ko bodo člani, ki jih predlaga Svet, verjetno zastopali predvsem interese izvajanja javne službe, bodo morali predstavniki državnega zbora in vlade zastopati interese države kot posredne lastnice in tudi finančno odgovorne v skrajnih primerih. Ti predstavniki bodo predvsem morali paziti, da ne bo prišlo do primerov, ko bo država dejansko morala odgovarjati za delovanje javne RTV zunaj dogovorjenih okvirov. Posebna pozornost pri delovanju teh članov mora biti posvečena tudi dejstvu, da zastopajo Republiko Slovenijo. Član, ki ga predlaga Svet delavcev, opravlja naloge predvsem v oziru zastopanja zaposlenih v skladu z zakonodajo, ki ureja sodelovanje zaposlenih pri upravljanju.

V skladu z logiko delovanja nadzornih svetov v gospodarstvu mora vsak član Nadzornega sveta zastopati vse lastnike in ne zgolj tistih, ki so ga imenovali. V nasprotnem primeru je sicer celo odškodninsko odgovoren za svoje delo, če bi zaradi delovanja v korist zgolj določenih lastnikov ostalim nastala škoda. Nadzorni svet javne radiotelevizije pa mora zaradi svoje specifičnosti zastopati vse upravičence iz naslova opravljanja javne službe, sicer člani Nadzornega sveta odškodninsko odgovarjajo za svoje delovanje, ki bi bilo v nasprotju z doseganjem interesov teh in same RTV Slovenija.

Zaradi dejstva, da v Nadzornem svetu torej niso zgolj predstavniki dejanskih deležnikov in zaradi pravne presumpcije nadzora ter za zagotavljanje ustrezne skrbnosti razpolaganja z državnim premoženjem in zagotavljanja izvajanja javne službe javne radiotelevizije kot dejavnosti, za katero je v končni fazi odgovorna vedno država, smo imenovanje generalnega direktorja razdelili med oba organa, ki imata vlogo nadzornega organa.

RTV Slovenija izvede javni razpis za generalnega direktorja, ki naj zagotovi transparentnost delovanja javne radiotelevizije. Na podlagi prispelih prijav Nadzorni svet, ki je dejanski predstavnik deležnikov in s tem pravih zastopnikov lastnika, v skladu s prakso imenovanja Uprave v predlaga kandidata, ki naj se imenuje za generalnega direktorja. Zaradi vloge Nadzornega sveta, ki opravlja predvsem naloge nadzora nad poslovanjem družbe, se predlagani kandidat posreduje v potrditev in dokončno imenovanje Svetu, ki opravlja nalogo nadzora z vidika zagotavljanja namena, zaradi katerega je podeljeno zakonsko pooblastilo za izvajanje javne službe.

Na podlagi tega postopka se zagotovijo tako varstvo vsebinskih kakor tudi poslovnih interesov in sodelovanje obeh nadzornih organov ob upoštevanju običajnega postopka, ki sicer velja za imenovanje uprav v Republiki Sloveniji.

S sodelovanjem Sveta pri imenovanju generalnega direktorja se omeji tudi morebiten čezmeren vpliv politike, ki bi lahko bila prisotna, če člani Nadzornega sveta, imenovani s strani države, ne bi v celoti sledili najboljšim možnim interesom Republike Slovenije v obsegu, kot jo varuje pri namenu zagotavljanja javne službe zakon. Vse to velja ob predpostavki, da bodo v vseh organih imenovani ustrezno usposobljeni ljudje z ustrezno visoko stopnjo integritete, ki mora biti predpogoj za vse imenovane osebe.

V praksi bo to pomenilo, da se bodo člani Nadzornega sveta in Sveta, če bodo želeli izpeljati hiter postopek imenovanja, med seboj uskladili. V nasprotnem primeru je določena za primer, ko bi zaradi zavlačevanja, blokade ali siceršnje neizvolitve generalnega direktorja nastajala škoda javni radioteleviziji, tudi verjetna odškodninska odgovornost vseh oseb, ki opravljajo nadzorno funkcijo.

Poleg siceršnje odgovornosti pa smo želeli z mehanizmom rokov in postopka v primerih neizvolitve zagotoviti javni radioteleviziji še dodatno varnost, da bo lahko opravljala naloge, ki jih je dolžna opravljati. V primeru, da so izbrane v organe osebe, ki so nesposobne ali pa se niso pripravljene usklajevati, je treba tak položaj razrešiti in omogočiti nadaljevanje nemotenega delovanja javne radiotelevizije. Zato smo predlagali varovalo: v primeru, da v roku treh mesecev od predložitve prvega predloga za imenovanje generalnega direktorja Svet ne imenuje nobene predlagane osebe s strani Nadzornega sveta, imenuje generalnega direktorja

izmed prijavljenih kandidatov v roku tridesetih (30) dni od preteka tega roka Svet (lahko pa predlaga ponovitev javnega razpisa). S tem časovno omejimo rok, v katerem mora priti do dogovora med Svetom in Nadzornim svetom.

Direktor mora biti imenovan s strani prijavljenih kandidatov, saj mora tudi v tem primeru biti postopek transparenten. Vprašanje je, zakaj imajo končno odločitev člani Sveta in ne Nadzornega sveta. Razlog je v dejstvu, da Svet predstavlja v določenem delu organ skupščine, ki ima tudi nadzorna pooblastila, in je zato tudi primerno, da prevzame končno odločitev o osebah, ki vodijo družbo, katere lastnik oziroma deležnik so osebe, ki jih predstavljajo člani Sveta.

Preostale člane Uprave imenuje na predlog generalnega direktorja Svet. Razlog za tak način imenovanja je, da želimo uvesti vsaj delni mandatarski sistem, v katerem si generalni direktor sam izbere osebe, s katerimi želi sodelovati in ki jim najbolj zaupa. Upravo imenuje torej organ nadzora. V primeru imenovanja generalnega direktorja smo določili pooblastilo za predlaganje nadzornemu svetu, imenovanje pa Svetu, v primeru preostalih članov Uprave pa predlaganje generalnemu direktorju, imenovanje pa zopet Svetu. Razlog je v tem, da se je izkazalo, da je Nadzorni svet že izpolnil svojo nalogo in da je s predlogom generalnega direktorja praviloma predlagal tudi ekipo, ki bo delovala z njim. V praksi bo kandidat za generalnega direktorja pred imenovanjem predstavil tudi ekipo, s katero želi delati.

Razlika med imenovanjem generalnega direktorja in preostalih članov Uprave je, da je za prvega predpisan razpis, za ostale pa ravno zaradi dejstva, da si generalni direktor sam želi izbrati ekipo, ki ji zaupa in s katero želi delati, te zahteve ni.

V primeru, da Svet na predlog generalnega direktorja ne imenuje predlaganih kandidatov za člana Uprave, mora generalni direktor v roku tridesetih dni po zavrnitvi njegovega predloga predlagati novega člana Uprave. Predlagati ne sme osebe, ki je bila zavrnjena. V primeru, da Svet ne imenuje tudi novo predlaganega kandidata generalnega direktorja za člana Uprave, imenuje preostale člane Uprave Nadzorni svet.

Tu smo obrnili sistem. In sicer, če Svet, ki je imenoval generalnega direktorja, ne zaupa njegovi izbiri, moramo sicer kljub temu opraviti imenovanje s strani Nadzornega sveta, toda tokrat s strani tistega, ki je generalnega direktorja predlagal.

Predlog zakona za vse člane Uprave podaja zahtevo, da morajo imeti najmanj visokošolsko izobrazbo pridobljeno po študijskih programih druge stopnje oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in vsaj deset let delovnih izkušenj. Generalni direktor mora imeti vsaj pet let vodstvenih delovnih izkušenj in vsaj pet let delovnih izkušenj v medijih ali z mediji, v novinarstvu ali v kulturi, izobraževanju, znanosti. Člani Uprave morajo imeti ob nastopu funkcije potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov družb, izdan s strani osebe, ki ima dovoljenje Republike Slovenije za pripravo in izvedbo programov izobraževanja za pridobitev potrdila o usposobljenosti za člana Nadzornega sveta ali upravnega odbora družbe.

Vsi ti pogoji so postavljeni iz več razlogov. Prvi razlog je, da je RTV Slovenija tako velika organizacija s tako obsežnim proračunom in premoženjem, da so to minimalni pogoji, ki bi jih kateri koli skrben lastnik in skrbnik postavil za njeno vodenje. Investicija je v tem primeru denar, ki ga naročniki plačajo za izpolnjevanje točno določenega namena. Generalni direktor mora imeti še specifične izkušnje, ki mu dajejo usposobljenost za opravljanje specifičnih nalog, ki jih opravljajo mediji, posebej javna radiotelevizija. Vsi ostali člani Uprave teh specifičnih zahtev nimajo, ker se bo morda želelo pridobiti osebe s kakšnimi drugimi izkušnjami, kot so na primer optimizacija procesov, reorganizacija družbe, uvajanje novih tehnologij in druge naloge.

Poseben pogoj, ki je podan za vse člane Uprave, je, da imajo izkazano ustrezno znanje iz poslovanja in nadzora. Medtem ko je presoja izkušenj vedno subjektivno pogojena, je navedeni izkaz znanja objektivno dejstvo, ki je standard v vseh družbah, ki jih vodi ali upravlja

Republika Slovenija, postaja pa kljub dejstvu, da to ni obvezna zahteva, praviloma tudi pogoj v številnih zasebnih gospodarskih družbah. Tudi opravljanje nalog vodenja in upravljanja zahteva specifična znanja in določeno izkazovanje teh, četudi zgolj v minimalnem obsegu, kot ga zahtevamo v našem primeru, je nujno.

Zahteve, ki smo jih postavili za osebe, zaposlene v upravi, so resnično minimalni standardi, da lahko upravljajo navedeno funkcijo. Nadzorni svet in Svet za imenovanje oseb vedno lahko postavita višje standarde, kar bi bilo v praksi glede na trenutne potrebe javne radiotelevizije, kot se bodo konkretno lahko izkazale ob vsakem imenovanju, tudi najbolj ustrezno.

Uprava odloča z večino glasov vseh svojih članov. Zakon ali statut določata lahko tudi izjeme, ko so vsa pooblastila dana generalnem direktorju ali pa se zahteva za sprejem odločitve soglasje celotne Uprave. V primeru, ko Uprava odloča z glasovanjem, v primeru enakega števila glasov odloči glas generalnega direktorja. Statut družbe bo verjetno podrobneje uredil navedeno vprašanje v skladu z najbolj optimalno rešitvijo, kot jo bodo predlagali ustrezni organi glede na izkušnje RTV Slovenija.

Svet RTV Slovenija lahko razreši člane Uprave pred potekom časa, za katerega so imenovani:

- če generalni direktor ali član Uprave sam zahteva razrešitev;
- če nastane kateri od razlogov, zaradi katerih v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja preneha delovno razmerje generalnemu direktorju ali članu Uprave po samem zakonu;
- če generalni direktor ali član Uprave pri svojem delu ne ravna v skladu s predpisi in splošnimi akti RTV Slovenija ali ne izvršuje sklepov organov RTV Slovenija ali ravna v nasprotju z njimi;
- če generalni direktor ali član Uprave s svojim delovanjem povzroči RTV Slovenija večjo škodo ali če zanemarljivo ali malomarno opravlja svoje dolžnosti, tako da nastanejo ali bi lahko nastale hujše motnje pri delu RTV Slovenija;
- v primeru iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona;
- če za člana Uprave predlaga razrešitev generalni direktor.

Gre za razloge, ki so opredeljeni po vzoru običajnih ureditev na tem področju.

24. člen

Imenovanje zaposlenih v RTV Slovenija na vodstvene pozicije mora biti v skladu z uveljavljenim načinom imenovanja praviloma naloga Uprave. Ne more namreč imenovati vodstvenih delavcev in urednikov Nadzorni svet ali skupščina, saj bi to pomenilo, da opravlja upravljalne funkcije in da ne zaupa svoji upravi. Uprava mora imeti pravico imenovati osebe, ki zasedajo vodilne pozicije, saj na koncu odgovarja za izpolnitev nalog, ki je odvisna od tega, kdo zaseda katero mesto. Uprava je odgovorna tako za vsebinsko izpolnjevanje nalog javne službe kot tudi za poslovanje javne radiotelevizije. Nesmiselno je namreč od Uprave zahtevati odgovornost za osebe, ki jih ne sme in ne more imenovati sama, in za delo oseb, ki jih ne imenuje in jih ne sme razrešiti. Uprava bi v takem primeru tudi zelo težko upravljala delo, če obljubi izpeljavo določenih projektov ter izvedbo in doseganje določenih ciljev, pri tem pa si ne sme v celoti sama izbrati vodilnih ljudi, ki ji bodo pomagali pri doseganju teh ciljev.

Kljub prej zapisanemu obstaja zaradi specifične vloge, ki jo ima javna radiotelevizija, v določenem obsegu izjema v postopku izbire in imenovanja odgovornih urednikov. Izjema ne more obstajati pri imenovanju, ker v tem primeru Uprava ne bi izpolnjevala upravljalnih funkcij, temveč obstaja možna izjema v institutu predhodnega obveznega soglasja k imenovanju. V tem primeru dejansko imenuje vodilne zaposlene Uprava, vendar so pri odgovornih urednikih postavljene omejitve z namenom neodvisnega, pluralnega in kvalitetnega zagotavljanja storitev

in vsebin, kar je izvirna naloga javne službe in izvrševanje katere nadzira Svet. To svojo funkcijo nadzora in avtoritete pri zagotavljanju izpolnjevanja namena javne službe zagotavljanja javne radiotelevizije izvaja tudi pri imenovanju in razreševanju odgovornih urednikov. Naloga Sveta je, da zagotavlja sistem, kjer se izbirajo za opravljanje javne službe najboljše in najbolj usposobljene osebe. To pa ne pomeni nujno, da izvaja konkretno izbiro, temveč da predvsem postavlja standarde izbire. Ni namreč pomembno, kdo je oseba, ki zasede določeno funkcijo ali opravlja posamezne naloge, temveč katere kvalitete in izkušnje mora ta oseba imeti za to, da bo kakovostno izpolnjevala naloge, zaradi katerih se zaposli na navedenem položaju oz. funkciji. Svet je namreč tisti, ki bo bdel posebej pozorno ravno nad opravljanjem teh nalog, zato je prav, da ima ne sicer končno, temveč pomembno besedo pri določanju, katere osebe in s kakšnimi kvaliteta in izkušnjami lahko opravljajo te zahtevne naloge.

V praksi bo to pomenilo, da se bo predhodno uskladi z upravo o pogojih za imenovanje in v skladu s potrebami Uprave praviloma lahko tudi o posameznih kandidatih in izpolnjevanju pogojev teh. Na podlagi teh posvetovanj Uprava predlaga ustreznega kandidata.

Praksa v delovanju dobrih, predvsem pa uspešnih organizacij je, da se preko najrazličnejših instrumentov, le redko pravnih, poizkuša doseči soupravljanje zaposlenih pri delovanju organizacije. Zaradi navedenega imajo zaposleni v javni radioteleviziji zagotovljen proporcionalno nadpovprečno močan položaj nasproti ostalim skupinam v vseh organih javne radiotelevizije in tudi neposredno člane Sveta, katerih naloge in vpliv so podani tudi pri imenovanju vodilnih oseb. Uspešne družbe namreč ne morejo poslovati brez ustrezne podpore vseh svojih zaposlenih na vseh mestih v organizaciji. Zato si organizacije na različne načine prizadevajo za njihovo tvorno in uspešno sodelovanje v interesu vseh zaposlenih, torej tudi Uprave.

Zato je sodelovanje v delu, v katerem mora nadrejeni zagotavljati ustrezno strokovnost in kvaliteto vsebine in storitev, sodelovanje zaposlenih ne samo primerno, temveč vedno tudi nujno. Izkušnje in vizija delovanja določenega področja so verjetno najbolj opredeljene in razvite ravno v skupinah ali okoljih, ki to delo opravljajo. Na drugi strani pa je ravno to eden izmed pglavitnih razlogov, da zaposleni oz. člani teh skupin nimajo končne besede pri imenovanju svojega nadrejenega. Odnos, v katerem je položaj nadrejenega odvisen od zaposlenega, nadrejenemu namreč ne omogoča izvajanja vseh potrebnih nalog, ki mu jih predpisuje Svet, saj s tem tvega svoj trenutni ali bodoči položaj. Še več, vizija ali delo, ki se opravlja, morda potrebuje nov zagon ali drugačen pristop in zato mora oseba, ki je zadolžena za izvajanje teh nalog imeti ustrezno avtonomijo. Poleg vsega tega odgovorni urednik v praksi v medijih opravlja več kot zgolj vsebinsko delo. V določenem delu je tudi poslovodja svoje delovne organizacije, vodja delovnih procesov, ki zagotavljajo opravljanje njegove osnovne funkcije. Ni namreč ustrezno razumevanje dela odgovornega urednika na način, da je popolnoma neodvisen od realnih finančnih in premoženjskih okoliščin, v katerih mora delati, in da se s tem mora ukvarjati nekdo tretji, ki pa ne sme imeti vpliva na urednika. V praksi seveda ni tako, in odgovorni uredniki opravljajo v precejšnjem delu tudi funkcijo poslovodenja, zato je prav, da zakon sledi tej realnosti. Kakor je na eni strani odvisen od realnih danosti, v katerih deluje, je na drugi strani življenjsko odvisen predvsem od kvalitete in sposobnosti svojih zaposlenih.

Vodilni zaposleni in odgovorni uredniki, ki ne opravljajo svojih nalog kvalitetno in v skladu s standardi, ki morajo biti znani ali vsaj natančno določljivi vnaprej, morajo biti zamenljivi, če želi javna radiotelevizija delovati uspešno in če je razlog za njihovo neuspešno delovanje na njihovi strani.

Potrebno je poudariti, da se mora ob tem brezpogojno zagotoviti neodvisnost novinarskega dela in dela urednikov, vendar gre tu za vsebinsko neodvisnost, ne za poslovno neodvisnost od realnega stanja v javni radioteleviziji, ki je omejena s finančnimi, premoženjskimi in tehničnimi sredstvi ter kvaliteto in številom oseb.

Omejitve pa niso podane samo zaradi prej naštetih oseb, temveč so omejitve lahko tudi vsebinske narave. Svet ima ne samo pravico, temveč dolžnost določati vsebinsko strukturo delovanja javne službe, saj je to naloga, ki mu je bila zaupana s strani oseb, ki jih zastopa, torej vseh upravičencev javne radiotelevizije. Standardi in zahteve morajo biti znani vnaprej in morajo temeljiti na viziji, ki naj jo preko sprejete strategije dosega javna radiotelevizija. Za doseganje vizije in strategije so odgovorni tako člani nadzora, upravljanja kakor tudi odgovorni uredniki, novinarji in zaposleni. Vsi navedeni so v službi javne radiotelevizije zaradi izpolnjevanja te vizije, in to vizijo določajo preko določb zakona in preko svojih predstavnikov upravičenci, torej prebivalci, državljani, slovenska manjšina v tujini, italijanska in madžarska avtohtona narodnost v Sloveniji in pripadniki romske etnične skupnosti.

Vizije ne postavlja in je ne more postavljati ne Uprava, ne zaposleni, temveč upravičenci preko svojih predstavnikov. Uprava in zaposleni, torej tudi novinarji in uredniki, pa v soglasju s predstavniki upravičencev, ob upoštevanju pogojev iz pooblastila za opravljanje javne radiotelevizije, torej preko obeh nadzornih teles javne radiotelevizije, sodelujejo pri določanju in vzpostavitvi strategije izvajanja vizije javne radiotelevizije, in sicer vsak od njih v skladu s položajem in pristojnostmi, ki mu v organizaciji pripadajo. Tako vizija kakor strategija morata biti splošni in namenjeni izpolnjevanju splošnih interesov upravičencev in ne smeta prvenstveno slediti individualnim interesom predlagateljev posameznikov v posamezne organe, članov organov javne radiotelevizije ali zaposlenih v organizaciji. Izjemoma je to možno, kadar ti individualni interesi v prvi vrsti služijo tudi splošnemu interesu upravičencev v skladu z zakonom in je uresničevanje individualnih interesov teh posameznikov torej zgolj stranski produkt izpolnjevanja splošnih interesov, katerih izpolnjevanje je namen javne službe in torej predmet njene vizije in strategije. Njihova naloga je torej sooblikovanje in izpolnjevanje strategije na podlagi vizije, ki jo določajo praviloma samostojno zakon ter Svet in Nadzorni svet.

Zato Uprava in zaposleni ne morejo deležnikom (»stakeholderjem«, v klasičnih družbah so to lastniki »shareholderji«) določati vizije in strategije, temveč je ravno obratno, deležniki določajo vizijo in strategijo javne radiotelevizije, člani organov, organi in zaposleni v organizaciji pa lahko sodelujejo v skladu s predpisanimi postopki pri oblikovanju vizije in strategije in se po sprejetju teh sami odločijo, ali so pripravljeni slediti sprejeti viziji in strategiji ali pa to za njih ni sprejemljivo in poiščejo drugo okolje, v katerem bodo lahko izpolnjevali namene, vizijo in strategijo, za katere menijo, da so primernejši.

Vsak drugačen način določanja vizije in strategije bi bil iz navedenih razlogov nelegitimen in verjetno tudi protiustaven. Zgolj dejstvo, da upravičenci, ki so deležniki, niso organizirani kot lastniki v klasični gospodarski družbi, ne pomeni, da so brez pravic, ki jim kot deležnikom pripadajo, ali da so te pravice prenesene na organe upravljanja. V določenem delu, in sicer v delu in obliki, kot jo določa zakon, so prenesene na posamezne organe znotraj javne radiotelevizije, v tem delu v skladu z nalogami, ki jih imajo, delno tudi na urednike in novinarje.

Obstaja pa pri določanju vizije in strategije za delovanje javne radiotelevizije zelo pomembna razlika glede na preostale organizacije v družbi. Zaradi posebne vloge, ki jo ima javna radiotelevizija, že sam zakon v določenem obsegu določa vizijo oziroma namen, ki ga mora imeti javna radiotelevizija, ki med drugim določa, da je namen zagotavljanje širokega nabora vsebin, programov ter uravnotežene in raznolike programske ponudbe in dostopa širše javnosti do teh vsebin in programov brez diskriminacije in na temelju enakih možnosti preko različnih kanalov in storitev s ciljem izpolnjevanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb in zagotavljanje pluralizma, vključno s kulturno in jezikovno raznolikostjo. Še več, posebej je določeno večje število ciljev, ki jih morajo zagotavljati vsebine in storitve javne službe in način, na katerega se taki cilji zagotavljajo.

Zaradi navedenega vprašanje, kdo je urednik in kdo imenuje urednike ali vodstvene zaposlene, če to ne vpliva na avtonomijo zaposlenih, ni del njihove avtonomije in ne sme imeti vpliva na

doseganje vizije. Konkretno to pomeni, da se ne sme nikdar posegati v konkretno delo posameznega urednika ali novinarja. Nikdar se ne sme tudi zgoditi, da bi kdor koli predhodno vplival na delo teh oseb brez izrecne zakonske podlage in odločbe ustreznega organa, saj bi to pomenilo nedovoljeno cenzuro. Nikdar se tudi ne sme zahtevati preferenčno obravnavanje posameznih interesnih skupin ali posameznikov, četudi politikov. Še več, politika si nikoli ne sme dovoliti, da bi izkoriščala svoj položaj na tak način, saj bi to kazalo na nerazumevanje vizije in namena, ki ga mora izpolnjevati javna radiotelevizija. Javna radiotelevizija se mora tudi javno in transparentno upreti vsem takšnim poizkusom vplivanja. To je v končni instanci naloga Sveta, ki je tisti organ, ki ima zaradi svoje narave najvišjo moralno, profesionalno in strokovno naravo in pozicijo in zato tudi končno besedo pri uresničevanju vizije in namena javne službe v imenu in za račun upravičencev, ki jih zastopa in katerih vrhovni varuh je. Tu ne sme biti dvoma, kdo je zadnja instanca, ki odloča in določa, kam in kako bo v okviru zakonskih določb in veljavnega pravnega reda in usmeritev opravljanja javnih služb v EU usmerjeno delovanje javne radiotelevizije.

Zato imajo sicer novinarji in uredniki, Uprava in ostali zaposleni pravico sodelovati pri odločanju, in so zaradi narave svojega dela celo dolžni opozarjati na dileme in nerešena vprašanja v konkretnih primerih, ki ne zagotavljajo zadovoljitve ustreznih standardov kvalitete in profesionalizma, odloča pa v končni instanci vedno in izključno Svet. Četudi dokončno odločitev formalno sprejme kdo drug, kot na primer ob zahtevanem predhodnem soglasju Sveta. Ta se odloča sam, kako in v kolikšnem obsegu bo pri imenovanju katerega koli vodilnega delavca ali pri izvajanju posameznih nalog ali vizije in strategije upošteval predloge in mnenja Uprave, Nadzornega sveta, urednikov, novinarjev ali zaposlenih, v kolikor ta presegajo standarde in zahteve, ki jih določajo zakon, pooblastilo, izdano na podlagi zakona ali statut, ali pa se oddaljujejo od njih.

Ali je to najbolj primeren in najbolj ustrezen postopek in organ, je sicer vprašanje, vendar je to identično vprašanje, kot si ga državljani zastavljajo glede pristojnosti državnega zbora, vlade in sodišč. Ustava in zakon sta v našem primeru podlaga za tak sistem, in sicer na podlagi izkušenj, zgodovine in zahtev slovenskega pravnega reda, v zadnjem času pa delno tudi kot stranska posledica določanja siceršnjih pristojnosti organov javne radiotelevizije zaradi pravil o državnih pomočeh s strani EU. Na podlagi vseh teh razlogov je to sistem, ki zagotavlja v končni instanci končno besedo upravičencem iz naslova zagotavljanja javne službe javne radiotelevizije, saj so ti določili, da želijo svoja upravičenja zaradi zgodovinskih razlogov upravljati preko neodvisnega in samostojnega organa, ki je v našem primeru Svet in ki praviloma mora predstavljati interese vseh upravičencev.

Kakor smo navedli že pri imenovanju Sveta, je tudi pri imenovanju odgovornih urednikov možnih več različnih pristopov. Skupno vsem pa mora biti zagotavljanje dejanske avtonomije upravljanja Uprave, sodelovanja zaposlenih in zagotavljanje njihove vsebinske neodvisnosti v skladu z materialnimi zmožnostmi pri izvajanju nalog javne službe in upoštevanje skupščinske vloge Sveta kot predstavnika in absolutnega zastopnika upravičencev – uporabnikov oziroma javnega interesa. Ta ima v obsegu zagotavljanja službe javne radiotelevizije v skladu z vizijo, ki jo v osnovnih točkah določa zakon, odločujočo in končno besedo.

V tem obsegu je predlagana rešitev, po kateri Uprava imenuje odgovorne urednike, s čimer izpolnjuje svoja upravljavska upravičenja. Varovalo zaradi specifične vloge, ki jo imajo odgovorni uredniki, je obveznost javnega razpisa. Zaradi ustreznega delovanja imenovanih oseb in zagotavljanja ustreznega in kvalitetnega izpolnjevanja nalog oziroma vizije javne radiotelevizije, ki so jim zavezani vsi, torej tudi Svet, pa je treba izvesti obvezno posvetovanje o kandidatih za odgovornega urednika z večino programskih delavcev v uredništvu, za katero se bo imenoval odgovorni urednik. Zakon gre dalje in zagotavlja iz tega razloga tudi pravico, da, kadar večina programskih delavcev v uredništvu, za katero se bo imenoval odgovorni urednik, nasprotuje imenovanju določenega kandidata za odgovornega urednika, Uprava te osebe ne sme imenovati za odgovornega urednika. Če namerava Uprava imenovati za

odgovornega urednika kandidata, ki ni dobil pozitivnega mnenja večine programskih delavcev v uredništvu, za katero bo imenovan, mora imenovanje predlagati Svetu. V tem primeru ima uredništvo pravico predlagati Svetu svojega kandidata za odgovornega urednika. S tem se zagotavlja zakonsko določen vpliv na imenovanje urednikov s strani zaposlenih, saj bodo ti morali na koncu delati z njimi, Uprava in Svet pa bosta v primeru slabih rezultatov neposredno odgovorna za slabo doseganje ali celo nedoseganje vizije in namena, kar ima oboje v končni posledici lahko celo odškodninsko odgovornost članov organov vodenja oziroma upravljanja in nadzora. Te odgovornosti v tem obsegu in iz teh razlogov zaposleni in novinarji ne nosijo.

Zaradi izrednega pomena, ki ga ima položaj odgovornega urednika v sistemu javne radiotelevizije s stališča delovanja celotne organizacije, in sicer tako z vsebinskega kot posledično tudi poslovnega vidika, smo položaj odgovornih urednikov vezali na mandat Uprave. Delo Uprave in odgovornih urednikov je nedvomno neposredno medsebojno povezano in tako, kot je Uprava vezana na urednike, in to kljub dejstvu, da ni popolnoma samostojna pri njihovem določanju, tako morajo tudi odgovorni uredniki nositi usodo Uprave, saj neuspeh Uprave ali konec mandata Uprave pomeni, da tudi sami niso zaslužili dodatne priložnosti, in ima torej nova Uprava pravica sama izbirati, s katerimi osebami si želi doseči zastavljene cilje.

Da bodo odgovorni uredniki dejansko lahko kvalitetno in v skladu s profesionalnimi standardi opravljali svoje delo, smo dodali dodaten kriterij izobrazbe ali ustreznih izkušenj. Odgovorni urednik mora tako imeti najmanj visokošolsko izobrazbo pridobljeno po študijskih programih druge stopnje oziroma raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje in vsaj deset let delovnih izkušenj, od tega vsaj pet let delovnih izkušenj na področju, na katerem kandidira, v primeru informativnega programa pa vsaj pet let kot novinar ali urednik.

Vse druge urednike imenuje in razrešuje na podlagi javnega razpisa odgovorni urednik področja. Njihov mandat je štiri leta. V tem obsegu smo dodali na predlog strokovne javnosti in zaradi vloge, ki jo ima odgovorni urednik, tudi pristojnost in odgovornost za zaposlovanje v uredništvu - Zaposlovanje v uredništvu se v okviru aktov RTV Slovenija, ki določajo kvote zaposlitev, izvaja na predlog odgovornega urednika.

Namen je zagotoviti avtonomnost izbire sodelavcev, za katere tudi odgovarja. V nasprotju z imenovanjem odgovornih urednikov tu ni zahteve po posvetovanju s Svetom. Še več, izbira je celo neodvisna od Uprave, saj odgovorni urednik odgovarja za svoje delo in za izbor jamči v končni fazi s svojim položajem, kar mora zadoščati tako upravi, kakor tudi preostalim organom. Seveda pa bo priporočljivo, da se odgovorni urednik predhodno v praksi vsaj za ključne kadre posvetuje z upravo. Ob tem je treba opozoriti, da je število zaposlenih, vodstvenih zaposlenih kakor tudi urednikov določeno v organizaciji. Praviloma bo v določenem delu to število preko drsnih kriterijev opredeljeno tudi v aktih družbe, kar pa je odvisno od Uprave družbe. Mandat urednikov je določen fiksno, saj nima smisla, da na nižjih položajih vežemo položaj na mandat Uprave oziroma njihovih nadrejenih.

Vodstvene delavce v skladu s statutom RTV imenuje in razrešuje Uprava. Njihov mandat je določen s statutom RTV. V nasprotju z odgovornimi uredniki, ki imajo zaradi posebne narave funkcije in nalog, ki jih opravljajo, poseben položaj, predlagatelj meni, da sta siceršnja struktura in način izbire preostalih vodstvenih delavcev stvar čim boljše organizacije in siceršnjega čim bolj optimiziranega procesa delovanja organizacije, ki naj zato sama, preko ustreznih instrumentov glede na potrebe časa in okolja določa svojo optimalno strukturo in zanjo prevzame ustrezno odgovornost.

25. člen

Pristojnosti Uprave RTV Slovenija smo določili v skladu z logiko pristojnosti uprav ob upoštevanju specifičnosti statusa javne radiotelevizije in na podlagi predlaganih sprememb članov ekspertne skupine ob upoštevanju njihovih predlogov glede ostalih sprememb. Poglavitna

sprememba je prenos pristojnosti na celotno upravo v skladu s pristojnostmi, ki jih imajo uprave. Vloga generalnega direktorja je urejena v členih, ki urejajo upravo, in v statutu.

26. člen

Programski odbori so urejeni na smiselno enak način kot do sedaj. Spremembe so v številu članov, ki smo jih zmanjšali na pet, v skladu z zmanjševanjem števila članov vseh organov. To naj zagotovi hitrejše in učinkovitejše delovanje. Število oseb v tem primeru praviloma ne bi smelo vplivati na kvaliteto, če so izbrane ustrezne osebe z ustreznimi znanji in izkušnjami.

Določeni so subjekti, ki so pooblaščen za imenovanje članov, pri čemer se zagotavlja predvsem vpliv narodnosti oz. etničnih skupnosti, saj so to odbori, ki so namenjeni njihovem delu.

Naloge in pristojnosti programskega odbora ostanejo enake z dodatkom, da jim je poverjena pristojnost soglašanja k statutu v delu, ki ureja pravice, ki jih odbor pokriva. Pomembno je tudi dopolnilo, da morajo poleg materialnih zmožnosti upoštevati tudi finančne.

Član programskega odbora ne more biti član Nadzornega sveta, kar je bilo določeno že do sedaj, dodali pa smo še, da ne more biti član Uprave, saj bi vplival sam nase.

27. člen

Smiselno enako kot pri Programskem odboru za narodnosti. Dodani pri pristojnostih odbora (v primerjavi z veljavnim zakonom) so poleg senzornih še komunikacijski invalidi (poleg slepih in slabovidnih torej tudi gluhi in naglušni). Pobude in predloge Programskega odbora za programske vsebine in storitve za invalide, navedene v drugem odstavku tega člena, so organi RTV Slovenija dolžni obravnavati in se do njih opredeliti.

28. člen

Dodan je člen, ki na zakonski ravni ureja institut varuha pravic gledalcev, poslušalcev in uporabnikov storitev RTV Slovenija. Urejen je na način, ki je znan iz trenutno veljavnega pravilnika, z dodano obvezo Sveta, ki mora poročila, ki jih dvakrat letno pripravi varuh, obvezno obravnavati in sprejeti stališča v zvezi z njimi. Gre za varovalo, ki daje institutu varuha potrebno garancijo, da bo njegovo delo tudi obravnavano z zahtevano skrbnostjo na najvišjem organu RTV Slovenija.

Dodana je tudi varovalka v zvezi s prepovedjo nadaljnje zaposlitve varuha za najmanj triletno obdobje znotraj RTV Slovenija v širšem smislu, kar preprečuje možnosti zlorab oz. morebitnih dogovarjanj z upravo oz. bolj ugodne obravnave v zameno za morebitno zaposlitev po preteku mandata.

29. člen

V RTV Slovenija deluje Svet delavcev RTV Slovenija, za katerega se uporabljajo določila zakona, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju, razen kadar so s tem zakonom, statutom ali kolektivno pogodbo posamezna vprašanja urejena drugače.

Predstavniki Sveta delavcev javnega zavoda RTV Slovenija je stalno vabljen na seje Sveta in Nadzornega sveta, prejema vsa gradiva za seje teh teles ter ima na sejah pravico do predstavitve mnenja Sveta delavcev o obravnavanih gradivih.

Člani Sveta delavcev prejmejo za svoje delo sejnino v višini, kot je določena za Svet. Ker gre za organ soupravljanja, je tovrstna rešitev smiselna.

Uredništva izberejo svoje predstavnike, ki zastopajo posamezno uredništvo v odnosu z organi upravljanja in nadzora v RTV Slovenija. Pri glasovanju programskih delavcev v uredništvu

imajo pravico glasovati vsi zaposleni za nedoločen čas. Vsi preostali programski sodelavci uredništva imajo pravico glasovati, če z uredništvom redno pogodbeno sodelujejo najmanj tri leta.

Pravila zagotavljanja in izvajanja uredniške neodvisnosti se določajo v dogovoru o uredniški neodvisnosti med upravo in zastopstvi uredništev RTV Slovenija, ki ga na predlog zastopstev uredništev sprejema Uprava po soglasju Sveta RTV Slovenija

Z dogovorom o uredniški neodvisnosti se določijo pravila samoorganizacije uredništva, postopki razreševanja konfliktov med upravo, svetom in uredništvom ter postopki razreševanja konfliktov znotraj uredništva.

Drugi odstavek smo v tem delu nadomestili z dodatnim urejanjem pravic programskih delavcev v uredništvu. Tako uredništva izberejo svoje predstavnike, ki zastopajo posamezno uredništvo v odnosu z organi upravljanja in nadzora v RTV Slovenija. Ti bodo tudi naslov za upravo in organe upravljanja, na katere se bodo lahko ti obrnili v vseh primerih, ko je določeno njihovo sodelovanje v procesu upravljanja, pa tudi sicer, ko bo Uprava ali nadzorni organ to štel za primerno. Običajno to ne bi smel biti urednik, saj je vodstveni delavec, in bi lahko prišlo do konflikta interesov.

Posebno pomembna novost je tudi, da smo opredelili, da pri glasovanju programskih delavcev v uredništvu smejo glasovati vsi zaposleni za nedoločen čas. Poleg njih smo dali to pravico tudi vsem preostalim programskim sodelavcem uredništva, če z uredništvom ali RTV Slovenija sodelujejo najmanj tri leta. Opravljanje novinarskega poklica je namreč specifična dejavnost, ki se lahko opravlja tudi v obliki sodelovanja samostojnih novinarjev in v podobnih razmerjih ali statusu, zato je prav, da je tudi njim zagotovljena določena vloga pri upravljanju. Vendar pa je njihova pravica vezana na dolžino sodelovanja z RTV Slovenija, kar naj izkazuje poznavanje in razumevanje delovanja javne radiotelevizije in zagotavljanja interesov javne službe, v okviru katere delujejo programski delavci in sodelavci.

30. člen

V predlogu zakona smo spremenili sestavo in glede na to tudi način imenovanja Nadzornega sveta. Namen spremembe je zagotavljati profesionalno in strokovno zastopanje interesov vseh deležnikov, kot jih določa zakon.

Zaradi navedenega rešitev, v kateri so vsi člani sveta imenovani s strani države, ni primerna.

Število članov smo zaradi večje učinkovitosti zmanjšali z enajst na sedem. Od tega dva člana imenuje Svet in s tem izpolni naloge, ki jih ima sicer skupščina v gospodarski družbi, ki se med seboj uskladi in predlaga člane, ki bodo bdeli nad uspešnim poslovanjem družbe. V skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje zaposlenih pri upravljanju, smo določili, da je en član Nadzornega sveta predstavnik zaposlenih.

Člani Nadzornega sveta morajo zastopati interese vseh lastnikov, v našem primeru deležnikov, in sestava Nadzornega sveta običajno zagotavlja zastopanje vseh pglavitnih interesov. V takem primeru bi bila taka sestava Nadzornega sveta ustrezna. Vendar pa ima Svet v našem primeru zaradi svoje specifične vloge poleg skupščinskih pooblastil tudi nadzorna pooblastila. Razlogov za tako rešitev je več. Prva je sestava Nadzornega sveta, kot je predlagana in v kateri smo omogočili sodelovanje države. S tem je Nadzorni svet izpostavljen, in je kot korektiv za doseganje nevtralnosti funkcija vsebinskega nadzora prepuščena Svetu. Ta mora biti interesno kot celota nevtralen in neodvisen, čeprav bodo posamezniki lahko tudi interesno usmerjeni, kar pa ne sme vplivati na strokovnost, profesionalnost in skrb za doseganje najboljših ciljev v interesu javne radiotelevizije.

Na eni strani imamo Svet, katerega naloga je zagotavljanje izpolnjevanja namena delovanja javne radiotelevizije in znotraj tega zagotavljanje standardov kakovosti in profesionalizma s stališča vsebine in storitev, ki se morajo opravljati kot javna služba. Na drugi strani pa je cilj, ki ga mora doseči Nadzorni svet, zagotavljanje tako vsebinsko kakor tudi poslovno uspešnega delovanja javne radiotelevizije, kar je tudi v interesu upravičencev javne radiotelevizije.

Zato je plačilo Svetu fiksno in ni nikakor odvisno od finančnega uspeha delovanja javne radiotelevizije. Sicer obstaja nevarnost, da bi zaradi načina nagrajevanja, ko bi jim višino nagrade določal na podlagi dobičkov, povzročili, da bi trpeli vsebinski kriteriji in zahteve na račun dobička, ki bil osnova za izračun premoženjske uspešnosti članov Sveta.

Na drugi strani je smisel javne radiotelevizije, da na podlagi razpoložljivih sredstev zagotovi čim boljše vsebine, programe in storitve ter izpolni vse vsebinske zahteve Sveta. Če je pri tem javna radiotelevizija sposobna tudi dobro zaslužiti, je to v skladu s cilji delovanja javnih radiotelevizij, tudi ob upoštevanju pravil EU. Presežek prihodkov nad odhodki se namreč vrača nazaj v javno radiotelevizijo v skladu z računovodskimi standardi in pravili državnih pomoči v EU, zato bodo gledalci imeli praviloma ob več sredstvih boljše vsebine ali storitve, saj je namen porabe sredstev v določeni meri vnaprej določen. Teoretično bi, na kar opozarja tudi komisija EU, lahko plačevali nižjo naročnino ali pa imeli druge koristi iz zagotavljanja javne službe javne radiotelevizije. Zato je smiselno, da se nagrade nadzornemu svetu uredijo drugače kot v primeru Sveta.

Kljub dejstvu, da upravičenci predstavljajo večji obseg upravičencev, kot jih sicer zastopa država, je primarno v skladu z Ustavo Republike Slovenije in na podlagi veljavnega mednarodnega pravnega reda zadolžena za javno radiotelevizijo država. Država ima torej obveznosti, ne pa nujno tudi vsa upravičenja. Tako mora zagotavljati svobodo izražanja in posledično tudi izvajanje službe javne radiotelevizije praviloma država, lahko pa tudi z njene strani pooblaščen organizacije. Te so lahko v lasti države ali pa tudi v zasebni lasti. Zaradi razlogov, ki smo jih opisali predhodno, se je država odločila tako kot v večini razvitih demokracij, da je zagotavljanje javne službe javne radiotelevizije preobčutljivo, da bi ga lahko v celoti prepustila zakonitostim trga. To bi bilo namreč mogoče zagotoviti tudi z ustreznimi pooblastili zasebnim institucijam za izvajanje ustrezne javne službe. Trg pa ne zagotavlja ustrezne stabilnosti zagotavljanja storitev in vsebin in vezano na prejšnji kriterij ustrezne kvalitete vsebin, kadar opravljajo tako komercialno kot tudi nepridobitno dejavnost. V teh primerih namreč družbe vidijo pridobitev pooblastila za opravljanje javne službe javne radiotelevizije kot del prodaje svojih kapacitet, vsebinskih, infrastrukturnih, zaposlenih kakor tudi ostalih. Tudi opravljanje javne službe v osnovi vidijo kot zagotavljanje učinkovitega delovanja gospodarske družbe in doseganja cilja družbe. Cilj družbe je zagotavljanje dobička, in za lastnika ali investitorja je praviloma vseeno, iz katerega vira prihaja, dokler zagotavlja optimalni donos na vložena sredstva. Prostore, čas in kapaciteto prodajo najboljšemu ponudniku na trgu ali zagotovijo najbolj ugodne vire financiranja na trgu, kar jim omogoča predvidene stopnje dobička in rasti. Gre izključno za gospodarsko logiko vodenja dejavnosti. Javne radiotelevizije v lasti države pa bi morale podrediti svoje delovanje namenu, zaradi katerega je ustanovljena javna radiotelevizija. Če ob doseganju namena zagotavljajo tudi dobičke in pri tem ne kršijo določb EU glede državnih pomoči ali kršitve konkurenčnih pravil, je tak način delovanja zaradi prej naštetih razlogov dobrodošel.

Država je zaradi narave ustanovitve torej odgovorna za delovanje javne radiotelevizije in, v končni fazi, če bi prišlo do težav, tudi za vse njene obveznosti, tako vsebinske kakor poslovne. Javna radiotelevizija mora znotraj tega izpolnjevati svoje naloge v skladu z vizijo javne radiotelevizije, hkrati pa delovati v skladu s standardi poslovne uspešnosti, da država ne bo obremenjena z nepotrebnimi obveznostmi javne radiotelevizije.

Zaradi navedenega smo se odločili, da v Nadzorni svet imenujemo tri člane, ki so predstavniki državnega zbora, in enega predstavnika vlade, kot izvršilne veje oblasti. Najmanj en član, ki ga imenuje državni zbor, mora biti predstavnik opozicije.

S predstavniki države se državi zagotavlja relativno stabilen nadzor nad delovanjem javne radiotelevizije.

Vendar pa se morajo predstavniki države, če želijo uspeti v svojih predlogih, vedno uskladiti med seboj. Poleg tega potrebujejo za večino vsaj še glas enega člana Nadzornega sveta, ki se jim mora pridružiti, s čimer se zagotavlja, da država ne more sama sprejemati odločitev.

Nadzorni svet je sestavljen na način, da nobena skupina sama ne more sprejeti odločitve, ne da bi pred tem za vse poglavitne odločitve dobila ustrezno soglasje večine.

Drugi odstavek določa, da osebe, ki ne morejo biti člani Sveta, ki delno izpolnjuje naloge nadzora, ne morejo biti tudi člani Nadzornega sveta.

Dodali smo tudi, da član Nadzornega sveta tudi ne more biti oseba, ki opravlja vodstvene funkcije ali naloge v osebah, povezanih z RTV Slovenija. Bilo bi namreč neobičajno, da bi predstavnik od RTV Slovenija odvisne družbe, ki bi bil torej odvisen od Uprave RTV Slovenija, hkrati nadziral svojo upravo in družbo, ki je njegova lastnica. Zaradi možnosti zlorab je takšna rešitev nedovoljena.

Velike spremembe prinaša osnutek glede usposobljenosti, ki se zahteva od članov Nadzornega sveta, saj smo dodali poleg pogoja najnižje visokošolske izobrazbe pridobljene po študijskih programih druge stopnje oziroma ravni izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza izobrazbi druge stopnje še deset let delovnih izkušenj, in sicer na področjih, ki so relevantna za nadzor javne radiotelevizije, torej izkušnje v dejavnosti, ki zagotavlja ustrezna znanja in izkušnje za opravljanje funkcije člana nadzora javne radiotelevizije.

Dodali smo, da se šteje, da izpolnjuje prej navedene pogoje tudi oseba, ki ima najmanj pet let upravljaljskih izkušenj na prej navedenih področjih. Menimo, da upravljaljske izkušnje zagotavljajo hitrejšo in bolj natančno spoznavanje dejavnosti kot sicer zgolj delo ali izkušnje v dejavnosti. Tako kot članom Uprave smo tudi članom Nadzornega sveta zaradi istih razlogov določili pogoj, da morajo imeti ob nastopu funkcije potrdilo o usposobljenosti za člane nadzornih svetov ali upravnih odborov družb, izdan s strani osebe, ki ima dovoljenje Republike Slovenije za pripravo in izvedbo programov izobraževanja za pridobitev potrdila o usposobljenosti za člana Nadzornega sveta ali upravnega odbora družbe.

Mandat članov smo spremenili na pet let, s čimer naj se zagotovi določena mera stabilnosti v delovanju organa.

Uredili smo tudi pravila ob nadomestitvi člana. Dodali smo namreč, da te posledice veljajo tudi v primeru razrešitve ali odpoklica, s čimer smo uskladili prakso in pravila z določili, ki veljajo za člane Sveta.

Člani Nadzornega sveta so upravičeni do sejnine v enaki višini kot člani Sveta, povrnitve materialnih stroškov in nagrade skladno z zakonom in statutom.

31. člen

Nadzornemu svetu smo določili pooblastila, ki jih imajo sicer nadzorni sveti, saj v veliki večini izvršuje enake naloge.

32. člen

32. člen je obstoječi člen, ki smo mu dodali, da pogoji, ki jih uveljavlja, veljajo zgolj za čas mandata, kar je namreč smiselno.

Dodana sta tudi Uprava in *varuh pravic gledalcev* in ..., saj kasnejši členi določajo enako pravilo določanja tudi za navedena organa. Dodano je, da člani Uprave in varuh pravic gledalcev ne smejo sodelovati s povezanimi osebami RTV Slovenija, saj bi lahko to povečalo možnost zlorab. Izbrisano je, da ne smejo sodelovati z javnim zavodom, saj je pomembno, da ne sodelujejo z RTV Slovenija, kar je določeno, in sicer ne glede na statusno obliko, v kateri ta deluje. Dodali pa smo, da ne smejo sodelovati zunaj obsega funkcije, ki jo opravljajo, saj je od RTV odvisno, kakšen model sodelovanja bo sklenila s posamezniki, ki opravljajo funkcije, kar je pravica vsake družbe.

Izbrisan je tudi odstavek, da nihče ne more biti hkrati član Sveta in Nadzornega sveta, kar je sicer urejeno že v določbah o pogojih za člana Sveta.

33. člen

V skladu s pravili, ki veljajo v gospodarskih družbah, in zaradi pomena dejavnosti, ki jo izvaja javna radiotelevizija, ter obsega sredstev s katerimi razpolaga, smo predpisali tudi formalno odgovornost članov organov za njihovo delo.

Člani Uprave, Nadzornega sveta in Sveta so dolžni delovati v skladu s standardi skrbnosti in odgovornosti, ki veljajo za člane organov vodenja ali nadzora v delniških družbah. Člani Uprave in Nadzornega sveta odgovarjajo za svoje delo v skladu s pravili, ki urejajo odgovornost članov organov vodenja in nadzora v delniških družbah:

Zakon o gospodarskih družbah

263. člen

(skrbnost in odgovornost)

(1) Član organa vodenja ali nadzora mora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost družbe.

(2) Člani organa vodenja ali nadzora so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki je nastala kot posledica kršitve njihovih nalog, razen če dokažejo, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

(3) Članu organa vodenja ali nadzora ni treba povrniti škode, če dejanje, s katerim je bila družbi povzročena škoda, temelji na zakonitem skupščinskem sklepu. Odškodninska odgovornost

člana posloводства ni izključena, čeprav je Nadzorni svet ali upravni odbor odobril dejanje. Družba se odškodninskim zahtevkom lahko odreče ali jih pobota šele tri leta po nastanku zahtevka, če s tem soglaša skupščina in če temu pisno ne ugovarja manjšina, ki ima skupno vsaj desetino osnovnega kapitala.

(4) Odškodninski zahtevek, ki ga ima družba do člana organa vodenja ali nadzora, lahko uveljavljajo tudi upniki družbe, če jih družba ne more poplačati.

Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)

(temeljne obveznosti posloводства)

(1) Posloводство mora zagotoviti, da družba posluje v skladu s tem zakonom in pravili poslovnofinančne stroke.

(2) Posloводство mora pri vodenju poslov družbe ravnati s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in si pri tem prizadevati, da je družba vedno kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna.

(3) Člani posloводства so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki nastane zaradi kršitve njihovih obveznosti, določenih v 2. poglavju tega zakona.

(4) Člani posloводства so prosti odškodninske odgovornosti iz tretjega odstavka tega člena, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in stroke upravljanja podjetij.

(temeljne obveznosti članov Nadzornega sveta)

(1) Nadzorni svet mora pri izvajanju svojih pristojnosti in odgovornosti za opravljanje nadzora nad vodenjem poslov družbe redno preverjati:

1. ali je družba kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna in

2. ali posloводство ravna v skladu s pravili iz 2. poglavja tega zakona.

(2) Člani Nadzornega sveta so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki jo je imela zaradi kršitve njihovih obveznosti iz 2. poglavja tega zakona.

(3) Člani Nadzornega sveta so prosti odškodninske odgovornosti iz drugega odstavka tega člena, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in stroke upravljanja podjetij.

Tudi Nina Plavšak¹⁸⁵ ob obravnavi obveznosti in odgovornosti članov Uprave in Nadzornega sveta tako navaja, da člani organa vodenja ali nadzora s privoljenjem za imenovanje na to funkcijo prevzamejo obveznosti vodenja ali nadzora poslov podjetja. Ta obveznost obstaja v razmerju do podjetja in s tem (posredno) do lastnikov. Skrbnost in odgovornost, ki jo nosijo člani organa vodenja ali nadzora pri opravljanju svojih nalog, je določena v 263. členu Zakona o gospodarskih družbah – ZGD-1. S to določbo se članom organov vodenja in nadzora nalaga obveznost povrnitve škode, ki nastane zaradi neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve njihovih obveznosti pri vodenju oziroma nadzoru poslov družbe. Gre torej za odškodninsko odgovornost članov organov vodenja ali nadzora, ki predstavlja obligacijsko pravno razmerje, v katerem člani organa vodenja ali nadzora nastopajo kot povzročitelji škode in družba kot oškodovanec. Enako lahko odškodninsko odgovornost članov organa vodenja ali nadzora opredelimo tudi v primerih, v katerih je zanje po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij – ZFPPod določena obveznost povrnitve škode kot posledice nepravilne izpolnitve njihovih nalog.

Dodali smo tudi posebno določbo, ki naj zagotovi, da bodo člani teh organov tudi dejansko

¹⁸⁵ Podjetje in delo, Ljubljana, 2000, 2, str. 183–222.9.

odgovarjali in da ne bi na koncu odgovarjal kdo drug namesto njih, saj v tem primeru tak člen nima smisla. Zato RTV Slovenija in z njo povezane osebe članom organov RTV Slovenija ne smejo plačati zavarovalne premije za kritje odgovornosti iz naslova opravljanja nalog v organu, katerega član so. V tem primeru bi sicer oseba odgovarjala, vendar zgolj navidezno. Znesek zavarovanja in finančno breme bi prevzela namreč organizacija, ki bi bila hkrati lahko oškodovana, kar je kontradiktorno samo po sebi.

34. člen

Člen je prilagojen dejstvu, da RTV Slovenija zagotavlja v skladu s predlaganimi spremembami in dovoljenjem iz Sporočila vsebine, storitve ali programe.

Letna poročila so za gospodarske družbe opredeljena v zakonodaji, ki ureja gospodarske družbe zelo natančno, poleg tega ima Republika Slovenija kot ena izmed redkih držav določeno izredno visoko stopnjo transparentnosti in zagotavljanja dostopa javnosti do teh poročil.

Glede javnosti delovanja je status RTV specifičen in je zato zavezana delovati v skladu z zakonodajo, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, ravno zaradi zagotavljanja transparentnosti takih organizacij.

Zaradi navedenega smo določili, da je RTV Slovenija zavezanec v skladu z omenjeno zakonodajo in da zanjo veljajo pravila, ki tudi sicer veljajo za take subjekte.

35. člen

Člen je prilagojen pravilom, ki veljajo sicer za statutarno urejanje. Posebnost statuta RTV Slovenija je, da mora biti javno objavljen.

36. člen

Gre za smiselno prilagojeno besedilo trenutno veljavnih določil.

37. člen

V zakonu smo spremenili določilo o tem, kdo je zavezanec za plačilo RTV prispevka. Zavezanci so glede na razvoj vseh tehnologij vsi, ki jim je zagotovljen dostop preko katere koli prenosne poti do programov RTV Slovenija, ki se izvajajo kot javna služba, in ki so imetniki ali uporabniki katere koli naprave, s katero se lahko sprejemajo, ogledujejo, poslušajo ali na kateri koli način uporabljajo na način iz prvega odstavka tega člena posredovani ali zagotovljeni programi RTV Slovenija.

Kot izjemo smo določili osebe, ki uporabljajo prenosno pot in naprave za sprejem, ogled, poslušanje ali katero koli drugo uporabo, kadar so le te namenjene izključno uporabi za zasebno komunikacijo. Na primer, če nekdo uporablja mobilni telefon ali prenosni računalnik zgolj za osebno komunikacijo in mu na primer ni omogočen dovolj kvaliteten prenos za uporabo programov, ni zavezanec za plačilo prispevka. Za prenosno pot se ponekod postavljajo omejitve v obliki količine podatkov, ki se lahko prenese v časovni enoti, saj se šteje, da pod določenim pragom prenos sicer je mogoč, ne zagotavlja pa obsega in kvalitete, ki bi upravičevala, da bi javna radiotelevizija zahtevala plačilo prispevka. Na Danskem tako niso zavezanci tisti, katerih prenosna pot ne omogoča prenosov, ki so hitrejši od 256 Kbit/s.

V tujini pogosto dodajajo tudi določbo, da se na eno gospodinjstvo sme zaračunati samo ena mesečna naročnina.

Na eno gospodinjstvo se sme za imetništvo ali uporabo katerih koli stacionarnih naprav ter imetništvo ali uporabo prenosnih naprav, s katerimi se lahko v enaki kvaliteti kot s

stacionarnimi napravami sprejemajo, gledajo, poslušajo ali kakor koli drugače uporabljajo na način iz prvega odstavka tega člena posredovani ali zagotovljeni programi RTV Slovenija, zaračunati zgolj en mesečni RTV prispevek.

Tudi vse ostale dele tega člena smo smiselno prilagodili razširitvi obveznosti na vse, ki jim je zagotovljen dostop prek katere koli prenosne poti do programov RTV Slovenija, ki se izvajajo kot javna služba, in ki so imetniki ali uporabniki katere koli naprave, s katero lahko sprejemajo, si ogledujejo, poslušajo ali na katerikoli način sicer uporabljajo na način iz prvega odstavka tega člena posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija.

Člen smo tudi vsebinsko spremenili v obsegu, ki je bil potreben zaradi boljšega razumevanja obveznosti iz obstoječega člena. Tak primer so na primer dolžnosti glede prijave in sporočanja o spremembah podatkov zavezanca.

38. člen

Višina RTV-prispevka je določena na podlagi drsnih kriterijev, s čimer višina prispevka sledi dogajanjem v družbi. Možni načini drsnega sidra, na podlagi katerega spreminjamo višino prispevka, so različni, od vrednosti košarice, stopnje inflacije, stopnje gospodarske rasti, stopnje rasti neto plač itd. Odločili smo se za indeks cen življenjskih potrebščin za vsako leto glede na uradne podatke iz predhodnega leta, saj menimo, da je prav, da RTV deli usodo svojih neposrednih upravičencev, ki v večjem delu zagotavljajo sredstva za delovanje RTV Slovenija. S tem se absolutni znesek naročnine sicer letno spreminja, ostaja pa glede na povprečno rast stroškov v relativnem znesku enak.

Namen tovrstnega določanja višine prispevka je zagotavljanje neodvisnosti od države pri določanju višine prispevka, iz razlogov, kot jih je navedel Rumphorst in kot smo jih navedli tudi sami pri vprašanju financiranja javne radiotelevizije.

Višina prispevka na posameznega upravičenca in na posameznega državljana je v različnih državah določena zelo različno. V Republiki Sloveniji smo izhajali iz izhodišča, da je znesek, ki se zbere trenutno na tak način, ustrezen.

Prilagamo pregled po posameznih državah glede na višino prispevka, ki ga plača posameznik.¹⁸⁶

Država	Prispevek na leto	GDP/prebivalca	Prispevek v % GDP/prebivalca	Pomembne javne radiotelevizije
Albanija	800 ALL (pribl. 6,10 €)	2.504 USD (~2.000 USD)	0,33	Radio Televizioni Shqiptar
Avstrija	199,32 € (delež ORF, 1. 6. 2008)	39.804 USD (~31.840 €)	0,63	ORF
Češka	1.620 CZK (pribl. 61 €)	12.304 USD (~9.840 €)	0,61	Česká Televize
Danska	2410 DEK (pribl. 324 €)	324 € 49.182 USD (~39.350 €)	0,82	DR

¹⁸⁶ <http://de.wikipedia.org/wiki/Rundfunkgeb%C3%BChr>.

Evropa	184 € (povprečje držav z RTV- prispevkom)	30.473 USD (~ 24.380 €) (EU- 25)	0,75 (EU-25)	
Finska	193,95 €	39.098 USD (~ 31.280 €)	0,62	YLE
Francija	116 €	35.727 USD (~ 28.600 €)	0,41	France Télévisions, Radio France
Irska	155 €	50.303 USD (~ 40.240 €)	0,39	RTE
Italija	93,20 €	31.874 USD (~ 25.500 €)	0,37	RAI
Nemčija	204 €	35.075 USD (~ 28.060 €)	0,73	ARD, ZDF, Deutschlandradio
Norveška	1.969 NOK (pribl. 242 €)	61.852 USD (~ 49.500 €)	0,49	NRK
Poljska	200 PLN (pribl. 52 €)	8.082 USD (~ 6.470 €)	0,80	Telewizja Polska
Romunija	48 RON (pribl. 15 €)	3.600 USD (~ 2.880 €)	0,52	Televiziunea Română
Slovenija	144 €	26.762 USD (~18.196 €)	0,53	RTV Slovenija
Švedska	1.968 SEK (pribl. 211 €)	42.392 USD (~ 33.910 €)	0,62	SVT, SR
Švica	462,00 CHF (pribl. 289 €)	52.879 USD (~ 42.300 €)	0,68	DRS
Velika Britanija	131,50 GBP (pribl. 154 €)	38.098 USD (~ 30.500 €)	0,50	BBC

Relevanten podatek bi sicer bil, kolikšna je cena posamezne ustvarjene vsebine, storitve ali programa, opredeljenega v urah, minutah in po podobnih kriterijih. Ob upoštevanju teh podatkov bi nato morali izvedeti tudi, kakšno količino vsebin, programov ali storitev zagotavlja investiran € v posamezni državi in kakšen je variabilen strošek na posameznega uporabnika, kateri stroški pa so fiksni. Zavedati se je namreč treba, da fiksni stroški pri izvajanju javne radiotelevizije, ki so praviloma dokaj visoki, niso odvisni od števila prebivalcev, temveč so za velike in majhne države enaki. Zato je prvi podatek najpomembnejši pri ocenjevanju, kakšna je dejanska učinkovitost posamezne radiotelevizije. Drugi podatek nam poda delni prikaz, kako se gibljejo variabilni stroški, ki pa so deloma vezani na število prebivalcev.

Iz teh podatkov tako lahko ugotovimo predvsem velikost celotnih prihodkov posamezne organizacije, ki zagotavlja izvajanje javne službe, ter količino in kvaliteto, ki jo iz tega ustvarijo, kar je dejansko sicer najpomembnejši podatek. Ob hipotezi, da višina proračuna vpliva na obseg in kvaliteto, lahko ugotovimo, da imajo v Evropi nižji proračun od RTV Slovenija na primer Bolgarija, Litva in Latvija. Ostale države imajo praviloma dosti višje proračune. Primerjava pokaže, da je v primeru Madžarske zbranih okoli 180 milijonov €, Češke in Portugalske 300 milijonov €, Finske in Irske 400 milijonov €, Švedske 720 milijonov €, Avstrije 910 milijonov €, izstopajo pa Španija z 2000 milijoni €, Italija z 3000 milijoni €, Francija z 4000 milijoni €, Velika Britanija s skoraj 8000 milijoni € in Nemčija z skoraj 9000 milijoni €. ¹⁸⁷

¹⁸⁷ Comparative analysis of the financing of the public audiovisual sector in the European Union, ANDRE

V člen smo umestili tudi tretji odstavek veljavnega 31. člena, saj vsebinsko sodi v ta člen. Člen smo prilagodili na način, da sme vlada spremeniti višino prispevka samo na izrecno zahtevo Nadzornega sveta, temu pa mora zaradi njunega medsebojnega razmerja dati za to ustrezno soglasje Svet.

Poleg dejavnosti, ki se opravljajo kot javna služba, javna radiotelevizija opravlja tudi dejavnosti, ki se ne izvajajo kot javna služba in kjer je Uprava popolnoma samostojna pri tem, da določa cene, kakor se ji zdi primerno, kar pa seveda kljub vsemu nadzira Nadzorni svet. Ni pa nobene potrebe, da daje soglasje k tem cenam, saj ne gre za oblastni akt delovanja, temveč za običajno poslovanje gospodarskega subjekta.

Pri posameznikih in ustanovah, ki so upravičeni do izjem pri plačevanju prispevka, smo dodali dodaten pogoj, da so določeni kot izjema zgolj v primerih, kadar se dejavnost opravlja kot nepridobitna dejavnost, saj sicer ni razloga, da ne bi plačevali prispevka.

39. člen

40. člen

Gre za smiselno prilagojeno besedilo trenutno veljavnih določil.

41. člen

Člen se dopolni z besedilom, ki omogoča RTV Sloveniji pridobitev podatkov tudi od pravnih oseb, ki same po sebi niso registrirane kot odjemalci električne energije. RTV Slovenija lahko pisno pozove pravno osebo ali samostojnega podjetnika posameznika k prijavi naprav, s katerimi lahko sprejema, gleda, posluša ali kakor koli drugače uporablja na način iz prvega odstavka 35. člena posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija ne glede na to, ali je odjemalec oziroma plačnik električne energije.

42. člen

43. člen

44. člen

Gre za smiselno prilagojeno besedilo trenutno veljavnih določil.

45. člen

Poleg organov, ki smo jih sicer že navedli in ki imajo prvenstveno nalogo, da zahtevajo odgovornost tako same javne radiotelevizije kakor tudi oseb, ki so tam zaposlene, smo dodali nekaj posebnih določb.

Tako ima pristojnost, kot je to že tudi v obstoječem pravnem redu, prvenstveno Računsko sodišče, ki skrbi primarno za pravilnost in smotrnost poslovanja, revidiranje aktov o poslovanju kakor tudi aktov o načrtovanem poslovanju RTV Slovenija ter druge naloge, ki jih določa zakonodaja. Dodali smo, da je RTV Slovenija predmet revidiranja kot sicer osebe, ki izvajajo javno službo.

Vlada Republike Slovenije je poleg oseb, pooblaščenih na podlagi ustrezne zakonodaje, pooblaščen zahtevati v skladu z zakonom določeno odgovornost članov upravljanja in nadzora.

Razlog za tako rešitev je v dejstvu, da Svet le v delu zastopa lastnike in da moramo preprečiti, da iz različnih razlogov ne bi bili zajeti vsi interesi vseh deležnikov, torej tudi države kot

LANGE, 2008,

http://www.obs.coe.int/online_publication/expert/comparative_analysis_financing_public_av_sector.pdf.en.

nosilca vsebinskih obveznosti in finančnih obveznosti v primeru slabega delovanja javne radiotelevizije.

Nadzorni svet vsako leto do 1. 6. pridobi revizijsko poročilo pooblaščenega revizorja za letno poročilo in računovodske izkaze. Pooblaščen revizor oziroma revizijska družba poleg razlogov, določenih z zakonom, ki ureja revidiranje, ne sme opravljati nalog revidiranja v RTV Slovenija, če je v zadnjih dveh letih pred izvedbo revizije kakor koli poslovno sodeloval oziroma sodelovala z RTV Slovenija ali z njo povezanimi osebami. RTV Slovenija in z njo povezane osebe z izbranim pooblaščenim revizorjem oziroma revizijsko družbo dve leti po prejemu revizijskega poročila ne smejo poslovno sodelovati.

Načeloma bo Nadzorni svet moral že med letom pri opravljanju nadzorne funkcije izvajati vse te naloge, vendar pa smo zaradi varstva interesov upravičencev določili dodatno varovalko.

Zaradi zagotavljanja neodvisnosti in avtonomnosti izvedenca smo določili omejitve glede predhodnega in naknadnega poslovanja z javno radiotelevizijo in z njo povezanimi osebami.

46. člen

Zaposlenim smo zagotovili, zaradi zagotavljanja njihove neodvisnosti in avtonomije, da RTV Slovenija samostojno sprejme plačni sistem, ki ustreza finančnim zmožnostim institucije in dejstvu, da javna radiotelevizija ni državna institucija, čeprav ni popolnoma neodvisna v delu, ko pridobiva sredstva iz naslova ali za opravljanje javne službe.

Plačni sistem zaposlenih na RTV Slovenija se določi s kolektivno pogodbo RTV Slovenija, ki jo sklenejo uprava RTV Slovenija po predhodnem soglasju Nadzornega sveta in reprezentativni sindikati.

Druga pravila smo predlagali za sredstva, ki izvirajo iz naslova opravljanja dejavnosti, ki se ne opravljajo kot javna služba, kar je javnim radiotelevizijam omogočeno ob upoštevanju predpostavk, ki jih za delovanje javnih radiotelevizij določata zakon in veljavni pravni red v Republiki Sloveniji in EU.

Najvišji znesek smo zato omejili na višino zneska seštevka osnovnih plač predsednika Vlade na letni ravni v preteklem letu. Razlog je v tem, da je to izplačilo še vedno precej nižje, kot so izplačila upravam v gospodarskih družbah, četudi v lasti države, na drugi strani pa ima javna radiotelevizija več kot 100 milijonov € letnega prometa in več kot 2000 zaposlenih, kar jo uvršča med večje slovenske organizacije.

Namen takega določanja plačnega sistema je tudi v dejstvu, kot opozarja tudi Rumphorst v uvodni obrazložitvi Model lawa, ki ga je pripravil v okviru EBU, da javna radiotelevizija deluje na trgu in da mora tudi za zagotavljanje javne službe plačevati cene storitev, kot jih sicer določa trg. Zato mora, če želi imeti vrhunske strokovnjake ali zvezde, te temu ustrezno tudi plačati. Da pa ne bi prihajalo do zlorab, smo te možnosti dopustili šele v trenutku, ko javna radiotelevizija dosega poslovno uspešnost iz naslova opravljanja dejavnosti, ki niso dejavnost opravljanja javne službe.

Zaradi dejstva, da Uprava ne more biti uspešna brez uspešnih zaposlenih, je izplačilo letne nagrade upravi vezano na predhodno plačilo letnih nagrad zaposlenim. Izplačilo letne nagrade nadzornemu svetu je iz istih razlogov vezano na izplačilo letne nagrade upravi.

To ne pomeni, da Uprava z Nadzornim svetom ne more skleniti dogovora, po katerem bi iz naslova mesečnih nagrad sebi izplačevala določen znesek. S tem se vnaprej lahko zagotovita stabilnost in zaposlovanje najboljših kadrov.

Zaposlenim na RTV Slovenija pripada dodatek za dvojezičnost, če delajo na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, kjer je italijanski ali madžarski jezik tudi uradni jezik, če je znanje slovenskega jezika in jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela oziroma funkcije. Dodatek se odmeri v višini treh do petnajstih odstotkov osnovne plače zaposlenega.

47. člen

48. člen

49. člen

Členi spreminjajo zneske v €. Dodajajo pa v 48. členu dolžnost prijave tudi za zavezance, kot jih sedaj določa zakon, torej za imetnike ali uporabnike katerih koli naprav, s katerimi lahko sprejemajo, si ogledujejo, poslušajo ali na katerikoli način uporabljajo posredovane ali zagotovljene programe RTV Slovenija in še niso plačevali mesečnega prispevka za programe RTV Slovenija.

50. člen

Gre za smiselno prilagojeno besedilo trenutno veljavnih določil.

51. člen

Prehodna določba, ki ureja trenutek preoblikovanja glede na spremembo statusa pravne osebe in pravno nasledstvo. Z dnem uveljavitve tega zakona se Javni zavod Radiotelevizija Slovenija preoblikuje v samostojno pravno osebo javnega prava po tem zakonu. Vpis preoblikovanja v sodni register se izvede po uradni dolžnosti. V tem primeru ne gre za konstitutivni vpis v sodni register. RTV Slovenija je pravni naslednik Javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija.

52. člen

Člen določa pravila za uvedbo sprememb in roke na podlagi novih in spremenjenih določil zakona. Roke smo določili skladno z roki, ki jih zakon določa za izvedbo posameznih postopkov za imenovanje članov organov, in dodali minimalni čas za to, da bodo lahko resnično izpeljali vse postopke imenovanja, hkrati pa čim prej omogočili delovanje z novo imenovanimi organi.

53. člen

V primeru nejasnosti se za RTV Slovenija kot samostojno pravno osebo javnega prava glede vprašanj, ki jih ta zakon ne ureja, uporabljajo predpisi, ki urejajo zavode. Gre za določbo, ki zapira prostor morebitnih pravnih praznin, ki bi ob spremembi statusa nastale.

54. člen

V skladu s predlogi sprememb in novimi besedili členov smo dodali dolžnost, da je vse navedene akte treba sprejeti v enem letu, statut pa v roku osmih mesecev.

55. člen

Prenos lastninske pravice na premoženju, s katerim RTV Slovenija upravlja na dan uveljavitve tega zakona in druga premoženjsko-pravna razmerja v zvezi s tem se uredi v treh letih po uveljavitvi tega zakona s pogodbo med državo Republiko Slovenijo in RTV Slovenija. Vknjižba lastninske pravice na nepremičnem premoženju se v zemljiški knjigi izvede na podlagi pogodbe iz drugega odstavka tega člena po uradni dolžnosti.

Gre za prehodno določbo, ki uredi izpeljavo prenosa lastnine, določeno v 2. členu osnutka.

56. člen

RTV Slovenija je pravna oseba sui generis. V skladu z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS št. 117/06, 56/08, 76/08, 05/09 in 96/09) se pravne osebe, ustanovljene za opravljanje nepridobitne dejavnosti uvrščajo v 9. člen navedenega zakona, in so obdavčene le za pridobitni del dejavnosti.

Oprostitev plačila DDV od RTV prispevka je že določena v 16. točki prvega odstavka 42. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS št. 10/10 – uradno prečiščeno besedilo).

57. člen

Obrazložitev je priložena pri obrazložitvi sprememb zakona v delu, kjer obravnavamo spremembe v obsegu javne službe, ki jo zagotavlja RTV Slovenija.

58. člen

Gre za prehodno določbo, ki uredi izpeljavo prehoda zaposlenih javnih uslužbencev iz navedenega statusa v skladu s predhodno določenimi pravili.

59. člen

Ureja prenehanje veljavnosti določil zakonov, ki jih nadomesti ta zakon.

60. člen

Določa začetek veljavnosti zakona.